j. b. priestley

«Numele lui J. B. Priestley a ocupat un loc proeminent în tumultul şi furtunile emoţionale şi intelectuale ale vieţii sociale şi politice din secolul nostru. La un moment dat, în cursul celui de-al doilea război mondial, se părea că el întruchipează însăşi conştiinţa unei societăţi care se autoanalizează şi încearcă să se cunoască. A fost batjocorit, apoi admirat: lăudat, apoi ignorat. De la început pînă la sfîrşit, a persistat imaginea stabilă a realistului care fumează pipă (cu o poză studiată, uşor ironică). Arătînd ca o stîncă bucălată, a părut întotdeauna capabil să se împotrivească valurilor şi, atunci cînd avea chef, să le poruncească să se ţină la distanţă. Ori de cîte ori s-a simţit nevoia transpunerii în viaţă a bunului-simţ, s-a recurs la imaginea — şi uneori la prezenţa — lui Priestley...
Energia lui creatoare ca şi influenţa lui s-au dovedit permanente şi ubicui, dar, ca artist, preţul pe care a trebuit să-l plătească pentru multiplele lui activităţi constă în faptul că este cunoscut de foarte mulţi oameni dar înţeles cu adevărat de foarte puţini.»

GARETH LLOYD EVANS

editura minerva

Vol. I-IV, lei 19

984

j. b. priestley

j. b. priestley

prieteni de nădejde

★ ★ ★ ★

Ilustrația copertei : *Andrei Olsufiev*

j. b. priestley

prieteni de nădejde

ROMAN

★★★★

TRADUCERE DE ANDREI BANTAȘ

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI • 1978
EDITURA MINERVA • BUCUREȘTI

Capitolul al II-lea

UN CAPITOL AL ÎNTÎLNIRILOR

(Continuare)

III

E ora douăsprezece fără un sfert, joi dimineața, a doua zi după nunta lui Elsie. Ne aflăm într-o cămăruță de la etaj (unde sînt multe perne și e voie să fumezi) la „Ye Jollie Dutche Café“ pe Victoria Street, în Gatford. Într-un colț, e o masă care trebuie deosebită de toate celelalte măcar pentru faptul că e singura de acolo pe care au apărut azi-dimineață cești cu cafea Jollie Dutche *„specialitatea noastră“*. În spatele ei, uneori, tolănindu-se alene, iar alteori, șezînd țepene și cu o expresie foarte severă, sînt două persoane — un tînăr înăltuț cu brațele și picioarele cam bălăbănite, cu un nas lung și o buclă ce o ia razna, purtînd haine banale și mai mult necălcate, precum și o fetișcană oacheșă și drăguță, o domnișoară bine făcută și îndesată, îmbrăcată cu multă iscusință în negru și stacojiu. Chelnerița care le-a servit cafelele — poartă un fel de costum olandez federal, dar peste tot pe ea se citește numele orașelor Gatford, Mundley sau Stort — le-a recunoscut imediat pe aceste două persoane, și între timp le-a

spus tuturor celorlalte chelnerițe de jos că sus se află una dintre fetele de la Sala Hipodrom, aia nostimă și măslinie, împreună cu pianistul, și beau cafele mari, ca și oamenii de rînd. Așa că le recunoaștem și noi persoanele : domnișoara Susie Dean și domnul Inigo Jollifant.

— N-am mai pomenit asemenea obrăznicie ! exclamă Susie. Ce te privește pe tine ?

— A, bineînțeles că nu mă privește, răspunde domnul cu un aer semeț și detașat. Te rog să primești scuzele mele pentru un amestec în treburile tale particulare.

Are o discuție cu ea și deocamdată a ieșit prost, cu totul pe dos decît plănuise. Acum trage de zor din pipa lui din lemn de cireș, de proporții absurde ; încearcă să aibă un aer semeț și detașat și în această îndeletnicire. Din nefericire, pipa nu vrea să tragă ca lumea. Dacă ar avea cincizeci de pipe și tot n-ar trage ca lumea. E o dimineață dintr-alea blestemate, momentul cel mai nepotrivit pentru a avea o discuție cu cineva, și în special cu domnișoara Dean.

— Oricît de buni prieteni am fi, continuă Susie, n-ai avea nici un drept să-mi vorbești în felul ăsta. Dacă am avut chef să vorbesc cu un bărbat și să dansez cu el, asta nu e treaba ta. Și pe urmă nici nu-l cunoști cîtuși de puțin.

— Nici nu vreau. Știu destul despre el ca să-mi dau seama că e o otravă. Dar — după cum zici — nu-i treaba mea. Sînt dezamăgit, atîta tot. S-ar putea ca tipul ăsta de om să le placă unor fete, dar pentru tine — pentru *tine* — ...păi, numai cît mă uit la el, și mi se pune un nod în gît,

asta-i tot ! Păi bine, dar pînă și Mamie Potter... făcu el imprudența să continue.

— Mamie Potter ! Nu cumva ai de gînd să-mi spui ce crede *aia* ? Ar fi picătura care umple paharul. Și mai ai curajul să zici că cutare sau cutare e o otravă ! Dar dă-i drumul înainte, dă-i înainte. Ce zicea Mamie Potter ?

— N-are importanță ce zicea, răspunse posomorît Inigo. Cu cît o elimina mai repede din conversație pe domnișoara Potter, cu atît mai bine.

— Ba firește că are importanță ! Prietena ta, domnișoara Potter ! Merita să vă vedeți în oglindă, ieri. Și dacă ar fi să ne spunem unul altuia ce ar trebui să știi, apăi acuma e rîndul meu și eu îți zic ferește-te de fata aia. E toată putredă de la genunchi în sus. Toată lumea s-a săturat pînă-n gît de ea — bineînțeles, în afară de tine. O să ducă de rîpă spectacolul ăsta al nostru, dacă nu băgăm bine de seamă. Cunosc eu genul ăsta de oameni.

— Se prea poate să fie cum zici. Nu mă pricep și nu-mi pasă, zise Inigo, gata să sacrifice și cincizeci de persoane de teapa lui Mamie Potter. Dar ceea ce *știu* și lucrul de care îmi pasă — este că ieri te-ai purtat groaznic, absolut. Ai flirtat pur și simplu cu golanul ăla, barmanul ăla roz cu dinți mulți...

— Nu e barman. Și chiar dacă ar fi nu văd de ce ți-ai bate joc de el. De-ar fi să-mi placă, nu mi-ar păsa nici măcar dacă ar spăla sticle. Eu nu sînt ca tine, un mic snob de la Cambridge.

— Nimeni n-ar putea zice vreodată de mine că sînt snob, răspunse Inigo apăsînd cuvintele.

— Ei nu zăuu — nu-mă-înne-bu-ni ! zise Susie pastișînd sălbatic tonul lui ofensat. Ei, bine, iaca îți zic eu că ești snob și chiar cred că ești. Și dacă n-ăi fi, atunci ești pur și simplu gelos.

— Mă rog, o fi. Sînt gelos și gata !

Între timp, Inigo căpătase un aer și un ton de-a dreptul posac.

— Atunci află că n-ar trebui să fii gelos, îi zise severă Susie, după care îl privi ștrengărește cu coada ochiului. În orice caz n-ar trebui să fii îngrozitor de gelos. E foarte posibil să fii gelos într-un mod drăguț, de asta sînt sigură.

— Nu-i adevărat. Nu pot să sufăr gelozia. Dar nu era vorba atîta de gelozie cît de simpla neplăcere de a te vedea cum te dai într-un spectacol de proastă calitate cu un tip ca ăla...

— Dacă mai scoți o vorbă ne certăm de-a binelea ! strigă Susie. E cel mai afurisit lucru pe care mi l-a spus cineva de ani de zile încoace. Dacă nu-ți ceri scuze imediat pentru cuvintele „de proastă calitate" să știi că nu mai vorbesc cu tine. Nu glumesc ! Și înfățișarea ei chiar arăta că nu glumește.

— Bine, îmi retrag cuvintele, murmură Inigo. Dar știi, de fapt, ce-am vrut să zic.

— Ba nu, nu știu decît că ești încuiat și crăpi de gelozie. Dar din ce motiv nu știu. În ultima vreme, parcă n-am mai fost chiar așa buni prieteni.

— Dar cine e de vină ? întrebă el.

— Tu. Bineînțeles că tu, Inigo, răspunse Susie, privindu-l cu ochi mari și nevinovați.

— Știi perfect de bine că nu e adevărat. Uite ce e, Susie, în ultima vreme, ai fost insuportabilă, absolut. Știi ce gîndesc și ce simt eu pentru tine...

— Ba nu știu, se repezi ea. Spune-mi.

Și lăsîndu-se pe spate îl învălui într-un zîmbet încîntător.

— O, cred că ești... gemu el. (Pentru un tînăr care intenționa să aibă o discuție radicală, se comporta foarte ciudat.)

— Dă-i înainte, Inigo, nu te opri. Spune-mi.

Și în mod foarte ostentativ se instală cît mai comod pe canapea.

Inigo își pieptănă cu un gest brutal bucla rebelă și apoi o privi țintă, cu gravitate, pe Susie.

— Nu-ți mai spun nimic, Susie, zise el, în cele din urmă. Toate le iei în rîs. De fapt, puțin îți pasă. Ei, bine, pentru mine, în momentul de față, cel puțin, nu e deloc amuzant.

Urmă un răstimp de tăcere, după care Susie reluă cu glas de copil :

— De ce nu treci și la partea a doua, Inigo ?

— Care anume ?

— Păi, acum ar fi momentul să spui : „Dacă crezi că sînt un bărbat cu care te poți juca după cum vrei, te înșeli".

Inigo rămase cam nedumerit, și, uitîndu-se la el, Susie rîse. Apoi începu să fredoneze.

— Plec, anunță el cu asprime.

— Nu, nu pleca. Îl opri cu un gest ușurel, atingîndu-i brațul. Nu pot să sufăr certurile. Și dacă pleci furios, în

felul ăsta, o să mă faci să regret că am venit aici în loc să accept invitația lui Dulver ăla să mă plimb cu mașina lui și să mănînc undeva o masă bună. Da, m-a invitat, și chiar a fost *cît se poate* de insistent. Și l-am refuzat. Mi-a ajuns cît l-am văzut ieri.

— Nici nu e de mirare, strigă Inigo, simțindu-se profund ușurat.

— Nu că ar fi cine știe ce încîntare să fiu cu tine, în ultima vreme, continuă ea.

— De ce ? Ce cusur am ? Apoi, brusc schimbă tonul : Știu că sînt departe de a fi un om minunat...

— Ba sînt sigură că nu știi.

— Mă tem că te-ai săturat să mă tot vezi în preajma ta, adăugă el pocăit. Și ironia soartei este că nici nu m-aș mai afla *deloc* pe aici, dacă n-ar fi vorba de tine. Cred că între timp acest amănunt a devenit destul de evident pentru alții. Și domnișoara Trant mi-a subliniat acest lucru deunăzi. Pentru că ești tu în trupă, Susie, nu m-aș putea smulge din ea. Dacă ai pleca, sînt aproape sigur că n-aș mai putea rezista nici măcar o săptămînă.

— Asta nu e prea măgulitor pentru ceilalți.

— Bineînțeles că ceilalți îmi sînt simpatici, cel puțin, majoritatea. Dar nu mi s-ar frînge inima dacă aș vedea, pentru ultima dată, pe Jerry J. sau pe Potter aia, dar acum am ajuns să țin foarte mult la veteranii trupei. Însă la urma urmei nu sînt îndrăgostit de ei.

— Ceea ce înseamnă că ești îndrăgostit de mine.

— Absolut.

— Chiar și acum ?

— Mai rău ca oricînd... Va să zică asta e. Și dacă mi-ar fi spus cineva acum un an că o să ajung în halul ăsta, aș fi fost gata să-l pocnesc peste mutră. Și totuși n-aș mai schimba nici o iotă acum, măcar că în ultima vreme a fost o dragoste a dracului de chinuită, crede-mă.

— Îmi pare rău, Inigo. Îmi pare rău — absolut.

— Spune-mi, te-ai săturat de mine ? În ultima vreme, îți vine rău cînd mă vezi jucînd tontoroiul în jurul tău ? Sau care-i chestia ?

— Mde, zise Susie vorbind rar și cu toată seriozitatea — știu că în ultima vreme am fost într-o dispoziție cam ciudată. Și tu ești de la un timp tare greoi și grav, și nu mai ești nici pe departe atît de amuzant ca mai înainte. Dar nu e vorba numai de asta. Mă... ah, mă inervezi !

— De ce ? Ce-am făcut ?

— Ah, ești atît de... de... nu știu — papă lapte.

— Papă lapte !

Vorbele îi țîșniseră ca un strigăt. Se holbă la ea năucit.

— Da, papă lapte.

— A, da așa e, fir-ar să fie !

Și zicînd acestea, tînărul scos din fire, se ridică în capul oaselor, o cuprinse deodată cu brațul, o răsuci spre el și o sărută cu vigoare înainte ca ea să poată zice sau face ceva. Există sfere de încîntare cerească ce-i așteaptă numai pe oamenii nesăbuiți și el petrecu un minut de delir într-o asemenea sferă. Apoi se trezi alungat din ea, și înapoi la „Ye Jollie Dutche Café“, cu tot curajul evaporat între timp. Așteptă, cu sufletul la gură, să se întîmple ceva esențial sau epocal, și cu toate că această ființă de lîngă el era de la o vreme însuși centrul universului său, n-avea nici

cea mai mică idee ce se putea întîmpla. Parcă simțea efectiv cum se ghemuiește speriat.

Susie îl privea lung, cu sprîncenele ridicate și răsufla greu.

— Ei...

Și apoi izbucni brusc în rîs.

La auzul acestui sunet lui Inigo îi năvăli din nou curajul în suflet :

— Iaca ce gen de bărbat sînt, anunță el.

— Da, dar eu nu sînt o fată în genul ăsta, mai ales, nu la ora douăsprezece dimineața într-o imitație de cafenea olandeză. Așa că te rog să nu mai încerci încă o dată, atîta îți spun.

— Nu ți-a plăcut ?

— Mi-a făcut pur și simplu greață, zise ea calm, întorcînd spre el o fetișoară obraznică, încă și acum trandafirie și strălucitoare. Nu, să nu mai repeți ! Cine-ți închipui că ești ? Ascultă-mă un pic ! Și-și recăpătă înfățișarea gravă: Cînd ți-am zis că ești papă lapte, nu la *asta* m-am referit. Ziceam că ești papă lapte în privința muncii.

— În privința *muncii ! ?*

Inigo rosti ultimul cuvînt de parcă-l auzea pentru prima dată în viață.

— Ei, vezi, asta e ! Nici nu știi despre ce vorbesc. Ești doar un amator lipsit de vlagă, atîta tot, Inigo. Treaba asta, revista — de fapt, Scena — e un fel de joc pentru tine. Ei, bine, pentru mine nu e. Eu sînt actriță *profesionistă*. N-o fac doar așa ca distracție, tinere. N-am fugit de la școală pentru cîteva luni.

— Dacă-ți închipui că mă întorc la școala aia sau la vreo altă școală... începu Inigo.

— Las-o baltă. Acuma vorbim despre mine. Eu vreau să avansez și dacă nu mă afirm repede, plesnesc. Ei, bine. ieri, Dulver ăla...

Inigo gemu.

— Unul din primele lucruri pe care mi le-a spus, continuă ea, a fost că a auzit ce grozavă sînt și că a venit să mă vadă pentru că-l cunoaște foarte bine pe Jack Rozzy, și tînărul Rozzy lucrează acum cu taică-su, Rozzy ăl bătrîn, care e impresar al Societății P.M.H...

— Ajutor ! strigă Inigo.

— Hai nu fi prost ! Păi, eu n-am crezut tot ce mi-a zis el — adică vreau să zic Dulver ăla — dar oricum *ceva* tot era. Nu se știe niciodată, ceva tot s-ar putea să iasă din toată povestea. Și, în orice caz, el a înțeles cumva că eu vreau să urc o treaptă, că doar n-o să rămîn toată viața îngropată în chestia asta.

— Dar ce-ai vrea să fac eu ? Trebuie oare să mă duc la tînărul Rozzy să-l rog să-i spună bătrînului Rozzy...

— Tacă-ți fleoanca ! Tu crezi că toate astea sînt vax, și tocmai d-aia ești așa de inervant. E o treabă serioasă. Bineînțeles că nu vreau să te duci tu la nici un Rozzy. Nu vreau să mă ajuți. Știu eu să mă descurc și singură. Dar dacă te-ai apuca măcar să faci ceva pentru tine — și ai putea foarte ușor să faci, cu cîntecele alea — nu m-aș supăra deloc. Nu pot suferi să văd cum își irosesc oamenii șansele. Îmi vine pur și simplu rău. Ce mă scoate din sărite e felul cum te învîrți tu de colo pînă colo fără să faci nici

o brînză. Asta zic eu că e aşa... pur şi simplu o treabă de amator fără vlagă.

— Aha, va să zică asta e ? zise Inigo pierit.

— Da, asta e, replică ea pe ton de sfidare.

În clipa aceea, îşi făcu apariţia un alt client, solitar, care intră foarte liniştit, cum fac totdeauna bărbaţii solitari. Peste cîteva momente, intrară deodată trei bărbaţi, făcînd la fel de multă gălăgie ca şi o mică oaste, aşa cum fac întotdeauna trei bărbaţi. După cît se pare toţi patru erau nişte amatori lipsiţi de vlagă, căci Susie îi privi cu dispreţ.

Inigo tot pipăia de la o vreme o carte de vizită aflată în buzunar. Avea şi acum o înfăţişare cam agitată, dar pe faţă începu să-i fluture o umbră de zîmbet.

— De fapt... începu el.

Dar pe urmă probabil socotise că acest fapt nu trebuie introdus în conversaţie, căci se opri brusc.

— Ei ? Dă-i drumul.

Susie se uită la el nu cu asprime, dar nici cu vreun semn evident de admiraţie.

— Nimic, răspunse el şovăielnic.

Buza de jos a lui Susie, destul de cărnoasă, schiţă o mişcare ce grăia destul de limpede : „Eşti îngrozitor de lipsit de vlagă, chiar în clipa asta, şi nu corespunzi cîtuşi de puţin imaginii mele despre bărbatul ideal." Scutură nişte scrum căzut pe hainele ei şi apoi se ridică :

— Trebuie să plec.

Inigo se întoarse la locuinţa lui, întrebîndu-se dacă a izbutit „să aibă o discuţie serioasă" sau nu. Fără îndoială că ieşiseră la iveală o serie întreagă de lucruri, dar prea

puţine dintre ele figuraseră în programul său iniţial. Dacă n-ar fi existat un anumit amănunt, s-ar fi simţit nenorocit, zdrobit, redus la dimensiunile unui pitic. Acel amănunt era cartea de vizită din buzunarul lui. Intenţia lui iniţială fusese să-i vorbească lui Susie despre acest amănunt. În clipa în care ea s-ar fi arătat plină de căinţă — poate chiar cu lacrimile în ochi — se hotărîse să dea la o parte toate scuzele ei, şi apoi s-o ridice imediat din abisurile remuşcărilor, arătîndu-i cartea de vizită şi spunîndu-i ce intenţiona să facă cu ea. Momentul acela, după cum am văzut, n-a sosit niciodată, şi deci cartea de vizită rămăsese în buzunarul lui.

Ajunsese acolo chiar în dimineaţa aceea, cu jumătate de oră înainte de a pleca el de acasă pentru a se întîlni cu Susie. Un tînăr cu un nas impunător, cu părul negru cîrlionţat şi cămaşă roz cu guler tare foarte bătătoare la ochi, dăduse năvală în camera lui, aproape îmbrîncind-o pe proprietăreasă şi se prezentase sub numele de Milbrau, reprezentant pentru regiunea Midland al firmei Felder & Hunterman.

— Şi n-o să-mi zici că n-ai auzit de ei, ă ? rîse vizitatorul.

— De cine ? întrebă Inigo încă aiurit.

— Felder & Hunterman.

— Nu-i cunosc, spuse Inigo privindu-şi vizitatorul cu uimire, după cum era şi normal, căci domnul respectiv, cu iuţeala îndemînatică a unui prestidigitator, îşi lăsase jos pălăria, îşi luase un scaun, şi-l trăsese lîngă foc, se aşezase, aprinsese o ţigară, pusese picior peste picior şi-şi

freca acum mîinile, toate aceste operații fiind executate energic și fulgerător.

— Ha-ha ! Asta-i bună ! strigă domnul Milbrau. Nici nu credeam că te-ai sculat — de fapt — dar uite că ești deja pe picioare, zglobiu și mai împungi și vechea firmă.

Își freca mîinile mai tare ca oricînd.

— Dar despre cine e vorba ? întrebă cu toată seriozitatea Inigo. N-am impresia că am auzit aceste nume.

— Oprește-te ! zise domnul Milbrau. N-ai voie s-o critici. Am cumpărat-o — nu uita că am cumpărat-o ! Hai să ne apucăm de treburi serioase și nu-ți mai bate joc de mine.

— Nu-mi bat joc, domnule, nici prin cap nu-mi trece, absolut, zise Inigo care nu înțelegea de ce un tînăr ciudat cu o cămașă furioasă și trandafirie ar trebui să dea buzna în casă și să vorbească de luat peste picior. Eu atîta zic că n-am impresia să mai fi auzit numele de cutărică și cutare, ălălalt.

Domnul Milbrau holbă ochii și gura i se deschise de mirare, deși țigara rămase și acum spînzurată în colțul buzelor și continuă să se fumeze singură, de parcă ar fi fost instruită, în mod special, în acest sens.

— Cică n-a auzit numele ! țipă el — sau aproape. Felder & Hunterman, colosii lumii muzicale din zilele noastre — *și* cei mai vechi pe deasupra ! Și dumneata ești pianist ! Probabil c-ai cîntat mii de cîntece de-ale noastre. Ei nu zău, imposibil să vorbești serios ! Hai, ia o țigară !

Și în mai puțin de o secundă două șiruri de țigări se aflau la o palmă de nasul lui Inigo.

Inigo refuză în mod politicos, își umplu pipa și și-o aprinse în timp ce domnul Milbrau explică scopul vizitei lui.

— Știi, fac acest turneu prin Midland — pentru chestii cu cîntece și melodii de dans — începu el — și astea două zile le petrec aici în Triunghi. Vin aici la două luni o dată. Aseară am fost la spectacolul vostru. N-aveam ceva mai bun de făcut — și p-ormă, știi, asta e meseria mea, fiindcă ne place să știm cum prind melodiile noastre. Și să știi că m-ați dat gata, asta ți-o spun de la obraz. Zău, așa ! M-ați uluit. Aveți un spectacol micuț dar foarte fin și eu știu foarte bine, fiindcă am văzut sute dintr-astea — sute și sute. Comedianta aia — phii, deșteaptă puicuță, strașnică ! Cum îi zice ? Așa, Dean ! Și băiatul ăla care făcea numere comice și dansa — și ăla e bun — e un băiat... foarte bun. Drăguțel spectacolul ! Și bagă bine la cap că am văzut eu ceva numere de atracție la viața mea (și aici ridică ambele mîini după care le lăsă să cadă) și unele care mor — nici măcar nu le poți ucide — că mor singure. Acum fac vînzare la vreo douăzeci de melodii — sentimentale și comice — ele ar fi grozav de bune pentru spectacolul ăla al vostru — zău așa, tocmai ce vă trebuie. Nu, nu, stai oțîră, stai oțîră, să nu greșești. N-am venit aici să-ți vînd nimic.

Inigo simți o mare ușurare auzind aceste vorbe, deși nu i-o spuse pe față. Așteptă ca vizitatorul lui — care acum își aprindea altă țigară — să continue.

— Iaca unde am ajuns, zise domnul Milbrau, privind printre pleoapele pe jumătate închise și printr-un nor de fum la o hîrtiuță. În spectacolul ăla al vostru aveți vreo

două numere care erau noi pentru mine... și erau... bune (scoase acest ultim cuvînt cu un strigăt). Numere de efect, curat de efect ! M-au prins tare de tot, și doar știi, sînt în branșe. Le-am notat pe hîrtiuța asta. Eu nu zic că le-am prins exact titlurile, dar dumneata o să le știi. Acuma fă-mi favorul, că doar favor e, să te uiți la ele.

Îi întinse hîrtia și Inigo sesiză dintr-o privire că toate cele cinci melodii, în frunte cu *Strecurîndu-te după colț* erau tocmai cele compuse de el.

— Ei, bine, toate numerele astea pe care le ai aici — continuă domnul Milbrau — sînt noi pentru mine. Și eu sînt în branșe. Și sînt bune — sînt de efect — sînt strașnice. Și mă refer la muzică — cuvintele nu fac doi bani, am mai scris și eu dintr-astea mai demult — muzica contează ! Acuma, așa ca un favor, te superi dacă-mi spui de unde le-ai luat ? Dumneata ești pianistul, așa că trebuie să le cunoști pe toate, înțelegi ? D-aia am venit la dumneata. Aseară am căpătat adresa dumitale de la Hipodrom, după spectacol. Și sînt ocupat — sînt groaznic de ocupat, trebuie să plec chiar azi după-amiază — dar nu se putea să nu aflu. Ei, te superi dacă te rog să-mi spui de unde le-ai pescuit ?

— Cîtuși de puțin, răspunse cu oarecare entuziasm Inigo. Le-am scris chiar eu — melodiile vreau să zic.

— Dumneata ?

— Da. De fapt, tocmai am terminat punerea lor la punct. Uite-le acolo, pe masă.

Domnul Milbrau sări în sus spunînd : „Îmi dai voie să mă uit și eu ?" și fără să mai aștepte să afle dacă Inigo îi dă sau nu voie, începu să răsfoiască notele, să dea din

cap și să fredoneze cîte un crîmpei. Cînd termină, aranjă notele la loc și bătu ușurel cu mîna peste teanc.

— Și cui voiai să le dai ? întrebă el calm, dar cu un aer de-a dreptul impresionant.

— Habar n-am, îi mărturisi Inigo. Nici nu mă gîndisem la chestia asta.

Domnul Milbrau clătină din cap.

— Nici nu s-a gîndit ! Habar n-are de Felder și Hunterman ! Și el scoate la iveală chestii dintr-astea ! Să nu-mi zici că ești profesionist, fiindcă nu ești, și de asta mi-am dat seama din capul locului. Bănuiesc că nu dorești să le iau cu mine ? întrebă el.

Inigo îi zise că nu.

— Nu. Așa mă temeam și eu. Nu-i nimic — nu-ți fac o vină din asta. Dar să-ți spun și eu ceva. Să fi fost în locul dumitale — dacă scriam eu astea — știi ce făceam ? Am să-ți spun. Le puneam într-un sac, îmi luam pălăria și haina și ieșeam drept pe ușa asta, mă urcam în primul tren de Londra și mă duceam glonț la Felder și Hunterman chiar astă-seară, înainte de ora închiderii. Asta făceam. Și nici nu le mai cîntam astă-seară sau în alt spectacol. Nici n-ai de unde să știi cine te ascultă. Crede-mă pe mine. Eu aș fi azi după-amiază cu melodiile astea la Londra, pe calea Charing Cross și aș sta acolo, fără să-mi pese de slujba de aici. Peste o lună ți-ar veni să rîzi cînd ai mai auzi vorbindu-se de ea. M-am tulburat foarte tare din pricina melodiilor ăstora. Nu s-o fi văzînd pe mine, dar ăsta-i adevărul. Numai că eu nu mă străduiesc să te împing la ceva pripit, nu-i așa ? Ascultă-mă pe mine, domnule Jollifant. Nu trimite melodiile astea nicăieri. Ia-le cu

dumneata. Du-te cu ele. Cîntă-le chiar dumneata de la cap la coadă — o dată — atîta tot. Şi dacă te duci la Felder & Hunterman — şi ăştia sînt tipii cei mai mari din toată branşa în zilele noastre — o dată o să fie de ajuns. Du-le la Felder & Hunterman şi întreabă de domnul Pitsner (şi silabisi numele) şi zi că te-am trimis eu. Stai, am să-ţi zic ce-am să fac. Am să-i scriu chiar eu domnului Pitsner — şi-am să-i spun. Îi scriu chiar astă-seară. Cel mai bine e să-l anunţ că vii. Îi dau o telegramă. Pitsner e tare ocupat. N-ai ajunge niciodată să te primească dacă n-ai avea o recomandare, dar o dată ce ai dat ochii cu el, treaba e treabă. Uite, îi scriu şi pe cartea asta de vizită şi-i trimit şi scrisoare. Dacă le arăţi asta, intri la el fără nici o greutate.

Astfel, domnul Milbrau încheie bolborosind ca un curcan furios, pînă cînd consumă toate consoanele de care dispunea.

Şi iată cum ajunse Inigo în posesia cărţii de vizită care-l mîntui de sentimentul că e complet zdrobit după convorbirea lui cu Susie. Revenind la el acasă, scoase cartea de vizită din buzunar, o puse pe masă şi apoi fumă o pipă uitîndu-se la ea. Papă lapte ?

IV

S-ar putea ca diferitele întîlniri din săptămîna respectivă să pară prea puţin importante sau lipsite de orice însemnătate, dar, în realitate, toate, — indiferent dacă au fost reale sau imaginare (întrucît nu ştim dacă domnişoara Trant chiar l-a văzut pe doctorul Hugh Mc Farlane sau

numai a avut impresia că-l vede) au avut importanţa lor pentru oamenii ce au participat la ele, şi, de fapt, şi pentru mulţi alţii. Şi nici ultima dintre aceste întîlniri nu constituie o excepţie. A avut loc joi seara, în faţa tejghelei de la „Cîrciuma Tîrgului", localul învecinat — aşa cum se şi cuvine — spaţiului dindărătul Străzii Victoria, unde la Gatford se mai ţine încă un tîrg săptămînal. Ziua de tîrg este joia, aşa că localul „Market Tavern" era destul de aglomerat cînd l-a vizitat domnul Oakroyd, puţin după ora şase, chiar în după-amiaza joii respective. Domnul Oakroyd ştia că o să fie înghesuială, întrucît stătuse destul la Gatford ca să-şi dea seama de un asemenea lucru. Era obiceiul lui ca în fiecare seară cam pe la ora aceea să savureze un ţap de bere, înainte de a începe lucrul la spectacol. Uneori, îi plăcea să bea un ţap liniştit, paşnic şi meditativ, iar alteori prefera un ţap gregar şi zgomotos. Asta depindea numai şi numai de dispoziţia în care se afla. Cînd un pahar de bere este una din puţinele plăceri sau distracţii pe care şi le îngăduie un om, el n-o să-l dea pe gît aşa la întîmplare, fără să-i pese cînd şi unde îl bea. O să-şi exercite din plin capacitatea de alegere. Tocmai, de aceea, localităţi ca Bruddersford sînt pline de cîrciumi. Pentru omul din afară, pentru oricine nu înţelege asemenea chestiuni, aceste cîrciumi par toate la fel ; dar pentru domnul Oakroyd şi pentru prietenii lui ele se deosebesc la fel de mult una de alta ca şi cărţile dintr-o poliţă de la căpătîiul patului pentru un şoarece de bibliotecă : o halbă băută într-o anumită cîrciumă nu e deloc la fel cu o halbă pe care o bei în cîrciuma învecinată.

Așadar, în această seară de joi, domnul Oakroyd, fiind singur și simțind nevoia de zgomot, de veselie și de tovărășie, poate chiar de tovărășia altor oameni care știau ce înseamnă să fii mereu pe drum, alese „Market Tavern". În salonul cu tejgheaua era zarvă mare, abur și fum gros de-l tăiai cu cuțitul, și atît de mare înghesuială încît îi trebuiră aproape zece minute pînă să-și croiască drum prin mulțimea clienților, să-și comande țapul și, în cele din urmă, să-l primească, peste tejgheaua udă, de la Joss, barmanul mătăhălos de acolo. În acest răstimp de așteptare încordată, salutase din cap vreo cîțiva *habitués* [1], și asta era tot : nu avu timpul să cerceteze încăperea — întîmplător era cel mai mare salon de local din Gatford. Păreau să fie o mulțime de figuri noi pe acolo, dar așa se și întîmpla, de obicei, joia ; veneau indivizi din cartierele mărginașe și de la țară și cetățeni care vindeau lucruri la tîrg, — adevărați călători, deși nu în stil mare. După ce izbuti să se tragă deoparte de la tejghea, să soarbă din țap și să constate că pipa cu tutun marinăresc arde bine, domnul Oakroyd începu să arunce priviri în jur.

— 'Seara, strigară cîteva cunoștințe.

— Hă, răspunse afabil domnul Oakroyd, salutîndu-le din cap.

Erau atîția oameni în picioare, indivizi care discutau aprins în grupuri în mijlocul salonului — o încăpere lungă și îngustă — încît domnul Oakroyd, care nu se îndepărtase prea mult de tejghea, nu putea vedea capătul celălalt al salonului. Dar nici n-avea vreun motiv să-l vadă, așa că rămase unde se afla, nemaisimțindu-se deloc însingurat,

[1] Clienți obișnuiți (fr.).

întrucît știa foarte bine că se poate alătura oricînd acestor grupuri dacă ar avea chef și că poate vorbi cît îl ține gura, la fel ca și oricare dintre cei de față. Se mulțumi să stea nițel pe gînduri și să absoarbă, fără să facă nici un efort de a asculta, frînturile de conversație care zburau în toate direcțiile pe lîngă urechile lui.

— Așa că i-am zis, zic „Ei și ce-i cu asta ? De cînd ești tu șef ?" Și el zice „Ești căpos rău, hă ?" Și eu îi zic „Căpos ăi fi dumneata și cu tot neamul dumitale !"...

Apoi, din partea cealaltă :

— Cred și eu că a făcut-o, fac și pareu. Era și timpul să plec la Birmingham și eu și Jimmy, și s-a dus. Hei, Jimmy, stai o clipă !

Undeva prin fundul sălii se afla obișnuitul *rezoneur* clarvăzător care știe politica pe degete :

— Guvernul nu e în stare s-o facă, ascultă-mă pe mine. N-are importanță ce crezi *dumneata*, amice, că tot n-o poate face. Ar trebui să voteze o lege pînă să poată. Ce-ți închipui dumneata, amice, că guvernul poate face ce vrea ?

Conversațiile continuară astfel și domnul Oakroyd, care le auzise — sau măcar în parte — de nenumărate ori pînă atunci, ascultă cu oarecare îngăduință. Oamenii ăștia erau de treabă, dar cei mai mulți dintre ei ar fi făcut mai bine să vorbească mai puțin pînă cînd nu vedeau și ei cîte ceva din viață. El, care văzuse o mulțime de lucruri la vremea lui și mai putea vedea încă o groază de alte lucruri pînă dădea în primire, el nu zicea nimic. Și totuși n-aveau decît să vorbească înainte : nu le strica.

Veni însă un moment cînd majoritatea oamenilor care vorbiseră cît îi ținea gura de tare tăcură brusc, și urmă unul din acele ciudate momente de acalmie, obișnuite în oricare societate. Și tocmai atunci domnului Oakroyd îi ajunse la urechi un glas venind din capătul celălalt :

— Și odată a venit în spatele gheretei, înțelegi — zicea glasul. O matahală — nouăzeci de kile pe puțin — dar răsuflat rău, mai mult bere și spumă, și cu pungi galbene pă sub ochi ca niște ochiuri la capac — nimic de capul lui. Și cînd vine în spatele gheretei, se uită bine la mine. „E în regulă, îi zic, holbează-te bine, domnule Sexton Blake. Și data viitoare adu-l și pe Pedro Copoiul." Ei, bine, făcea să te uiți la el ! „De-ajuns — zice — stilul obișnuit, știi..."

Și atîta îi fu de-ajuns domnului Oakroyd : începu imediat să-și croiască drum prin mulțime către colțul respectiv. Nu mai încăpea nici o îndoială. Era glasul — de neuitat — al fostului său tovarăș de drum, Joby Jackson.

Domnul Oakroyd îl găsi în ungherul cel mai îndepărtat, în centrul unui mic grup de admiratori. Purta aceeași cravată mare roșie și dacă îmbrăcămintea lui nu era exact același costum maro cadrilat de altădată, în orice caz trebuie să fi fost frate geamăn cu el. Fața îi era la fel de îmbujorată și ochii la fel de strălucitori ca pe vremuri, și dacă se vedea ceva schimbat la el, era pur și simplu faptul că nu mai părea de-o eleganță atît de cuceritoare ca toamna trecută. Iarna — perioada lui slabă — își lăsase o ușoară amprentă asupra lui. Vreo două minute fu prea ocupat cu încheierea poveștii lui despre matahala pufoasă ca un balon — o poveste care solicita gesturi ilustrative din bel-

șug — pentru a-l observa pe domnul Oakroyd, aflat la vreo doi metri de el, cu capul în mînă și cu pipa micuță din care pufăia, prea timid ca să întrerupă, dar hotărît să se facă observat.

— Ei, zise Joby, după ce, spre admirația tuturor, mătură din cale huiduma umflată — ce-ar fi să mai luăm niște bere ? Ei, lăsați că plătesc eu rîndul ăsta. Băieți, toți luați același lucru ?

Sări în sus și dădu cu ochii de domnul Oakroyd. Se uită lung la el ; încruntă din sprîncene ; apoi, fața i se lumină de încîntare cînd îl recunoscu.

— Hei, pe dumneata te cunosc ! Ești George. George cu panerul de nuiele !

— Așa e, zîmbi domnul Oakroyd.

Joby îi dădu la o parte pe cei din jurul mesei și-l bătu pe umăr pe domnul Oakroyd.

— Mi-ai reparat ghereta. Stai o clipă, unde era asta ? Aha, știu. Stai, să nu-mi spui. Ne-am dus la Ribsden, nu-i așa ? Atunci cînd a început Jim Summers să facă urît. Dar parcă nu stăteai acolo, nu ? Erai de pe undeva de prin Yorkshire, hă ? Băiat bun, George ! Hei, de multe ori, m-am tot întrebat ce-o mai fi cu dumneata — și cu coșulețul ăla al dumitale — patru zile la Sunny Southport era coșulețul ăla simpatic — și geanta cu scule a dumitale. Phii, George, ce bine că ai apărut iar ! Hei, trebuie să tragem o dușcă-două și p-ormă poți să-mi spui povestea. Nu-i băga în seamă pe ăștia că pot să mai aștepte.

— Da, da, chiar așa o să fac, zise domnul Oakroyd, tot numai zîmbete de încîntare. Mi-a venit să sar în sus de bucurie cînd ți-am auzit glasul. „Hei, îmi zic în sinea mea,

ăsta-i Joby." Şi termin ţapul ăsta că p-ormă o să mai bem ceva. Ei, ia zi, Joby băiete, cum îţi mai merge ? Negoţul cu păpuşi de cauciuc se ţine bine în ultima vreme ?

— N-am mai văzut în ochi o păpuşă de cauciuc de luni de zile, replică Joby. (Începu să comande doi ţapi şi-i tot comandă pînă cînd fu servit.) Nu, zise el ştergîndu-şi o parte din spuma cu care se stropise pe obraz. M-am lăsat de chestii dintr-astea. Mi-a mers bine la Tîrgul Gîştelor din Nottingham, apoi Tommy Muss — ţi-aduci aminte de Tommy, ăla cu dameza, nu ? — ăla iar a dat de rău şi p-ormă s-a apucat de băutură. A pornit-o spre Newcastle şi s-a pus să joace şeptic într-o bombă de pe acolo şi a pierdut toată daravela — cu gheretă cu tot... ce viaţă !

— Da' maşina ? întrebă cu multă înţelegere şi bunăvoinţă domnul Oakroyd.

— Ei, drăguţa de Liz, băbuţa ! Maşina, caput, pînă să ajung eu la Newcastle, tocmai cînd ieşisem din Nottingham niţel cam cherchelit. A pornit-o la vale pe o pantă cam a dracului, ştii, şi n-am mai putut-o opri. De partea ailaltă, jos, era o hardughie dintr-aia mare de camion pentru mobilă, care parcă tîra după ea un şir întreg de case. Cînd ajung cam p'acolo, dau eu să ocolesc hardughia şi poc ! intrăm într-un perete de ne sar maţele afară. Băbuţa prăpădită şi-a spart toată faţada. „*Finito !*" zic eu, şi scot lucruşoarele afară, aştept primul tip cu un camion care trece, să mă care şi pe mine în schimbul unei jumătăţi de dolar şi o las acolo, să susţină peretele să nu se dărîme.

— Păi, altceva nici nu mai era de făcut, după cîte înţeleg, zise domnul Oakroyd, dînd înţelept din cap. Te costa mai mult decît făcea. Ei, dar oricum e păcat ! De

multe ori m-am tot gîndit la maşina aia a dumitale amenajată ca să poţi să stai în ea. Era grozavă !

— Stai niţel, George ! Fac eu rost de alta cît ai zice peşte. Oricum, se cheamă că ajung cum trebuie în camion după ce pierd totul la beţia aia. Mă mai învîrt şi eu de colo pînă colo o vreme şi p-ormă mă întîlnesc cu un gealat pă care-l ştiam şi care lucrează la Circul Continental Baroni, umblă de colo pînă colo cu patinoare şi cu piscine acoperite şi cu tot felul de papagali şi cîini dansatori şi maimuţe răpănoase şi vreo doi ponei jigăriţi — înţelegi ? Aşa comedie de circ n-ai mai văzut în viaţa ta. Unu' mai bun făceam şi eu, din tîrgul de aici. Dar gealatul ăsta — îi zice Johnny Dooley, şi e niţel cam moacă — zice : „Te angajez şi pe tine. Tot e mai bine decît nimic", aşa că-mi face rost şi mie de-o slujbă. Şi ce-ţi închipui că făceam cînd nu le dădeam de mîncare la cîini şi nu le făceam baie la papagali şi nu vindeam bilete şi nu ajutam la mutarea drăciilor ălora ? Făceam pe Tonio, Celebrul Clovn Continental. Merita să mă vezi, zău aşa ! Şi cîştigam două lire şi-un sfert pe săptămînă — cînd le cîştigam ! Toată lumea din circul ăla prăpădit murea de foame, zău aşa. Pînă şi căluţii abia de se mai ţineau pe picioare. Dacă făceai ceva economii şi îţi cumpărai un pachet de ţigări proaste, asta era mare lucru. Erau în stare să-ţi facă de petrecanie pentru una ca asta. Ţi le smulgeau din mînă. După ce-am stat o lună cu ei uitasem şi cum arată o friptură. Erau inşi în stare să mănînce orice — te puteau mînca şi pe tine. „Hei, — zic eu — m-am săturat. A sosit momentul să-mi iau rămas bun de la Baronio şi Tonio ăştia". Şi tocmai atuncea întîlnesc

un tip pe care-l cunosc şi care ţine licitaţii dintr-alea pentru fraieri, ştii ?

Toate aceste lucruri şi încă multe altele pe deasupra care descriau aventurile lui Joby din cursul iernii, fură turnate în urechea domnului Oakroyd în timp ce se aflau foarte aproape unul de altul şi nu prea departe de tejghea. Încă două halbe, comandate de data asta de domnul Oakroyd, fuseseră consumate, pînă cînd să se apropie Joby de sfîrşitul relatării sale. În momentul de faţă era din nou negustor independent, cu o mică tarabă a lui, dar pe o scară foarte modestă.

— M-am întors la vechea branşă, încheie el. Ai să vezi. Indian sau Joey din Sticlă. Figurine de sticlă — le bagi într-o sticlă plină cu apă — apeşi niţel dopul şi drăcuşorii ăştia numiţi Joby încep să dănţuiască, înţelegi ? Curg paralele gîrlă dacă-ţi găseşti un loc bun. Dar nu mă prea satisface. Cînd nu vînd păpuşele dintr-astea, îl mai ajut pe un individ — un cetăţean care vinde muşamale, băiat foarte deştept. Eu flutur bucăţile prin aer şi trag cu pumnul în ele ca să arăt că o să ţină măcar pînă ajungi acasă. Muncesc pe rupte şi pun bani deoparte, aşa e Joby acum, înţelegi ? Hei, George, ce faci ? Tocmai îţi spuneam toată povestea asta prăpădită.

Domnul Oakroyd se uită pe furiş la ceas. Cam pe la ora asta se afla de obicei la teatru — îi plăcea să se ducă devreme — şi cu siguranţă că trebuia neapărat să plece în două minute ca să mai ajungă la timp. De aceea, explică pe scurt ce i s-a mai întîmplat din toamnă. Dar şi atunci fu întrerupt de mai multe ori. O huidumă cu o imensă

mustaţă sură îşi croi drum prin mulţime şi puse mîna pe umărul lui Joby.

— Trebuie să plecăm, zise necunoscutul şi se făcu nevăzut.

— Ăsta-i negustorul de muşamale, explică Joby. Trebuie s-o iau din loc, George. Ascultă, cum ziceai că-i zice la spectacolul ăla al tău ? Ziceai că joacă aici săptămîna asta ?

— Chiar aşa. Îi zice „Prieteni de nădejde".

Ochii lui Joby se dilatară şi gura i se pungi, fluierînd fără să se audă. Apoi Joby căpătă un aer grav, confidenţial.

— Ai avut ceva necazuri pe-acolo în ultima vreme, George ? întrebă el în pripă, furişînd priviri în dreapta şi-n stînga.

— Ce vrei să spui ?

— Necazuri de vreun fel oarecare.

— Mă rog, au fost ceva huiduieli de prin fundul sălii, zise domnul Oakroyd, şi asta e ceva nou pentru noi. Se cheamă că ne-au pus beţe-n roate, dar partea nostimă e că toţi ăilalţi din sală se înnebunesc pur şi simplu, aşa de tare le place. Sînt doar vreo cîţiva prin fund.

— Ai grijă, George, zise Joby, încheindu-se la haină. Ai să dai de bucluc mare, dacă nu bagi bine de seamă. Nu te interesează pe tine de unde ştiu eu. Atîta doar că ştiu, înţelegi ? Fii atent, George ! Nu, nu mai pot sta, că m-aşteaptă ăla. Mai dă p-aici şi caută-mă.

Şi apoi fără o vorbă dispăru.

Şi domnul Oakroyd mai dădu pe acolo şi-l căută. Veni vineri şi sîmbătă pe la ora mesei, dar Joby era de negă-

sit. Lucru destul de ciudat, nu mai fură „necazuri" nici joi, nici vineri seara, și toți „Prietenii de nădejde" fără să aibă habar ce-i așteaptă, se felicitară că în sfîrșit au scăpat de cei cîțiva huligani gălăgioși din public, care băteau din picioare și-i huiduiau. În schimb, domnul Oakroyd avea oarecare îndoieli. Totul i se părea tare misterios. Pînă și domnul Jock Campbell, pe care-l consultă, nu izbuti să dezlege taina, deși părerea lui — rezultatul unei experiențe îndelungate cîștigată în arene — era că toate mulțimile sînt compuse, în parte, din nebuni. Și cu toate că nu era nimic grav în asta, rămînea faptul (și domnul Oakroyd nu-l putea trece cu vederea) că i se spusese să aibă grijă și să fie atent — și că i se spusese tocmai de către Joby Jackson care era un om cu mintea întreagă și un adevărat filozof printre cei deprinși cu drumul.

Capitolul al III-lea

INIGO ÎN ȚARA MINUNILOR

I

Inigo observă, fără să se mire, că Sala Hipodrom din Gatford se lungește, se umflă, se înalță și face să apară galerii vaste și din ce în ce mai întunecate. Astfel era încă și mai greu s-o găsească pe Susie. Parcă s-ar fi jucat de-a v-ați-ascunselea în sala Albert Hall din Londra. După ce se învîrti cam un sfert de milă prin spatele unei enorme galerii goale, deodată, îl descoperi chiar lîngă el pe domnul Milbrau de la firma Felder & Hunterman.

— Iartă-mă, zicea domnul Milbrau, dar au sosit soții Tarvin.

Nu știu cum se făcea, dar această veste îl înspăimîntă pe Inigo. Se grăbi să plece, coborî în fugă niște scări nesfîrșite și intră într-o galerie inferioară. Trebuia s-o găsească neapărat pe Susie și știa că se află în una din aceste galerii. Cam pe la jumătatea ei dădu din nou peste domnul Milbrau.

— Iată-l aici, strigă domnul Milbrau. Și imediat se aprinseră o mulțime de becuri.

În clipa următoare, își făcu apariția domnul Tarvin, mult mai scund și mai gras decît păruse vreodată.

— Aa, cia-ha ! aici ești, Jollifant, zise el. Tocmai — cia-ha ! — te căutam !

Și, venind în goană în urma lui, doamna Tarvin, gorgona. Avea un cap imens — mai mare decît o ladă de cărbuni — și alerga. Și apoi toate luminile — cu excepția unui bec slab aflat sus în acoperiș — se stinseră. Inigo alergă nebunește printre umbrele întunecate și amenințătoare. Galerii nesfîrșite, nenumărate scări întortocheate fură străbătute în această coborîre demențială, dar, în cele din urmă, ajunse la parterul teatrului. Era plin ochi. Mulți oameni stăteau și în picioare, pe coridoare. Acum era o lumină orbitoare și în mod evident se aștepta începutul spectacolului. Pentru prima dată își dădu seama că e deja îmbrăcat în costumul cu care apărea pe scenă. Va trebui să-și croiască drum printre toți acești oameni. Se împinse și se înghesui pînă cînd, în fine, ajunse pe scenă unde-l aștepta Jimmy. Avea ceva puțin sinistru în înfățișarea lui.

— Haide odată, Inigo, zise el cu voce spartă. Ai întîrziat. Am introdus un număr nou. Duete la pian, cam asta e ideea. Avem un pianist nou.

Și îl împinse pe Inigo valvîrtej la pian. Iar acolo îl aștepta această oribilă doamnă Tarvin cu capul cît o baniță, clătinînd bărbia și rînjind.

— Nu vreau ! țipă Inigo.

Dar Jimmy îl strînse și mai tare de braț.

— E-n regulă, e perfect în regulă, zise domnul Milbrau, care între timp se afla deja în partea stîngă, și-l ținea

de celălalt braț. Inigo se luptă dar nu izbuti să se elibereze.

— Hei, stai o clipă ! Ține caii !

Glasul nu era nici al lui Jimmy, nici al domnului Milbrau. Era un glas nou. Nu se integra în ritual. Părea să pună capăt tuturor lucrurilor.

Inigo se uită lung la omul din fața lui, se holbă la nasul lui imens cu vinișoare vinete, la obrajii masivi și la mustața roșcovană. Acum își aminti că aceste trăsături aparțineau omului care se urcase împreună cu el în vagon în gara Gatford. Da, se afla într-un vagon de tren. Asta era în regulă — trebuia să fie într-un vagon. Dar de ce ? Apoi, scuturîndu-se, căscă și se frecă la ochi, după care își aminti totul. Era sîmbătă dimineață și se ducea la domnul Pitsner de la firma Felder și Hunterman. Îi telegrafiase ieri, vineri dimineață, domnului Pitsner, și acest domn care cu siguranță că primise scrisoarea domnului Milbrau, îi răspunsese : *„Da, vino. Pot asculta cîntecele mîine orele unsprezece-douăsprezece“*. Și apoi trebuise să stabilească totul cu ajutorul *Mersului trenurilor*. Cum să se ducă pînă la Londra și să se întoarcă în intervalul dintre sfîrșitul spectacolului de vineri seara și începutul petrecerii dată de Susie chiar azi după-amiază cu ocazia zilei de naștere ? — asta fusese problema. Fusese nevoie să ia un tren al dracului de matinal de la Gatford la Birmingham și apoi să prindă expresul de Londra. Tocmai în acest tren matinal se afla acum. Puținele ore de somn pe apucate, spălatul, bărbieritul în întuneric și tremurînd de frig, sorbitura de ceai cu care se fripsese, goana în care străbătuse străzile întunecate și misterioase

în drum spre gară. Iată-l, așadar, aici. Și nimeni nu avea habar de toată povestea — medită el — ghemuindu-se de frig. Nu scăpase nici măcar o vorbă despre domnul Milbrau, despre Felder & Hunterman și despre această vizită-fulger la Londra. Ah, ce dibaci fusese ! Avea de gînd să le destăinuie totul ca o mare surpriză la întoarcere — adică, bineînțeles, dacă se întîmpla ceva care să merite să fie destăinuit ca o surpriză. Dacă nu se întîmpla nimic, atunci nimeni nu era cu nimic mai cîștigat. N-avea de gînd să-i permită fetei să-l creadă mai papă-lapte ca oricînd.

Se ridică în capul oaselor și-și frecă mîinile. Era țeapăn, amorțit de frig și își simțea stomacul gol, într-un mod foarte dezagreabil. Era mult prea devreme ca să meargă cu trenul, absolut. Ferestrele mai lăsau să se vadă o dungă de cer roșu furios, și pe cîmpiile străbătute în zbor mai plutea o ceață răcoroasă. Îl dureau ochii bleojdiți și parcă avea nevoie să se uite lung la lucruri ca să le vadă ca lumea. Și nici atunci nu păreau să fie lucruri adevărate. Visul mai stăruia la granițele conștiinței lui treze ca și negura de pe cîmpiile de afară. Această lume a vagonului friguros de tren și a zorilor care se revărsau asupra unui peisaj necunoscut, nu părea să fie mult mai reală decît cealaltă lume, a lungilor galerii întunecate, a aparițiilor neîncetate ale lui Milbrau și a capului monstruos al doamnei Tarvin. Dar această lume — chiar dacă va fi avut micile ei neplăceri și neajunsuri — era de departe cea mai plăcută dintre ele. Și în inima lumii era simțul lui de aventurier, care din ce în ce se înfierbînta și se ințețea. De fapt, aceste două sentimente nu-l părăsiră nici o clipă cu totul în cursul acelei zile. În

ultima cămăruță, în tainița aceea cea mai profundă a minții lui, se afla un Inigo mititel, care se strîngea singur în brațe, felicitîndu-se fericit și gungurea încîntat de aventura aceea. Și, întrucît ziua începuse, ca un vis, în întuneric, și-l aruncase imediat într-o zonă tenebroasă și necunoscută lui, nu și-a pierdut niciodată pe deplin irealitatea ; s-ar fi putut să fie mare și intens colorată și înțesată de forme în mișcare, dar rămînea neîncetat fragilă, gata să fie sfărîmată în cioburi mărunte de un singur strigăt : „Nu, să nu cumva !“.

— Da' cu cine te încăierai, nene ? îl întrebă cu un mormăit prietenos bărbatul așezat în fața lui. Le-ai dat vreo cîteva picioare zdravene, hă ? În orice caz mie mi-ai atins una bună la țurloaie.

— Scuzați-mă, vă rog ! zise Inigo recunoscînd că a visat.

Singura persoană care se mai afla în compartiment în afară de ei doi, una din acele bătrînici care par să călătorească neîncetat după tot felul de treburi greu de imaginat, indiferent de oră sau de rută, moțăia în colțul ei.

— Te-am văzut eu că te-ai lăsat în brațele lu' Moșu' Ene, încă de cum pornirăm, continuă vecinul de compartiment. Trenu' ăsta prăpădit de vreo trei ori a tot trebuit să-l iau în ultimele două săptămîni — că n-am avut încotro. Consoarta zice că mai bine ne-am duce să stăm la Brum și să punem capăt la toată povestea. Mde, nu prea-i place dînsei să se scoale și să-mi gătească ceva pentru gustarea de dimineață, da' ce parcă poți s-o ții de rău pentru asta ? (Scoase la iveală o cutiuță mică de tinichea — care ar fi putut să fie, de fapt, și o conservă — alese cu

grijă dinăuntru un muc de ţigare pe care izbuti să-l aprindă după ce-l strecură cu băgare de seamă sub mustaţa lui stufoasă.) Eu unul i-am zis că să-mi fac singur de mîncare, da' ea zice că nu ţine, continuă el, suflînd fumul cu un aer foarte mulţumit de sine. Cică trebuie să mănînc zdravăn de dimineaţă, prin faptu' că mă scol aşa cu noaptea-n cap să plec la drum, aşa că d-aia îmi poartă ea de grijă ca să am ce mînca.

Inigo încercă să-şi imagineze o Susie încîntătoare prin calităţile ei domestice care să insiste neapărat ca el să mănînce o gustare substanţială într-o dimineaţă ca asta — însă nu izbuti să creeze o imagine convingătoare a fetei în acest rol. Dar oare o să se întîmple măcar vreodată să ia gustarea de dimineaţă împreună cu ea ? Nu şi-o închipuise niciodată luînd micul-dejun, dar acum această masă, socotită pînă atunci drept o treabă foarte prozaică, o simplă înghiţire a ochiurilor cu slănină, ajunse să capete o aureolă minunată şi romanţioasă. Îi auzi glasul (întotdeauna izbutea să-i audă glasul chiar dacă nu putea să-i reînvie figura) rugîndu-l să-i dea borcanul cu dulceaţă. Se văzu şi pe el în chip de comesean încîntător de atent la micul-dejun, fără să se mai oprească să mediteze că deocamdată niciciînd în viaţă nu dăduse vreun semn de a fi un asemenea tovarăş plăcut de masă.

Expresul de Londra îi oferi micul-dejun, de îndată ce părăsi gara Birmingham, şi el se grăbi să-i accepte oferta. Expresul era plin de oameni care păreau să fie toţi vechi prieteni. Pînă şi controlorii de bilete şi chelnerii de la vagonul-restaurant păreau să cunoască pe toată lumea. Diverşi bărbaţi se aplecau peste Inigo ca să se întrebe unul pe altul unde e bătrînul Smith. Încă nici nu apucase să-şi bage linguriţa în fulgii de ovăz cu lapte, cînd bărbatul de alături se întoarse brusc şi strigă :

— Bună ! Mă întrebam unde eşti ? Apropo, e adevărat ce se zice despre Bradbury şi Torrence sau e o minciună ?

Inigo tresări, era gata să bîiguie că habar n-are, cînd descoperi că vecinul nu i se adresa nicidecum lui, ci unui bărbat care se afla de partea cealaltă a intervalului şi tocmai scotea căpăcelul la un ou. Şi deşi controlorul îi cercetă biletul, iar chelnerii îi aduceau de mîncare, toate aceste operaţii erau îndeplinite cu un aer impersonal, fără vreuna dintre acele observaţii despre vreme şi despre numărul de pasageri din tren, care păreau să fie adresate tuturor celorlalţi. La început, avu impresia că a intrat, din greşeală, sau mai bine zis a dat buzna, la o petrecere oferită de o persoană total necunoscută, poate chiar lordul primar al oraşului Birmingham. De la o vreme însă avu doar sentimentul că el nici nu există. Trenul şi pasagerii lui nici nu credeau măcar în existenţa lui.

O observaţie făcută la întîmplare ar fi putut rupe vraja. Încercă această experienţă la sfîrşitul mesei, cînd vecinul lui tocmai îşi aprindea pipa.

— Apropo... ăă... la ce oră sosim ? întrebă Inigo.

— Da, cam aşa e, răspunse vecinul, trăgînd tare din pipă. Şi apoi se uită peste masă la bărbatul de vizavi şi ridicînd glasul zise : Chiar deunăzi i-am spus lui Mason că tipii de la Camera de Comerţ fac o imensă eroare.

— Eroare ! urlă cel de peste masă. Fac cea mai mare boacănă de care am auzit vreodată.

Vecinul lui Inigo încuviință din cap cu un gest viguros, mai trase de vreo două ori din pipă, și apoi se întoarse brusc :

— Ce părere aveți ? întrebă el.

Inigo era gata să dea la toți dracii și din toată inima Camera de Comerț, dar constată din nou că întrebarea era adresată bărbatului de pe cealaltă parte a intervalului, curățătorul căpăcelului de la ou, bărbatul care știa totul despre Bradbury și Torrence. Individul în cauză traversă spre ei, își lăsă brațul pe speteaza scaunului lui Inigo, se aplecă înainte, de fapt, se aplecă atît de tare încît Inigo ar fi putut foarte ușor să-i dea foc la barbă (ceea ce îi și fulgeră năstrușnic prin cap la un moment dat) și apoi răspunse.

— De asta n-aș putea să jur, băiete. Uiți ce s-a întîmplat după chestia cu Comisia Stavely ? Păi, s-ar putea foarte ușor să se mai întîmple din nou — după părerea *mea*.

Era cît se poate de ciudat. Inigo parcă nici nu exista. Cei din jur nu păreau să creadă că e o persoană reală. Dar, întrucît știa foarte bine că se află acolo și că e o persoană reală, asta nu însemna decît că acea senzație de vis persista, răpindu-i pînă și expresului de Londra substanțialitatea și transformînd tone zgomotoase de funcționari și oameni de afaceri în niște simple umbre efemere. Senzația persista încă și atunci cînd intrară pufăind în stația *terminus*. Absolut nimic din această fantasmagorie

sumbră nu sugera că realitatea răzbate prin ea. Și această clădire avea aerul că a fost proiectat de același arhitect dement care construise și colosalul Hipodrom de la Gatford din Țara Visurilor. Inigo se grăbi să fugă afară.

II

Era prea devreme ca să meargă la Felder & Hunterman, și, pe de altă parte, Inigo nu se afla nici într-o dispoziție potrivită pentru explorarea Londrei. În afară de asta, o ploaie rece tăia și ciopîrțea cu săbii nemiloase străzile. O clipă se strecura printre nori un soare palid și făcea să licărească totul, dar în minutul următor ploaia se năpustea din nou năvalnică, se înălțau imediat la loc gulerele de la paltoane și umbrelele, iar străzile se umpleau de oameni care alergau de parcă ar fi vrut să scape de moarte. Un oraș de nebuni. Inigo intră într-o ceainărie din apropierea gării și comandă o ceașcă de cafea de care nu prea simțea că ar avea nevoie. Această ceainărie avea aerul că mai este încă pradă mîinilor zeloase ale femeilor cu ziua. De fapt, nu se vedeau nici un fel de îngrijitoare sau femei cu ziua, dar localul părea să aibă mirosul umed și trist pe care-l răspîndește truda acestora, și Inigo simțea că dintr-o clipă într-alta s-ar putea să se năpustească înăuntru o trupă întreagă de femei care să usuce umezeala de la spălat. Chelnerițele nu păreau să-și fi revenit deocamdată din acea deșteptare cumplită ce le smulsese din micuțele lor dormitoare, aflate la mulți kilometri de acolo, tocmai prin mahalalele East Ham sau Barking, și le tîrîse pufnind prin autobuze, tramvaie și metrouri în-

frigurate pînă în această ceainărie. Pentru ele fiecare client, fiecare comandă reprezenta un afront. Ziua lor de muncă încă nu începuse, în realitate ; probabil, că nici nu se prea spălaseră încă ; şi ca un fel de protest împotriva faptului că fuseseră tulburate atît de devreme, trînteau cu zgomot zaharniţele şi olivierele pe plăcile umede de marmoră ce acopereau mesele. Dacă se aflau în preajma clientului recurgeau la pufnit, dacă se aflau la oarecare depărtare, la căscat. Şi totuşi, puţinii clienţi pe care-i aveau, păreau să fie total indiferenţi, neafectaţi în nici un fel de aceste semne de dispreţ. Stăteau prăvăliţi grămadă, fără să se mişte, pe la mesuţe, la fel de apatici şi lipsiţi de curiozitate ca şi sacoşele şi genţile pe care le lăsaseră jos lîngă ei. Singura excepţie era Inigo, care se văzu silit să-şi comande, să-şi primească şi să-şi soarbă cafeaua cu aerul că-şi cere scuze. Şi totuşi exista şi un Inigo interior, căpitanul de pe puntea de comandă, care era deja indignat şi clocea proteste. S-ar fi zis că e vorba de o conspiraţie generală destinată să-l declare papă-lapte, om de nimic. Şi acest micuţ Inigo interior care se agita, cerea tuturor oamenilor şi lucrurilor din această Londră uriaşă şi dementă ca o cuşcă mare de iepuri să aştepte ; atîta tot, să aibă puţină răbdare şi să vadă ce se întîmplă.

E adevărat că în momentul în care pornise într-adevăr către Felder şi Hunterman se simţi deodată ridicol. Toată acea iniţiativă îşi pierdea înţelepciunea, caracterul normal, părea să fie nebunească şi găunoasă. Ce căuta el aici cu micul lui teanc de cîntecele stupide ? Ar fi trebuit să se ducă la Newman şi Watley, agenţii de plasare a cadrelor didactice. Ăia erau oameni serioşi şi înţelepţi. Cînd

vorbeau despre franceză, istorie, predarea religiei, de oarecare sporturi, de salariul de o sută cincizeci de lire plus locuinţă, era un lucru rezonabil şi nu se bătea cap în cap cu toate aceste birouri şi magazine şi autobuze şi forţe poliţieneşti. Dar Felder şi Hunterman ? Cîntece zornăitoare ? *Strecurîndu-te după colţ* ? Absurd, absolut ! Se făcea de rîs. Tot ce vedea pe străzi proclama ideea că probabil nici nu există un domn Pitsner. Însuşi numele acesta îţi zdruncina convingerile. Pînă cînd să ajungă în Charing Cross Road începuse deja să-l necăjească un mic gol plasat undeva cam prin zona stomacului. Nu mai voia să meargă mai departe.

Avea încă timp berechet, aşa că-şi permise să umble alene şi să caşte gura pe la magazine. Asta îl salvă. Domnul Pitsner redeveni o realitate. Pătrunsese într-o lume micuţă în care pînă şi cel mai stupid clinchet de cîntec devenea mai important decît Newman şi Watley şi toţi clienţii agenţiei lor de plasare. Acum nu mai avea nici o scuză pentru a crede că vizita lui e ridicolă. Artera Charing Cross Road pocnea pur şi simplu de cîntece. Dacă magazinele nu erau pline de partituri şi note, erau, în schimb, pline măcar de gramofoane şi plăci şi saxofoane şi baterii şi banjouri. Parcă ar fi fost o Bursă a Jazz-ului. Mai mult decît atît, văzu zeci de albume de cîntece pe care le cîntase şi el şi le abandonase ca fiind de proastă calitate. Intră cu pas grav într-un magazin şi se uită în jur la notele de la vreo douăzeci dintre cele mai noi cîntece, şi cele mai multe dintre acestea erau atît de proaste, încît se trezi mormăind încîntat „Vaxuri, vaxuri !“ Îi reveni, năvalnică încrederea în sine. Oamenii ăştia se gîn-

deau zi și noapte la aceste clinchete, și cînd colo nu erau în stare să dea la iveală decît gunoiul ăsta. Nu mai șovăi, ci pătrunse în clădirea firmei Felder & Hunterman cu toate steagurile fluturînd. Avea să le arate el lor.

— Vă rog, aș vrea să vorbesc cu domnul Pitsner, zise el pe un ton sever, prezentă o carte de vizită, și apoi fără să-i mai acorde prea multă atenție funcționarului respectiv, se uită în jur cu un aer nonșalant și vag disprețuitor. Refuză să se lase impresionat, cu toate că nu încăpea nici urmă de îndoială cîtă dreptate avusese domnul Milbrau, spunînd că firma lui era cea mai mare din branșa respectivă. Localul era fantastic. Era un adevărat antrepozit imens, într-o zarvă și un zumzet fără sfîrșit de sentimentalism siropos și de cinism ieftin. Aici se vindeau și se cumpărau cu chintalele logodnice pierdute — în ritm de vals și în tonalitatea mi-minor. Șiruri uluitoare de negri zîmbitori te implorau — în ciuda faptului că încasau cel puțin două sute de lire pe săptămînă la Londra și ocupau apartamente luxoase în hoteluri și umblau în automobile uriașe — să-i duci înapoi în cocioabele lor din Sud. „Micuța domnișoară Cheiță !" striga la tine unul din pereți. „Cu neputință !" răspundea alt perete. „Sîmbăta e blondă" rînjea un șir de note, căruia îi răspundea de două sute de ori un alt șir care striga : „Doar pe ea o am". Dar acestea nu erau simple cîntece. Cele mai neînsemnate dintre ele erau Imense Succese. Erau Șlagăre, Uragane, Noutăți, Nebunii, Obsesii ale Urechilor, Găselnițe noi-nouțe, Plăceri divine, Melodii de Neuitat. Domnii Felder și Hunterman anunțau că „Îți mai fac un cadou". Domnul Felder îți spunea cu litere stacojii mari de-o șchioapă „Ia-l acum și crește-l !" Domnul Hunterman făgăduia că va fi „Senzația Stagiunii la Douglas și Blackpool !" Și împreună te implorau să-i crezi atunci cînd îți spuneau : „Este Marea Lovitură pe care Lumea Întreagă Cere s-o Primească !" Îți spuneau în mod sincer că silesc toate orchestrele și formațiile din țară să cînte melodia, care, de fapt, străbate ca vijelia nordul țării, înnebunind totodată cartierul select West End. Și erau foarte mîndri de toate astea.

Inigo dădu din umeri. Încă și acum mai refuza să se lase impresionat. Aa, va să zică domnul Pitsner îl poftește sus ? Foarte bine. Păși cu un aer de păun în urma funcționarului care-l conduse pe coridor și în lift. Se pare că biroul domnului Pitsner era la ultimul etaj al clădirii, așa că avu timp din belșug să-și închipuie cum trebuie să arate acest domn. Se gîndi la un fel de super-Milbrau, mai bătrîn, mai gras și mai ebraic, cu părul încă și mai negru și cămașa încă și mai trandafirie. Se împieptoșă ca să-l înfrunte cum se cuvine pe acest vulpoi gălăgios și entuziast.

Dar nu întîlni un asemenea om. Întîlni un bătrînel cărunt și subțirel, foarte potolit ca manieră și îmbrăcăminte, un bărbat care avea aerul că în ultimii douăzeci de ani n-a mai fost surprins de nimic. Lui Inigo îi făcea impresia că e obosit și că știe o mulțime de lucruri. Poate că tocmai de aceea era obosit, pentru că știa o mulțime de lucruri, ceea ce îl și plictisea. Și totuși nu era vorba de nici o greșeală. Acesta era domnul Pitsner.

— Îmi pare bine că ai venit, domnule Jollifant, îi zise el cu glas scăzut și tare jalnic. Sîmbăta nu mă găsești întotdeauna aici. De fapt, sînt mai totdeauna acasă. Dar de

data asta m-ai prins. Nu e un lucru foarte obişnuit să pătrundă cineva în încăperea asta doar pentru că ne-a adus vreo cîteva melodii noi. Dacă i-am lăsa pe toţi aici, nu m-aş mai descurca niciodată cu treburile. Dar vezi, în privinţa lucrărilor dumitale am primit o scrisoare de la Milbrau. Şi Milbrau e un băiat foarte ager.

Inigo, care acceptase una din ţigările egiptene foarte groase pe care i le oferise fără o vorbă domnul Pitsner, căzu de acord că, într-adevăr, domnul Milbrau e un om foarte ager.

— Da, continuă pe un ton trist domnul Pitsner, e unul dintre cei mai isteţi tineri ai noştri. De fapt, mă bate gîndul să-l iau aici în Centrală. Are un fel de fler sau ceva. De vreo două ori i-am susţinut cu căldură felul de a judeca, şi lucrurile au ieşit foarte bine. După cît se pare a fost pur şi simplu entuziasmat de lucrările alea ale dumitale. E surprinzător (adăugă el pe exact acelaşi ton scăzut şi de înmormîntare), dar asta nu se întîmplă decît o dată la cinci ani, să apară nişte lucruri cu adevărat noi şi originale venind de la... mă rog, sper că nu te superi că ţi-o spun — de la un amator, de la un om din afară. Oamenii cred că asta se întîmplă mereu, dar nu-i adevărat. Eşti pianist, nu-i aşa ?

Inigo îi explică pe scurt ce este şi ce a făcut şi domnul Pitsner îl ascultă cu politeţe, dar şi cu un fel de deznădejde calmă. Cînd termină, domnul Pitsner apăsă pe un buton şi-i spuse fetei care deschise uşa să-l trimită înăuntru pe domnul Porry.

— Aş dori să le audă şi Porry, zise el cu ochii ţintă la rotogolul de fum ce pornea de la ţigară. El e memoria noastră. Nu uită niciodată o melodie.

Inigo avu îndrăzneala să spună că domnul Porry n-o să-şi amintească prea uşor aceste melodii. În clipa în care rostise vorbele, regretă că le-a spus, dar domnul Pitsner (măcar că suferise la aluzia că ar putea eventual să fie hoţ) nu manifestă nici un fel de resentiment. Scutură pur şi simplu din cap.

— N-o să ţi le furăm, dacă asta vrei să spui. Nu ne-ar renta. Poate că alţii ar face-o, afaceriştii mărunţi. Dar pentru noi ar fi un joc nerentabil. De fapt, îl avem pe Porry tocmai pentru a te împiedica pe dumneata să plagiezi. Înţelegi, nu vrem nici un fel de vechituri la care s-a schimbat ici-colo cîte o notă. Aşa ceva nu merge. Dacă am avea nevoie de asemenea lucruri, le-am putea fabrica aici. Acuma spune-mi, te rog, dacă preferi să le parcurgă Porry la pian, sau le cînţi chiar dumneata ?

Inigo zise că o să le cînte el, dar nu era deloc încîntat. Ar fi fost greu să-ţi imaginezi un public mai puţin potrivit decît domnul Pitsner. Era pur şi simplu de necrezut ca un asemenea om să aibă vreo legătură oarecare cu şirurile nesfîrşite de cîntece stupide şi cu fotografiile şi afişele ţipătoare din sala de la parter. Impresia pe care o căpătai era că nici măcar cutremurele sau revoluţiile n-ar fi putut stîrni în inima lui nici cea mai mică picătură de interes, şi cu atît mai puţin cîteva clinchete de cîntec. Domnul Porry, un bărbat între două vîrste cu o înfăţişare absolut insignifiantă, sosi şi acceptă una din acele cinice ţigări egiptene, iar apoi Inigo începu să cînte unul dintre

ultimele lui cîntece. După ce-l termină, nu aşteptă nici un fel de comentariu din partea celor doi bărbaţi aşezaţi în spatele lui, ci trecu direct la lucrarea următoare, păstrînd acea *Întoarcere acasă* a lui Susie şi *Strecurîndu-te după colţ* pentru desert. Pînă cînd să ajungă la aceste ultime cîntece, se descotorosise şi de cea mai mică urmă de neîncredere. Parcă din nou se juca încîntat şi satisfăcut la pian, iar dacă domnii Pitsner şi Porry nu erau mulţumiţi, n-aveau decît să se ducă să se plimbe, treaba lor. Se strecură după colţ cu tot spiritul său năstruşnic de pe vremuri. Ţinea dinainte notele doar aşa de formă, pentru că nu se uită nici o clipă la ele. Lăsă vechea melodie să străbată năvalnic încăperea, şi, în timp ce cînta, prin mintea lui licăreau şi fluturau tot felul de mici imagini ale unor oameni şi localităţi — mergînd de la doamna Tarvin şi Conacul Washbury pînă la Rawsley şi Sandybay şi Susie şi Elsie şi domnişoara Trant şi domnul Oakroyd.

— Aha, aha-ha ! răsună în urechea lui un glas tunător. Ce auzim noi aici ? Ia ascultă asta, Monte. „Tam-ti-ri-ti-ta-ta." Nu te opri, bătrîne, nu te opri. Las-o să mai zornăie o dată.

Între timp, mai intraseră în cameră încă doi bărbaţi. Cel, care îl ruga pe Inigo să nu se oprească, era un voinic cu burtă mare, faţa umflată şi ochi jucăuşi. Era domnul Tanker. Celălalt, Monte, era nici mai mult nici mai puţin decît domnul Monte Mortimer, de care auzise pînă şi Inigo (deşi el nu pretindea să aibă prea multe cunoştinţe în domeniul teatrului) ca producător de spectacole de revistă. Domnul Mortimer semăna cu un asirian micuţ, dolofan şi bine bărbierit. Parcă-l şi vedeai perfect în rolul de supraveghetor al pregătirilor pentru cine ştie ce ospăţ şi spectacol somptuos, fastuos şi poate chiar deşuchiat de la Curtea Regală din Ninive. Această viaţă a marilor şlagăre de succes şi a triumfurilor colosale nu-l obosise şi nu-l plictisise ca pe domnul Pitsner, dar, pe de altă parte, el nu avea nimic din entuziasmul şi camaraderia afectuoasă a domnului Tanker.

— Aş dori să mai aud o dată cîntecele astea, zise domnul Mortimer după prezentările şi explicaţiile de rigoare.

Domnul Pitsner încuviinţă din cap.

— Aşa se şi cuvine. Mă gîndisem la dumneata înainte de a te vedea intrînd. Mă cam bate gîndul că sînt tocmai lucrurile pe care le cauţi, adăugă el cu tonul său obişnuit de deznădejde potolită.

— Sînt cel puţin două mari succese printre ele, dacă vreţi să ştiţi părerea mea, interveni domnul Porry, cu aerul unui om care cunoaşte perfect valoarea părerii lui, chiar dacă nu i-a cerut-o nimeni.

— Unul din ele e melodia aia de la urmă, Porry, strigă bonomul domn Tanker. E dibace. Zău că e, jur pe ce am mai scump. Dibace şi şmecheroasă. Ştii, Monte, p-aia poţi s-o pui să se cînte de nenumărate ori pînă cînd o să zboare şi acoperişul de atîtea aplauze, şi să vezi că lumea n-o să se plictisească de ea. Taie de departe toate vaxurile alea aiurite pe care a tot trebuit să le cîntăm. Ai şi textul aicea, bătrîne ? E în regulă. Ei, cînd ajungi iarăşi la aia, o cînt eu din gură. Da, da, vreau să-mi încerc puţin vocea la ea. Şi să nu vină să-mi spună mie după aia careva că noi ăştia care dăm din baghetă sîntem pizmătareţi. Noi

nici nu ştim ce-i aia pizmă. Ei şi acuma, bătrîne, fă-o iar să zbîrnîie.

Şi Inigo o făcu să zbîrnîie, iar domnul Tanker, care era conducătorul muzical al domnului Mortimer şi compunea şi el lucruri dintr-astea, rămase în picioare lîngă pian, fredonînd şi bătînd darabana cu degetele şi ţinînd măsura cu piciorul, şi improvizînd amuzante înflorituri — imitaţii de saxofon, banjo şi trombon. Cînd ajunseră la *Strecurîndu-te după colţ* dădu frîu liber unei micuţe voci voalate de tenor care se luă bărbăteşte la trîntă cu cîntecul. Inigo, care între timp stabilise clar că-l doare în cot de ei toţi, alerga şi zburdă fulminant pe clape, şi în aceste zbenguieli fu ajutat în cele din urmă de domnul Tanker care improviză nişte variaţii de-a dreptul fantastice în registrul cel mai înalt. Dar acum se mai auzea fredonînd şi un alt glas. Adusese cu el toate miresmele Arabiei. Inigo simţea o prezenţă undeva în preajma lui, dar pînă cînd nu trînti acordul final nu avu timp să vadă despre cine e vorba.

— Ura ! strigă domnul Tanker, ştergîndu-şi fruntea. Bună, Ethel ! Ce zici, nu-i o frumuseţe ? Toate sînt al dracului de bune, dar ultimele două sînt adevărate bombe.

— Jimmy dragă, să nu-mi spui cumva că le-ai scris tu, zise doamna care tocmai sosise.

Vorbea cu o voce viguroasă şi metalică şi, de fapt, avea şi înfăţişarea unei persoane viguroase şi metalice. Inigo recunoscu imediat în ea pe domnişoara Ethel Georgia, vestita artistă de revistă şi operetă. O văzuse de vreo două ori pe scenă şi, bineînţeles, îi zărise de zeci de ori fotografiile. Dincolo de rampă era o fiinţă răpitoare, dar văzută de

aproape, absolut totul la ea — faţa, silueta, hainele, glasul, întreaga ei personalitate — era copleşitor, zdrobitor. Inigo avu impresia că este prezentat unei tigrese blonde bine îmblînzită.

— Tocmai a ţîşnit de la Little Woozlum sau de la Puddleton-on-the-Slag sau din nu-ştiu-ce alt tîrguşor prăpădit (explică domnul Tanker) şi ne-a adus un buchet de succese. De pildă, ăla pe care tocmai l-ai auzit.

— Ceea ce tocmai aţi auzit, doamnelor şi domnilor, (nazaliză puţin şuierător domnişoara Georgia parodiind pe jazz-bandiştii care-şi anunţă melodiile ce le vor interpreta) este viitorul număr al domnişoarei Ethel Georgia, care va figura cu un succes senzaţional în viitoarea revistă a domnului Monte Mortimer „Cine a făcut-o ?“.

— În privinţa asta nu sînt chiar atît de sigur, Ethel, strigă domnul Mortimer.

— Nu-i nimic, Monte, sînt eu sigură, replică ea cu o izbucnire de personalitate care semăna cu o flacără de magneziu. O vreau eu.

— În privinţa asta o să mai discutăm, replică el cu degajare.

Şi totuşi felul lui de a vorbi sugera oarecum că în epoca lui asiriană îmblînzise multe tigroaice şi că la nevoie mai ştia să-şi facă meseria şi acum.

Vorbeau toţi deodată, chiar şi funerarul Pitsner, care cine ştie cum izbutise să se ţină tare pe propriul lui teren înfruntîndu-i pe ceilalţi, fără să-şi ridice cîtuşi de puţin glasul plat şi funebru. Între timp, însă, Inigo se trezi că vorbeşte cu o altă persoană nou sosită care, probabil, intrase împreună cu domnişoara Georgia. Era un individ

rubicond, îmbrăcat în modul cel mai neînțelept cu putință, într-un costum de golf din *tweed* țipător. În timp ce-l privea pătrunzător pe Inigo prin ochelarii cu rame de baga, acesta simțea că mutra asta destul de caraghioasă are totuși ceva familiar în ea.

— Trebuie să arunc și eu o privire la celelalte melodii, înainte de a pune Ethel laba pe toate, zise el.

Între timp, domnișoara Georgia ocupase centrul încăperii, certîndu-se cu Mortimer și Tanker.

— Dacă le apucă ea cu degețelele ei albe ca crinul — continuă necunoscutul — mandea nu mai are nici cea mai mică șansă. Femeia asta e o ciumă. Probabil că vă întrebați ce naiba m-a apucat să vin aici îmbrăcat astfel. Ei, bine, am să vă spun. În momentul ăsta ar fi trebuit să mă aflu pe pajiștea de la Esher, jucînd o partidă liniștită de golf, dar cînd colo m-a sunat ea la telefon, doar cu cîteva minute înainte de a pleca eu de acasă. Și credeți că am mai apucat eu să joc golf ? Pe dracu golf ! M-a tîrît pe colo, mă tîrăște pe dincolo. Și eu am spectacol de matineu, azi după-amiază. Trebuie să fiu amuzant de la trei fără zece pînă la cinci fără cinci. Ce-i pasă ei, că doar nu lucrează pînă cînd nu-și montează Monte noul spectacol. Dar uitați-vă la mine. Muncesc mereu, repetînd în spectacolul lui Monte — sau ceea ce a mai rămas din el — și pînă la urmă nu pot nici măcar să fac o partidă de golf. Ah, e o ticăloasă ! Păi, ce să vă zic, că pînă și nevastă-mea e speriată de ea. „Spune-i că nu te duci", îmi zice ea. „Ba spune-i tu", îi zic. Și ce credeți că i-a zis ? Nici o șansă ! Ia să mă uit și eu nițel la cîntecele alea.

Între timp, lui Inigo i se păru că l-a recunoscut :

— Nu cumva sînteți domnul Alfred Nott [1] ?

— Ba da. Sînt singura persoană din Anglia care nu-i altcineva decît Alfred Nott. Nu poți să torci un hohot de rîs cu asta ? Așa mă temeam și eu. Nenorocirea cu vițul ăsta este că dacă ești treaz nu te amuză și dacă ești pilit nu-l înțelegi. De fiecare dată cînd îl întîlneam pe bătrînul Billy Crutch cînd era afumat, îi spuneam bancul ăsta, și n-aveți decît să nu mă credeți, dar îi dădea atîta bătaie de cap, încît întotdeauna comanda o cafea neagră și pe urmă se întorcea acasă cu birja ca să-l gîndească și să-l răzgîndească pînă i-o putea prinde poanta. Hei, ăsta pare să fie un număr bun. Dacă nu te superi, bătrîne, vrei să-l încropești nițel la pian, așa mai potolit ?

Dar lui Inigo nu i se permise să-l încropească așa, mai potolit. Ceilalți se năpustiră asupra lui, deși chiar și cînd îl aveau în mijlocul lor tot între ei se ciorovăiau. E adevărat că vorbeau despre el. Nu izbutea să nu se întrebe : Ce s-ar întîmpla dacă și-ar lua liniștit notele și ar ieși pur și simplu pe ușă ?

— Problema este, măi Pitsner, că trebuie neapărat să mă lași pe mine să trag primul cartea, zise domnul Mortimer. Și atîta vreme cît drepturile de folosință sînt blocate...

— Atîta vreme cît sînt, zise domnul Pitsner, din străfundurile cinismului său blazat și ale fumului egiptean.

— Mă rog, știi bine că asta e în regulă, cît e vorba de noi. Poți să legi și acum sfoara aia de coada cîinelui, continuă domnul Mortimer.

[1] În engleză, jocul de cuvinte este mai hazliu, întrucît „Nott" înseamnă „Nu".

Domnişoara Georgia le căscă tuturor în nas, într-un mod cît se poate de spectaculos.

— Pentru numele lui Dumnezeu, Monte, grăbeşte-te o dată şi cumpără tot pachetul ăla, oricum o fi. Deocamdată n-ai pentru spectacolul tău decît un singur număr care să merite cît de cît ceva, şi ăla ţi l-am adus eu.

— Ai dreptate, Ethel, ai perfectă dreptate, zise entuziast domnul Tanker. Ştiu foarte bine, fiindcă unele dintre vaxurile alea răsuflate le-am scris chiar eu. Dar ştii că eu nu sînt pizmaş. Pe mine nu mă roade invidia. Că doar nu sînt actriţă.

— Serios, Jimmy ? strigă ea. Şi apoi dădu brusc drumul la un hohot de rîs aspru. Nu poţi să ştii niciodată pînă cînd nu încerci. O bucată de *crêpe-de-Chine,* Jimmy, şi un pic de pudră ar putea face minuni. Treci pe la mine şi am să văd cu ce te pot servi, iubiţel.

— Păstrează gagurile de efect pentru spectacolul de seară, domnişoară Georgia, îi zise domnul Tanker cu o copleşitoare imitaţie de severitate. Şi acum să-i dăm drumu' înainte cu afacerile. Mi-e sete.

Domnul Pitsner ridică mîna ca să-i oprească şi se uită la Inigo :

— Ştii, nouă ne plac lucrurile astea ale dumitale, domnule... ăă... Jollifant...

— Ai mare talent, băiete — interveni domnul Tanker pe care nimeni nu-l putea ţine în frîu, şi-l bătu pe Inigo pe umăr. Eşti un om făcut, şi bogat — sau aproape.

— Problema este următoarea. (Acum era rîndul domnului Mortimer.) Eu pot folosi toate aceste cîntece pe care le ai aici. Şi încă şi altele, dacă sînt la fel de bune. Şi, după

aceea, încă altele. Drepturi de folosinţă, drepturi de autor pentru editare, drepturi pentru imprimarea pe discuri — mă rog, ştii ce se întîmplă, sau cel puţin ar trebui să ştii — ies bani cu ghiotura din asta, după cum ştii, grămezi şi iar grămezi. Iar domnul Pitsner aici de faţă şi cu mine te putem lansa. E-n regulă. Mă rog, după cîte înţeleg, ai venit la Londra ca să vorbeşti cu firma Felder & Hunterman. Nu eşti angajat faţă de nimeni altcineva, nu eşti nici măcar în tratative cu nimeni, sau poate greşesc ?

— E foarte exact ce spuneţi, absolut, replică vesel Inigo. Nimeni de la Londra n-a auzit melodiile acestea, deşi nu mă feresc să vă spun că au constituit un succes colosal în tot felul de localităţi de care n-aţi auzit în viaţa dumneavoastră. În cadrul spectacolului prezentat de trupa din care fac parte, ştiţi ?

— Asta mi-a scris Milbrau, zise aproape plîngînd domnul Pitsner. Mergea straşnic de bine la... unde zicea ? La Gatford. Mi-a scris că lumea mînca melodiile cu lingura.

— Bun ! Nici nu mă mir, strigă domnul Mortimer, care între timp părea să fie într-o dispoziţie excelentă. Ei, bine, dragul meu... domn... ăă... Jollifant,... ai nimerit aici exact unde trebuia, în privinţa asta nu încape nici o îndoială, şi fireşte că o să fii dispus să le editezi aici. E corect ?

— Cred că da.

— Şi, întrucît întîmplător eşti un om norocos (continuă mieros domnul Mortimer), ai nimerit — tocmai azi-dimineaţă — exact omul care te căuta. Ăla sînt eu. Nu mi-ar veni deloc greu să dau drumul la vechea poveste, să-ţi spun baliverne, să te descurajez, să zic că, mă rog, avem mormane de cîntece la fel de bune ca şi astea, şi aşa mai

departe, liru-liru-crocodilu. chestii-trestii-balamale, dar ăsta nu e genul meu să vorbesc așa, și dacă ar fi, atunci n-aș mai fi Monte Mortimer...

— Așadar, de trei ori ura pentru steagul roșu, alb și albastru, strigă batjocoritoare domnișoara Georgia. Muzica, băieți !

— Dacă rămîi legat de firma Felder & Hunterman, asta o să-i convină domnului Pitsner aci de față. Dar acuma mai intru și eu în scenă. Îmi convin cîntecele astea (făcu o pauză de-a dreptul impresionantă) și mi-ar mai conveni încă vreo cîteva în genul lor. Le voi folosi pe toate.

— Bravo ! strigă domnul Tanker.

— Ei, Monte, în sfîrșit, ai început să mai vii și tu de-acasă ! îi zise domnișoara Georgia bătîndu-l pe umăr. Asta-i muzica ce-mi place. Acordă-i băiatului toate șansele. Și acordă-i o șansă și fetiței ăsteia micuțe. De acum înainte melodia aia cu strecuratul e a mea, nu ?

— Va să zică asta e situația, zise domnul Mortimer zîmbindu-i lui Inigo. Dumneata ce ai de spus ?

Și acum începu Inigo :

— Am o mulțime de spus, anunță el, izbutind să joace cu remarcabilă artă rolul unui om perfect calm.

— Știu, îl întrerupse domnul Mortimer făcînd un gest cu mîna, iar domnii Pitsner, Tanker și Porry zîmbiră de comun acord. E vorba de condițiile înțelegerii, firește. Dar nu-ți fă griji. O să obții niște condiții foarte bune. Ai să fii chiar surprins de ele.

Inigo rînji :

— Despre asta o să vorbim. Am și eu anumite condiții. Sper să nu vă surprindă ele pe dumneavoastră. Deși s-ar putea să se întîmple și asta.

Cu toții se holbară la el, iar domnișoara Georgia își pungi buzele stacojii și scoase un fel de fluierat comic. Apoi, domnul Mortimer se uită la domnul Pitsner, iar domnul Tanker se uită la domnul Porry. Dacă vreunul dintre fotolii ar fi făcut brusc vreo remarcă, — sugerînd cumva că s-a cam plictisit de camera aceea —, și tot n-ar fi putut să fie mai uimiți. Inigo se îndreptă spre locul unde domnul Alfred Nott mai cerceta încă manuscrisele muzicale.

— Îmi place grozav asta, zise domnul Nott. Hei, bătrîne, nu cumva ni le iei ?

— Deocamdată — răspunse pe un ton ferm Inigo — le iau.

Și-și strînse notele și le puse în servieta pe care o adusese cu el. Făcu aceste operații cu gesturi foarte hotărîte și-și aminti în mod intenționat că nici un om care putea, pe bună dreptate, să fie numit un papă lapte, n-ar fi fost în stare să realizeze atîta calm și atîta degajare echilibrată.

Cineva tuși. Apoi, domnișoara Georgia, care se vedea bine că savurează din plin situația, scoase brusc un hohot atît de ascuțit și aspru încît părea un țipăt. Cîteva glasuri murmurară. Inigo se întoarse și reveni în mijlocul grupului.

— Trebuie să mărturisesc că nu prea... începu domnul Pitsner.

Domnul Mortimer îl întrerupse.

— Lasă-mă pe mine, Pitsner, zise el. Tu stai bine în chestia asta. Așa că, domnule Jollifant...

— Ce-ar fi să bem un păhărel ? strigă jovial domnul Tanker. Asta voiai să spui, Monte, nu-i așa ? Pentru nu-

mele lui Dumnezeu, înainte de a vorbi mai departe, hai să bem ceva.

— Sînt de acord, zise domnul Mortimer. Ne ducem să vedem ce mai e pe la Robert. Probabil, că între timp trebuie să aibă vreo inspirație. Haide, domnule Jollifant. Pa, Pitsner, totul o să fie în regulă.

În timp ce ieșeau pe rînd, Inigo fu răsplătit cu o uriașă grimasă prietenoasă de către redutabila domnișoară Georgia.

— Nu prea știu ce sfori vrei să tragi (îi șopti ea), dar unii dintre voi ăștia băieții rafinați și cu carte aveți un Tupeu !... Și o crimă dacă ați face și tot ați ieși basma curată. Iar apoi, strîngîndu-l de braț adăugă : Mai fierbe-l așa nițel la foc mic pe Monte, că n-o să-i strice deloc.

Dar Inigo nu izbuti să-i răspundă decît cu o vagă bîlbîială. Confruntat cu domnișoara Georgia, n-avea nici un pic de tupeu. Îl turtea pur și simplu.

III

Robert se dovedi a fi un american grav cu haina albă care se afla îndărătul tejghelei unui bar de cocktailuri în subsolul strălucitor al unuia dintre hotelurile din elegantul cartier teatral West End. Inigo nu știa ce hotel e. Nu cunoștea mai deloc aceste stabilimente, și pe urmă totul se petrecuse atît de repede... Lăsîndu-i în urmă pe domnii Pitsner și Porry, ei patru coborîseră repede și se urcaseră într-un automobil imens ; automobilul trecuse în fugă de pe o stradă pe alta, cotind mereu ; și pe urmă se trezise privindu-l pe Robert. Intrarea în arenă a lui Robert nu

contribuia cu nimic la elucidarea sau succesiunea netulburată a evenimentelor. După vreo două din cocktailurile lui, cele mai mari și cele mai tari pe care le gustase vreodată Inigo, el constată că în ziua aceea avea tendința să alunece încă o dată și din ce în ce mai departe către irealitate. Lui personal nu i se întîmplase nimic, și stătea bine înfipt acolo în mijloc și foarte hotărît să facă tot ceea ce plănuise să facă, dar absolut tot restul, indiferent cît de strălucitor și de zgomotos putea să fie, se afla la o oarecare treaptă de depărtare față de el și de realitate și era fantasmagorie pură. De la început și pînă la sfîrșit și-a dat seama că domnul Monte Mortimer este un personaj foarte puternic și influent, care n-avea nevoie decît să bată din palme ca să-ți răspîndească numele în toate ziarele și pe toate panourile de afișaj. Dar Inigo nu simțea nici un pic de respect pentru el, întrucît la urma urmelor, și domnul Mortimer nu era decît o figură din cadrul acelei fantasmagorii.

Iată de ce, după ce fu întrebat care-i bancul, Inigo nu șovăi să vorbească foarte deschis :

— Vă plac lucrurile acestea pe care le-am scris, nu-i așa ? zise el. Vreți să le folosiți și ați vrea ca eu să vă mai scriu și altele ?

— Exact. Și după cum ți-am spus și mai înainte ești cît se poate de norocos. Bună, Tommy ! Da, vreau să-ți vorbesc, dar va trebui să aștepți. E în regulă, să zicem joi. Să zicem marți atunci.

Aceste din urmă remarci, firește, nu erau adresate lui Inigo, ci unui necunoscut care voise să se alăture grupului lor. Localul se umplea din ce în ce mai tare de oameni și

majoritatea acestora păreau să fie nerăbdători să-i vorbească domnului Monte Mortimer.

— Da, ai mare noroc.

— Nu încape îndoială că aveţi dreptate, absolut, zise Inigo cu deosebită fermitate şi uitîndu-se sever la două persoane — un bărbat mătăhălos şi o femeie măruntică — care ameninţau să-i importuneze. Dar nu-mi pasă prea mult de acest lucru. De fapt, nu-mi pasă nici cît negru sub unghie.

— Cum ? Domnul Mortimer era îngrozit.

— Vorbesc serios, nu-mi pasă nici cît negru sub unghie. Dacă nu vă supăraţi că mă exprim astfel. Ştiţi, nu încerc să fiu impertinent, vă rog să mă înţelegeţi bine. Hei, asta pentru mine ? (Căci încă două pahare, pline de vrăjitoriile gravului Robert, îşi făcuseră brusc apariţia din cvasineant.)

— Da, răspunse domnul Mortimer, încrîncenîndu-se puţin. („Oare tînărul ăsta ultra-ciudat s-o fi îmbătat ?" Întrebarea optimistă, dealtfel, stăruia în privirea pe care o aruncă iute paharului.)

— Iar eu aş dori ca dumneavoastră — continuă Inigo după ce-i zîmbi domnului Nott, care de la distanţă lăsă să se înţeleagă că băutura de curînd adusă fusese furnizată de el — aş dori ca dumneavoastră să vedeţi pe o prietenă de-a mea, una din fetele din ansamblul nostru muzical.

— Ah ! Şi domnul Mortimer reuşi să strecoare foarte mult subînţeles în această unică silabă.

— Bineînţeles, eu nu vă cer s-o angajaţi, zise Inigo cu demnitate. Nici n-aţi văzut-o încă. Dar de îndată ce o veţi vedea veţi dori să-i daţi un rol. E de-a dreptul genială.

Domnul Mortimer zîmbi. Apoi făcu semn din cap mai multor oameni, foarte probabil persoane însemnate, persoane cu renume şi cu cariere frumoase în branşa respectivă, persoane care ar fi fost mai mult decît bucuroase dacă el ar fi dorit să le distribuie măcar într-un rolişor cît de mic. Iar apoi zîmbi din nou.

— Genială, repetă Inigo. Talent veritabil.

Interlocutorul lui i se adresă pe un ton patern.

— Nu-ţi mai bate capul cu ansambluri de revistă, băiete. Ai terminat cu astea. Peste o lună, două, o să-ţi vină să şi rîzi cînd o să te gîndeşti la aşa ceva. Cu siguranţă.

— Vreţi să spuneţi pentru că mi-aţi preluat cîntecele ?

— Chiar aşa. O să fii mult prea ocupat.

— Nu putem face tîrgul, zise Inigo care avea un simţămînt vag că această expresie este foarte puternică şi face parte din arsenalul oamenilor de afaceri. Nu putem face tîrgul, absolut. Astea sînt condiţiile mele. Trebuie neapărat s-o vedeţi pe fata asta — „s-o vedeţi în acţiune", cum zic ăia în reclamele din Revista Teatrelor. Altfel nu vă dau nici un cîntec. N-aş dori să fiu vulgar — deşi mi se pare că asta face parte din rolul pe care-l joc — dar nu aveţi de ales : ori acceptaţi, ori pierdeţi totul.

— Bine, scumpul meu, protestă marea personalitate, dar e pur şi simplu absurd. E foarte frumos să-ţi sprijini prietenii — asta am făcut-o şi eu — dar ce-ţi închipui că sînt ? Fireşte, că îmi dau seama că întotdeauna există o cantitate oarecare de talente noi care se risipesc prin provincie — cînd eram mai tînăr m-am deplasat personal şi am identificat vreo cîteva asemenea talente, — dar nu te poţi aştepta de la mine, Monte Mortimer, să mă duc

și să văd jucînd pe o fată dintr-un ansamblu de *music-hall*. N-am mai auzit de așa ceva, și nu te poți aștepta la una ca asta, zău că e imposibil ! La naiba, dar nu se poate !

— Dacă ați vedea-o pe fata asta — în treacăt fie spus se numește Susie Dean, adăugă Inigo cu un mic fior de plăcere și bucurie — v-ați repezi pur și simplu s-o angajați. Și așa o s-o angajeze foarte curînd cineva, asta v-o garantez, și nu văd de ce n-ați fi dumneavoastră acela.

Domnul Mortimer clătină din cap și zîmbi cu aerul unei persoane care compătimește tinerii inocenți și impresionabili, oricît de puține ar ști ei deocamdată despre această lume aspră.

Dar Inigo nu voia nici în ruptul capului să accepte una ca asta.

— Nici cîntecele astea ale mele nu le-ați mai auzit pînă acum, nu ? Ei, bine, fata asta este mai bună decît cîntecele alea. Și, de fapt, mai există în ansamblu nostru și un alt tip, specializat în comedie ușoară și dans, care și el e de prim rang. Vă rog să mă credeți că nu este o trupă muzicală obișnuită. La naiba, ar fi imposibil să nu-mi dau seama ! Fata asta face cît cincizeci de femei de talia Georgiei ăleia. Credeți-mă pe cuvînt. Păi, bine, gîndiți-vă că dacă ieri v-ar fi spus cineva despre cîntecele astea ale mele, nu v-ar fi venit să credeți, nu ?

— Asta e drept, zise domnul Mortimer cu oarecare îndoială, dar acum am auzit cîntecele.

— Și astă-seară o s-o vedeți pe fata aceea, îi zise Inigo.

— Astă-seară ! ? Ești nebun !

— Localitatea se numește Gatford.

— N-am auzit în viața mea de asemenea localitate, gemu domnul Mortimer. Cum ai zis ? Gatford ? Dumnezeule ! Astă-seară la Gatford ! Ei, haide, haide, dragul meu, te-ai distrat cît ai putut de mult, dar acum să încercăm să fim înțelepți și să discutăm afaceri.

— Păi chiar afaceri am și discutat, sublinie Inigo. Sînt direct implicat în povestea asta, absolut ! Fără Gatford nu poate fi vorba de cîntece.

— Bine, scumpule, dar ăsta e șantaj, zău așa. Nu-mi poți dicta în stilul ăsta ce să fac. Îți tai singur craca de sub picioare.

— În privința asta — îi spuse Inigo deopotrivă ferm și entuziasmat — mie puțin îmi pasă. Mai beți o băutură dintr-asta de a lui Robert ?

— Trebuie să și îmbucăm ceva, zise domnul Mortimer. Am comandat o masă aici. Trebuie să iei prînzul cu mine.

— Bucuros ! Și vă mulțumesc din suflet. Dar vreau să vă avertizez — adăugă Inigo — că nu voi fi cîtuși de puțin maleabil în această privință. Cu cît mai multă mîncare și băutură am, cu atît mi se oțelește voința. Chiar și acum mă întreb dacă nu are un sunet metalic.

— Stai o clipă, băiete, zise domnul Mortimer, aruncînd în dreapta și-n stînga priviri de asirian. Bună, Jess ! 'Neața, Milly ! Da, într-o clipă.

Și se făcu nevăzut.

Inigo se trezi vorbind cu domnul Alfred Nott care-și făcu apariția la fel de iute și de liniștit ca și un pește care iese din mare. Între timp, localul se umpluse de-a binelea și Robert și ajutoarele sau ciracii lui pregăteau, scuturau, turnau și ofereau lichidul lor de foc și gheață pe cît de re-

pede puteau. Toată lumea vorbea o dată, cît de repede și de tare putea. Inigo încerca să-i spună domnului Nott, care era un omuleț prietenos, tot felul de lucruri despre „Prietenii de nădejde“, dar conversațiile celorlalți — sau mai degrabă monologurile lor — se amestecau tot timpul în vorba lui întrerupîndu-l. Fu silit să afle că circa douăzeci de spectacole diferite erau porcării, că seară de seară teatrele se umpleau de vaxuri ; că diferiți gentlemeni din branșă fuseseră tapați de cîte zece lire ; că diferite doamne spuseseră o dată pentru totdeauna că n-o să mai accepte reduceri de salarii ca acelea la care fuseseră supuse și că dacă domnul Fenkel avea ceva împotrivă n-avea decît să se ducă naibii ; că Reginuța se apucase iarăși de ticăloșiile ei dintotdeauna punînd mîna pe rolurile cele mai grase ; că la Teatrul Pall Mall trebuia să te gîdili subsuoară ca să poți să rîzi cînd juca Tommy Mawson.

— Spuneați că-l cunoașteți pe Jimmy Nunn ? urlă Inigo.

— Îl cunosc chiar foarte bine, replică domnul Nott cu glasul lui gîfîit. Eu și cu Jimmy... pantomimă la Burley în 1900... stai să mă gîndesc... trebuie să fi fost în...

— Cum ?

— A murit înainte de a se naște, credeți-mă, strigă un glas chiar în urechea lui Inigo.

Tresări și întoarse capul.

— Cum ? Pardon ! zise el cu respirația întretăiată.

— Nu face nimic, zise cu o politețe gravă cel cu glasul. Ziceam că a murit înainte de a se naște. Remarca nu-ți era adresată dumitale.

— Acuma îmi dau seama că nu era, zise Inigo. Scuzați-mă.

— Dar pentru informarea dumneavoastră, aș putea să vă spun că remarca se referea la numărul lui Kramer și Konley, la New York Palace, continuă cu înverșunare individul. Numărul a murit înainte de a se naște și acum au terminat cu Epoca de Glorie. Nu-i așa, Oby ?

— Ba cam așa mi se pare și mie, zise un glas din partea cealaltă.

— Mulțumesc foarte mult, zise Inigo.

Nu înțelegea deloc despre ce vorbeau, dar de data asta nu mai conta. Nu era lumea obișnuită și normală.

— Să vezi ce rîs, strigă domnul Nott care după cît se pare tocmai încheia o istorisire. Credeam că n-o să mai mă opresc din rîs săptămîni întregi. Merita să-l vezi, bătrîne.

Și rîse și el, așa că Inigo îi imită exemplul, neîndoindu-se cîtuși de puțin că trebuie să fi fost ceva foarte nostim.

Apoi domnul Mortimer se întoarse, ducînd după el o trenă de oameni de tot soiul care roiau și strigau în jurul lui, și zise că a sosit momentul să înghită ceva, și-i conduse din domeniul lui Robert într-o încăpere mult mai mare, încă și mai strălucitoare și mai zgomotoasă, un adevărat mozaic de măsuțe și chelneri grăbiți și dopuri care săreau și de arii din *Madame Butterfly* cîntate cu pronunțate efecte de tremolo. Domnul Nott veni cu ei și apoi reapăru și domnișoara Georgia, aducînd cu ea pe domnul Tanker și încă două persoane ale căror nume Inigo nu le prinse niciodată — un tînăr semit cu părul ondulat și o

fată micuţă şi brunetă cu faţa cea mai albă şi buzele cele mai roşii pe care le văzuse vreodată Inigo. Imediat după ce se aşezară, chelnerii se năpustiră asupra lor cu stridii şi caviar şi şampanie şi alte lucruri pe care Inigo le mîncă şi le bău cam posomorît.

Toată lumea vorbea în acelaşi timp, iar domnişoara Georgia şi domnul Tanker, tînărul semit şi bruneta micuţă strigau către prieteni de-ai alor aflaţi la alte mese ; uneori chiar oamenii se opreau în dreptul mesei lor pentru că „pur şi simplu trebuiau să le spună" şi apoi domnişoara Georgia sau tînărul semit „trebuiau neapărat să le spună" şi ei ceva la rîndul lor, aşa că dejunul părea că a fost oferit într-un adevărat pandemoniu pictat şi poleit. Inigo însă, chiar şi atunci cînd şampania începea să bolborosească scînteietor înlăuntrul lui, ţinu bine strîns capătul firului care-l călăuzise din lumea reală pînă în sînul acestei demenţe somptuoase, şi cu toate că domnul Mortimer se prefăcea a fi cum nu se poate mai neîncrezător şi mai înspăimîntat, Inigo o ţinu una şi bună şi nu făcu decît să repete „condiţiile" pe care le punea — un cuvînt pe care-i făcea plăcere să-l scoată ori de cîte ori era posibil, întrucît simţea că este un cuvînt puternic şi influent. Domnul Mortimer începu să se uite la el cu din ce în ce mai mult respect. Ba chiar catadixi să pună întrebări la care Inigo urlă înapoi către el (era obligat să urle ca să fie auzit) cele mai entuziaste răspunsuri. Era evident că marea personalitate începe să se înduplece. Inigo făcu o referire foarte precisă şi marcată la trenul de după amiază pe care urma să-l prindă pentru a se înapoia la Gatford. Cîntecele aveau să se înapoieze şi ele cu acelaşi tren. Deşi, bineînţeles, ele puteau reveni la Londra, aceste cîntece, foarte curînd.

— Cheamă un băiat, îi strigă domnul Mortimer unui chelner. Deşi dejunul mai continua încă, îl luă pe Inigo de-o parte, la o distanţă cît mai mare de masă. O mare personalitate nu anunţă o hotărîre cînd se află doar la patruzeci de centimetri de *mixed grill*.

— Am s-o fac, zise el pe un ton de-a dreptul impresionant. Înseamnă că-mi strică complet restul zilei dar asta mai pot aranja. Spune-mi unde trebuie să merg şi nu uita să ai grijă să mi se ofere un loc bun. Cel mai bine ar fi să telegrafiezi chiar acum. Te pot duce chiar eu cu automobilul meu. Nu, nu pot... n-am să pot să ajung, n-am posibilitatea... nu voi putea ajunge decît pe la opt. La ce distanţă e localitatea asta ? Cam la vreo sută şaizeci de kilometri, aşa ? Cred că am să acopăr distanţa în mai puţin de trei ore şi am să mă întorc cîndva tot în cursul serii. Nu eşti de aceeaşi părere ? Înseamnă că nu-mi cunoşti automobilul, dragul meu. Haleşte kilometrii.

Şi cînd sosi comisionarul îi dădu nenumărate instrucţiuni şi mesaje şi printre ele se afla şi unul din partea lui Inigo, o telegramă către Hipodromul din Gatford, să rezerve un fotoliu de orchestră. Marele Monte Mortimer avea să vadă „Prietenii de nădejde". Inigo nu spuse acest lucru în telegrama lui ; cuvintele respective le cînta doar triumfător — deşi cu glas foarte scăzut — în inima lui. Şi toate luminile din încăperea respectivă păreau să strălucească mai puternic ; chelnerii începură deodată să aducă Nectar şi Ambrozie. Mesele erau înconjurate de o gloată întreagă de oameni foarte simpatici şi de treabă şi hazoşi,

și de cele mai frumoase femei din Londra. Ce de rîsete erau și cît spirit ; iar orchestra încetă să mai scoată un zgomot enervant și se hotărî să cînte cele mai delicioase melodioare, pentru ca sunetele viorilor să te poarte către o transă fericită.

— Aș dori să vă pun o întrebare, zise cu grijă Inigo cînd își lua rămas bun de la domnul Mortimer. Sînteți un om cu experiență, sînteți frecat cu lumea asta. Sincer vorbind, sînteți de părere că s-ar putea spune despre mine că sînt un papă-lapte ?

— Un ce ?

— Un papă-lapte.

— Aș putea să spun multe lucruri despre dumneata, zise domnul Mortimer poate cu oarecare ciudă în glas. Ești un tînăr despre care s-ar putea spune multe lucruri, dar nu că ești un papă-lapte. Dacă dumneata ești papă-lapte, atunci majoritatea tinerilor care lucrează pentru mine sînt morți de veacuri. Nu știu eu cum te descurci cu scosul dinților rechinilor, dar așa în mod banal cînd e vorba de a face lucrurile cele mai obișnuite, ca, de pildă, să-l silești pe un producător de spectacole extrem de ocupat și foarte bine cunoscut, să străbată Anglia pentru a vedea o echipă de saltimbanci de care nici n-a mai auzit pînă acum, ei bine... ăă... mă rog, nu ești un papă-lapte. Și... ăă...

Făcu o pauză plină de tact.

— Da ?

— Poți să-i spui fetei lucrul ăsta din partea mea. Și cred că se cheamă că am prins mișcarea, nu ? Așa mă gîndeam și eu. Va să zică, rămîne pe diseară și pe legea mea, dacă fata aia a dumitale e o momîie fără talent, să știi că ai să auzi cîteva vorbe tari de la mine. Și te rog să nu uiți, numerele alea ale dumitale trebuie să explodeze ca o bombă. Mizez pe ele, nu pe fată. La revedere.

Inigo prinse trenul de trei și-un sfert, care-l adormi imediat și apoi îl trezi la Birmingham. Trenul de la Birmingham la Gatford era aglomerat de tineri care păreau cu toții să fie cu mult mai emoționați chiar și decît Inigo, deși nu fuseseră decît la un meci de fotbal, pe cînd el fusese... păi, unde fusese ? A, nu știa, pentru că totul era cum nu se poate mai absurd. Poate la granițele unui vis — cu trenul și cu bilet cu preț redus, și anume un bilet dus și o treime pentru întors — pînă în calea Charing Cross, care ar fi putut foarte ușor să înceapă să se umfle și să freamăte ca o bășică de săpun. Felder și Hunterman, Pitsner și Porry — Antropofagii și oamenii ale căror capete cresc sub umerii lor. Gara Gatford însă izbuti să-i sugereze că știe ce se petrece în mintea lui. „Prostii și fleacuri !" îi spunea ea, cu peroanele, hamalii și chioșcurile ei și toate celelalte.

IV

Petrecerea de la aniversarea lui Susie, dată într-o cameră mai mare de la etaj în hotelul unde stătea domnișoara Trant, era deja pe sfîrșite cînd sosi Inigo. Se vedeau unele semne că domnul Morton Mitcham tocmai se pregătește să țină o cuvîntare deasupra ruinelor ospățului. Inigo, puțin năuc și cu respirația întretăiată, mormăi ceva. Susie parcă îngheță deodată ; pe fața ei nu se citea nici măcar o licărire amabilă care să-i sugereze un „bun ve-

nit". Domnişoara Mamie Potter nu se afla acolo pentru că nu fusese invitată. Dar nu se afla acolo nici Jery Jerningham, deşi Inigo ştia că fusese invitat. Toţi ceilalţi erau prezenţi şi acum îl priveau cu reproş. Nimeni nu ştia unde a fost.

— Doamne fereşte, Inigo, îi zise domnul Oakroyd căruia îi plăcea să-şi spună părerea în toate împrejurările, ăsta nu e un ceas potrivit ca să soseşti, flăcăule. Eu credeam că o să fii primul aici, aşa credeam eu.

— Are dreptate, zise Joe cu acea complezentă lipsă de tact care pînă şi pe doamna Joe o umplea de disperare în privinţa lui. Pentru numele lui Dumnezeu, unde-ai fost, tinere ? Vreau să-ţi ceri scuze.

— Vai, termină, Joe ! strigă Susie. Nu vrem cîtuşi de puţin aşa ceva. N-are nici o importanţă. Ce spuneai, Jimmy ?

— Îmi pare tare rău, Susie, zise Inigo. Ştii...

— Nu contează ! răspunse ea cu răceală şi plictis în glas, iar apoi se uită la Jimmy de parcă ar fi fost o plăcere să vadă o adevărată fiinţă omenească.

Inigo se aşeză, şi cu toate că ştia cît de aproape se află de momentul triumfului, nu se putea împiedica să nu dorească sosirea mai grabnică a domnului Monte Mortimer, sau eventual chiar prezenţa lui afară la uşă, în aşteptare. Reîncepură cu toţii să vorbească şi el se simţi lăsat la o parte din conversaţie.

— Unde e Jerningham ? întrebă el în cele din urmă.

— A zis că nu poate să vină, răspunse soţia lui Joe într-o şoaptă care suna mai puternică decît orice ton obişnuit. A trimis un bilet şi un cadou — foarte drăguţ dealtfel — vreau să spun cadoul — o cutie cu batiste de foarte bun gust şi foarte acceptabile, pe cuvîntul meu, am fost surprinsă. Tînărul acela e un adevărat Mister pentru mine şi eu una nu prea cred în facerea lor — adică a misterelor, ştiţi ? Dacă ar fi venit şi n-ar fi adus nimic, asta nu m-ar fi surprins. Dacă ar fi adus chiar el cadoul, nici asta nu m-ar fi surprins. Dar să nu vină şi totuşi să trimeată un cadou atît de frumos, ei, bine, asta e de-a dreptul surprinzător. Iată un Mister.

Dar Inigo nu asculta. Nu-i păsa dacă Jerry Jerningham este sau nu este un mister. Ocupaţia lui era să se blesteme în toate felurile pentru că uitase cadoul pentru Susie. Avusese intenţia să-l cumpere la Londra. Cu toţii îi dăduseră ceva lui Susie — vedea pacheţelele de pe masă — numai el uitase. E adevărat, îl aducea pe domnul Monte Mortimer, care realmente reprezenta un dar foarte important, însă nu era acelaşi lucru. Iată că Susie împlinea douăzeci şi unu de ani — vîrstă pe care n-avea s-o mai aibă niciodată, deşi chiar dacă s-ar fi născut noi sisteme solare şi noi planete ar fi răsărit în cerul senin, şi el nu fusese acolo să-i ureze la mulţi ani şi să-i înmîneze un cadou de-a dreptul somptuos şi s-o vadă cum deschide pachetul, cu nerăbdare, cu emoţie, fericită. În momentul de faţă, nu părea cîtuşi de puţin emoţionată şi nici fericită. Oare petrecerea de ziua ei fusese un eşec ? Naiba să-i ia pe Felder şi Hunterman şi Monte Mortimer ! N-ar fi trebuit să-şi bată capul cu ei. Şi cum îndrăznea Jerningham, secătura aceea prăpădită, să nu vină, şi pur şi simplu să trimită nişte mucoase de batiste ?

— Ei, domnişoară Trant, băieţi şi fete, zise Jimmy ridicîndu-se, e timpul să plecăm, dacă vreţi să ştiţi părerea mea. O să-i urăm lui Susie tot norocul pe care-l merită (şi sănătate, fiindcă ăsta este un lucru foarte important în branşa noastră, vă dau cuvîntul meu de onoare) după spectacolul de astă-seară. Ar trebui să mergem şi să ne odihnim puţin. Ne aşteaptă o seară mare şi importantă, s-au vîndut toate locurile şi toate sînt numai şi numai pentru Susie aci de faţă. Gatford o să asiste astă-seară la un spectacol cum n-a mai avut în toată viaţa lui, credeţi-mă, aşa că ar fi poate bine să ne luăm un ceas de răgaz înainte de a-i da drumul. Am dreptate, nu-i aşa, Susie ?

Susie încuviinţă din cap, îi zîmbi dar fără prea multă veselie. Cu toţii se îndepărtară de masă. Se produse o mişcare către uşă. Susie începu să-şi strîngă pachetelele. Iată prilejul pe care-l aştepta Inigo.

— Uite ce e, Susie, îmi pare tare rău, începu el.

— N-are importanţă ! zise ea şi îi întoarse spatele.

Ceilalţi plecau între timp.

Aşa ceva pur şi simplu nu mergea. O apucă de încheietura mîinii.

— Îmi pare groaznic de rău că n-am putut ajunge la timp, adăugă el repede, şi după toate am mai şi uitat cadoul pentru tine. Nu, trebuie să asculţi, trebuie neapărat să asculţi.

— Nu vreau să aud nici o vorbă în privinţa asta. Dă-mi drumul !

— Nu-ţi dau drumul pînă ce nu asculţi ce trebuie să-ţi spun. Ştii, a trebuit să mă duc astăzi pînă la Londra...

— La Londra ! ?

Tonul ei se schimbă brusc.

— Da, la Londra. N-am spus nimănui că mă duc, trebuia neapărat să fac o vizită la Felder & Hunterman, negustorii ăia de muzică...

— Vai, Inigo, cîntecele tale ! Înseamnă că le-au auzit. Şi le-au cumpărat ? Spune-mi repede !

Acum era destul de emoţionată şi toată acea nerăbdare amestecată cu zel era numai pentru el şi pentru cîntecele lui ; nici nu se gîndea cîtuşi de puţin la ea. Şi acesta era pentru el momentul minunat. Uneori, se mai gîndise ea că Inigo există şi de nenumărate ori, încă multă vreme după ziua aceea, avea să se mai gîndească altfel, dar amintirea acelei clipe din hotelul de la Gatford îi alunga întotdeauna din minte acest gînd.

— Da, da, sigur că le vor, de asta nu încape îndoială, începu el încet.

— Ei, haide, haide, dă-i drumul, dă-i drumul. Vai, tare mai eşti *ticăit*. Spune-mi repede totul, tot cum s-a întîmplat. Dacă nu-mi spui, iar am să cred că eşti un papă-lapte.

— Păi, cum să-ţi zic, individul ăla Monte Mortimer le-a auzit şi el şi are nevoie de ele pentru o revistă nouă pe care o pregăteşte.

— Inigo ! Susie scoase un mic ţipăt de încîntare. Apoi deodată se întristă. Îţi baţi joc de mine. Nici nu l-ai văzut pe Monte Mortimer.

— Ba l-am văzut, crede-mă, Susie.

Şi apoi îi povesti tot ce se întîmplase în biroul domnului Pitsner. Fata îl ascultă cu suflarea la gură.

— Ești un om făcut, dragul meu, strigă ea. Curînd o să te scalzi în gologani. Minunat ! Mă bucur grozav ! Și acum bieții „Prieteni de nădejde" s-au dus pe copcă. Da, da, asta este — era și normal să se întîmple asta.

Apoi după o pauză adăugă :

— Dar îți spun de la obraz, mor de ciudă numai cît mă gîndesc că s-ar putea ca Ethel Georgia să cînte melodiile alea. Ar fi trebuit să-i vorbești și despre mine, adăugă ea pe un ton melancolic.

— Păi i-am spus, femeia lui Dumnezeu, sigur că i-am spus ! urlă triumfător Inigo. Nici nu i-am vorbit de altceva.

— Ei nu zău, nu mai spune ? Și el n-a zis nimic ? Bănuiesc că a rîs, nu ?

— Pe dracu a rîs ! Îi arătam eu rîs. Ce-a zis n-are importanță. Chestia este că astă-seară vine la spectacol.

— Cum ! ? !

De data asta scoase un adevărat țipăt. Îl scutură de mînecă rău de tot.

— Inigo, te rog să nu-mi spui că ți-ai pierdut mințile. Imposibil să vină el aici !

— Vine astă-seară aici să vadă spectacolul, repetă el pe un ton foarte hotărît și apăsat. De fapt vine ca să te vadă pe tine.

— Monte Mortimer !

— Marea căpetenie în persoană — dacă e o mare căpetenie.

— Dar cum se poate, de ce ? Vreau să spun cum ai izbutit s-o faci ? Vai, nu pot să te cred.

— I-am spus pur și simplu să vină încoace și vine încoace. I-am rezervat și un loc. Se prea poate să fiu un papă-lapte, dar o dată pornit...

— Ah, termină o dată cu papă-lapte ăla ! Oricum, n-am vrut să spun asta, de fapt. Stai să mă gîndesc o clipă. Nu, sînt incapabilă să mă gîndesc. Ah, o să fiu făcută armonică. De atîtea ori m-am tot gîndit c-o să se întîmple ceva în genul ăsta, încît acuma mă copleșește pur și simplu. Deja parcă mi se învîrte capul și mi s-a făcut rău de la stomac. Am să mă fac de rîs, asta o să fie.

Inigo se alarmă.

— Atuncea n-ar fi trebuit să-ți spun.

— Ba sigur că trebuia să-mi spui, prostuțule ! Nu te-aș fi iertat în viața mea dacă nu-mi spuneai. Lasă că-mi revin eu pînă cînd sosește momentul respectiv. Iar dacă nu-mi revin, atuncea înseamnă că nu fac nici două parale, nici cît o ceapă degerată. Dumnezeule, ce șansă !

Și începu să facă piruete prin cameră iar apoi la fel de brusc se opri drept în fața lui, cu un aer gînditor.

— Și dacă cumva nu mă place ? Ar fi un eșec lamentabil, nu ?

— Ba sigur c-o să te placă, zise Inigo. Dacă nu te place înseamnă că e un cap sec, absolut. Și nu capătă nici jumătate de cîntec de la mine. „Sub care domn slujești ? Ori spui, ori mori !"[1] asta am să-i zic.

— Scumpule ! Dar ascultă, Inigo, nu te pot lăsa să legi în felul ăsta de mine soarta cîntecelor alea ale tale...

[1] Citat din Shakespeare, *Henry IV Partea 2-a* Actul V, scenă III, 116.

— Ascultă-mă. Nu-ți bate capul cu chestia asta. (Îi apucă mîinile). Îmi pare tare rău că n-am putut să mă întorc mai devreme ca să particip la petrecerea ta...

— Nu mai pomeni de chestia asta. Firește, că nu puteam să nu fiu furioasă, nu ? Trebuia să-mi fi spus ce te pregătești să faci. Deși, trebuie să recunosc, Inigo, că așa e mult mai palpitant.

— Păi tocmai asta e chestia. Dacă nu se întîmpla nimic ai fi fost dezamăgită și petrecerea ta ar fi fost distrusă, absolut. Dar așa, am uitat de cadoul tău...

— Ba n-ai uitat. Cadoul meu este marele Monte Mortimer. Minunat cadou !

— Și nici nu ți-am urat nimic. Nu e prea tîrziu, nu-i așa ? La mulți ani, Susie !

— Merçi. Zise acest cuvînt pe un ton liniștit și cu oarecare cochetărie. Dar apoi cu o strălucire năvalnică se repezi : Ah ! — sînt o tîmpită — dar sînt așa de tîmpită. Vai, Inigo, ești un scump.

Și într-o clipă brațele ei îi cuprinseră gîtul și cît ai clipi din ochi îl și săruta.

O ținu așa îmbrățișată un minut sau două. Dar nu erau chiar două minute. Astea nu erau minute care să fie măsurate cu ticăitul orologiului de marmoră de pe polița căminului și apoi pierdute de-a pururi ; lumea Timpului se afla jos de tot la picioarele lui, distrusă, o ruină înnegrită de fum, uitată ; el răzbătuse pînă la acea parte superioară a văzduhului vrăjit unde sorii și lunile se înalță, rămîn în imobilitate și apoi cad la cea mai mică șoaptă a spiritului. Să-l lăsăm pe Inigo acolo. Nu trebuie să uităm că era

un tînăr romantic și nesăbuit și că era îndrăgostit pînă peste urechi — un tînăr asin. Și nici nu trebuie să uităm că asemenea asini au asemenea momente. Și zeița Isis se mai înfățișează uneori dinaintea lor așa cum s-a înfățișat odinioară acelui asin de aur din fabulă, și ei se mai hrănesc încă și acum cu trandafiri și sînt tranfigurați. [1]

[1] Aluzie la *Măgarul de aur* de Apuleius (cca 155 e.n.).

Capitolul al IV-lea

SPECTACOL DE BENEFICIU

I

Ultima dată cînd am fost cu adevărat prezenţi la începutul unui spectacol dat de „Prietenii de nădejde“ era sîmbătă seara, prima seară adevărată pe care o cunoşteau ei, la Sandybay, cu luni de zile în urmă. A fost o seară grozavă — sau, cel puţin, aşa li s-a părut atunci — dar nici pe departe nu se putea compara cu aceasta — o sîmbătă seară la Hipodromul din Gatford. Era ziua de naştere a lui Susie, spectacol în beneficiul lui Susie, şi domnul Monte Mortimer trebuia să sosească din clipă în clipă şi toate locurile din sală erau ocupate — pînă chiar şi loja. Da-da, Hipodromul din Gatford avea o lojă — nu patru loji, nu două loji, o singură lojă solitară. Draperiile ei erau cam ponosite şi era destul de greu să-ţi dai seama dacă cele patru scăunele din ea erau sau nu poleite, dar oricum ar fi stat lucrurile, era o lojă adevărată, gata să primească orice înalt personaj ce vizita oraşul şi-şi exprima dorinţa de a asista la un spectacol în Sala Hipodrom. Şi binecînţeles că putea să fie reţinută şi în mod normal. Dar, întrucît

personajele înalte vizitau doar rar Hipodromul iar alţi spectatori preferau să şadă confortabil, loja aceasta nu era prea des ocupată, deşi prietenii directorului şi oamenii din branşa lui acceptau un loc în ea ca să petreacă acolo un ceas sau poate chiar mai multe. Dar acum, în această seară mare, fusese reţinută. Nimeni nu ştia cine o reţinuse, sau cel puţin, nimeni nu vroia să recunoască faptul că are habar de aşa ceva. Aşadar, e foarte posibil ca Jerry Jerningham să fi ştiut ceva în această privinţă. El n-a fost întrebat, şi pentru că nu era acolo ca să fie întrebat, pînă cînd se făcuse atît de tîrziu încît abia mai avea timp să se schimbe şi să se machieze pentru scena iniţială de ansamblu, şi pentru că nimeni nu-şi închipuia ca el să aibă habar de chestia asta. Doamna Joe l-ar fi putut întreba, pentru că ea era cea mai încîntată, surescitată şi curioasă în privinţa acestei loji decît oricare altă persoană. După părerea ei, loja conferea întregii seri Ţinută. Abia aştepta să dea cu ochii de strălucirea unui plastron alb şi abia aştepta să arunce o bună notă de piept către o eventuală diademă de diamante. Şi, pe de altă parte, după cum sublinia ea, de la o lojă nu ştii niciodată la ce să te aştepţi ; în loja aceea poate să se afle oricine şi din ea poate să se nască orice — de pildă un contract ferm pentru Bournemouth. Era interesată, tulburată şi nu ascundea cîtuşi de puţin acest lucru. Poate că în străfundurile minţii ei intrase în acţiune instinctul profetic (La urma urmei toate contraltele conştiincioase au un glas profetic), căci trebuie să recunoaştem că această lojă era importantă.

De fapt, în momentul de față totul e important. Nisipul din clepsidră e pe sfîrșite, așa că fiecare firicel are importanța lui.

Tocmai de aceea trebuie să fim acolo la timp ca să vedem cum se ridică cortina. Am mai făcut acest lucru și pînă acum, dar trebuie să-l facem din nou pentru că e ultima dată cînd se va mai ridica cortina spectacolului dat de „Prietenii de nădejde". Nu vor mai avea niciodată o altă scenă inițială de ansamblu. E un lucru pe care nu-l știe nici unul dintre ei, nici măcar doamna Joe, care scoate note la fel de profunde ca și însăși Casandra.[1] Cu toții sînt cum nu se poate mai dornici să încunune această seară cu succes și mereu le vine în minte gîndul sălii arhipline și îi încălzește ca un vin bun. Dar cei mai mulți dintre ei sînt încă frămîntați de îndoieli. Domnișoara Trant care mai aruncă un cuvînt ici și un cuvînt colo prin culise, tot mai stă la îndoială fără să știe precis ce ar trebui să facă în general și din cînd în cînd își amintește silueta unui bărbat într-un automobil, un bărbat ce seamănă ca două picături de apă cu strigoiul ce bîntuie de multă vreme coridoarele întunecoase ale minții ei. Artiștii mai vîrstnici își mai pun încă întrebări referitoare la viitor, referitoare la acea ofertă pentru Bornemouth. Pe Inigo și Susie îi tulbură gîndurile referitoare la domnul Monte Mortimer. Jerry Jerningham are în mod vizibil propriile lui preocupări pe care le ține numai și numai pentru el. Pînă și domnișoara Mamie Potter se tot întreabă ce-or fi avînd de gînd oamenii ăștia și dacă n-ar fi mai bine pentru ea să rămînă legată de ei toată vara și apoi să-și încerce șansele la Londra în toamnă. Domnul Oakroyd se întreabă ce-o să se întîmple cu el, ce se întîmplă acum în Canada și ce se întîmplă la Bruddersford, căci de la o vreme nu i-a mai parvenit nici o veste din Ogden Street. Așadar, sînt cu toții aici, cum nu se poate mai emoționați și mai zeloși, dar cu mințile ocupate de întrebări, de medita̧ții și de oarecare planuri. Și nici unul dintre ei nu ghicește că e ultima dată cînd se mai manifestă ca trupă, că succesul lor e pe punctul de a se frînge definitiv, că deja praful de pușcă a fost adunat într-o grămadă, că fitilul a fost pus și aprins.

[1] Casandra, fiică a lui Priam, prevestitoare a soartei triste a Troiei.

Spectatorii s-au adunat în număr mare venind de la Mundley și Stort, precum și din însuși orașul Gatford, și majoritatea lor au văzut deja spectacolul și știu cine e Susie și de ce se dă o reprezentație în beneficiul ei. Mecanici, ajustori, lăcătuși, electricieni, funcționari, casieri de la fabricile de automobile cu nevestele și logodnicele lor ; dactilografe și modiste, învățătoare ; femei care ar putea să fie soția oricui sau a nimănui ; bărbați care din clipă în clipă ar putea să primească o medalie sau o condamnare la cinci ani închisoare, care se îndreaptă fie către un loc în Consiliul Municipal, fie către treapta cea mai de jos a lumii interlope ; flăcăi care cască gura și își dau coate și hohotesc zgomotos ; fete care-și mișcă voluptuos umerii, le dau în glumă palme însoțitorilor lor, și chicotesc ; domnișoare cuminți ale căror vieți sînt deocamdată doar un vis vag ; tineri cuviincioși care se strecoară în și din fabricile și locuințele lor, întotdeauna în preajma unei gloate și totuși la fel de însingurați ca și Robinson Crusoe ; băr-

baţi joviali între două vîrste care cîştigă bani bunişori şi pot mînca orice şi soţiile lor obosite care s-au luptat ca şi astă-seară pînă la ora şase în timpul unei îndelungi bătălii săptămînale pentru curăţenie şi decenţă ; fecioare visătoare care abia aşteaptă să soarbă din ochi chipul lui Jerry Jerningham şi gentlemeni iubăreţi cărora le plac picioarele domnişoarei Mamie Potter ; oameni care ar trebui să fie la spital, oameni care ar trebui să stea la închisoare, oameni care ar trebui să asiste la concertul Capelei Dizidente din strada Victoriei, la Adunarea Cercetaşilor din Triunghi, la dezbaterea de la Clubul din Mundley al Asociaţiei Tinerilor Creştini, la concursul de *whist* al Clubului Ciclist din Gatford, oameni care ar trebui să-şi ajute tatăl la prăvălie, oameni care ar trebui să se afle în Arhipelagul Fericirii, atît de îndelung şi chinuitor au trudit în această insulă nefericită ; sînt cu toţii aici şi privesc cu ochi mari, flecăresc, mănîncă bomboane de ciocolată, citesc scorurile de la fotbal în ziar sau răsfoiesc programul Şi acum tocmai cînd s-au plictisit să se mai distreze între ei, candelabrele se sting şi se aprind luminile rampei aruncîndu-şi razele dintotdeauna vrăjite asupra faldurilor cortinei. Cortina se ridică acum ? Nu, mai întîi o să cînte ceva ; aşa fac întotdeauna. Auziţi : „Ta-ra-ra-bum-ti-ra, ta-ra-ra bum *, ta-ra-rabum-tira, ta-ra-ra-bum". Unii spectatori cunosc melodia. E un cîntec intitulat *Strecurîndu-te după colţ* şi îl cîntă tînărul acela chipeş care şi dansează. Spune dacă nu-i grooo-zav ? Şi în momentul acesta, în timp ce cîntecul se strecoară îndreptîndu-se uşurel prin cortina luminată magic — legănarea ştrengărească a melodiei fiind ca o maia pentru masa întunecată a publicului — e într-adevăr frumoasă, — rapsodia dragostei şi a răgazului, veşti dintr-o altă lume mai luminoasă decît aceasta în care nu facem decît să ne socotim şi să le împărţim salariile pe capitole de cheltuieli. Ritmul ei dansant antrenează întregul Gatford ; străzile, fabricile şi prăvăliile, şirurile lungi de case, tramvaiele şi camioanele, capelele mici şi urîte şi cîrciumile tainice, toate se cutremură puţin, se leagănă, se zguduie violent şi apoi pornesc mergînd în ritm trepidant către neant, strecurîndu-se de-apururi pe după cine ştie ce colţ imens, neînchipuit de imens. Acum se aude puţin mai tare, aproape triumfător. Nu rămîne nimic decît pămîntul gol şi un mănunchi de stele albăstrii şi legănarea şi măsura ritmică şi „ta-ra-ra-bum-ti-ra" care punctează în bezna catifelată. Acum se aude încă şi mai tare şi mai triumfătoare. Prin vrăjitoria optimilor şi pătrimilor zburătoare se înalţă, căpătînd o nouă formă şi o nouă culoare, acest Gatford nou, strălucitor şi frumos, o suburbie a vechii Ţări fericite a lui Cremene cu ţîşnitori care aruncă spuma alternativ neagră şi aurie a berii Guiness şi Bass, fulgi de aur şi ambrozie adunaţi pe străzi, arcade de carne şi de budincă rumenite exact cît trebuie, ciorapi de mătase şi pulovere pe care ţi le poţi culege de unde vrei, dansuri nesfîrşite pe străzi şi premii pentru toată lumea, goluri marcate în orice ceas al zilei, fete semănînd cu nişte regine zîmbitoare şi pasionate, băieţi gata să iubească toată viaţa şi îmbrăcaţi totdeauna în frac, şi copii, roiuri întregi de copii, bucălaţi şi cu obrajii trandafiri, fără ca vreunul din ei să fie tras la faţă sau estropiat, zburdînd pretutindeni, alergînd şi dîndu-se tumba cînd ies din casele fericite, din străfundurile amintirii, chiar şi din mormînt...

Aa, ce bun a fost, grozav ! Te-a dus mult înapoi, te-a scos din propria ta ființă, te-a dus undeva, nici nu știai unde. Merită aplauze. Și astă-seară le și capătă. Și acum pianul singur. Cortina se ridică. Iată-i cîntînd, drăguți ca într-un tablou. Mai aplaudați-i o dată pe rupte. Sînt frumoase cele două fete, nu ? Âleilalte e cam greu să-i spui fată ; nu mai e chiar așa tînără, asta-i drept ; dar nu contează, deoarece cîntă tare frumos, e o adevărată plăcere. Iar cele două fete arată minunat. Asta e aia nouă, cea în albastru. Dar ailaltă e cea de astă-seară, aia în roșu, Susie Dean. În beneficiul ei se dă reprezentația. Ar rîde și curcile dacă ar vedea cum îi cucerește pe oameni, dar e frumușică și simpatică. Ia uite-o cum zîmbește. Rochia aia roșie îi vine de minune, mai ales că e brunetă cu ochi negri. E și bine făcută fata aia. Dar trebuie să fie măritată, că toate sînt. Dacă n-o fi, o să se mărite cu băiatul ăla frumușel, ăla de-i zice lumea Jerry. Oo, și el e valabil ! Ia uită-te numai la picioarele lui ce fac. Și pe urmă mai e și comediantul, omulețul ăla, ultimul, care își tot strîmbă fața, Jimmy Nunn. Curînd o să vină în chip de poștaș — și dă-i rîs. Te face să mori de rîs, zău așa ! Și ăla înaltul — nu, cel slab și deșirat, ăla cu sprîncenele stufoase — cîntă la banjo și pe urmă face scamatorii. Se zice că a dat reprezentații și în fața regelui și reginei, sau cam așa ceva. Și el e foarte hazos, în felul lui, mai ales cînd face scamatorii. Alălalt cu umerii lați de tot, ăla e cîntăreț. De obicei, el le dă tonul la toți. Chiar așa se zice : „Courtney Brundit va cînta numărul douăzeci și șapte din program". Ăla e. Și tînărul de la pian știe să cînte nu glumă, pe cuvîntul meu ! E mare lucru să știi să cînți așa. Se zice că

tocmai s-a însurat cu aia nouă, dar firește că nu poți să crezi tot ce-ți ajunge la urechi.

Cortina s-a ridicat, spectacolul a început. E timpul să părăsim spectatorii și să mergem în culise. După seara aceasta n-o să mai izbutim niciodată să ajungem acolo.

II

Necazurile s-au stîrnit cînd cînta Joe, chiar la începutul programului. Norul nu era mai mare decît o mînă de om, dar exista. Ca de obicei Joe le dădea spectatorilor (despre care părea să-și închipuie că ar fi un grup de pretinși navigatori), niște sfaturi privitoare la Ocean, oceeeaaanul maaare. Tocmai cînd îi implora, pentru a patra sau a cincea oară, să aibă grijă („multe Inimi brave dormind în acest Ocean"), un glas îngrozitor de răgușit și de pătrunzător îi spuse „Pune mutul". Venea, acest glas, din ultimele rînduri ale parterului, partea cea mai ieftină a sălii, întrucît galerie nu era. Și acest glas stîrni rîsete zgomotoase și batjocoritoare în acest sector, deși restul publicului se strădui imediat să-l reducă la tăcere, țîstuindu-l. Joe personal nu părea să dea cîtuși de puțin atenție acestui glas ; își continuă cîntecul ; dar Inigo observă de acolo de la pian că pumnii lui mari se încleștează și că unele vine de pe frunte i se umflă într-un mod care nu prevestea nimic bun. Era limpede că Joe e foarte tulburat, și avea și dreptul să fie. În afară de asta nu era prima dată cînd vocea aceea îl batjocorea. O mai auziseră și cu vreo două seri înainte.

Cînd Joe își termină primul cîntec, fu aplaudat cu căldură, spectatorii — Dumnezeu să-i aibă în pază ! — fiind, ca de obicei, cu atît mai entuziaști cu cît unii dintre ei avuseseră mojicia de a întrerupe reprezentația. Dar imediat, din același loc din fund se auziră huiduieli, gemete și ovații ironice prelungite atît de mult, încît ținură chiar și atunci cînd aplauzele încetară. Joe era furios.

— Porcii dracului ! mormăi el încet către Inigo, întorcîndu-se spre pian. Iar au început.

— Doamnelor și domnilor, spuse el, la cererea generală vă vom prezenta *Trompetistul.*

— Gura ! strigă batjocoritor vocea, înainte ca altcineva să fi putut scoate vreun sunet.

Unii rîseră. Ceilalți țîstuiră din nou indignați și apoi aplaudară.

— Dacă domnul din fund nu tace de bună voie — urlă Joe cu chipul lui de om cinstit înflăcărat atît de tare încît se vedea chiar și prin machiaj — curînd va fi silit să tacă.

— Fii cuminte, Joe băiete, fii cuminte ! șopti Jimmy care ședea exact în spatele lui.

Mai toți ceilalți părăsiseră scena, așa cum făceau de obicei cînd se prezenta un număr individual.

Domnul din fund și cu prietenii lui își manifestară disprețul față de această amenințare, dar alți oameni din public, care nu plătiseră bani ca să-i asculte pe zurbagiii orașului, o salutară cu bucurie.

— Dați-i afară, strigau ei.

Vreo cîteva minute se stîrni zarvă în locul respectiv. Joe așteptă cu un aer sinistru pînă cînd se făcu iarăși liniște și apoi începu seria lui de întrebări aparent prostești adresate unui trompetist.

Între timp, doamna Joe, aflată în culise, era cît se poate de agitată.

— Acum sînt convinsă, declară ea, că toată povestea e montată. Înainte nu eram sigură, deși aveam eu oarecare bănuieli. Știu ce-o să zici tu Susie și dumneata domnișoară Trant, că artiștii profesioniști socot întotdeauna că e o inscenare, dacă încep huiduieli și bătăi din picioare. Dar asta e adevărul și mi se pare o prostie. Oricum, există însă o Limită.

— E dezgustător, zise domnișoara Trant și cu siguranță că săptămîna asta am avut parte de o porție mai mare decît meritam.

— Poate o să înceteze curînd, zise optimistă Susie, preocupată în continuare de gîndurile la domnul Monte Mortimer. S-ar putea să se liniștească de îndată ce se pornește de-a-binele spectacolul.

— Dar s-ar putea să nu fie așa, replică doamna Joe, care poate nu primise cu bucurie sugestia că spectacolul nu s-a pornit de-a-binelea, cu toate că soțul ei se afla de fapt pe scenă. Mie nu prea îmi sună bine la ureche și zic că e o cabală. Și ce-o să creadă oamenii ăia din lojă ! Să o rețină așa în mod special și să vină în toaletă de seară și pe urmă să audă o asemenea... o asemenea... Treabă Diavolească !

Căci acum erau oameni în lojă și doamna Joe deslușise un plastron alb și un braț gol pe balustrada lojii.

— Ei bine, dacă mai continuă — anunță foarte hotărîtă domnișoara Trant, am să pun să-i dea afară. E un lucru josnic și de neiertat și n-am să tolerez așa ceva.

— Dacă-mi strică seara — zise Susie pe un ton feroce — îi... îi ucid, bestiile dracului.

— Nu spune asta, draga mea, zise doamna Joe. Şi dacă e să se întîmple una ca asta, Joe o s-o facă. Ascultă-mă ce spun ! În ce hal o să-l aducă, nici nu pot să mă gîndesc. O să-mi trebuiască ceasuri şi ceasuri ca să pot să-l liniştesc. Nici n-ai idee de ce e în stare Joe cînd e cu adevărat tulburat, adăugă ea cu un amestec cochet de jenă şi mîndrie. Uită-te o clipă la el, draga mea. Aproape că plesneşte.

Se apropie domnişoara Mamie Potter. Ei îi venea rîndul acum.

— Hei — zise ea întorcîndu-şi faţa rotundă de la una la cealaltă — dar ce se întîmplă ? Nu cumva ne huiduiesc, hă ? Dacă încep în felul ăsta, s-a terminat cu mine, eu am terminat. Plec pur şi simplu. Asta am să fac. Nu suport aşa ceva.

— Dacă te tulbură cineva în timp ce te produci dumneata, domnişoară Potter, îi zise domnişoara Trant, fă-te că nu bagi de seamă. Trebuie să pun capăt acestei poveşti într-un fel sau altul, chiar dacă va trebui să mă duc s-o fac chiar eu.

— Bine, bine, e în regulă — răspunse cu îndoială în glas Mamie, numai că eu nu sînt deprinsă.

— Parcă noi am fi ! interveni fulgerător Susie. Şi am să-ţi spun ceva, chiar spre binele dumitale. Astă-seară în rîndurile din faţă o să se afle Monte Mortimer.

— Monte Mortimer ! Acest magnat al revistei ! Ei nu că asta-i bună ! Am mai auzit poveşti dintr-astea şi altă dată, domnişoară Dean, îi rîse în nas Mamie.

— Bine, n-ai decît să nu mă crezi. Şi apoi, răspunzînd privirilor întrebătoare ale celorlalte două femei, continuă : E adevărat. Inigo a fost astăzi la Londra, a vorbit cu el şi l-a convins să vină astă-seară să ne vadă jucînd.

— Ei, nu că asta le întrece pe toate ! zise doamna Joe şi i se tăie respiraţia. Nu că mi-ar sluji la ceva mie — sau lui Joe, fireşte. Dar asta este Şansa ta, Susie. Ce-ţi ziceam eu deunăzi ? Vezi, nu se ştie niciodată.

— Ia ascultă, chiar vorbeşti serios ? Între timp, domnişoara Potter părea să fie convinsă. Unde şade ? E aici acum ?

— În rîndul patru din stal, răspunse scurt Susie. Ştiu pentru că Inigo mi-a arătat locul înainte de a fi început noi. N-a sosit încă, dar vine cu siguranţă. Inigo a primit o telegramă după plecarea lui.

— Dumnezeule, acuma trebuie să intru. Frumoasă treabă, oricum, strigă domnişoara Potter uitîndu-se urît la Susie. De ce nu mi-ai zis pînă acum ?

— Pentru că n-am avut prilejul. Nimeni nu încearcă să te facă să ai trac. Are destul timp să te vadă pînă la sfîrşitul spectacolului Dumnezeule, ia mai ascultaţi şi asta ! Joe o să fie furios.

Chiar aşa şi era. Lumea îl aplauda destul de tare dar se puteau auzi limpede miorlăielile şi huiduielile din fundul sălii.

— Aţi auzit asta ! mîrîi el în timp ce li se alătura, iar domnişoara Potter, cu un aer foarte stînjenit, se pregătea să-i ia locul pe scenă. E cineva acolo în fund care ar merita o bătaie zdravănă...

— E foarte grav şi nu mă îndoiesc că e o înscenare intenţionată — întrerupse nevastă-sa punîndu-i mîna pe braţ — dar să nu ne coborîm la asemenea vulgarităţi. Eu una zic că putem să fim doamne şi gentlemeni chiar dacă ei nu sînt în stare s-o facă.

— Şi eu unul zic că dacă aş putea pune mîna pe ei le-aş trage o scatoalcă să mă pomenească. Să bage bine de seamă ceata aia de golani. Tare aş avea chef să mă duc şi să stau acolo cînd cîntă şi dansează vreuna din voi şi să-i reduc la tăcere într-un fel sau altul.

— N-am cîtuşi de puţin chef să faci una ca asta, strigă indignată doamna Joe. Să începi un asemenea scandal, Joe ! Dar nici nu ştii cum se poate sfîrşi aşa ceva. Şi gîndeşte-te că e vorba aici şi de Susie care aşteaptă marea Şansă a vieţii ei.

— Şansă ?

— Şansă unică în Viaţă, îi spuse ea şi apoi îi explică în pripă de ce această seară era mult mai importantă decît toate celelalte.

Domnişoara Mamie Potter n-o duse mai bine decît Joe. De fapt, pentru ea fu chiar mult mai rău. Nu prea avea glas, şi foarte curînd lucrul acesta îi fu arătat de către cei din fundul stalului. Pînă cînd izbuti cu mari eforturi să ajungă la sfîrşitul unui cîntecel firav, Jimmy îi făcu semn să nu mai cînte şi să-şi facă doar numărul de dans şi apoi să încheie partea respectivă a programului. Nu e lucru prea uşor să întrerupi un dans, dar mardeiaşii din fund făcură tot ce putură. De fapt, domnişoara Potter, ştia să danseze şi picioarele ei frumoase şi atrăgătoare stîrniră un ropot splendid de aplauze. Totuşi, zarva din

fundul sălii nu putea fi înecată. Iar publicul era din ce în ce mai neliniştit. Începea să-şi piardă răbdarea.

Jimmy plecă într-un suflet în timp ce domnişoara Potter primea aplauze la scenă deschisă.

— O să facem acum numărul acela de ansamblu cu cumpăraturile, strigă el. Trebuie să facem ceva zgomotos. Domnişoară Trant, nu le puteţi spune să înceteze gălăgia aceea ? Vă rog.

— Am s-o fac acum, răspunse ea.

Şi se duse atunci pe loc. Directorul nu putu fi găsit nicăieri în toată clădirea şi nimeni nu părea să ştie unde se află. Nu erau decît doi plasatori în întreaga sală şi nici unul dintre ei nu era tînăr, voinic şi hotărît. Cel din stal, un bătrînel cu un picior în groapă, protestă susţinînd că el face tot ce-i stă în putinţă pentru a pune capăt neîncetatelor întreruperi.

— Dar sînt o ceată de bătăuşi, domnişoară, şopti el. Vă dau cuvîntul meu de onoare. Nu înţeleg cîtuşi de puţin ce caută aici, deloc nu înţeleg.

— Trimite după un poliţist, zise ea.

— Trebuie să fie vreun copoi pe-aicea, răspunse el cu îndoială în glas. De obicei mai bagă o clipă capul pe uşă, dar astă-seară parcă nu l-am zărit dînd pe aicea. Totuşi, este unu la colţ care ar putea să ne facă o vizită, cred eu. Poate s-ar mai linişti dacă l-ar vedea.

Cinci minute mai tîrziu sosi un poliţist şi rămase în picioare exact în spatele gălăgioşilor după ce îi anunţă prin formula familiară „Ei haida-de, băieţi, fără dezordini !“ că însăşi Legea şi Autoritatea în maiestuoasa ei uniformă albastră cu argintiu a preluat conducerea si-

tuației. Dar întîmplarea făcea să nu prea fie nevoie de el. Numărul de ansamblu pe care îl prezentau acum era o treabă foarte zgomotoasă și plină de antren care le oferea din plin lui Susie și Jimmy prilejul unor amuzante numere de umplutură. Și abia începuseră să cînte prima strofă — care era doar un pretext pentru caraghioslîcurile ce aveau să urmeze — cînd Susie observă o mică agitație în primele rînduri. Tocmai sosise cineva, își găsea locul în rîndul patru, ultimul scaun din stînga intervalului. Trebuie să fie — nici nu putea să fie altcineva decît — Marele Monte Mortimer. Susie îi aruncă o privire fulgerătoare lui Inigo care ridică din sprînceană în semn de răspuns. Vreo două minute fata se simți îngrozitor, nesigură pe picioarele care-i tremurau și gura fierbinte i se uscă de tot ; îi pieriră din minte toate — și cuvintele cîntecului și afacerea în sine, totul ; și avu impresia că n-o să mai poată niciodată să fie amuzantă pe scenă. Dar apoi dinspre public veni către ea, trecînd rampa, un imens rîs prietenos, gîdilat probabil de cine știe ce gest pe care-l făcuse ea absolut mecanic. Și atunci toată emoția și spaima dispărură, lăsîndu-i încă o oarecare palpitație în trup, dar totodată limpezindu-i mintea și făcînd-o să se simtă stăpînă pe ea și pe o serie întreagă de trucuri minunate. Se aruncă plină de elan în scena aceea micuță și dezlănțui un adevărat vîrtej de rîsete și amuzamente. Cu jocul ei reuși să umbrească pe absolut toată lumea de pe scenă, inclusiv pe Jimmy. Toate gîsculițele de vînzătoare de prăvălie pe care le văzuse vreodată, fetele care pufneau disprețuitor pe nas, fetele care erau scunde, aduse de umeri și melancolice, fetele care erau înalte, semețe și

vorbeau fîrnîit, fetele care habar n-aveau de nimic și fetele care știau totul, erau acolo în păr, prezente în mintea ei și într-un fericit acces de inspirație nebună le adună laolaltă înfățișîndu-le publicului, încît în decurs de cîteva secunde le creă și apoi le distruse. Auditoriul rîse ; hohoti ; urlă ; sări înaintea ei. Pînă și oamenii aceia din lojă (dar cine vor fi fost persoanele acelea din lojă ?) păreau că rîd și se aplecau înainte ; iar la un moment dat auzi un glas ce i se părea cunoscut. Cît despre domnul Monte Mortimer, nu-l putea vedea și nu știa ce se întîmplă cu el ; dar dacă nu-i plăcea numărul ei n-avea decît să se ducă să se plimbe.

— Acuma trebuie s-o ținem tare, strigă Jimmy în timp ce ieșeau repede din scenă. E rîndul tău, Jerry. Antrenează-i în continuare, băiete. Arată-le de ce ești în stare.

Și Jerry le arătă. Se strecură după colț în numele lor. În timp ce cînta melodia nu era acolo decît un cîntecel de bună calitate, dar de îndată ce începu să danseze, cîntecelul se umplu de sensuri pe care nici textul, nici muzica nu izbutiseră să le transmită. Picioarele lui lungi și grațioase și tălpile care parcă scînteiau spiritual țineau mulțimea ca într-o vrajă. Cînd într-un tîrziu păru să arunce cît colo pînă și ultimele rămășițe de moderație, făcînd giumbușlucuri nebunești și totuși menținînd și acum totul la nivelul de abilitate și acuratețe al chirurgiei, iar Inigo care-și scutura bucla peste pian era susținut de Jimmy la baterie, de Mitcham la banjo și de ceilalți care alcătuiau un cor, — sala îi veni în întîmpinare. Un ultim pas dublu — *pom-pom* — și iată-l rămas acolo în picioare,

zîmbind, scînteind puţin şi gîfîind. Spectatorii îşi manifestau aprobarea zgomotos, tunător. Se înclină în faţa lor, aruncă fulgerător o privire zîmbitoare către lojă, mai făcu o plecăciune şi apoi se retrase. Dar, bineînţeles, trebui să revină, şi timp de încă vreo cinci minute încîntătoare, picioarele lui le spuseră spectatorilor ce amuzantă e viaţa. O nouă furtună de aplauze şi de data asta plasatoarea care se îngrijea de staluri înaintă şi înmînă vreo cîteva pacheţele, dintre care unul păru să solicite o nouă privire zîmbitoare îndreptată către lojă, ca să nu mai vorbim de nenumăratele plecăciuni făcute restului sălii. Ceilalţi din culise, bătînd şi ei din palme, zăriră o tabacheră de aur. Celelalte tributuri aduse erau cutii de ţigări, bomboane de ciocolată, jertfe obişnuite pe altarul pasiunii deznădăjduite. Dar tabacherea aceea nu rima deloc cu Gatford-ul. Nici măcar cea mai devotată şi mai iubitoare dactilografă sau fată de prăvălie n-ar fi putut să-i dea cadoul acela frumos şi strălucitor. În schimb Jerry, care părea să devină din clipă în clipă mai misterios, se repezi în cabină fără să dea nici un fel de explicaţii.

Aranjaseră programul în aşa fel încît numărul următor să fie susţinut de Susie. Ea îl implorase pe Jimmy, al cărui program iniţial era acum făcut ferfeniţă, să-i acorde solo-ul următor — „cît o mai putea ţine" spuse ea — şi întrucît era spectacolul în beneficiul ei, nu putea s-o refuze.

Lumea bătu din palme cînd auzi anunţîndu-se numărul ei şi aplaudă încă şi mai tare, ba chiar şi ovaţionă, cînd ea îşi făcu efectiv apariţia. Cu o mulţime de înflorituri şi gesturi adecvate, Susie le oferi spectatorilor acel cîntec al

lui Inigo despre întoarcerea acasă şi ei îndrăgiră fiecare cuvînt şi fiecare notă şi fiecare gest al interpretării. Cei mai mulţi o mai văzuseră şi altădată. Era cea mai tînără dintre toţi şi favorita publicului, şi aceasta era reprezentaţia ei şi seara ei, aşa că aveau toate motivele să-i facă o primire grandioasă. Dar chiar dacă n-ar fi zărit-o în viaţa lor ar fi fost acelaşi lucru. Era, într-adevăr, reprezentaţia ei. Parcă ar fi fost amabila şi amuzanta lor gazdă la o aniversare personală. Ai fi zis că sînt cu toţii prieteni, că se cunosc de cînd lumea şi faptul că ea se afla în lumina reflectoarelor iar ei stăteau în întuneric şi o sorbeau din ochi, se datora doar faptului că întîmplător era cea mai drăguţă şi mai veselă dintre toate fetele de acolo. Acea crispare iniţială („acum ori niciodată") o părăsise de mult ; ştia că marele Monte se află acolo, dar nu-şi mai bătea capul cu el ; şi ea era ca un torent, mătura totul din calea ei, izgonea de pe lumea asta tot ce era plicticos şi greoi, cu uriaşul şuvoi al optimismului ei. Inigo, bocănind alene în pian, era uluit, aproape speriat. Asta era Susie, era acolo totul — acel tot adorabil pe care el îl cunoştea atît de bine — dar ea căpăta proporţii mai grandioase şi mai strălucitoare decît realitatea. Fata în sine se pierduse, se topise în această Susie a publicului, în această magnifică Susie-pentru-toată-lumea care era în mod atît de evident gata să pună stăpînire pe orice scenă, pe orice auditoriu, să pătrundă năvalnic chiar în inima acelei demente ţări a minunilor — de dimineaţă şi de la începutul după amiezii —, în acea lume cu enorme firme de neon, fotografi, şi reporteri care iau interviuri, şi corespondenţi de presă, şi automobile enorme, şi mese costisitoare pentru

toată lumea în săli zgomotoase și scînteietoare. Totul părea să i se cuvină de drept. Nu avea nevoie decît să ridice un deget și cu toții aveau să se strîngă de jur împrejurul ei și luminile scînteietoare aveau să se aprindă alcătuind numele ei în Olimpul bezmetic al teatrelor din West End. Fulgerător o văzu chiar și pe formidabila Ethel Georgia plecînd pe furiș, cu coada între picioare, puțin ofilită și tare obosită, cînd apărea ea.

Lui Inigo i se păru că acea țară a minunilor se și strînge deja în jurul fetei. Nu știa dacă acest lucru îi place sau nu. Ceva îl durea, deși rana nu era lipsită de dulceață. O clipă simți că vrea să înceteze, să mai lase baltă pianul s-o apuce de braț și s-o tragă repede cu el în întuneric doar așa ca să călătorească împreună cu ea cu tramvaiul, s-o ducă înapoi în locuința mizerabilă, să revină la tradiționala permanență a trenurilor de duminică și a senviciurilor din pachețel și a micilor săli și a sărăciei cu luciu a tovărășiei.

În clipa următoare, vru să meargă mereu înainte, să cînte, iar să cînte la nesfîrșit pînă cînd fata a rîs destul și a făcut suficiente piruete ca să ajungă ceea ce socotea ea că dorește să fie, pînă cînd în fața ei se adunau morman toate lucrurile bune, iar el era... mă rog, ascuns și ferit pe undeva în fundul scenei, privind spectacolul uriașei și nemuritoarei ei fericiri. Și totuși pe urmă ce-o să se întîmple ? Ah, nu știa. I se părea că de cîteva săptămîni se tot agită fără cel mai mic răgaz de nesimțire consolatoare pe care o aduce somnul cel bun și sănătos. Trebuie să fie obosit. Dar nu se simțea obosit, se simțea îmbătat, poate chiar puțin cam zănatec. *„Tri-li-li, tri-li-li, pom-pom, tri-li-li, pom-pom“*. De fapt nebun de-a binelea — absolut *„pom-pom“*.

Susie dădu un bis, dădu două bisuri, dar nici atunci zarva nu se potoli. Veniră și pentru ea cîteva pachețele și niște flori, printre care și un buchet — un fel de buchet dintr-acela adevărat de *Grand Opéra*, ceva la care nici nu se poate visa în lumea teatrului de revistă — care fu înmînat din loja misterioasă. Încercă să spună ceva, dar era mult prea emoționată și i se tăiase și respirația. Jimmy îi scoase repede pe toți pe scenă pentru un număr de ansamblu și o lăsă pe Susie fericită și gîfîitoare în culise unde primi felicitările domnului Oakroyd.

— Ar trebui să mă duc să stau jos și să mă liniștesc în cabină, Jess flăcăule — îi spuse Susie — dar pur și simplu nu pot. Ia uită-te la asta. Nu e dulce ? Oh ! Parcă nici nu mai îmi încap în piele. Ce seară !

— Strașnic ! strigă domnul Oakroyd ridicîndu-se la înălțimile unui entuziasm aproape cu totul necunoscut la Bruddersford. Ei, Susie, fetițo, asta fu ceva grozav, ceva-ceva ! Și după cîte mi-a ajuns la urechi cică prin sală ar fi și unul din ăi mai mari mahări de pe tărîmul te-atrelor.

— Păi chiar este, strigă Susie. Și mă aștept să vină din clipă în clipă aici și să zică „Domnișoară Dean, te caut de ani de zile. Marți poți să inaugurezi o serie de o săptămînă de spectacole cu un gaj de două sute cincizeci de lire pe săptămînă. Dacă cumva onorariul ți se pare insuficient, trebuie să mă anunți“. Ceva în genul ăsta. Ce părere ai ?

Dar înainte ca el să poată spune ce părere are, ea îl învîrti de cîteva ori în pași de vals.

— Va să zică asta e, aşa ? zise el cînd fata îi dădu drumul. Şi cum rămîne cu bieţii noştri „Prieteni de nădejde" ? N-o să te mai vedem deloc decît dacă mergem pînă la Londra într-o excursie de o zi şi plătind şi beletul de intrare. Ei, dar nu-i nimic, Susie fetiţo — continuă el cînd se părea că era gata să izbucnească în lacrimi — ai tu grijă de tine şi dacă cetăţeanul ăla de colo îţi dă zece lire ca să mergi la Londra sau chestii din astea, să primeşti. Decît numa' să nu fie nimic ruşinos, ca de pildă să ieşi goală pe scenă şi altele dintr-astea. Acolo trebuie să bagi bine de seamă, eu aşa zic, că pe la Londra sînt tot felu de oameni murdari, după cîte aud. Dar dacă toată treaba e cuviincioasă, atuncea să primeşti. Ei, dacă ai pleca, mi-ar fi cam dor de tine, zău aşa...

— Scumpule ! strigă Susie care de multă vreme era gata ori să rîdă, ori să plîngă, ori amîndouă deodată, ceea ce acum se simţea încă şi mai înclinată s-o facă. Îl luă de braţ şi îl strînse tare. Vai, Jess flăcăule, eu zic că eşti minunat şi mi-ar fi şi mie foarte dor de tine. Hai să fugim împreună în Canada, ce zici ?

— Eeei ! (De data asta exclamaţia fu prelungită mult de tot) Parcă eu n-aş vrea ? Ştiu că am duce-o straşnic acolo.

Făcu o pauză de un minut ca să-şi imagineze în extaz cum o s-o ducă acolo, înainte de a reveni la lumea reală.

— Dar ascultă-mă ce-ţi zic. Să nu-ţi pese de „Prietenii de nădejde". Primeşte ce-ţi dă, dacă poţi să te arinjezi. Sigur că trupa şi aşa o să spargă foarte curînd gaşca. Ceva tot o să se întîmple, ascultă-mă pe mine, că simt eu aşa cum vine. Da-da, n-ai decît să rîzi, dar aşa sînt eu croit.

Cînd echipa United a cîştigat Cupa, eu am zis încă din capu locului în anu ăla şi la inteprindere toţi or rîs de mine dar am avut dreptate. Şi să-ţi mai zic eu încă ceva, adăugă el trăgîndu-şi sufletul.

— Dă-i înainte, domnule Veste-tristă, zise ea rîzînd de el.

— Am zis eu că o să fie ceva necazuri pe-aici astăseară. Şi nici nu sînt chiar aşa sigur că s-a terminat.

— Vorbeşti de banda aia din fundul sălii ?

— Chiar aşa. M-am uitat eu niţel la ăla şi tocma' vorbeam cu bătrînelul care se îngrijeşte de stal şi gaşca aia e gata de orice. Ceva nu e cum trebuie acolo, ascultă-mă pe mine. Nu-mi dau eu sama prea bine asta-i drept. Uite, Jimmy vrea să li te alături înainte de pauză.

Aşadar, Susie intră din nou în scenă şi contribui la aplauzele care marcau succesul primei părţi a spectacolului, cu chemări la rampă înainte de lăsarea cortinei. Jimmy scurtase prima parte, poate în speranţa că haidamacii din fundul sălii au să plece în pauză şi n-au să se mai întoarcă, deşi de vreo jumătate de oră sau mai bine nu mai scoseseră nici un sunet. Cînd se făcu lumină în sală, după lăsarea cortinei, Inigo iscodind prin găurica din pînză, alături de Susie cea plină de emoţii, tocmai avu timp să-l vadă pe domnul Monte Mortimer ridicîndu-se de pe scaun. O să vină oare să le vorbească ? Sau se ducea doar să bea ceva ? Pe măsură ce minutele treceau şi el nu-şi mai făcea odată apariţia, Inigo ajunse la concluzia că Monte dorise să bea ceva, o concluzie optimistă în comparaţie cu a lui Susie, şi anume aceea că se retrăsese definitiv, dezgustat. Dar puţin înainte de reluarea spectacolului, îl vă-

zură din nou în fotoliul lui, şi Susie izbuti să-i zărească trăsăturile distinse de asirian.

— N-arată rău deloc, observă ea. Parcă-mi vine să-i strig : „Ei, ce zici ?“ Mă întreb ce părere o fi avînd. De fapt, nu are aerul că ar avea vreo părere. Ia uită-te, cască. Ah, te rog nu căsca ! Îţi închipui ce idee, să vină aici să caşte !

— Asta e o obrăznicie nemaipomenită, zic eu, spuse Inigo. Probabil că a mîncat prea mult. A mîncat cît şapte la prînz şi fac prinsoare că de atunci încoace o ţine tot într-o mîncare şi-o băutură.

— Porc ! Nu, n-am vrut să spun asta. Nu poţi să ştii niciodată. Poate chiar să fie un semn de... cum se cheamă?... Înţelegi ce vreau să spun. Vai, te rog, domnule Mortimer, vreau un angajament plăcut şi gras. Mulţumesc, vai e îngrozitor ! Mi-e greaţă. Dacă nu face nimic pentru noi, totul s-a dus dracului, nu-i aşa ? Vreau să spun că o să fie groaznic să trebuiască s-o ţinem înainte tot aşa. Ce n-aş da să vină momentul reînceperii spectacolului. N-am să mă mai uit la el. Acuma nu mai e nimeni în loja aia. Mă întreb cine or fi indivizii ăia ? Minunat buchet mi-au dat, şi nu era nici o carte de vizită ataşată. E un tînăr milionar foarte chipeş — nu prea tînăr, ştii, nu ca tine, Inigo — care s-a îndrăgostit nebuneşte de mine. Hei, uite că începem.

— Ei, zise Jimmy, zîmbindu-le radios tuturor — la un moment dat am crezut că am dat-o dracului cu toţii...

— Eu am crezut că altcineva o dă dracului, mîrîi Joe. Numai să prind eu pe unul dintre indivizii ăia că atunci...

— Indivizii aceia, Joe, nu ăia, îi zise nevastă-sa. Şi n-ai să faci una ca asta.

— Dar acuma merge strună, continuă Jimmy. I-am pus pe toţi pe roate în stil mare.

— Dezordini, observă cu gravitate domnul Morton Mitcham.

Şi într-adevăr aşa s-a dovedit a fi, deşi nu chiar genul de dezordine pomenit în coloanele revistei „Scena“. Cînd luminile se stinseră din nou, toţi spectatorii din sală îşi reluaseră locurile, dar poliţistul nu era acolo. Nu văzuse nimic care să-l îngrijoreze, aşa că plecase cu paşi maiestuoşi în timpul pauzei, lăsînd îndărătul lui — vai, din păcate ! — o splendidă şansă de înaintare în grad.

III

— Tăceţi ! Linişte, *vă rog !*

— Şşşt, şşt, şşt !

— Ieşi afară !

— Faceţi linişte, *vă rog !*

— Daţi-i afară !

— Şşşt, şşt !

— Păstraţi liniştea, domnilor, *vă rugăm din suflet !*

— Aauu ! Auuuu ! Las-o baltă !

— ...în numele colegilor mei artişti, aş dori să adresez un apel spectatorilor de acolo din fund să păstreze liniştea. (Bravo, bravo !) Aş dori să-i rog să nu uite că şi alţi oameni au plătit biletul şi doresc să audă spectacolul în mod normal... (Daţi-i afară !)... E vorba de o comportare civilizată... de sportivitatea britanică... Mulţumindu-vă fiecăruia din dumneavoastră...

Publicul aplaudă zgomotos această cuvîntare a lui Jimmy, dar după aceea zarva se înrăutăţi. Biata doamnă Joe implorînd Soarele Roşu să coboare asupra Occidentului (de parcă de data aceasta în mod excepţional i s-ar fi părut că mişcările lui sînt nesigure şi se temea de cine ştie ce catastrofă cosmică) abia mai putu fi auzită, căci şi oamenii care erau indignaţi de întreruperile neîncetate se manifestau tot atît de zgomotos ca şi cei ce întrerupeau. Degeaba făcu ea pauze între strofe cu silueta dreaptă şi dispreţuitoare, o adevărată Ducesă de Dorking, înfruntînd un tribunal revoluţionar. Nu avu parte nicicînd de liniştea pe care o aştepta. Cu o privire disperată şi totodată destul de rugătoare se adresă plastronului şi braţului gol din lojă şi se aruncă asupra celui de-al doilea cîntec al ei. Acum era o fetişcană din regiunea muntoasă a Scoţiei, o tragică şi pasionată făptură a landelor mlăştinoase şi a vîlcelelor, care aştepta şi pîndea pe vechea noastră cunoştinţă — Angus MacDonald. Oare o să sau n-o să (întreba ea cu cele mai profunde note de piept) vină din tabăra lui de peste mare ? Oare a auzit ea chemarea cimpoiului ? După cît se părea a auzit-o deşi tuturor celorlalţi li se păru că e un ultim behăit deznădăjduit („Linişte, domnilor, vă rugăm !“) al bătrînului plasator din stal. Ea auzi de asemenea marşul unor bărbaţi dar şi toţi spectatorii auziră ceva în genul ăsta — şi anume tropăitul picioarelor din fundul sălii. Da, era Angus al Ei întorcîndu-se acasă de la război. Ea afirmă trumfător acest lucru ţipînd cît o ţinea gura, dar nici atunci n-o prea auzi publicul. S-ar fi zis că Angus aduce războiul cu el acasă. Palidă, tremurătoare

părăsi scena cu paşi semeţi şi tragici la sfîrşitul cîntecului ei şi nu se mai întoarse să înfrunte hărmălaia, deşi cea mai mare parte a acesteia era alcătuită din aplauze cinstite şi admirative.

Între timp, domnişoara Trant şi domnul Oakroyd avură de furcă pentru a-l reţine pe Joe în culise, împiedicîndu-l să coboare în sală şi „să turtească vreo cîteva capete blestemate izbindu-le unul de altul“. Dar cînd doamna Joe ieşi de pe scenă el trebui să se ocupe de ea, căci după ce zîmbi aiurită şi dădu din umeri cu multă convingere şi îşi ridică braţele spre cer, deodată izbucni în plîns.

— N-am mai fost atît de... de... lezată de la spectacolul acela îngrozitor dat la Grimsby — suspină ea — cînd erau toţi beţi şi au aruncat peştele ăla.

Mormăind că cineva o să capete ceva mai rău decît peşte, Joe îi acordă tot sprijinul trupului lui viguros, şi în cele din urmă ea fu convinsă să se odihnească în cabina ei, unde domnişoara Trant îi administră apă de colonie şi vorbe mîngîietoare.

Patru dintre artişti se luptau acum cu destul de mult succes să străbată un cvartet zgomotos, plin de „gesturi comice“. Plasatorul din stal îşi abandonase misiunea de a restabili ordinea, fiind cuprins de disperare. Vreo doi spectatori, oameni mai bătăioşi, încercaseră să-i preia îndatoririle, cu rezultatul că o vreme continuară nişte certuri vehemente în fundul sălii şi de vreo două ori se auziră şi zgomotele unei uşoare încăierări. Restul publicului devenea din ce în ce mai nervos. Unul dintre cei mai indignaţi şi mai zgomotoşi spectatori nu era altcineva decît prietenul nostru domnul Monte Mortimer, a cărui decenţă pro-

fesională era insultată de aceste întreruperi neîncetate, după cum era și normal, căci așa ceva nu mai auzise de ani și ani de zile. Dacă vreunul dintre spectatorii de la galerie, care asistau la premiere îndrăznea cumva să fluiere sau să huiduiască timid vreuna din producțiile domnului Mortimer, a doua zi el umplea ziarele cu declarații exagerate referitoare la conspirații și cu amenințări îngrozitoare. Acum glasul lui era unul din cele mai puternice care cereau liniște și din cînd în cînd aproape că se ridica de pe scaun și se uita de jur împrejur de parcă ar fi fost înclinat să preia chiar el sarcina operațiunilor respective.

— Lasă-i pe seama mea, Jimmy, șopti domnul Morton Mitcham cu întreaga convingere a unui om care a înconjurat lumea de patru ori. Am ținut eu în frîu și gloate mai gălăgioase decît asta. Hai să dăm drumul la numărul meu de scamatorie și tu ține-mi hangul din sală.

Propunerea nu era rea deloc. Însemna că Jimmy o să se prefacă a fi chiar un spectator foarte necioplit care din fundul sălii să înceapă o discuție în contradictoriu cu domnul Mitcham care la rîndul lui avea în cele din urmă să-l poftească pe scenă împreună cu cîțiva alți oameni de bună credință din public, „ca să-l supravegheze îndeaproape". Domnul Mitcham era vulpe bătrînă și se pricepea de minune să smulgă rîsete după rîsete de la spectatori pe socoteala acelora care veneau să participe la numărul lui. Asta ar fi putut, eventual, să-și atingă scopul, prefăcînd dezordinea intenționată în ordine. Jimmy avu oarecare îndoieli și presimțiri negre, dar i se păru că oricum încercarea merită să fie făcută, așa că plecă imediat să-și schimbe costumul și apoi să se strecoare în spate lăsîndu-l

pe domnul Mitcham stăpîn pe scenă. Domnul Mitcham începu prin a cînta la banjo, dar curînd renunță la asta. Joe îi aduse obiectele necesare pentru numărul de prestidigitație și amîndoi începură să improvizeze.

— Iar acum am să rog vreo cîțiva membri ai onoratului public — anunță domnul Mitcham cu glasul lui tărăgănat și aspru de bas — să-mi dea concursul urmărind reprezentația mea și dovedindu-vă astfel, doamnelor și domnilor, că nu e vorba de absolut nici un fel de înșelătorie.

Asta era semnalul pentru Jimmy care din fundul sălii avea să deschidă un dialog comic. Dar se pare că s-a întîmplat ceva neașteptat, lucrurile au luat-o razna, căci de pe scenă nu se putu auzi altceva decît o ceartă adevărată. Apoi glasul lui Jimmy se înălță într-un protest veritabil :

— Hei, stați o clipă, băieți ! striga el. Hei, ce faceți, dați-mi drumul !

— Cîțiva membri ai onoratului public, vă rog, repeta domnul Mitcham.

Tocmai atunci s-a stîrnit haosul adevărat și o relatare coerentă, chiar dacă ar fi posibilă, nu ar mai fi potrivită pentru prilejul respectiv. S-a produs o vagă mișcare către scenă, din întuneric.

— Lumina în sală ! șuieră domnul Mitcham, dar luminile nu se aprinseră. În dreapta avanscenei era o ușă care ducea direct — prin cîteva scări de piatră — în culise. S-ar părea că vreo cîțiva oameni din fund se îndreptau spre această ușă. Mai era și un culoar central care despărțea în două atît stalurile cît și fotoliile, întrucît nu exista nici o barieră ci doar o funie groasă între ele — și tocmai pe acest culoar veneau cîteva persoane care cînd înaintau, cînd se

încăierau. Și tocmai din acest grup se auzi vocea lui Jimmy protestînd încă și acum vehement. Toate bune pînă acum, dar deodată se produse haosul, alternări înnebunitoare de lumină și întuneric, și frînturi crîmpoțite de conversație.

— Dați-mi drumul, n-auziți !

— Hei, ce mai e și porcăria asta ?

— Dați-i afară !

— Luminile, vă rog, proștilor !

— Ah, pentru numele lui Dumnezeu !

Și strigăte veneau de la unii bărbați și țipete de la unele dintre femei. Se părea că în momentul de față se dădea o luptă undeva pe culoar, nu departe de scenă. Jimmy era amestecat și el în ea.

Apoi o matahală țîșni de undeva, se năpusti în mijlocul grupului care se lupta și trimise vreo doi dintre bărbați să zboare prin aer. Era Joe.

— Ah, vă rog, nu vă amestecați în treaba asta, se auzi mugind vocea lui.

Și apoi cineva ieși într-adevăr din învălmășeală. Se auzi ceva rupîndu-se ; se auzi o bubuitură. Cineva primise o lovitură în plin de la pumnul furios al lui Joe. Alte strigăte, țipete și bufnituri. Se pare că acea persoană fără cunoștință era acum ridicată de jos și dusă la o parte. Apoi luminile se aprinseră nesigure, de parcă ar fi făcut-o fără plăcere

— Dumnezeule ! strigă Inigo ridicîndu-se de la pian. E Monte Mortimer.

Într-adevăr, așa era. Domnul Mortimer se amestecase în lupta din întuneric ; se băgase în calea lui Joe ; primise o lovitură din partea pumnului lui Joe ; și acum se afla

dincolo de glasurile acelea, unde era liniște. Nu-l vom mai întîlni niciodată. Adio, Monte !

Cineva striga să se lase cortina ; vreo douăzeci de oameni strigau să se cheme poliția ; și circa o sută de alți oameni strigau de-a-valma de toate. Luminile din sală se stinseră din nou, de data asta brusc. În momentul următor dispăruseră și luminile de pe scenă. Întregul teatru era în întuneric, un iad în beznă.

— Hei ! strigase domnul Oakroyd în timp ce trei sau patru dintre ei tropăiau pe trepte și veneau după colț. Păreau să fie niște haidamaci. Ce căutați aici ?

— Venim pe scenă, răspunse unul dintre ei. Dar altul tocmai își arătase colții ca un cîine și mîrîi : Dă-te la o parte !

— Ei, cărați-vă de aici, le spusese el furios.

Apoi primi o lovitură în spate care îl lipi de unul dintre haidamaci, o matahală. Acesta îl izbi la rîndul lui trimițîndu-l să se învîrtă ca un titirez. Apoi toate luminile se stinseră. Cineva ajunsese la tabloul de comandă. Domnul Oakroyd sări înainte, se izbi de un individ, căpătă o lovitură cumplită în creștetul capului, dar izbuti în ciuda acestui fapt să dea cuiva o scatoalcă zdravănă. Mașinistul se auzea strigînd de undeva. Se mai auzeau strigînd și o mulțime de alți oameni. Domnul Oakroyd se repezi la tabloul de lumini, dar tot felul de oameni și de lucruri îl împiedicau să ajungă acolo. Apoi se trezi luptîndu-se cu cineva, i se puse piedică, zbură prin întuneric și mai mulți oameni căzură peste el.

— Foc ! Foc ! strigă un glas nu departe de el.

— Foc ! Foc ! Foc !

Nenumărate glasuri preluară strigătul și altele se ridicară în niște țipete stridente.

Domnul Oakroyd făcu un efort disperat pentru a se aduna de pe jos.

— Nu e nici un foc, fir-ar-al dracului, urla el deznădăjduit.

— Nu e nici un foc ! striga cineva pe scenă. Păstrați-vă locurile, vă rog !

Acum zarva era teribilă, cumplită. Peste tot se auzeau lucruri rupîndu-se și sfărîmîndu-se.

— Aprindeți naibii luminile ! urlă un glas. Luminile, luminile !

Și mai de departe se auzea altceva :

— Foc ! Fooc ! Foooc !

O nouă încercare de a ajunge la tabloul de lumini. Dar se mai repezea și altcineva într-acolo. Era Joe.

— Haide Joe băiete, strigă domnul Oakroyd.

Era cineva acolo. Erau două persoane acolo.

— Ia asta din partea mea măi... zise domnul Oakroyd și izbuti să plaseze întîi el lovitura. Individul scoase un urlet. însoțitorul lui mormăi ceva și domnul Oakroyd izbuti să pună mîna pe vreo două întrerupătoare. Luminile care se aprinseră acum îl scoaseră în evidență pe Joe care se repezea la unul dintre necunoscuți ; celălalt căzuse la pămînt. Domnul Oakroyd se repezi pe scenă ca să strige că nu e nici un foc. Sala arăta ca un azil de nebuni. Toată lumea striga și țipa, se îmbrîncea și se lupta.

— Păstrați-vă locurile ! strigau ei de pe scenă, domnul Oakroyd și Jimmy și Morton Mitcham și Inigo, femeile din trupă aflîndu-se și ele lîngă ei acum, palide și uluite. Dar

nici un minut nu trecu de cînd se aflau acolo că iarăși se stinseră toate luminile, în afară de două sau trei becuri care erau plasate atît de sus încît abea se vedeau licărind. Iarăși tabloul de comandă. În culise domnul Oakroyd se ciocni de o femeie care tocmai urcase scările din fața scenei, o femeie masivă care țipa ceva — după cît se pare „Jerry", probabil că așa era, întrucît în clipa următoare Jerry Jerningham apăru nu se știe de unde, fu imediat înșfăcat de această femeie solidă și scos de acolo pe undeva prin spate. Din altă parte se auziră o serie de zgomote de parcă s-ar fi prăbușit ceva. Se auzeau răsturnîndu-se tot felul de lucruri. Se spărgeau și becuri. Diverși indivizi țișneau din părțile mai întunecate și dispăreau. Continuau să urle, să zbiere „Foc !". Domnul Oakroyd mai aprinse cîteva lumini. Se simțea și un miros de ars ; parcă venea din partea cealaltă. Le strigă celorlalți să aibă grijă și se repezi într-acolo. Era mult fum. Părea că vine din mormanul acela de cortine și perdele vechi aflat acolo. Împreună cu Inigo îndreptară două stingătoare asupra lor. Nu era nici o flacără dar fumul se întețea orbindu-i și înnecîndu-i. Era și ceva care se clătina acolo, ca un om nesigur pe picioare. Joe striga de sus de tot. Auzi un foșnet iute îndărătul lui. Cortina se lăsa mișcîndu-se singură, după cît se părea, căci nu vedea pe nimeni care s-o coboare. Un individ trecu în mare fugă pe lîngă el. Oare nu era Joe care cobora și striga încă ? Decorurile laterale, niște piese mari care făceau parte din recuzita obișnuită a teatrului și erau foarte vechi — nu păreau să fie chiar în siguranță. Hei, ar fi trebuit să aibă grijă. Ceva începu să se clatine înspăimîntător.

— Păzea ! le strigă el celor din spate. Daţi-vă la o parte, repede !

Domnişoara Trant, Jimmy, Susie cu braţele încărcate de note muzicale se aflau încă acolo. Domnul Oakroyd strigă încă o dată la ei şi se repezi înainte, făcînd gesturi mari cu braţele.

Aveai impresia că întregul teatru s-a prăbuşit, căci decorul acela a căzut cu un zgomot infernal. Susie şi cu domnul Oakroyd nu fură atinşi. Jimmy şedea jos pe scenă gemînd şi-şi ţinea capul în mîini. Dar domnişoara Trant zăcea întinsă, albă şi nemişcată. Acum, în sfîrşit, venea poliţia ; chiar intraseră nişte poliţişti în sală. De undeva de afară se auzea şi zgomotul unei maşini de pompieri. Domnişoara Trant nu se mişcă nici în momentul în care se aplecară asupra ei strigînd-o pe nume.

IV

— Ei, da' ştiu că aţi dat o adevărată reprezentaţie de beneficiu, zise pe un ton aspru inspectorul de poliţie.

Auditoriul lui era alcătuit din Inigo şi Joe, aflaţi încă în costumele lor de scenă rupte şi murdare, din domnul Oakroyd care era tot plin de vînătăi şi contuzii şi din doi membri ai personalului de la Hipodromul Gatford. Ceilalţi plecaseră acum o jumătate de oră, probabil chiar o oră. Trecuse aproape o oră de cînd domnişoara Trant fusese dusă la spital, însoţită de Jimmy care încă mai gemea.

— Ce spun ăia de la spital despre domnişoara Trant ? întrebă Inigo cu glas nesigur.

În viaţa lui nu fusese mai obosit ca acum. Nici nu se mai ţinea bine pe picioare. Era ameţit şi-i era rău de la stomac.

— O să vă comunic imediat, răspunse inspectorul. O să vă vorbesc peste o clipă. Ei, voi, băieţi, ar fi bine să vă duceţi acasă acum. Sînteţi frînţi. De asta îmi dau seama. Între timp, trebuie să-mi scriu procesul-verbal.

Se uită de jur împrejur cu un ochi sardonic. Focul nu făcuse prea mari pagube ; de fapt se şi stinsese pe jumătate pînă cînd sosiseră pompierii. Şi totuşi Hipodromul Gatford era în ruine. Panica aceea generală îşi lăsase amprenta asupra întregii săli, iar scena era un morman de ruine afumate şi udate cu apă.

— Partea asta nu e nimic — continuă inspectorul — deşi eu nu zic că nu e destul de rău şi aşa. O vreme n-o să mai poată să joace nimeni aici. Dar ceea ce contează sînt vieţile omeneşti şi nu bunurile materiale. Şi-ar fi putut să fie zeci de pierderi omeneşti — zeci ba poate chiar sute de oameni ar fi putut să-şi piardă viaţa cînd toată lumea încerca să iasă din sală odată. De fapt, nu există nici o victimă deocamdată, şi s-ar părea că nici n-o să fie. Asta e un mare noroc, ascultaţi-mă pe mine. Un mare noroc. Şapte oameni răniţi, asta este cifra pe care am primit-o — adică dintre spectatori, fără să mai număr pe cei doi din rîndurile dumneavoastră.

— Nu s-ar fi întîmplat mai nimic, domnule inspector, zise domnul Oakroyd cu toată seriozitatea, dacă nu s-ar fi apucat să strige „Foc !“ în halul ăla. Ştiam eu ce-o să se întîmple. Noi am încercat să-i oprim.

— Dar a fost un foc, zise inspectorul.

— Nu-i adevărat, n-a fost, sau cel puţin nu în momentul cînd strigau. Focul a izbucnit pe urmă. Şi nici n-a fost mare lucru cînd s-a aprins. Eu şi cu el l-am stins singuri şi foarte uşor chiar.

— Asta e adevărat, zise obosit Inigo.

— Bine, dar atunci cine l-a pus ? zise inspectorul.

— V-am spus, replică domnul Oakroyd. Nişte indivizi care au venit din fundul stalului au pornit toată povestea. În primul rînd au stins luminile şi ei trebuie să fi fost ăia care strigau „Foc !".

— Cu siguranţă, zise Joe şi explică ce i se întîmplase lui cînd au început tulburările.

— Va trebui să cercetăm aceste fapte, zise inspectorul pe un ton neîncrezător. Păcat că au izbutit să scape, atîta tot. N-avem nici un fel de indiciu de la care să pornim.

— Ba nu-i adevărat, că-l aveţi pe unul dintre ei, ăla pe care Joe şi cu mine l-am ţintuit la pămînt atîta vreme, zise domnul Oakroyd. Hei, domnule sergent, nu l-ai luat pe individul ăla cu legăturica roşie de gît ? El era unul dintre ei.

— Asta-i adevărat, domnule inspector, zise sergentul apropiindu-se. Pe ăla îl avem. E Tulley.

— A, Tulley ? Pe ăsta îl cunoaştem bine. E un vechi prieten de-al nostru, Tulley ăsta. Şi ce are de spus ?

— Zice că habar n-are de nimic. Că se afla din întîmplare în sală, zice el, şi că tocmai ieşea din întîmplare pe aici.

— Minte, declară domnul Oakroyd.

— O să ne lămurim noi în privinţa asta, replică inspectorul care încă mai încerca să facă un inventar al elementelor situaţiei.

Timp de cîteva minute îşi vîrî nasul colo şi colo şi îşi luă cîteva note în timp ce rămăşiţele zdrenţuite ale „Prietenilor de nădejde" priveau apatic. Nu ziceau nimic, căci nu părea să fie nimic de spus deocamdată, pînă cînd nu primeau veşti de la spital. În cele din urmă însă, un poliţist sosi cu mesajul pe care i-l comunică la ureche inspectorului de parcă ar fi fost un secret de stat.

— Ei, nu stăm chiar aşa de rău, zise inspectorul întorcîndu-se spre ei. De fapt veştile sînt chiar bune. Doamna nu a suferit decît un şoc şi o fractură la braţ, atîta tot. Nu e nevoie să se nelinişteasca nimeni.

Scoaseră cu toţii un oftat de imensă uşurare.

— Iar celălalt prieten al dumneavoastră — ăla mărunţel, Nunn — n-a primit decît o lovitură în cap. Îl ţin la spital peste noapte dar probabil că o să iasă mîine sau poimîine. E teafăr, măcar că vreo două săptămîni n-o să prea poată să cînte şi să danseze.

Inigo se trezi chicotind fără să se poată stăpîni. De o vreme totul fusese atît de dement, bineînţeles, dar tot nu înţelegea de ce-i vine să chicotească.

— Schimbă-ţi hainele şi du-te şi te culcă, băiete, îi zise inspectorul. Gustă ceva şi bea un păhărel şi apoi pune capul pe pernă, repede. Şi voi, băieţi, duceţi-vă. Aici nu mai aveţi ce să faceţi. Şi, apropo, să nu părăsiţi oraşul pînă cînd nu mai staţi de vorbă cu mine. Am adresele voastre, nu-i aşa ? Bine, atunci e-n regulă, puteţi pleca.

Se schimbaseră și tocmai își luau rămas bun de la sală, ca o mică echipă de marinari naufragiați, cînd o întîlniră pe Susie, care arăta ca un mic strigoi fantastic venind pe la intrarea actorilor. Mai purta încă și acum costumul de scenă, deși își pusese un palton peste el și pe față mai avea urme de machiaj, rămășițe palide de ruj și pete produse de lacrimi.

— Ați auzit ? strigă ea, și cînd ziseră că da, le explică de unde venea — și anume de la spital. Nu-i chiar așa de rău, nu-i așa ? zise ea cu un zîmbet firav.

— Putea să fie mult mai rău, fu de acord domnul Oakroyd.

— Doamna Joe te așteaptă la locuința voastră, Joe, continuă ea. Mi-a zis să-ți spun. Ar trebui să te grăbești pentru că tocmai se îngrijea să-ți pregătească o cină fierbinte.

— Ar trebui să găsim o îmbucătură și pentru mine, observă domnul Oakroyd cu un aer contemplativ. Pînă acuma nu m-am gîndit la asta, dar deodată parcă mi s-a făcut foame. Bănuiesc că o să găsesc și eu o bucată de plăcintă cu carne și cartofi pusă la cuptor. Proprietăreasa aia a mea face o plăcintă grozavă cu carne și cartofi.

— Să nu mergem pe strada principală, zise Susie, strecurîndu-și mîna mai întîi pe sub brațul lui Joe, dar apoi prinzînd de partea cealaltă și brațul care o aștepta — și anume al lui Inigo — și strîngîndu-le un pic pe amîndouă. Nu vrem să ne vadă nimeni, nu-i așa ?

Porniră cu pași greoi și în tăcere pe strădușa întunecoasă. Ușile se trînteau cu un fel de hotărîre sălbatică. Cineva, la o oarecare distanță — vreun chefliu răgușit — striga un cîntec :

E băiat buuun și de viaaață.
Buuun băiat de viață,
Dar deschide gura ca o raaață.

Liniștea o întrerupse domnul Oakroyd care tocmai cercetase — pentru prima dată în perspectiva ei adevărată — toată acea seară demențială.

— Phii, pe Dumnezeu Sfîntul ! — începu el. Acuma cine naiba și-ar fi închipuit...

Dar nu fu lăsat să mai zică și altceva.

— Nu te mai porni, îi zise repezită Susie. Lasă, stai liniștit, Jess flăcăule. A fost o nebunie, o nebunie îngrozitoare. Dar am plîns destul astă-seară și nu mai vreau să mai plîng din nou. Și nu vreau să mai vorbesc despre asta. O să avem destul timp să vorbim de toată povestea asta cît o fi săptămîna viitoare de lungă.

— Absolut, zise Inigo cu glas istovit.

— Cam așa ceva, zise Joe. Nu-i nimic, Susie. Dar apropo, ce-o să se întîmple săptămîna viitoare ?

— Dumnezeu știe.

— Îmi pare rău, fetițo. Nu mai zic o vorbuliță. Am să mă gîndesc mai departe la plăcinta mea cu carne și cartofi. Încă n-am murit cu toții, măcar că am cam început să înțepenesc. Trebuie să se ivească ceva.

Și așa merseră mai departe cu pași greoi, tăcuți ca cele patru umbre ale lor dansînd un dans grotesc pe pavaj, lungindu-se și apoi micșorîndu-se pînă la proporții pitice între două felinare.

Capitolul al V-lea

LUNG ŞI PLIN DE OPERAŢII DE SALVARE

I

— Da, da ! exclamă glasul, dar fără să vorbească prea tare. Da, da !

— E chiar persoana respectivă ? întrebă infirmiera.

— Exact aceeaşi, replică glasul. Îşi pierduse o parte din asprimea şi vibraţia ce-o avusese cu ani în urmă, glasul acesta, dar era imposibil să-l confuzi. Nu — continuă el acum — asta n-am s-o fac. Las-o să doarmă cît simte nevoia.

Dar domnişoara Trant dormise deja cît avusese nevoie. Se trezise, deşi ţinea încă şi acum ochii închişi şi nu se mişca cîtuşi de puţin. Sunetul acelei prime exclamaţii liniştite dar mirate „da !“ o scosese din cine ştie ce loc adînc şi fără vise, ducînd-o într-o zonă superioară a unor pîlpîiri de umbre, visuri şi glasuri. Unde se afla ? La hotel ? La spital ? Nu. În Clinica Mirland şi era marţi după amiază. Acum îşi recăpătase pe deplin cunoştinţa, cu toate că singurele lucruri pe care i le oferea în acest moment,

era un spaţiu cafeniu tremurător şi aceste două glasuri. Şi unul dintre ele era al lui, aproape neschimbat.

Deschise ochii, care descoperiră o lume foarte luminoasă, solidă, şi cu aerul că atunci a fost făurită. El se afla în picioare lîngă uşă. Nu se miră că-l vede. Nu se mirase nici să-i audă vocea. Parcă ar fi fost surprinsă timp de ani şi ani de zile că *nu-i* aude vocea şi că nu-l vede, şi că această stare de lucruri a încetat acum pe tăcute.

— Bună ! strigă ea cu glas firav.

El se apropie zîmbind. Părea îmbătrînit, fireşte, dar nu într-un mod neobişnuit. Dimpotrivă, avea şi mai mult aerul potrivit pentru el, de parcă aceasta ar fi fost vîrsta către care ţintise cînd îl cunoscuse ea cu ani în urmă.

— Domnişoara Elizabeth Trant, zise el cu glas apăsat.

Nimeni altcineva n-ar fi putut să rostească vorbele în acest fel.

— Doctorul Hugh McFerlane, replică ea, întinzîndu-i mîna.

Infirmiera făcu un semn de încuviinţare, cu faţa radioasă, şi, zîmbindu-le amîndurora, îi părăsi.

— Credeam că dormi — zise el aşezîndu-se lîngă ea — şi nu vroiam să te tulbur.

— Va să zică m-ai recunoscut ?

— Da.

Şi lăsă lucrurile în acest punct. Era acelaşi din totdeauna. Era capabil să lase cele mai uriaşe pauze în conversaţie şi nici prin cap nu-i trecea să le umple cu fleacurile şi prostiile aflate cît mai la îndemînă.

— De unde ai ştiut că sînt aici ? Ai... ai citit despre noi în ziar ?

Căci ziarul local fusese foarte tulburat de cele întîmplate sîmbăta trecută la Hipodrom.

— Nu, n-am văzut nici o vorbă despre asta în ziare, răspunse el. Probabil însă că trebuie să fi scris ceva în ziarul de aici, nu ? Eu unul nu citesc decît „Times" și „Glasgow Herald", și în ele nu pomenea nimic despre cele întîmplate.

— Așa sper și eu.

— Dar am auzit eu ceva, continuă el făcînd ca și pe vremuri, adică revenind mereu asupra subiectului. Apoi a trebuit să vin aici să văd un pacient de-al meu și ți-am văzut numele, așa că am venit să mă încredințez dacă e domnișoara Elizabeth Trant pe care o cunoșteam.

Ea nu putu rezista ispitei :

— Credeam că m-ai uitat cu totul între timp, murmură ea.

El clătină din cap cu un aer grav.

— Cituși de puțin. Nu te uitasem. Te-am recunoscut de cum am intrat. Nu te-ai schimbat prea mult, nici măcar din pricina micului accident. Nu mai febricitezi, nu-i așa ? Da, foarte probabil.

— Mi s-a părut că te-am văzut... într-o mașină... deunăzi, îi zise ea. Era într-o zi, săptămîna trecută, cam la vreo cincisprezece kilometri departe de Gatford. Am ajuns la concluzia că nu se poate să fii dumneata, dar acum cred că totuși erai.

— Cînd se petrecea asta mai exact ? Săptămîna trecută zici ? Cam pe la ce oră să fi fost ?

Și cu un gest de o deosebită solemnitate scoase o agendă.

— Cîndva, după amiaza, răspunse ea vag. Era... stai să-mi aduc aminte... Erai pe șoseaua principală care pleacă din Gatford... Acuma mi se pare că a trecut un veac de atunci. A, n-are importanță la urma urmei, nu ?

— Trebuie să fi fost marțea trecută, cred, zise el încruntîndu-se foarte tare la agendă. Acum o săptămînă. Făcusem o vizită aici. Conduceam un automobil roșu cu două locuri ? Da ? Atunci înseamnă că pe mine m-ai văzut. Nu e ciudat ? Mi-ar fi părut bine să știu că ești aici.

Domnișoara Trant șovăi o clipă, evită privirea lui directă, și apoi spuse în grabă :

— De fapt, noi... adică eu... am încercat să văd dacă te afli aici chiar așa ca să fiu sigură, dar nu ți-am găsit numele în cartea de telefon. Și doctorii sînt întotdeauna trecuți în carte, nu ?

— Nu dacă abia au sosit, îi răspunse el zîmbindu-i. N-au avut încă timp să mă treacă în carte. Abia m-am asociat cu doctorul Heard — e un bărbat cam în vîrstă și curînd o să renunțe la cabinet — acolo la Waterfield, pe șoseaua principală. N-aș fi venit aici, dar în ultima vreme am lucrat la ceva în legătură cu glandele paratiroide și asta însemna că mă aflu și în apropierea lui Masters la Londra, sau a lui Hudson aici la Gatford. Așa că am venit aici ca să lucrez cu Hudson. Probabil că ai auzit de el, nu ?

— Din păcate mă tem că nu, zise ea întorcîndu-i zîmbetul. E groaznic, dar voi faceți niște lucruri de-a dreptul minunate și noi nici nu auzim măcar vreodată ce faceți.

El își pipăi fața lungă și osoasă.

— Bănuiesc că așa o fi, deși eu unul nu mă pot plînge pentru că deocamdată n-am făcut nimic minunat. Dar cum

se face că ai ajuns aici ? Habar n-am avut că ai înclinații teatrale.

Ea rîse.

— N-am avut și nici nu am. Totul e teribil de ridicol, deși trebuie să recunosc că în momentul de față nu pare deloc amuzant.

Și îi povesti pe scurt cam ce s-a mai întîmplat de cînd a murit tatăl ei. Uneori, el se uita la ea cu o uluire care-i lua orice expresie, iar alteori rîdea scurt și înfundat. O făcea să se simtă de parcă ar fi descris o vizită pe Lună.

— Și acum — încheie ea — să nu mă întrebi ce am de gînd să fac, pentru că nu știu.

— Știu eu. O să rămîi aici pînă ți se vindecă brațul ăla și pînă te odihnești cum trebuie, și-ți liniștești și nervii.

Încă și acum păstra în pronunțare același „r" scoțian foarte sonor. Și acum scotea tot așa cu greu din gură niște vocale imense și niște consoane care parcă se spărgeau. Iar cînd își întoarse fața spre lumină, Elizabeth regăsi puful acela de pe pomeții obrajilor.

— Și dacă e ceva care trebuie făcut neapărat, dă-mi voie să te ajut eu.

— Ei, nu te pot necăji cu treburile mele stupide. Sînt sigură că ai o mulțime de lucruri de făcut, chiar prea multe după cît se pare.

— Cîtuși de puțin. Nu vreau să zic că nu am multe de făcut — sîntem totdeauna ocupați, știi — dar oricum, un holtei bătrîn ca mine are timp pentru toate.

— Nu te-ai căsătorit, deci ?

— Nu. Făcu o pauză și își pipăi bărbia. Pînă acum s-ar părea că am fost prea ocupat. Bănuiesc că treaba asta cu căsătoria cere oarecare timp.

— Ei, dar oricum nu poți să-ți spui holtei *bătrîn* — sau cel puțin nu în fața mea. Știi, întîmplător îmi aduc aminte că nu ai decît doi ani mai mult decît mine și eu nu vreau să mi se spună că sînt și eu bătrînă.

— Doi ani mai mult ! Chiar așa e. Cine ar fi crezut că ai să ții minte un asemenea lucru ! strigă el, încălzindu-se și fiind, în general, mult mai însuflețit acum. Ai o memorie la fel de bună ca și a mea.

— Unele lucruri le țin minte perfect.

— Ah ! Și eu la fel. (Acum pornea înainte în modul cel mai nechibzuit, fără să se gîndească măcar încotro se îndreaptă). N-am auzit niciodată vorbindu-se de stînca Gibraltarului fără să mă gîndesc la dumneata... și la domnul colonel, adăugă el în grabă.

— Care dintre noi doi îți amintește de stînca Gibraltarului ? întrebă ea ironică. Sper că nu eu. Bănuiesc că taică-meu. Mi se pare că întotdeauna erai cam speriat de el.

— De domnul colonel ? Cîtuși de puțin. De dumneata eram speriat, dacă ții neapărat să știi.

— De mine !

Era cum nu se poate mai absurd. Deodată îi copleși mintea o amintire despre acel tînăr scoțian voinic, dominant, dogmatic, care o punea la punct în privința tuturor lucrurilor.

— Sînt sigură că nu-i adevărat. N-am cunoscut niciodată pe cineva care să mă terorizeze în halul ăla.

— Așa e, pe atunci eram necopt, un tînăr crud.

În clipa aceea se deschise ușa și sosi ceaiul.

— Am adus o ceașcă și pentru domnul doctor, spuse în treacăt sora, așezînd tăvița lîngă pat.

— Mulțumesc, zise domnișoara Trant. Vrei să rămîi la ceai, nu ? Dar mă tem că o să trebuiască să umpli tu amîndouă ceștile, căci eu nu mă pot descurca din pricina ghipsului.

Dacă și-a închipuit cumva că el o să fie foarte nepriceput și stîngaci cu ceainicul, s-a înșelat. Făcu tot ce trebuia cu foarte multă îndemînare, și acum Elizabeth observă — și asta era o nouă descoperire — că mîinile lui lungi și osoase par foarte sensibile și bine controlate de un sistem nervos echilibrat. Și apoi — ca o străfulgerare, în timp ce termina de îmbucat prima felie de pîine cu unt — simți deodată ce incredibil era faptul că el se află cu adevărat acolo, toată această matahală, așa cum îl știuse de atunci de demult, luînd liniștit ceaiul cu ea. Și totuși o parte din ea, atît de mică și de îndepărtată încît abia puteai să spui că are glas, refuza să vadă ceva de necrezut în toată povestea asta, ba chiar nu voia nici măcar să se lase cît de cît surprinsă, ci se instala confortabil, de parcă asta ar fi fost rînduiala firească a lucrurilor. Acum vorbeau foarte degajat, mai ales despre prezent, despre Gatford și despre „Prietenii de nădejde" și așa mai departe. După amiaza — ea însăși o floare palidă a primăverii timpurii — umplea încăperea cu o lumină curată și delicată, trezea la viață mireasma narciselor și coprinelor, și era plină de zumzetul unei lumi exterioare care înmugurea înmiresmată.

— Și o să continui cu această... ăă... întreprindere teatrală ? o întrebă el.

Cînd o văzu zîmbind puțin melancolic și dînd din cap cu regret, se lumină la față.

— Bineînțeles că nu e nimic rău în asta, continuă el, dar mi se pare un lucru cam trăsnit pentru o persoană ca dumneata.

— Din clipa în care se pot descurca și fără mine, renunț, mărturisi ea. A fost... mă rog, amuzant, dacă vrei. Oricum mi-ar fi părut îngrozitor de rău să scap acest prilej. Dar de la o vreme mă cam bate gîndul să abandonez. Știi, în primul rînd, mie mi-e imposibil să iau treaba în serios...

— Cred și eu ! strigă cu convingere doctorul McFarlane, cu aerul unui om pentru care o trupă de saltimbanci nu constituie altceva decît un roi de muște bîzîitoare.

— Dar nu e elegant față de ei, înțelegi ? E lumea lor, exact a lor. Nu vreau să-i dezamăgesc acum. Totul părea să meargă splendid. Cîștigam și bani, așa că și eu începusem să-mi recuperez pierderile. Ăia mai tineri și mai isteți sperau cu toții că o să capete angajamente la Londra, pentru că sîmbătă a venit să-i vadă nu știu ce persoană importantă din domeniul revistei.

— Și scandalul l-a doborît ?

— A, nu, asta n-ar fi fost nimic. E o treabă îngrozitoare pentru ei, drăguții de ei — dar e destul de caraghios, nici nu pot să nu rîd. Se pare că a venit și nu știu cum s-a întîmplat că a ajuns să fie amestecat în încăierarea aia îngrozitoare din sînul publicului și Joe care nu știa cine este și, probabil, nici nu-i păsa, întrucît își ieșise complet din fire, l-a pocnit pe domnul ăsta îngrozitor de tare, atît de tare încît au trebuit să-l scoată afară pe brațe.

— Oho ! Va-zică l-a făcut *knock-out* ? N-aş fi crezut că un flăcăiandru dintr-ăsta de actoraş, e în stare de aşa ceva.

— Aşa e, dar nu uita că Joe a fost cîndva boxer de categorie grea — cînd era în marină.

— A ! zise doctorul McFarlane, care după cît se pare ştia cîte ceva despre boxerii de categorie grea din marină. Atunci te poţi aştepta la una ca asta.

— Şi acum sînt cu toţii distruşi, măcar că de cîte ori vin aici să mă viziteze se prefac optimişti. Tinerii simt că şi-au pierdut şansa, şi unul dintre ei, Jerningham, pare să fi dispărut. Nimeni nu l-a mai văzut de sîmbătă seara încoace. Unul dintre ăia mai în vîrstă — domnul Nunn, comicul — are capul bandajat şi vreo săptămînă sau două n-o să mai poată juca. Iar ceilalţi nu ştiu ce-o să se întîmple cu ei. Închiriasem sala Hipodrom pentru încă o săptămînă, dar fireşte că n-am putea juca în ea chiar dacă ar mai putea fi folosită.

— După cîte aud, nici vorbă nu mai poate fi de utilizare, zise el sumbru.

— Asta e lucrul îngrozitor, îi zise ea. Eu sînt răspunzătoare pentru toate stricăciunile acelea.

O privi cu groază şi spaimă.

— Vrei să spui că o să vină să-ţi ceară să plăteşti pentru toată asta ?

— Sînt convinsă. Proprietarii Hipodromului o să pretindă toţi banii de la mine. E o ruşine şi o ticăloşie pentru că n-a fost deloc vina noastră, şi noi am suferit deja pentru asta. Şi tocmai cînd credeam că o să-mi scot mai toţi banii pierduţi, poftim vine povestea asta. Ah, e o

treabă îngrozitoare. Şi ceilalţi sînt absolut distruşi. Li se pare că e vina lor, deşi bineînţeles că nu e cîtuşi de puţin aşa. Dacă e vina cuiva, atunci cu siguranţă că e a mea...

— Să nu plăteşti nici un gologan ! strigă el, ridicîndu-se de pe scaun.

Pentru că un om lucrează din greu la nişte probleme legate de glandele paratiroide şi pe deasupra a izbutit să-şi amintească de o fată pe care a cunoscut-o cîndva într-o călătorie cu mulţi ani în urmă, asta nu înseamnă că nu poate să fie îngrozit la gîndul că se pot arunca astfel pe fereastră nişte bani buni. Era o perspectivă de natură a face sute de McFarlani să se răsucească în mormînt. În orice caz, pe doctorul McFarlane al nostru îl făcu să păşească în sus şi-n jos prin cameră.

— Dar nu ţi s-a spus deocamdată nimic precis ? întrebă el pe un ton decisiv.

— Nu, încă nu, răspunse ea cu un zîmbet destul de optimist. Deodată se simţi obosită.

El se opri, se uită la ea şi apoi se reaşeză foarte liniştit.

— Ai obosit, Elizabeth ? o întrebă, fără să-şi ia ochii de pe faţa ei, care se coloră uşor.

— Mă tem că da.

— Trebuia să-ţi spun „domnişoară Trant" ?

— Nu, fireşte că nu.

Şi răspunse la privirea lui cu toată candoarea ochilor ei cenuşii, larg deschişi.

— Prea multă vorbărie. E vina mea.

— Ei, Hugh, atunci va trebui să te reclam la doctorul Mason. Dar mai stai un minut, nu pleca. Dă-mi voie să mai vorbesc puţin şi atunci o să mă simt mai bine. Ce

crezi că ar trebui să fac ? Mă gîndisem să-l rog pe cumnatul meu — e jurisconsult la Londra — să vină și să încerce să-mi rezolve toate treburile, dar tocmai acum a plecat în sudul Franței cu soră-mea Hilda. Și chiar dacă n-ar fi plecat, nu știu cum, dar parcă nu doresc să-mi văd familia pe-aici, bocindu-se în jurul meu. Pe urmă m-am gîndit să-l rog pe domnul Truby, avocatul meu de la Cheltenham, să vadă ce poate să facă, dar el... mă rog, n-am impresia că ar fi de prea mare folos. Probabil că mă socoate nebună.

— Dacă e o chestiune juridică — nu vreau să zic de tribunal, dar pur și simplu de reprezentare în justiție, atunci ceea ce-ți trebuie este o persoană de prin partea locului, un om care știe cum merg lucrurile în orașul ăsta. Cunosc eu un avocat de pe aici, e pacientul meu. Se numește Gooch, e tare gras dar are o minte ascuțită ca un vîrf de ac. Am să mă duc să-i povestesc lui isprava și totodată să fac și eu tot ce pot. Tu n-ai altceva de făcut decît să stai aici liniștită, să nu-i vezi prea des pe prietenii tăi actorii, ci pur și simplu să-ți odihnești mintea, să citești cîte o carte...

Se întrerupse deodată și o privi cu o ironie enigmatică :

— Tot îți mai închini viața romanelor acelora istorice și de aventuri care-ți plăceau atît de mult pe vremuri ?

— Da. Nu mai citesc chiar așa de multe ca altădată — nici nu mai sînt romane așa de bune cu care s-o ții mereu într-o lectură — dar deocamdată nu m-am plictisit de ele.

— Ți-aduci aminte cînd ți-am spus că mie mi se par niște prostii îngrozitoare ? Pe atunci eram tare necopt — mai necopt ca orice flăcăiandru. Uneori am mai făcut și

eu eforturile necesare ca să-l citesc pe Walter Scott și sînt convins că sînt destul de multe lucruri omenești în romanele alea ale lui din ciclul Waverley. Ar fi fost un bun medic curant, Sir Walter ăsta.

— Bună ! Văd că faci progrese, Hugh.

El rîse cam încurcat.

— Nu, progresez către plecare. Dacă izbutesc te vizitez mîine, dacă nu, poimîine sigur. Adică, dacă-ți face plăcere să mă vezi.

— Bineînțeles că țin să te văd. Dar nu credeam că ai să poți să revii aici atît de devreme... ăă... Pacientul tău de aici merge mai prost ?

— Da, răspunse el cu o foarte vagă sclipire jucăușă în ochi ca să arate că tocmai face o glumă. Bietul om ! S-ar părea că starea lui s-a înrăutățit începînd de azi după amiază așa că o să aibă nevoie să-i fac curînd o nouă vizită. Se ridică și-i luă mîna : Foarte ciudată întîlnire a mai fost și asta ! N-aș fi crezut că o să-ți amintești.

— Trebuie să fii foarte isteț dacă ai putut să mă recunoști într-o clipă, și încă și adormită fiind.

Din moment ce făcuse deja o glumă, acum nu-l mai putea reține nimic :

— N-am să spun că-ți țineam minte chipul, domnișoară Elizabeth Trant, zise el pe un ton solemn, dar în felul în care stăteai culcată, apărea proeminent mușchiul sterno-mastoid și acest amănunt s-ar părea că nu l-am uitat.

— Cum ? Unde ? Nu cumva... A, înțeleg. Vai ce absurd ești ! Ei bine, domnule doctorrr Huugh McFarrlane, accentul dumitale îngrozitor — și numai accentul — l-am

rrecunoscut. La revedere, Hugh. Şi dacă poţi face ceva ca să mă împiedici să-mi arunc toţi banii pe fereastră aici la Gatford, am să-ţi fiu grozav de recunoscătoare.

Recăpătîndu-şi aerul grav la gîndul că s-ar putea irosi atîţia bani, el aproape că luă poziţia de drepţi în faţa ei şi declară pe un ton apăsat că o să facă ceva în privinţa asta. Purta un costum frumos — şi oricum avea o siluetă mai elegantă decît cea a tînărului doctor pe care-l cunoscuse ea altădată — dar mai trebuia periat pe alocuri şi ici-colo avea nişte mici pete şi arsuri supărătoare. Iar cravata lui, fireşte, era monstruoasă. Însă părul grizonat îi venea bine ; acum era aproape frumos.

— Cine şi-ar fi închipuit că-l cunoaşteţi aşa de bine pe doctorul McFarlane ! strigă mai tîrziu infirmiera.

Strîngea lucrurile cu multă îndemînare, doar că în timp ce vorbea n-o slăbea din ochi pe pacientă. Îndatoririle o obligau să vadă viaţa în special prin prisma acelui mecanism şubred care se numeşte trupul omenesc, aşa că nu era deloc surprinzător ca marea ei pasiune să fie interesul pentru om. Următoarea ei exclamaţie „Cine şi-ar fi închipuit !“ care nu întîrzie prea mult, conţinea şi o undă de triumf. Nu mai încăpea îndoială că la Clinica Mirland lucrurile începeau să meargă din ce în ce mai bine.

II

— N-ai primit încă un răspuns ? strigă Susie.

— Ba da, replică Inigo intrînd în cameră.

Era miercuri dimineaţa, puţin după ora unsprezece. Susie făcuse curat în camera de zi, care era totodată şi

salonaşul proprietăresei, cu o atitudine care oscila între spaimă şi visare. De sîmbătă seara încoace se simţea de-a dreptul pierdută.

— Nu e de la Monte Mortimer personal, continuă Inigo vorbind cu multă grijă de parcă ar fi fost un jurisconsult solicitat să prezinte o speţă. De la secretarea lui.

— Păi e acelaşi lucru. Hai grăbeşte-te, prostule, şi spune-mi o dată ce zice. Vai, Inigo, eşti îngrozitor de *încet*. Şi apoi se trînti pe un scaun : S-a dus dracului totul, nu ? Îmi dau seama. Dar hai spune !

— E o scrisoare din partea secretarei, zise Inigo aşezîndu-se jos şi scoţînd la iveală o foaie de hîrtie. Iată ce scrie : „Stimate domn, am transmis telegrama dumneavoastră de ieri domnului Mortimer, care în momentul de faţă este plecat de la birou, şi m-a rugat drept răspuns să vă spun să vă duceţi la dracu'. De asemenea, m-a rugat să adaug că orice comunicare din partea dumneavoastră sau din partea oricărui alt membru al trupei dumneavoastră, va fi considerată ca venind de la persoana susmenţionată şi ca atare nu va primi nici un fel de răspuns. A dumneavoastră sinceră, J. Hamilton Lady, secretară“. Şi asta — adăugă Inigo cu o foarte jalnică încercare de a părea nonşalant — asta e tot.

— Dă-mi voie să mă uit şi eu o clipă la ea, îi porunci Susie, şi apoi o citi şi ea de la cap la coadă. După ce termină această operaţie, o mototoli cu furie şi o aruncă în foc. Şi cînd te gîndeşti că mi-a părut rău pentru el — pentru obiectul ăsta — de trei zile încoace ! Ce bestie împu-

ţită ! Sper ca pumnul lui Joe să-i fi zdrobit măcar creierul. Nici nu-mi pasă măcar de asta, zău aşa.

— Mde, draga mea, oricum se cheamă că l-a tîmpit lovitura, zise Inigo, dată fiind şi această colosală palmă pe care ne-o dă acum, absolut. Mie mi se pare că încă nu e zdravăn.

— Nu mi-ar fi păsat atît de mult dacă n-ar fi făcut pe grozavul în halul ăsta. În fond, n-are cîtuşi de puţin nevoie să încerce să se arate amuzant. Viitoarea lui revistă o să aibă nevoie de toate gagurile pe care le poate născoci. În orice caz trebuie să fie un regizor prăpădit pentru că altfel n-ar lăsa el un lucru ca ăsta să-l împiedice a-şi împrospăta spectacolul cu cîteva talente noi şi adevărate. Dacă eu aş conduce un spectacol nu mi-ar păsa nici dacă aş primi cincizeci de pumni. Aş angaja oricum oameni care sînt în stare să facă ceva.

— Îmi pare tare rău, Susie, începu Inigo.

— Nu fi prost. Nu e vina ta. De fapt, nu e vina nimănui şi cel mai puţin a ta. S-a dus dracului totul, asta e realitatea, şi cel mai bun lucru pe care îl pot face este să-mi amintesc că asta înseamnă două plimbări zilnice pe dig sau dacă e frumos chiar pînă la capătul digului, iar dacă plouă înseamnă că stau în casă, ăsta e programul meu — dacă am noroc, deoarece cam la asta se reduc lucrurile acum, dacă stai să te gîndeşti. Naiba să-i ia ! Dă-mi o ţigară. Nu, mai bine nu, mulţumesc. N-am nevoie.

— Ar trebui să fumezi o pipă, zise el aprinzîndu-şi-o pe-a lui. Apropo, azi-dimineaţă l-am văzut pe Jimmy...

— E mai bine ?

— Cam da. Îi mai zbîrnîie niţel capul şi zice că ameţeşte cînd încearcă să umble. Cred că vreo săptămînă sau două n-o să prea poată lucra. Dar ceea ce vroiam să-ţi spun este că Mamie Potter a plecat.

— Slavă Domnului ! Oricum nu făcea prea multe parale şi pe urmă nu ne-a adus decît un ghinion îngrozitor. Bănuiesc că după părerea ei în momentul de faţă nu mai sîntem ceea ce-i trebuie, nu ?

— Cam aşa ceva, în orice caz a plecat. Şi nimeni nu pare să ştie nimic despre domnişorul Jerningham.

— A, bănuiesc că a şters-o şi el, zise Susie, care se vedea limpede că abia aşteaptă să-şi uşureze inima. Păi la ce te puteai aştepta de la el ! Ştie să se ocupe doar de propria lui persoană şi atîta tot. „Vă pot da cuvîntul meu de onoare".

— N-aş şti să-ţi spun. S-ar putea să reapară, să înceapă să bîiguie ceva despre pantalonii lui, ca data trecută. Unde se întîmpla asta ? La Tewborough parcă, nu ? Dumnezeule, prin ce găuri împuţite am umblat şi noi, Susie !

— Faţă de gaura în care ne aflăm acuma astea nu erau nimic, băiete, zise ea pe un ton sumbru. Sîntem într-o încurcătură cumplită, ne-a luat dracul, absolut — cum zice tînărul şi scumpul nostru pianist. Biata domnişoara Trant e într-o clinică, şi cu toate că săraca nu se plînge cîtuşi de puţin, trebuie să fie sătulă pînă-n gît de noi toţi. Se zice că o să mai trebuiască să mai plătească şi pagubele, biata de ea. Mă rog, poţi să faci prinsoare că i-a ajuns pînă peste cap toată povestea asta. Cred că ea una a terminat-o cu „Prietenii de nădejde". Asta înseamnă că n-o

să avem nici măcar o lețcaie cu care să continuăm. Și chiar dacă ne-ar mai oferi ea bani, ea una nu i-aș primi. În orice caz nu după toate cît le-a făcut pentru noi și cîte a trebuit să plătească.

— Mde, dar știi, mai am și eu o mică sumă, comentă Inigo.

— Ține-ți mica ta sumă, băiețele. Ajung eu curînd și la rolul tău în toată povestea. Va să zică madam Potter s-a cărat. Asta nu contează, dar oricum înseamnă că trebuie să găsim o altă persoană pentru rolul de subretă. A plecat și Jerry și asta într-adevăr ne încurcă rău. O să fie greu să găsești un alt actor de comedie ușoară la fel de bun ca el — în orice caz nu pentru trupele de revistă — chiar dacă ai da anunțuri la ziar pînă ai înnebuni. Și pe urmă nici Jimmy nu e în stare încă să lucreze. O să trebuiască să-l introducem în spectacol pe bătrînul Jess pe rolul de comediant cu accent din Yorkshire. N-ar fi grozav ? Ei da, da, da, e ușor să rîzi dar... Vai, e groaznic ! Și eu care mă și vedeam la ora asta la Londra semnînd contracte în dreapta și în stînga pînă mă durea mîna și căutîndu-mi un apartament. Ce speranță ! Și cînd te gîndești că acum o săptămînă strîmbam din nas cînd auzeam de Bournemonth. Bournemonth ! Acuma nu s-ar mai uita el la noi. Maximum la ce ne putem aștepta o să fie un spectacol-două în cîte un orășel, iar o nouă vizită la Rawsley o să fie adevăratul eveniment al stagiunii pentru noi. Susie Dean. Marea vedetă de la Sandybay ! Scaunele din față un șiling și zece *penny* ! Nu lăsați să vă scape spectacolul saltimbancilor, fetelor și băieților ! Oh, fir-ar al naibii să fie... Ooh ! Ooh !...

— Susie ! Inigo sări de pe scaun.

Ea își scutură capul cu un aer feroce și părul ei negru și bogat flutură frumos prin aer. Apoi atinse o clipă mîna băiatului și-l îndepărtă.

— Nu, stai jos, prostule. Sîntem amîndoi niște tîmpiți. Zilele astea atîta m-am frămîntat că am ajuns de rîsul lumii. Probabil pentru că sînt atît de agitată pe dinăuntru tot timpul. De zile întregi tot așa o țin.

— Știu, zise plin de înțelegere Inigo.

Între timp, se reașezase dar ținea mîinile întinse dinaintea lui de parcă i-ar fi fost cu neputință să le oprească să se îndrepte spre ea.

— Tu n-ai de unde să știi. Tu habar n-ai de nimic. Și ochii i se umplură de un zîmbet cețos. O, Doamne ! Unde mi-e batista ? Stai o clipă. Haida-de, că doar n-am terminat încă. Mai rămîi tu.

— Eu ? Ce-i cu mine ? Eu n-am nici pe dracu'.

— Ba nu-i adevărat. În primul rînd, că ești absurd. Și așa ai să rămîi toată viața. Lasă, lasă, nu-ncepe să protestezi și să zici că nu ești, pentru că nu despre asta am de gînd să vorbesc. Te-ai dus sîmbătă la Felder & Hunterman, ți-au auzit muzica și ăla, cum îi zice, știi tu...

— Pitsner ?

— Da ăla. Ei mă rog. Pitsner ăla a zis că are nevoie de cîntecele tale, nu-i așa, exact cum a zis și maimuțoiul ăla de Monte Mortimer, nu ?

— Da, așa e. N-aș putea să zic că s-a arătat chiar entuziasmat, pentru că de fapt cred că tipul ăsta nu se entuziasmează niciodată de nimic. Domnișorul Pitsner ăsta are veșnic un aer de parcă ar spune versul acela din

Wordsworth „Dar Lucy e acum în groapă. Și vai ce greu e pentru mine“ [1]. Dar de vrut le-a vrut, asta e drept.

— E, păi asta e. Pitsner n-a primit nici un pumn de la Joe, știi ?

— Adevărat, murmură Inigo. Știa ce urmează și spera să evite. Pitsner n-a primit dar n-am nici un fel de îndoială că ceva s-ar putea aranja, dacă ai impresia că ar trebui să primească și el vreun pumn. Ar putea veni și el aici pentru trebușoara asta ori vreunul dintre noi s-ar putea deplasa pînă la Londra ca să...

— Nu fi caraghios, îi spuse ea pe un ton istovit. Tu nu ești băiat rău pînă cînd nu începi cu glumele. Atunci mi se întoarce stomacul pe dos. Hai să vorbim serios. Știi că o să-ți cumpere cîntecele alea ca plăcintele calde. Și mai știi — sau cel puțin ar trebui să știi pînă la ora actuală — că ești în stare să scoți bani cu ghiotura acolo la Londra producînd asemenea cîntece. Ei bine, acolo o să mergi.

— Adică vrei să spui... că ar trebui s-o șterg și eu ?

— Firește ! Și cu cît mai curînd cu atît mai bine !

— Dar nu vreau.

— Bineînțeles, strigă ea. De ce, pentru că nu merg și eu, nu ? Îți știu eu micul tău joc. Vrei să rămîi cu noi, să bați țara în lung și-n lat și să bocănăști tot aiurelile alea străvechi la pian și să te uiți la mine pe deasupra notelor cu ochii strălucind de lumina dragostei. Numai și numai de dragul ei, el... asta, cum îi zice, ăă... a renunțat de bună voie la bogăție și glorie. Dragostea era steaua lui călăuzitoare. Și pe urmă s-au revărsat zorile. Pfui ! ! (Și aici Susie imită senzația de greață profundă, într-un mod cu totul necorespunzător pentru o doamnă.) Dar cine îți închipui că ești — un micuț erou de la Hollywood ? Du-te, flăcăule, zău, cinstit vorbind. Tu n-ai nevoie să te tîrîi încă un an de colo pînă colo, pe la Rawsley, Dotworth, Sandybay, Winstead, Haxby, Middleford și Tewborough — Dumnezeule !

— Mde, nu prea știu, zise Inigo cercetîndu-și căușul pipei cu interes exagerat și întru totul superfluu. Știi, asta înseamnă că mai cunosc și eu Anglia și chestii dintr-astea. Și tot pe drum, pe drum, pe drum — cum zice prietenul nostru jupîn Oakroyd. E genul de experiență care s-ar putea dovedi extrem de util pentru un om de litere...

— Om de litere ! (Și Susie scoase o serie întreagă de zgomote care nu păreau să fie deloc apreciative.) Inigo se îmbujoră la față și trase un picior unui lucru nevăzut.

— Termină, Susie ! Într-o bună zi am să scriu eu ceva ca lumea. Ai să vezi dacă nu scriu !

Ochii ei negri se opriră o clipă pe fața lui de băiat posomorît și-și pierdură strălucirea aspră.

— Iartă-mă ! Nu mă pricep deloc la lucrurile astea. Mă pricep doar la cîntece ieftine ; ei bine, or la astea tu ești un adevărat as. Oricum ideea de bază este — nu trebuie nici un fel de jertfă de sine. Trebuie neapărat să ieși din încurcătura asta.

— Bine, dar vezi, nu e vorba de nici un fel de jertfă de sine, explică el calm și grav, în timp ce examina — cu un aparent dezgust profund — o fotogravură mare purtînd

[1] Ultimul vers al uneia din cele șapte poezii închinate lui Lucy de romanticul englez William Wordsworth (1770—1850).

titlul „Pe drumul spre Gretna Green[1]". Vreau să fiu alături de tine, așa cum ți-am mai spus și altădată.

La asta Susie nu răspunse. Își aținti ochii în flăcările căminului și amîndoi stătură în tăcere vreo două minute.

— Dar la urma urmei, zise ea în cele din urmă într-un tîrziu, dacă vrei să faci ceva pentru mine ar trebui să pleci de aici și să te duci la Londra. Uite ce ai realizat sîmbăta trecută !

— Asta e adevărat, strigă el luminîndu-se la față. Este locul de unde trebuie începută acțiunea. (Făcu o pauză și rămase pe gînduri.) Dar nu prea știu. Am să mai fac o încercare, bineînțeles, dar efortul de sîmbăta trecută a fost o impertinență gigantică, absolut. Și nu știu dacă mai sînt în stare să mai tîrîi pînă aici vreun alt Monte Mortimer. Pe de altă parte, însă, ai putea și tu să te strecori pînă acolo, nu ?

Fata încuviință din cap, apoi se încruntă la loc.

— E o încurcătură groaznică. Totul s-a încurcat nemaipomenit. Îmi închipui că uneori ți se pare și ție că sînt cam dificilă și pe de altă parte, că sînt pusă pe parvenire. Nu, ascultă, îl opri ea cu un gest cînd el încercă să protesteze. Dar ceva dinăuntrul meu mă sîcîie neîncetat, spunîndu-mi că trebuie să dau din coate. E un fel de sentiment pe care-l am în legătură cu tata și mama. Ți-am mai vorbit de asta și altădată, nu ? Poate totul e din cauză că ei au dus-o atît de îngrozitor de greu. Și am senzația că nu mai

[1] Localitate la granița dintre Anglia și Scoția unde în mod tradițional se încheiau căsătoriile clandestine, fără încuviințarea părinților, întrucît legislația locală le permitea.

pot aștepta multă vreme. Le vine foarte ușor oamenilor să spună „A, dar ești tînără, ai timp berechet !" Sigur, asta sună foarte frumos — dar de fapt nu e adevărat. Dacă nu se întîmplă nimic, curînd o să mă ofilesc. O să fiu răsuflată. Știu precis. N-ar trebui să fie așa, dar asta e adevărul. Mă tem că nu am destul curaj ca să o țin tot așa la infinit și să mențin aparențele.

— Astea-s prostii. Înțeleg ce vrei să spui, absolut, dar e o prostie să zici că nu ai destul curaj. Ai destul curaj și dîrzenie să tai și-n carne vie.

Fata rîse, se apropie de el și-i învîrti bucla rebelă pe degetul ei.

— E groaznic, nu ? Vorbim de parcă am fi într-o măcelărie. Hai să schimbăm vorba.

— Apropo, începu el. O ! Mă doare. Ascultă, ființa lui Dumnezeu, dacă vrei să știi ce să faci cu mîinile tale...

— Nu vreau, mulțumesc. (Și-i dădu drumul.)

— Păcat, mormăi el. În orice caz, tocmai vroiam să-ți spun că mi-am amintit adineauri că spectacolul de sîmbătă a fost dat în beneficiul tău.

— Nu cumva vrei să zici că-l uitaseși ?

— Nu, nu chiar așa. Ceea ce vroiam să zic era că uitasem că tu ai primit banii. Cît a fost și ce-ai făcut cu ei și așa mai departe ?

— N-am făcut nimic cu ei, prostule. De fapt nici nu știu exact la cît se ridică suma, deocamdată, dar în orice caz, n-o încasez. Firește că nu, nu fi prost ! Cum aș putea s-o fac ? Nu te gîndești că domnișoara Trant o să fie obligată să scoată sute și sute de lire ? E absolut cu neputință să iau un ban.

— Da, așa mă tem și eu, răspunse el, înțepîndu-și obrazul cu vîrful pipei, într-un gest meditativ. Dumnezeule ! Era să uit de asta.

— Ai mare noroc ! Toate astea fac parte din încurcătura diavolească în care ne aflăm. Astăzi după-amiază mă duc să vorbesc cu domnișoara Trant. Cred că am s-o rog și pe doamna Joe să mă însoțească. În momente dintr-astea, noi fetele trebuie să fim solidare, copile.

Se uitară unul la altul, rîseră, apoi explicară cu grijă că, de fapt, erau foarte triști amîndoi. Și, într-adevăr, erau cam la fel de deprimați cît pot să fie două suflete așa de vioaie, de juvenile și de optimiste. Dar lucrurile stăteau cu atît mai prost cu cît nu aveau nimic de făcut pentru a remedia situația.

— Ei (zise într-un tîrziu Inigo după ce se învîrti fără rost prin cameră), bănuiesc că ar trebui să mă gîndesc la ceva de mîncare. Mă duc să prînzesc undeva. Vii cu mine ?

— Parcă nu prea am chef să înfrunt localul ăla „Ye Jollie Dutche", îi zise ea. Cred că am să mănînc aicea un ou la ceai. Hei, dar asta ce mai e ?

— Asta, draga mea, răspunse el uitîndu-se pe fereastră, este o mașină. Și se oprește aici.

— Ia să mă uit și eu. Știam eu că asta trebuie să fie. Am simțit eu ceva. Am mai văzut eu pe undeva automobilul ăsta. O să se întîmple ceva, Inigo. Sigur, sigur, cum te văd și cum mă vezi.

— Ce anume ?

— Nu știu. Îndepărtează-te de fereastră că altfel s-ar putea să strici totul. Ei, acuma trebuie să ne prefacem că

puțin ne pasă, pentru că altfel e posibil ca în ultima clipă toată desfășurarea lucrurilor să se oprească și să nu se mai întîmple nimic. Întotdeauna am avut senzația asta, tu nu ? Ei, poftim, uite că bate la ușă.

— Trebuie să fie doctorul, sau ceva în genul ăsta.

— Nu se poate. Sînt convinsă că nu-i vorba de asta.

Și, într-adevăr, nu era. Pe ușă se ivi capul proprietăresei și anunță că a venit un șofer cu un mesaj pentru domnișoara Dean și pentru domnul Jollifant, de asemenea — dacă e și el acolo, ceea ce era după cum vedea bine cu propriii ei ochi — și o să trimeată omul înăuntru ca să le dea mesajul.

Susie îl recunoscu imediat pe șofer și noi la rîndul nostru îl recunoaștem, întrucît l-am întîlnit odată pe faleză la Sandybay și apoi încă o dată într-o duminică după-amiază la marginea orășelului Hicklefield. Da, este Lawley, șoferul ladyei Partlit.

— Și știți, domnișoară, vă roagă să poftiți să luați masa la Hotelul Victoria Midland, explică el. Și dumneavoastră, de asemenea, domnule. Tocmai mă duceam la locuința dumneavoastră, dar întrucît v-am găsit aici m-ați scutit de un drum. Și am primit poruncă să vă spun că este deosebit de important și că ei vă așteaptă cît de curînd posibil.

— Ei ? strigă Susie. Dar cine sînt ceilalți ? Da, o să venim, nu-i așa, Inigo ? Dar despre ce e vorba ?

— Ei, zise Lawley rînjind cu gura pînă la urechi, e o mică surpriză, domnișoară, o să vedeți curînd.

Susie îl privi o clipă cu ochi holbați, apoi îi adresă lui Inigo o privire fulgerătoare care ar fi putut să însemne o mie de lucruri, și fugi din odaie, țipînd din ușă :

— Mă întorc într-o clipă !

— Nu mai bate vîntul chiar așa de tare, remarcă foarte calm Lawley adresîndu-se lui Inigo, dar tot e cam rece, dacă vreți să mă credeți.

III

Amîndoi săriră odată în sus și vorbiră laolaltă, dar cu siguranță că țipătul lui Susie s-a produs cu o secundă mai repede decît al lui Inigo.

— Căsătoriți !

— Da, o adevărată surpriză, nu-i așa ? zise doamna care fusese odinioară lady Partlit. Strălucea, scînteia și licărea toată dinaintea ochilor lor uluiți ; gurița ei rotundă arăta de parcă nu vrea să se mai închidă niciodată ; ochii ei mari și holbați dănțuiau acum de fericire ; și cu toate că nu-și pierduse încă asemănarea cu un papagal, nici vreo junglă și nici vreo colivie nu văzuseră vreodată un papagal atît de emoționat, atît de tulburat, atît de triumfător.

— Și totul s-a întîmplat chiar în dimineața asta. Ce goană a fost, draga mea ! Nici n-am mai apucat să respir măcar, de sîmbătă, din seara aceea îngrozitoare, îngrozitoare ! Da, am auzit tot ce s-a întîmplat. Ce poveste ! Dacă aș fi întîrziat măcar cu o secundă să-l smulg de acolo sînt convinsă că aș fi murit. În momentul acela, firește, nu mă puteam gîndi decît la el, dar de atunci încoace m-am gîndit la voi toți și mi-a părut tare rău. Și biata domnișoară Trant ! Dar nu vreți să... sau e prea tîrziu ?

— Ba firește că da, strigă Susie. E splendid și sînt convinsă că o să fiți amîndoi minunat de fericiți.

— Absolut, murmură Inigo care era încă destul de năuc.

— Vai, dar ce drăguț ! Firește că ați fost luați complet prin surprindere. Știam eu că așa o să se întîmple — trăncăni în continuare mireasa. Iar acum, draga mea, trebuie să fii gata pentru prînz. Cred că am să sun să vină chelnării. Trebuie să vină și el dintr-o clipă într-alta. S-a dus să dea niște telefoane, știi. N-am avut nici măcar o clipă de răgaz de luni dimineață, totul a fost o goană cumplită. A, uite-l, cred că vine. (Se repezi la ușă.) Iată-ne cu toții, scumpule, și amîndoi au fost atît de surprinși — știam eu că așa o să se întîmple. Nu-i așa că-i amuzant ?

Susie reuși iarăși să fie prima.

— Minunat, Jerry ! Și îi strînse foarte aferată mîna. Îmi pare atît de bine. Habar n-aveam de tot ce se întîmplă.

Într-o clipă de nesăbuință — singura dealtfel — Inigo, care încă nu-și venise în simțiri, se văzu pășind înainte pentru a-l felicita pe Jerningham pentru că a devenit lord Partlit, sau ceva în genul ăsta. I se părea de-a dreptul de necrezut ca Partlit să fie absorbit de Jerningham.

— La mulți ani, bîigui el. Adică... Vreau să spun... Știi... Cele mai bune urări și chestii dintr-astea.

— Merrrsi, Susie, merrsi, Inigo, zise Jerningham pe un ton grav și fără să-i fluture măcar o geană.

Era mai demn, mai frumos ca oricînd, iar accentul lui era încă și mai fantastic decît altădată. Era singurul lucru care nu fusese zdruncinat de evenimentele acestea importante ; ciudat întotdeauna, acum devenise întru totul exotic și nefiresc ; și fiecare propoziție pe care o rostea adăuga un nou morman de silabe ciopîrțite și maimuțărite.

— Mă simt de-a dreptul încîntat că ați avut posibilitatea de a veni la dejun.

— Și avem și ceva vești pentru ei, nu-i așa, scumpule? strigă soția lui care părea încă și mai agitată și mai fericită de cînd se afla și el aici, de parcă ar fi existat mai înainte posibilitatea ca el să nu se mai întoarcă niciodată de la telefon.

— Păi, nici nu mă mir că aveți vești, zise Susie, zîmbind și reușind admirabil să vorbească așa, ca de la femeie la femeie.

— A, dar asta nu e totul, draga mea, te asigur. Astăzi veți avea o grămadă întreagă de surprize. Nu vine și domnul Memsworth, scumpule ? Masa e gata.

— Totul e în regulă, nu va întîrzia prea mult, replică Jerry. Are doar o convorbire telefonică interurbană cu Londra.

Susie îi aruncă o privire fulgerătoare lui Inigo. „Ce-o mai fi și asta ?" întreba privirea respectivă, dar nu zăbovi suficient ca să primească un răspuns. Sosi un chelner cu cocktailurile și timp de cîteva minute sorbiră din pahare și flecăriră cu cîte un ochi îndreptat spre ușă. Se puseră tacîmuri pentru cinci persoane, devenind deci evident că

domnul Memsworth era și el invitat. Masa avea o înfățișare cu totul festivă, deși încăperea în sine, singura mică sufragerie intimă din hotel, părea să fi renunțat la speranța vieții sociale de provincie cam prin anul 1892. Dar pe de altă parte era evident că Hotelul Victoria Midland se pregătea să facă toate lucrurile de care era în stare pentru domnul și doamna Jerningham.

În cele din urmă își făcu intrarea și domnul Memsworth. Întîmplarea făcea ca în momentul cînd apăru el să se afle cîte un chelner de fiecare parte a ușii, dar ar fi trebuit să fie cel puțin douăzeci, ca să nu mai vorbim de orchestră. Cînd își făcu intrarea maiestuoasă, cu scuzele pentru întîrziere rostite cu un glas profund de bariton care răzbătea pînă la fundului balconului întîi, Susie își dădu seama într-o clipă că este adevăratul Memsworth, marele Memsworth, o persoană cu mult mai mare decît Monte Mortimer și cunoscut în branșa lor sub porecla de „imperatorul" și mai familiar și poate și ironic „imperul". Numele acesta era parțial un omagiu adus capacității sale de conducere ca regizor și producător — căci era cel mai mare despot din lumea operetei — și parțial un omagiu adus prezenței sale reale, stilului său de-a dreptul mirobolant. Spre deosebire de majoritatea regizorilor-producători, domnul Memsworth fusese și el actor, întrucît ani și ani de zile jucase roluri de „june prim" în comedii muzicale. Era epoca în care fiecare operetă era localizată în cine știe ce vagă țară din Europa Centrală, și cînd fiecare june-prim era un prinț în uniformă de husar și fiecare comediant principal un baron cu nasul roșu, cu vocea scîrțîitoare și cu o pasiune nestinsă pentru cameristele doam-

nelor, cînd pe toate scenele răsunau zgomotos pocniturile din călcîie și pinteni, corurile husarilor și anunțurile făcute cu voce de stentor : „Alteței sa prințul Mihail de Slavonia". Seară de seară și an de an domnul Memsworth fusese o Alteță de un fel sau altul, rezultatul fiind că maniera respectivă ajunsese să-i fie o a doua natură. Nu se mai putea dezbăra de regalitate. Iar acum cînd ajunsese regizor-producător (și încă unul de succes, întrucît cunoștea bine gustul publicului, știa să remarce tinerele talente și îi mergea grozav capul la afaceri) încă și acum își mai făcea intrările și ieșirile în chip princiar, bătea ușurel pe umăr oamenii, de parcă le-ar fi acordat cutare ordin sau medalie și rîdea în stilul acela entuziast și sănătos de care nu sînt capabile decît marile personalități publice. Moda din comedia muzicală se schimbase — el fusese unul dintre primii care recunoscuse această realitate — dar Slavonia, cu soldații și subretele ei, cu ritmul ei de vals și cu decorul imposibil, continua să trăiască în el. Iar acum, cînd înaintă spre masa pusă, părea întru totul ciudat că nu este urmat de două șiruri de baritoni în uniformă de dragoni.

Susie aproape că se sufocă de emoție cînd fu prezentată — sau mai degrabă înfățișată — acestui personaj. Știa absolut totul despre el. „Imperul" însuși — aici la Gatford ! Da, dar pe de altă parte, firește, *lady* Partlit, adică doamna Jerningham — avea niscaiva legături cu teatrele din West End-ul londonez. Susie își amintea de conversația aceea de la hotelul din marginea orașului Hicklefield. Și acelea erau teatrele lui Memsworth. Acum totul devenise evident. Jerry se însurase cu ea ca să poată să capete

roluri de vedetă în spectacolele lui Memsworth — ceva în genul ăsta. „Ești și tu Susie amestecată în treaba asta" își zise în sinea ei, nemai încăpîndu-și în piele de emoție și bucurie. Inigo era cît se poate de calm, pentru simplul motiv că habar n-avea cine e Memsworth, afară doar de faptul că părea să fie singurul seamăn ce putea fi găsit în această lume inferioară Prințului Florizel al Boemiei.

Nu se așezaseră de multă vreme cînd domnul Memsworth se uită cu gravitate de la unul la altul, și apoi ridicînd o furculiță impuse tăcerea :

— Domnișoară Dean, domnule Jollifant — începu el pe un ton solemn și profund — deunăzi am avut plăcerea de a vă vedea spectacolul de aici.

— Cînd ? întrebă Susie și i se tăie respirația.

— Sîmbătă seara, îi răspunse el.

— Eram și eu acolo, se amestecă mireasa. Nu-i așa, scumpule ? Vai și ce seară înfiorătoare a fost, dragă !

— Va să zică dumneavoastră erați în lojă ? strigă Susie.

— Firește. Totul urma să fie o surpriză atît de agreabilă. Domnul Memsworth fusese silit să vină să-mi vorbească de niște chestiuni de afaceri și eu i-am zis „Trebuie neapărat să vii să-i vezi pe talentații ăștia", iar el a rîs — asta era la telefon — pentru că chiar ai rîs, nu-i așa, domnule Memsworth ?

— Mă tem că, într-adevăr, am fost cam amuzat de această idee, recunoscu Imperatorul. Dar dacă stai să te gîndești, scumpă doamnă, cine n-ar fi fost amuzat ? Vreau să spun cineva de talia mea. Nu e o imposibilitate să găsești talente noi la Gatford — în fond în profesia noastră

nu există nimic imposibil — dar e... ăă... prea puţin probabil. Cred că în privinţa asta veţi fi de acord cu mine.

— Absolut, strigă entuziasmat Inigo.

Îi plăcea foarte tare domnul Memsworth, aşa că i se păru că era singurul lucru pe care-l putea face.

— Dar deşi am rîs (continuă personalitatea pe un ton cît se poate de impresionant), am venit, am văzut — şi am fost învins.

Inigo bîlbîi brusc :

— Scuzaţi-mă, dar nu pot să nu mă gîndesc la Monte Mortimer care şi el a venit, a văzut şi a fost învins.

— Şi sper că o mai simte şi acum înfrîngerea asta, zise Susie.

Ceilalţi se uitară lung la ei.

— Prea scumpul meu Jollifant, zise Jerningham, ridicîndu-şi sprîncenele de o frumuseţe deosebită, ce tot spui acolo ?

— A, Monte, murmură Imperatorul. Va să zică îl cunoaşteţi pe Monte, nu ? Da, băiat foarte capabil, foarte capabil — în branşa lui.

— Ştiţi — strigă Susie — şi el se afla acolo sîmbătă — ca să ne vadă jucînd.

— Cum !

Susie şi Inigo începură într-un glas să-i explice şi, cu una cu alta, izbutiră în cele din urmă să încropească povestirea. Domnul Memsworth scoase un maiestuos hohot de rîs. Era la fel de frumos ca şi un solo de bariton.

— Dar vreţi să spuneţi că a fost doborît la podea ? întrebă el. A fost ? Şi chiar sub nasul meu. Vai, dragii mei, aş fi dat nu ştiu cîte lire, ce zic, sute de lire să fi văzut

scena. Monte ! În falcă ziceţi că l-a pocnit ? (Încăperea se zgudui de veselia lui imperială.) Chelner, şampania ! Trebuie să bem pentru acest eveniment, zău că trebuie. Vai, de ce n-am ştiut şi eu momentul acela ! L-aţi făcut să ia drumul pînă acolo şi pe urmă a fost doborît la pămînt. Monte ! Vai, ce poveste fantastică ! Data viitoare cînd îl mai întîlnesc la club, am să mă duc la el, am să mă uit drept în ochii lui şi apoi am să-i spun pur şi simplu un singur cuvînt : Gatford. O să-l am în palmă pe Monte. Phii, dacă se răspîndeşte povestea asta... ! (Domnul Memsworth îşi ridică ochii, şi mîinile, către Ceruri, şi apoi bău puţină şampanie.) Dar, domnişoară Dean şi domnule Jollifant, totuşi povestea asta are şi latura ei gravă, reversul medaliei, continuă el redevenind solemn. Sînteţi angajaţi faţă de el într-un fel ?

— Ne-a spus să ne ducem la dracu', zise Susie.

Iar Inigo explică totul în legătură cu scrisoarea pe care o primiseră în dimineaţa aceea.

— Vai ce mitocan ! strigă doamna Jerningham.

— Ce vrei să faci, scumpă doamnă, un levantin ! zise domnul Memsworth. Aşa sînt orientalii. Monte nu e un gentleman, un sportsman englez — n-a fost niciodată şi nici nu va fi vreodată. Îl cunosc foarte bine, şi din lumea afacerilor şi în afara ei. Băiat foarte capabil, după cum am mai spus — nu cunosc pe nimeni care să fie în stare să monteze o revistă pentru clasa mijlocie, semiintimă, semispectaculoasă, dar e departe de a fi un gentleman. (Se întoarse către Susie şi Inigo.) Va să zică în felul ăsta aţi redevenit slobozi ? Monte nu mai există ! Ei, bine, nu mă sfiesc să recunosc că, după părerea mea, sînteţi foarte

norocoşi. Nu vreau să zic că Monte n-ar fi putut face ceva pentru voi. Ar fi putut face foarte mult. El i-a făcut oameni pe vreo cîţiva băieţi şi e foarte de treabă. Dar eu pot face mai mult decît atît — vă rog să mă credeţi. Mult mai mult. Pot să vă instalez ... direct acolo.

— Şi asta vei şi face, domnule Memsworth, nu-i aşa ? zise doamna Jerningham care, după cum se vedea bine, nu numai că era ea însăşi fericită, dar ţinea morţiş să fie fericiţi şi toţi ceilalţi. Era pasărea Paradisului, nu un papagal.

— Voi încerca, dacă aceşti... dacă prietenii noştri aici de faţă... îmi vor permite, răspunse el pe un ton maiestuos. După cum spuneam, am văzut sîmbătă spectacolul şi spre uimirea mea am descoperit că aici — jucînd la Gatford — într-o trupă al cărei nume îmi este total necunoscut — există trei tineri de adevărat talent, mai presus de orice îndoială. (Făcu o pauză, fixîndu-i cu privirea.) În primul rînd, o tînără actriţă comică, care ştie să cînte, care ştie să danseze şi care ştie să şi joace, şi care are — şi ăsta este lucrul cel mai important — farmec *şi* personalitate. Dacă e înzestrată şi cu ambiţie — aşa cum mi s-a spus...

— Nu-mi mai încap în piele de ambiţie, îi zise Susie pe nerăsuflate.

Domnul Memsworth îi făcu o plecăciune.

— Sînt convins. Asta este un lucru foarte important, şi devine din ce în ce mai important pe zi ce trece. Trebuie să ai ambiţie, trebuie să fii gata să munceşti pe rupte, să-ţi pui profesia mai presus de toate. Înalta societate şi gazetarii le distrug pe atîtea dintre tinerele noastre. Ele

au un pic de succes — şi apoi, ce se întîmplă ? Se duc colo, vin aici ; numele lor, fotografiile lor apar în toate ziarele — ceea ce fireşte constituie o admirabilă publicitate — n-am nimic împotriva acestui lucru ; dar nu *muncesc*.

— Asta e adevărat, domnule Memsworth, zise Susie plină de interes şi de zel. Dar eu sînt gata să muncesc pînă cad din picioare, sincer vă spun. N-o fac doar aşa de amuzament. M-am... m-am născut în branşa asta.

— Tocmai asta şi dorim, îi replică el. De fapt, ăsta e şi cazul meu. Acuma, în al doilea rînd — am găsit un june-prim. (Îi făcu o plecăciune lui Jerningham care roşi — lucru excepţional pentru un om rece şi care nu roşeşte niciodată în viaţă.) Acum îl cunosc perfect, aşa că nu mai e nevoie să mai zic nimic. Dar în al treilea rînd... am găsit un tînăr compozitor capabil să scrie cîntece care trec rampa şi rămîn în urechile şi în mintea publicului. (Se întoarse către Inigo.) Crezi că ai mai putea scrie cîteva melodii ca acelea pe care le-am auzit ?

— Fireşte că da, răspunse Inigo dînd din umeri.

Începea să se simtă din nou călător prin Ţara Minunilor, atît datorită atitudinii domnului Memsworth, cît şi datorită şampaniei.

— Pot scrie cîte vreţi.

Marea personalitate îl privi cu o uimire gravă în care se amesteca, poate, şi o undă de respect şi de teamă. Iată deci un tînăr cu totul ieşit din comun care nu era cîtuşi de puţin impresionat de faptul că urma să fie angajat de un Memsworth.

— Ei, nu zău, băiete ! strigă acesta.

— Zău că poate, domnule Memsworth, strigă Susie. Inigo e minunat. Îi face praf pe toţi cît ai bate din palme.

— Asta e foarte, foarte adevărat, zise Jerry cu nobilă amabilitate. Puteţi conta pe Jollifant, domnule Memsworth. Nu aveţi pe nimeni care să scrie melodii mai bune decît ale lui.

— Şi lumea le mănîncă cu lingura, chiar şi în localităţile cele mai imbecile, continuă Susie. Cred că v-aţi dat seama de asta şi deunăzi seara, nu-i aşa ? Ba poate că n-aţi avut ocazia. Am uitat de porcăria aia scîrboasă care ne-a stricat spectacolul.

— A, da. Curios lucru, foarte curios. De ani de zile n-am mai văzut aşa ceva. (Domnul Memsworth rămase pe gînduri). Nu, de douăzeci de ani n-am mai văzut ceva în halul ăsta. Nu ştiu ce-aţi înţeles voi din treaba asta, dar pentru mine era evident, era un lucru absolut evident. Huliganism fireşte — dar un huliganism organizat. Cu siguranţă că i-a plătit cineva s-o facă. Publicul în general era foarte entuziasmat. Asta am văzut. Atunci de ce să vină indivizii ăia să facă un asemenea scandal şi de ce să continuie ? Au fost plătiţi. Veniseră anume. Nu ştiu în slujba cui erau, nu ştiu de ce fuseseră angajaţi pentru treaba asta, tot ce pot să spun este că *sigur* au fost năimiţi, li s-a plătit ca s-o facă. Am mai văzut eu întîmplîndu-se lucruri din astea, dar nu în ultima vreme. Am şi eu o bogată experienţă. Credeţi-mă pe cuvînt. Golănime organizată.

— Cam aşa încep să cred şi eu, zise Susie, şi ştiu bine că şi doamna Joe are aceeaşi părere. Am să-i spun domnişoarei Trant, nu credeţi că e bine ? Ce zici, Inigo ? ce zici Jerry ?

— Dar între timp, la treabă — zise domnul Memsworth cu aerul că se pregăteşte să acţioneze o constituţie supuşilor săi credincioşi. Înţeleg deci, domnule Jollifant, că eşti liber să lucrezi pentru mine, nu ?

Inigo era de aceeaşi părere, dar pomeni ceva despre Felder & Hunterman.

— Asta se poate aranja, zise domnul Memsworth cu un gest nepăsător. Lasă asta pe seama mea. Ceea ce aş dori să fac ar fi să iei legătura cu Julian Jaffery, care ar trebui să compună muzica pentru noul meu spectacol, sau cel puţin să adauge nişte lucruri noi la el. Am avea nevoie de melodiile acelea pe care le-am auzit deunăzi seara şi încă de vreo două pe deasupra, şi după aceea te-ai putea apuca să lucrezi la alt proiect pe care-l am în cap. Am cea mai mare parte a libretului. Iar pe dumneata, domnişoară Susie, te-aş ruga să repeţi un rol important — în care vei juca avîndu-l drept partener pe domnul Jerningham aici de faţă, şi puteţi lucra împreună — în acest spectacol care este aproape gata. Puteţi să reluaţi şi să introduceţi imediat în el melodiile domnului Jollifant pe care le interpretaţi în momentul de faţă, deşi s-ar putea să-l pun pe vreunul din libretiştii mei să mai îmbunătăţească puţin textele.

După cît se părea, era pe punctul de a lansa o nouă şi splendidă comedie muizicală cu titlul provizoriu *Mascota*. Fusese începută sub forma unei farse franţuzeşti, dar apoi fusese mutată la Viena, unde fusese transformată într-o operetă în curs de a fi rescrisă în întregime la New

York ca un spectacol destul de trepidant ; iar acum, ultimele vestigii ale intrigii inițiale fiind îndepărtate, se introduceau texte noi și altă muzică, pentru a putea reînflori ca o comedie muzicală specific englezească. Domnul Memsworth le vorbi pe larg despre ea sau, cel puțin, izbuti să sugereze că le povestește totul, întrucît de fapt nu erau prea multe de spus. Era evident că lucrul avea să înceapă să prindă contur abia la repetiție. Și totuși, se părea că Susie și Jerry vor avea roluri importante în ea și că melodiile lui Inigo aveau foarte curînd să încînte sau să preocupe întreaga țară. Pe scurt, erau oameni făcuți, și corăbiile aproape că le ajunseră pînă la liman.

— Nu, strigă Susie și parcă începuse să amețească. Nu mai pot în nici un caz să mai mănînc sau să mai beau ceva. Dacă aș mai pune ceva în gură mi-ar veni rău, atît sînt de emoționată.

— Vai, ce dulce e ! murmură doamna Jerningham mîngîindu-i ușurel mîna.

— Vai, dar e... e... pfui, Dumnezeule !... E minunat. Nu-i așa, Inigo ? Nu mai ședea proțap acolo, cu mutra aia de parcă nici nu ți-ar păsa. Nu e minunat ? Nu te cuprinde amețeala ?

— Absolut, zise Inigo care, de fapt, chiar se simțea un pic cam amețit.

— Nu mă jenez cîtuși de puțin să vă confesez că este exact ceea ce mi-am dorit, recunoscu Jerningham cu același accent afectat.

Și îi oferi soției un zîmbet atît de brusc, atît de neașteptat și nesolicitat într-un fel sau altul, fiind totodată

de o mare frumusețe, încît nu încape îndoială că și ea ameți. Pentru un zîmbet de felul acestuia ar fi fost în stare să-i cumpere soțului teatre întregi.

Domnul Memsworth, pe care șampania îl făcuse încă și mai binevoitor și mai imperial ca oricînd — așa încît stătea acolo ca un nou Harun al Rașid — le zîmbi regește tuturor, iar apoi îi explică lui Susie și lui Inigo că ar face cel mai bine să lichideze afacerile la Gatford și apoi să se prezinte la el la Londra, dacă e posibil în două zile, și în orice caz nu mai tîrziu de luni. Atunci va avea contractele pregătite și toate cele trebuincioase.

Susie se holbă la el ca într-un vis fericit.

— Vai, domnule Memsworth, vă rog să nu dispăreți sau mai știu eu ce, nu ? Am impresia că parcă m-aș afla în cocioaba mea născocind tot visul ăsta, doar așa ca să fac să-mi treacă mai repede după-amiaza, și într-o clipă am să mă trezesc la realitate.

— E foarte drăguț pentru dumneata, nu-i așa ? gunguri doamna Jerningham.

— Drăguț ! E... stai, nici nu știu cum să încep. Și dumneavoastră ați făcut totul, *lady*... vreau să spun, doamnă Jerningham, și mă bucur nespus că v-ați măritat cu Jerry și vă urez din suflet să fiți amîndoi fericiți pînă la adînci bătrînețe.

Își întinse înainte amîndouă mîinile, Jerry strîngîndu-i una cu un solemn „Mersi, Susie“, în timp ce mireasa lui i-o strînse pe cealaltă, spunînd :

— Știți, astă-seară trebuie să plecăm la Londra. Vai, totul necesită o asemenea grabă, nu-i așa ? Dar mie îmi place la nebunie graba ; ție nu, scumpule ?

— Şi cu asta (încheie Inigo care tocmai acceptase şi aprinsese un trabuc imens aşa că încă de pe acum simţea că etalează o bogăţie de prost gust) aşa se sfîrşeşte — ăsta e adevăratul sfîrşit — al „Prietenilor de nădejde".

Susie se întristă brusc.

— Da, aşa e, nu ? Uitasem de asta. Da, e foarte frumos să rîzi, dar, de fapt, e teribil de trist. De ce nu putem să avem un lucru drăguţ fără să trebuiască să renunţăm la un alt lucru drăguţ ?

— Scumpă doamnă, asta este Viaţa !

Domnul Memsworth rosti această replică într-un stil de-a dreptul magnific.

— Bănuiesc că aveţi dreptate, dar asta nu înseamnă că nu e o porcărie, zise Susie. Vai, dar cum rămîne cu ceilalţi, cu Jimmy şi cu familia Joe ? Ce-o să se facă acum, bieţii de ei ? Nu puteţi face nimic pentru ei, domnule Memsworth ? Sînt foarte talentaţi, zău. Deunăzi seara n-aţi avut ocazia să-i vedeţi în adevărata lor lumină.

Domnul Memsworth clătină din cap :

— Nu mă îndoiesc de acest lucru. Aş da nu ştiu cît să pot face ceva pentru ei. E dorinţa mea vie să vă fac pe plac, domnişoară Dean, şi îmi place grozav să văd că oameni din branşa noastră ţin la prietenii lor. Dar ceilalţi — o spun cu regret — nu sînt ceea ce-mi trebuie. Sînt prea bătrîni, ştiţi. Mult prea bătrîni chiar şi pentru cor sau ansamblu. Aş putea, eventual, să găsesc un rolişor într-un spectacol sau altul pentru comicul ăla micuţ, dar sincer vorbind cred că o să izbutească mult mai bine în spectacole dintr-astea în genul lui, de music-hall. Şi cu siguranţă că asta se aplică şi celorlalţi. Îmi pare rău dar, oricum, de lucru vor găsi în mod neîndoios. N-ar putea să continuie cu spectacolul acesta ?

— N-a rămas nimic din el, zise Jerry. Toate talentele veritabile au plecat.

— Nu, Jerry, eşti nedrept dacă vorbeşti aşa. Dar nu mai sînt destui ca să mai facă ceva cu spectacolul. Adică vreau să spun că n-ar mai fi acelaşi spectacol acum, dacă jumătate din trupă a plecat. Vai, tare e păcat ! O să trebuiască să-şi găsească de lucru într-o altă companie şi n-o să fie deloc uşor să pătrundă într-una bună pentru că sîntem prea aproape de începutul stagiunii.

Domnul Memsworth păru că gîndeşte profund.

— Stagiunea... stagiunea, medită el cu glas tare. Stai că asta îmi aminteşte de ceva ce mi s-a spus deunăzi. Cum era chestia ? A, da, acum îmi amintesc. Bellerby, ăsta e omul. Bellerby a lucrat foarte mult pentru mine pe vremuri, şi l-am întîlnit din întîmplare mai deunăzi pe la Londra şi mi-a spus că tocmai înjghebează un ansamblu muzical cu sediul permanent în nu ştiu care staţiune maritimă sau climaterică — Eastbourne sau Hastings, una dintr-alea, ştiţi. De fapt, m-a şi întrebat dacă nu i-aş putea recomanda vreo cîţiva oameni buni.

— Vai, dar asta ar fi admirabil ! Tocmai ce le trebuie ! Credeţi că domnul ăla i-ar angaja ? întrebă Susie.

— Un cuvînt din partea mea... zise domnul Memsworth şi un gest vag al mîinii completă ideea.

— Dar cum o să... vreau să spun... îi scrieţi sau cum faceţi ?

— Domnule Jollifant, eşti amabil să apeşi butonul soneriei ? porunci marea personalitate.

Acesta (îi informă maniera lui) era modul său de a face lucrurile, şi acum trebuiau să ţină ochii deschişi şi urechile bine desfundate. Soneria aduse un chelner şi chelnerul primi indicaţia de a-l aduce pe domnul Nurvis, care după cît se părea, era secretarul domnului Memsworth. Domnul Nurvis era un tînăr palid cu ochelari cu ramă de baga de culoare întunecată.

— Ascultă, Nurvis, îi strigă patronul. Îţi mai aminteşti de adresa lui Bellerby ? Îl ţii minte ? Pe undeva pe coasta de sud. Ai putea s-o găseşti, da ? Atunci notează o telegramă. Dar nu, stai o clipă. Pînă la cinci trebuie să fiu plecat din oraşul ăsta. N-are rost să-l punem să-mi telegrafieze aici. Cine ar putea să le reprezinte pe aceste patru persoane ? întrebă el pe Susie şi Inigo.

Îi dădură numele şi adresa lui Jimmy. Drept care domnul Memsworth dictă o telegramă de dimensiuni de-a dreptul teatrale, recomandînd un comic, un scamator-banjoist, un bariton şi secondant pentru junele-prim, şi o contraltă — cu toţii artişti cu experienţă îndelungată în ansamblurile de *music-hall ;* cerea ca condiţiile date şi celelalte detalii să fie transmise telegrafic domnului Jimmy Nunn.

— Şi dacă pînă diseară nu avem un răspuns la telegrama asta, puteţi să mă credeţi că Bellerby e ori beat ori plecat din oraş, ori amîndouă. Nurvis, te rog s-o expediezi imediat.

— Şi acum, îi zise Susie lui Inigo, după ce strînseseră mîna la toată lumea şi declaraseră ce splendid e totul şi-şi luaseră rămas bun — s-ar părea că o să fim cu toţii aranjaţi. Nu eşti deloc emoţionat ? Eu sincer să-ţi spun, sînt aproape bolnavă. Aş vrea să mă reped la toată lumea şi să le spun la toţi din fir în păr. Gîndeşte-te numai puţin cum şedeam noi azi-dimineaţă — sau cel puţin eu — renunţînd la toate ca la o porcărie. Şi pe urmă uite ce s-a ivit. N-ar fi îngrozitor dacă tocmai acum m-ar călca vreo maşină sau mai ştiu eu ce mi s-ar întîmpla ?

Îl strînse tare de braţ, apoi îi dădu drumul şi rîse.

— Ai mai uitat de doi oameni, îi zise el, după ce ea îşi terminase gungureala fericită. În primul rînd, de domnişoara Trant.

— Mă duc acum la ea, ca să-i spun toate veştile. Şi sînt sigură că ea n-o să se supere cîtuşi de puţin. Ba chiar sînt convinsă c-o să-i pară bine. Şi am să-i spun să-şi păstreze toate încasările de la spectacolul dat în beneficiul meu, ca să mai poată acoperi din despăgubirile care se zice că o să i le ceară pentru prăpăditul ăla de Hipodrom. Tot o să fie un mic ajutor, nu-i aşa ?

— Puţin dar totuşi, replică el. Despăgubirile alea o să fie o treabă foarte supărătoare. Nu prea îmi place ideea ca biata domnişoară Trant să rămînă acolo cu braţul rupt şi cu o notă de plată lungă de un kilometru, în timp ce noi pornim în trap la Londra ca să dăm de succes şi de bani.

— Dacă aşa exprimi tu lucrurile — şi trebuie să recunosc, Inigo, că ai o manieră foarte neplăcută de a exprima lucrurile — sună la fel de rău ca şi cum ar fi vorba de un omor. Dar lasă că lucrurile o să se repare. Totul o să se îndrepte pentru toată lumea. Simt eu că aşa o să se întîmple, *sigur*. Am simţit de la început. Vezi, flăcăule, ăsta

e cusurul tău, n-ai pic de încredere...

— Ei nu că asta e bună! Ştii că-mi placi? protestă el — cînd n-au trecut nici două ceasuri de cînd te smiorcăiai că...

— Nu mai spune prostii, Inigo. Asta-i lucrul cel mai grav la tine. Vorbeşti tot felul de prostii. Probabil pentru că eşti... cum îi zice? Autor... Nu, altceva încă şi mai prost... Om de li-te-re. Haide-haide, nu începe acuma să faci pe îmbufnatul, că strici totul. Şi pe cine ziceai că am mai uitat?

— Pe domnul Oakroyd al nostru.

— Jess, flăcăul. Da, aşa e! strigă ea. Vai ce ruşine! Nu l-am mai văzut de cîteva zile. Tu l-ai văzut? Vai, *sigur* trebuie să i se întîmple şi lui ceva drăguţ, neapărat. Nu putem să-l părăsim cu toţii, aşa pur şi simplu, să rămînă singur cu trusa lui de scule şi cu coşul lui de paie. Îţi mai aduci aminte de coşul ăla de nuiele cu care a venit? Nu era drăguţ? A fost cam gînditor, aş zice chiar posac în ultima vreme, aşa că poate că are şi el nevoie de o mică schimbare ca şi noi toţi. Ei, bine, sînt sigură că o să fie un fleac să-i găsim o slujbă. L-am putea lua cu noi, sau ceilalţi ar putea eventual să-i găsească ceva, dacă o să capete angajamentul ăla permanent, sau poate că domnişoara Trant o să-i ceară să rămînă cu ea.

— Vai de mine, dar ce-ar putea să-i dea ea de făcut? Şi de fapt ce-o să se facă ea în primul rînd?

— A, nu ştiu. Nu fii aşa de prost şi de nervos, tinere. Ei, acum ne luăm rămas bun. Mă duc s-o văd pe domnişoara Trant. Nu ştiu ce-o să creadă despre mine. Oare arăt cum trebuie? Pentru că sincer vorbind mă simt cam

cherchelită, măcar că n-am băut decît un pahar din şampania aia. Şi tu du-te repede şi mai scrie vreo două cîntece, doar aşa ca să nu-ţi pierzi mîna. Ei, fugi. Nu e minunat? Pe curînd.

— Pe cînd?

— Pe diseară... poate.

O urmări cu privirea cum traversează repede strada şi apoi porneşte cu paşi vioi pe trotuarul de vizavi atît de nerăbdătoare şi de fericită ca o şcolăriţă dintr-un basm strălucitor. Îi făcea aproape rău s-o vadă astfel. Un gînd sau un simţămînt vechi şi nerezonabil se stîrni ca o presimţire neagră înlăuntrul lui — înlăuntrul acelui Inigo micuţ care odată îşi ridicase privirile de la osul acela şi de la mireasa lui ca să vadă mastodontul cu paşi zdrobitori cum întunecă cerul. Apoi rînji de propria lui prostie şi se îndepărtă.

IV

Din nou o descoperim pe doamna Joe în camera ei de zi, înconjurată de bărăganele ca de vată şi de vîlcelele care împuiau şi imaginaţia unchiului doamnei Pennyfeather. Doamna Joe mai împleteşte încă şi acum, îmbrăcată în ţinuta aceea de casă, trandafirie şi misterioasă, care acum arată încă şi mai complicată şi mai neglijentă decît oricînd. În toate aceste zile mohorîte de inactivitate, împletise neîncetat, silitoare, şi s-ar părea că există primejdia să se cuprindă şi pe ea însăşi în împletitura aceasta a monstrului trandafiriu şi că va trebui să fie sal-

vată cu ajutorul unor foarfeci de grădină. N-am pretins noi niciodată că e tînără, dar acum, așa cum șade acolo și privește neîncetat, arată mai bătrînă decît altădată. Pe masca aceea de demnitate amestecată cu o lipsă absolută de înțelepciune, au năvălit de curînd crețuri fine ; fața a început să i se scofîlcească și obrajii să-i atîrne. În săptămîna asta din urmă a suferit ca artistă, ca soție și ca mamă — căci deși George se află departe de orice primejdie în Denmark Hill, trebuie să-i plătească întreținerea, iar pasiunea lui de a juca fotbal pe ulițele lăturalnice cu o minge mică de cauciuc creează o problemă îngrozitoare a ghetelor. Fără îndoială că doamna Joe se gîndește la toate aceste lucruri, la mecanismul năucitor și derutant al vieții, în timp ce privește la focul microscopic — chiar și el o dovadă suficientă a noii politici economice a familiei Brundit. Timp de cîteva minute în cursul cărora vom face mai bine s-o privim cu blîndețe (căci foarte curînd, de fapt chiar în seara aceasta ea va porni pe drumul ei, iar noi pe-al nostru și astfel legătura dintre noi se va rupe) șade, privește și țese acea plasă monstruoasă. Apoi tresare. Cineva a dat buzna în odaie. E Susie.

Susie își trage sufletul, își smulge pălăria de pe cap și o trîntește la întîmplare, apoi mai respiră o dată adînc și cade într-un fotoliu.

— Vai, draga mea, dar mi-ai tras o Spaimă cumplită, îi zise doamna Joe cu reproș în glas. Mă întrebam ce Dumnezeu s-a putut întîmpla, ce noutăți ai ?

Iar acum Susie începu :

— Ce să mai vorbim de noutăți ! Draga mea, sînt plină ochi de noutăți și ard de nerăbdare să ți le comunic. Jerry

s-a însurat cu *lady* Partlit, femeia aia de care îți spuneam, care a trimis buchetul și i-am văzut pe amîndoi, am luat masa cu ei și cu domnul Memsworth, Imperatorul, știi, tipul de la operetă, care era și el acolo, și plecăm cu toții la Londra și Jerry și cu mine o să căpătăm niște roluri, niște roluri cu adevărat grase, într-un spectacol nou pe care-l montează el, iar Inigo o să scrie muzica, și domnul Memsworth i-a telegrafiat unui individ care încropește un ansamblu muzical permanent undeva...

— Stai, copilă, stai, țipă doamna Joe. Mă aduci într-un adevărat Labirint vorbind de *lady* Partridge și de Împărați. Nici nu mai știu bine dacă stau în camera asta sau unde mă aflu. Acuma liniștește-te puțin și trage-ți sufletul și ia-o de la început și lasă-mă și pe mine să înțeleg ceva cît de cît.

— Păi, știi...

— Dar, Susie draga mea, nu cumva îți baţi joc de mine, nu ? Adică, vreau să spun, nu ai născocit toate astea ? Nu prea sînt într-o dispoziție în care aș putea suporta una ca asta. Altădată, poate, ar fi doar o mică distracție așa, o zbenguială între noi — nimeni nu poate spune că mie nu-mi place cîte o glumă așa prietenească — dar tocmai acum cînd toate lucrurile sînt întoarse cu Susul în Jos, da, ce zic, chiar mai rău decît atît, dacă mai pui la socoteală și vătămările și pierderea salariilor, ca să nu mai vorbim de angajamentele viitoare, adică, dacă o să mai avem vreunul și în acest caz, unde... Zău că n-aș putea să suport. Așa că te rog să nu-mi comunici nici o născocire de-a ta, înțelegi ?

— Născocire ! N-aş fi putut născoci aşa ceva. Nimeni n-ar fi în stare de una ca asta. Ascultă numai puţin şi să nu scoţi nici un cuvînt.

După care doamna Joe ascultă într-adevăr, ca în transă, o relatare foarte amănunţită a dejunului.

— Vai, dragă mea ! strigă doamna Joe. Dar nici nu-mi vine să cred. Mie nu mi s-a întîmplat niciodată aşa ceva. Iată în sfîrşit Şansa ta care a venit la tine, am putea zice, tocmai cînd speranţa zburase. Ei, vezi, asta trebuie să te înveţe minte. Pe cuvîntul meu că aşa e. (Şi doamna Joe e aproape uluită de această revelaţie a propriei ei puteri profetice.) Păi nu eram eu aceea care sîmbătă îşi spuneam cînd mi-ai zis că se află acolo Mortimer ăla : Ce ţi-am zis eu : „Iată Şansa ta cum vine fără să fie poftită la tine la Gatford". Şi apoi cînd n-a ieşit nimic din toată povestea — şi lucrurile pe care i le-am spus lui Joe despre ce a făcut în seara aceea zău dacă merită să te mai gîndeşti la ele, cel puţin nu aşa în linişte — cînd n-a mai ieşit nimic din toată povestea, îmi venea să-mi trag palme pentru că te-am Păcălit. „Tu te-ai apucat şi ai stricat şi mai rău lucrurile, proasto" mi-am zis în sinea mea. Şi totuşi era ceva care-mi şoptea mie că altfel stau lucrurile. Oricît mă străduiam să înăbuş glasul acela, el continua să-mi şoptească. Şi acum iată-te cu o Şanşă încă şi mai Mare. Şi trebuia să vină, chiar dacă pentru asta era nevoie de-o căsătorie încă şi mai puţin de aşteptată decît a Omului din Lună, am putea să zicem. Păi... Păi... un lucru ca ăsta... te face să te întrebi „Unde Ne Aflăm ? Ce Sîntem Noi ?" — dacă înţelegi ce vreau să spun.

Şi vreo cîteva minute doamna Joe se pierde în profunzimile acestor vorbe. Apoi, îşi aruncă la o parte lucrul de mînă şi andrelele şi ghemele de lînă.

— Mă bucur, mă bucur foarte tare, draga mea. Ştiu că asta înseamnă destrămarea noastră şi un început greu. Înseamnă că unii dintre noi să luăm lucrurile de la capăt în altă parte şi tocmai acum cînd stagiunea e atît de aproape, şi totuşi mă bucur, mă bucur pentru tine, draga mea.

Şi se apleacă înainte şi sărută faţa îmbujorată a tinerei ei prietene.

— Stai, proasta lui Dumnezeu, că am veşti şi pentru tine, subliniază încă o dată Susie.

— Orice vei spune va fi bine venit, replică doamna Joe, după care adaugă cu un aer uşor melancolic : Nu s-a spus nimic despre noi, nu-i aşa ?

— Ba sigur că s-a spus. Tocmai asta încercam să-ţi zic.

Şi adevărul iese din gura domnişoarei Susie, spre încîntarea doamnei Joe.

— Deşi (are ea grije să spună) — aşa cum merg lucrurile în mod obişnuit — şi dacă nu cumva Fortuna ne-a învăluit din toate părţile — deocamdată mi se pare doar o Săgeată trasă în Beznă. Un director de companie zice că are nevoie de artişti pentru o stagiune permanentă la una din cele mai bune staţiuni ale noastre. O spune o dată. Prea bine ! Se prea poate să mai zică încă o dată. De două ori e un lucru foarte posibil. Dar după aceea, n-o s-o mai spună — şi de ce ? Pentru că are artiştii. Au venit cu turmele, draga mea, turme întregi. N-au nevoie să li se spună de două ori. Înţelegi bine ce vreau să spun ? I-a

spus despre asta domnului Memsworth, acum cîteva zile — poate acum o săptămînă sau mai demult — şi dacă le-a mai spus şi altor oameni deja a avut o sută la îndemînă din care să-şi aleagă. A căuta artişti pentru o stagiune permanentă, adaugă ea cu solemnitate, e ca şi cum... mă rog, e ca şi cum ai căuta un car cu fîn în care să pui un ac.

— Bine, dar se prea poate să nu fi angajat deocamdată pe nimeni, remarcă destul de nepăsătoare Susie. În orice caz, vom afla curînd. I s-au dat dispoziţii să-i răspundă telegrafic lui Jimmy.

— Joe s-a dus acolo. S-a dus să discute situaţia, aşa că i-am zis : „Prea bine, dacă e vorba să fie o discuţie, rămîi în casă şi adu ceva de-ale gurii... Trimite după o Sticlă sau două de bere şi lasă lucrurile aşa şi nu te mai du să discuţi pe la localuri autorizate, pentru că iată aşa se duc banii. Cînd eşti căsătorită, trebuie să ai grijă şi de lucruri dintr-astea, draga mea. Fii atentă să Trimiţi totdeauna să-ţi aducă Ceva în casă şi să porţi toate discuţiile acasă la tine.

Susie rîde :

— Am să ţin minte asta, deşi nu prea are importanţă pentru că n-am deloc intenţia să mă căsătoresc vreodată.

— Nu-mi spune mie, pentru că ştiu eu ce gîndeşti tu. Aşa eram şi eu la vîrsta ta. Dar pe urmă — dintr-o dată, cît ai zice peşte — te trezeşti măritată.

— Cred că ştiu eu pe cineva care o să se trezească acum măritată, îi zise Susie confidenţial. E vorba de domnişoara Trant.

— Nu mai spune !

— Ba da, chiar acuma am fost la ea. Şi l-am găsit şi pe el acolo. Marele *El*. Nu ţi-am povestit niciodată despre doctorul ăla scoţian de care era îndrăgostită în taină de veacuri întregi ? Şi ca să se asigure de acest lucru, îi povesteşte acum : Şi era şi el acolo (încheie Susie folosind ceea ce în cercurile teatrale se consideră o bună imitaţie a accentului scoţian) privind-o drrrept în ochi şi spunîndu-i Eliiisabeth. E foarrte înalt şi foarrrte osos şi foarrrte serrrios, darrr arre o faţă blîndă şi drăguţă. Şi dacă îi propune căsătoria atunci înseamnă că dimineaţa e sumbrrră şi dacă ea nu-l acceptă atuncea mă duc să-mi înghit caschetа scoţiană. Phii, tu, e o... ah, nu pot face mai mult, dar, în orice caz, e un lucru stabilit şi s-au reîndrăgostit din nou aşa ca porumbeii şi vai, roşesc pe rînd ori de cîte ori se uită unul la altul. Şi domnişoara Trant se preface a fi foarte îngrijorată de ceea ce o să ne facem noi cu toţii şi de destrămarea spectacolului şi de toţi banii ăia pe care s-ar putea să trebuiască să-i plătească, dar de fapt nu-i pasă nici cît negru sub unghie. Am văzut asta chiar şi în ochii ei. Acum nu se gîndeşte la altceva decît la doctorrrul ei McFarrrlane, ştii ? Şi eu nu pot să zic altceva decît să-i dea Dumnezeu noroc, drăguţa de ea.

— Şi eu la fel, şi din toată inima, reflectează o clipă doamna Joe. E o profesie nobilă, deşi trebuie să spun că mie nu mi-au plăcut niciodată doctorii. Tu n-ai aceeaşi impresie, draga mea ? Adică vreau să spun de îndată ce ai zis ceva ca să le mai tai din nas, imediat îţi zic : „Ia scoate puţin limba“ şi atunci ce te faci ? Şi pe urmă gîndeşte-te ce ar însemna să fii măritată cu un bărbat care ştie tot ce se petrece înlăuntrul tău, cu ficatul tău şi cu toate ale-

lalte ! N-ai mai fi niciodată în stare să-l priveşti drept în ochi. Îmi aduc aminte de un doctor — mă rog, nu era chiar doctor, dar în orice caz învăţa medicina — era student, ştii — şi ţinea foarte mult la mine, nu mai ştiam cum să scap de el — asta era înainte de a-l cunoaşte pe Joe, cu multă vreme înainte, de fapt, cînd am ieşit prima dată pe scenă — şi era foarte chipeş, şi foarte hazos, dar într-o duminică seara după ce băuse un pic cam mult — fusesem împreună la Richmond, mi-aduc aminte, şi era o zi de zăpuşeală — şi mi-a zis ce a făcut cu un iepure de casă — era un iepure mort dar orişicît, — ei, bine, după aceea nici n-am mai putut să mă uit la el. Nu puteam să suport privirea din ochii lui. Dar domnişoara Trant, cred eu, e altfel. Simţi — nu-i aşa, draga mea, că ei n-ar putea să-i pese de un lucru ca ăsta. E chestie de Temperament.

Dar acum se aud nişte zgomote afară. Intră trei gentlemeni cu sticle de bere în mînă.

— Ţi-a spus Susie ? urlă Joe la nevastă-sa. Ei, bine, Jimmy a primit chiar acum o telegramă. Acum am plecat noi de la el.

Îşi freacă mîinile şi se înfăţişează dinaintea ei cu un zîmbet de încîntare ce se deschide treptat-treptat.

— Ei, şi ce zice ? întreabă doamna Joe, pierzîndu-şi răbdarea. Nu sta acolo ca un mut. Vai, nu ştiu dacă chiar toţi bărbaţii or fi atît de enervanţi, dar tu Joe...

— Vrea să aibă o întîlnire cu noi luni, îi zice domnul Morton Mitcham. Condiţiile sînt destul de bune. Reprezentaţiile încep pe la mijlocul lui aprilie şi ţin pînă la sfîrşitul lunii septembrie. Repetiţiile în primele zile ale lui aprilie, cu plata integrală. Şi dacă e acelaşi Bellerby cu care am jucat în '06 atunci să ştiţi de la mine că e un gentleman.

— Am impresia, Susie, că aici ţi-ai băgat şi tu puţin nasu', urlă iarăşi Joe. Am auzit totul despre tine. După toate astea ajungi să te înalţi printre stelele cele mai de sus, nu ? După sfîrşitul acestei săptămîni nici n-o să mi se mai permită să vorbesc cu tine.

— Nu fi prost, Joe. Dar, sincer vorbind, nu e minunat ?

— Formidabil-fantastic ! Şi ce mai îmi zici acum pentru că l-am pocnit pe ălălalt peste falcă ? Să nu mi-o uiţi, te rog frumos.

— Ei, cum o să vă uit !

Uriaşul Joe o cuprinde într-o îmbrăţişare nemăsurată. Doamna Joe şi cu domnul Mitcham îşi dau reciproc explicaţii, cu uşurinţa şi rapiditatea unor veterani, în privinţa avantajelor unei stagiuni permanente pe coasta de sud. Inigo descoperă cîteva pahare pe bufet şi deschide sticlele de bere. Bărbaţii se apucă imediat să bea în sănătatea unuia şi-a altuia, iar doamna Joe recunoaşte că în momentul ăsta nu i-ar strica nici ei „ceva tare". Susie, cocoţată pe marginea mesei, schimbă zîmbete cu Inigo, pentru că ceilalţi par atît de fericiţi. Cineva vrea să ştie unde se află domnul Oakroyd, şi nimeni nu e în stare să furnizeze informaţiile necesare. Dar toată lumea are atît de multe de spus şi fiecare e atît de nerăbdător să spună ce are de spus, încît domnul Oakroyd, care la urma urmei n-a putut să se facă întru totul nevăzut, este dat curînd uitării. Susie a acceptat o ţigară, Joe şi Inigo şi-au aprins pipele, domnul Mitcham a scos la iveală unul din celebrele lui trabucuri,

aşa că acum camera e plină de fum. Aşadar, îi vedem pe toţi doar printr-un abur albăstrui : domnul Morton Mitcham dominîndu-i pe toţi cu o înfăţişare fantastică — arătînd în mai mică măsură decît atunci cînd l-am întîlnit în gara Dullingham ca un senator scăpătat, dar mai reprezentînd încă şi acum acelaşi conglomerat de ciolane care scîrţîie, de sprîncene arcuite şi de chelie incipientă, fiind şi acum acelaş călător din tot felul de locuri greu de imaginat ; doamna Joe îmbujorată, aproape scînteind acum, arătînd cu zece ani mai tînără decît era cu un ceas în urmă, flecărind neîncetat şi sorbindu-şi berea dar încă şi acum gata în orice clipă să joace rolul Ducesei de Dorking ; umerii masivi şi faţa radioasă de om cinstit a lui Joe, în timp ce încuviinţează din cap şi zîmbeşte şi dă dreptate tuturor ; Inigo, cel cu nasul plecat la plimbare şi cu bucla plecată la plimbare, deopotrivă curat şi neglijent îmbrăcat, în stilul acela agreabil studenţesc de care unii bărbaţi nu izbutesc să se dezbare niciodată ; iar Susie, legănîndu-şi picioarele în vînt, aşa cum se află aşezată pe masă, mutîndu-şi privirile pline de agerime şi curiozitate de la unul din tovarăşii ei la celălalt, vorbind, rîzînd, ironizînd, făcînd pe nebuna, de parcă ochii aceia negri ai ei ar fi în stare să întrezărească zece mii de ani de viaţă. Peste o clipă nu vor mai fi altceva decît nişte nume şi nişte veşti. Îi vedem prin acest fum albăstrui care se îngroaşă şi adînceşte şi destramă culorile, estompează contururile, ca şi însuşi Timpul ce se scurge spre depărtările înceţoşate; şi apoi cortina se lasă cu un foşnet, şi acum nu-i mai putem vedea deloc şi poate că nici nu-i vom mai vedea vreodată.

V

Dar ce-a făcut domnul Oakroyd în tot timpul ăsta ? Ce l-a făcut să dispară în culise ? Răspunsul este — un rol nou. Pentru prima şi ultima dată în viaţa lui, domnul Oakroyd a făcut pe detectivul, un rol pentru care — nefiind cititor de romane poliţiste — n-avea nici un fel de atracţie sau aptitudine deosebită. Dar marea catastrofă îl lăsase într-o sumbră dispoziţie meditativă, şi după ce fumase nenumărate pipe de tutun marinăresc „Old Salt" şi discutase puţin cu prietenul lui, domnul Jock Campbell, om plin de suspiciuni, începuse să prindă puţin firul lucrurilor. Şi aşa s-a făcut că a ajuns el să joace rolul detectivului şi curînd vom descoperi şi în ce scop, dacă-l vom aştepta în rezerva domnişoarei Trant de la clinică, în dimineaţa zilei cînd Susie şi cu Inigo trebuiau să plece la Londra, şi chiar doamna Joe şi cu ceilalţi se gîndeau serios să-şi facă bagajul.

Domnişoara Trant se afla încă spitalizată, dar dacă s-ar fi grăbit foarte tare să părăsească clinica, ar fi putut-o face. Prefera însă să mai rămînă acolo pînă i se drege de tot braţul, spre marea mulţumire a noului ei consilier în probleme medicale, doctorul Hugh McFarlane, care izbutea s-o viziteze zilnic. Acum abordase cu domnul Gooch problema pretenţiilor proprietarilor Sălii Hipodrom şi asta, bineînţeles, însemna că trebuia să se vadă cu ea cît mai des cu putinţă, indiferent ce s-ar fi putut întîmpla unei clientele foarte bune şi glandelor paratiroide. Întrucît îşi revenise complet de pe urma şocului, acum domnişoara

Trant izbutea să se ridice din pat, dar pentru moment încă nu părăsea camera. În dimineața aceasta la care ne referim, cînd intră Hugh o găsi șezînd în fotoliu.

— I-am telefonat lui Gooch, explică el, și vine și el să-ți vorbească. Zice că are să-ți spună ceva deosebit. Nu știu dacă pot să rămîn prea mult aici, Elizabeth, dar în orice caz el o să-ți spună tot ce trebuie.

— Vai de mine și de mine, dar pur și simplu mă copleșești cîte faci pentru mine, îi zise ea. Sînt convinsă că nu-ți poți permite să-ți pierzi atîta timp. Zău, Hugh, n-ar trebui să-ți mai bați capul cu chestia asta.

Și el răspunse că nu e vorba de nici un deranj și nici o bătaie de cap și ea zise că fără îndoială este, și el iarăși replică — destul de sever de data asta — că e o plăcere de fapt, dar între timp ochii lor interveniseră și ei în dialog și își adresau unii altora cele mai nesăbuite observații, așa că deși limbile lor nu rotunjiseră decît cele mai nevinovate silabe prietenești, ea se îmbujorase ca un trandafir iar el era roșu ca o cărămidă. Oamenii timizi pot să continuie un asemenea gen de discuții și relații foarte multă vreme înainte de a se întîmpla ceva decisiv, și nu este un stadiu al pasiunii care să prezinte cît de cît interes pentru cei din afară (deși infirmiera domnișoarei Trant, care urmărise fiecare mișcare, notase fiecare împurpurare la față și luase zilnic temperatura întregii idile, trebuie să fie considerată o excepție), așa că acum ne putem foarte bine retrage, pentru a aștepta sosirea domnului Gooch.

Domnul Gooch era un avocat cu o clientelă foarte vastă și pe lîngă ea mai poseda și un foarte marcat accent al dialectului din Midland. Aceste două lucruri luate laolaltă arată că era un om deosebit de ager care știa foarte multe despre toată lumea de la Gatford, Mundley și Stort. Avocatul familiei domnișoarei Trant, domnul Truby din Cheltenham, n-ar fi fost deloc de acord cu alegerea domnului Gooch, dar pe de altă parte, domnul Truby s-ar fi temut să conteste niște pretenții materiale pe care domnul Gooch le considera ca niște simple capricii, ca niște jocuri impertinente. Flerul instinctiv de scoțian al lui Hugh necesar pentru a găsi un avocat bun și bătăios nu dăduse greș cînd alegerea lui se oprise asupra domnului Gooch. În rest nu ne mai rămîne de spus decît că domnul Gooch nu era cîtuși de puțin ascuțit, cu fața subțire sau de viezure, ci un om voinic și rubicond, cu o față mare și lată ca o roată de car, care nu sugera nimic altceva decît o bonomie somnoroasă.

După ce-i spuse pe un ton foarte simplu domnișoarei Trant că-i pare bine să o poată cunoaște și e încîntat cînd vede că se poate ridica în capul oaselor, domnul Gooch trecu direct la problemele de afaceri.

— Ei, domnișoară Trant, începu el, eu am făcut oarecari cercetări în această problemă fiindcă la început am crezut că este un caz disperat, că bătălia e pierdută dinainte. Vedeți, nu vă puteți nega răspunderea. Am cercetat contractul dumneavoastră cu Hipodromul, și acolo răspundera dumneavoastră e stabilită în modul cel mai clar cu putință. Ei, bineînțeles că nici prin cap nu v-a trecut vreodată că s-ar putea întîmpla o asemenea prostie, nu-i așa?

— Fireşte că nu, răspunse domnişoara Trant. Parcă cine s-ar fi putut aştepta ? Vreau să spun, nu e genul de lucruri care se întîmplă în mod frecvent, înţelegeţi, nu ?

— Desigur, zise domnul Gooch, încreţindu-şi faţa mare cît roata carului. Numai că pe lumea asta omul trebuie să fie pregătit pentru orice. Tocmai de aceea există convenţii şi contracte. În nouăzeci şi nouă de cazuri din o sută ele nu reprezintă altceva decît timp şi bani irosiţi, dar există întotdeauna şi cel de al o sutălea caz. Şi tocmai cu aşa ceva avem noi de a face. E păcat că aţi semnat convenţia aceea, domnişoară Trant, dacă fără supărare îmi permiteţi să v-o spun. Închirierile acestea de teatre nu sînt deloc specialitatea mea — şi nici nu am pretenţia că aş şti prea multe lucruri în privinţa lor, dar aceea pe care aţi semnat-o dumneavoastră nu mi se pare deloc corectă, e ceva dubios, ceva care miroase în această convenţie. Şi bănuiesc că treaba asta o să merite să mai fie analizată puţin — ulterior — doar aşa ca să le facem şi noi în ciudă. Dar convenţia este inatacabilă, în privinţa asta nu încape îndoială. Sînteţi răspunzătoare, bună de plată, şi cînd vor ridica ei pretenţiile, va trebui să le plătiţi.

După ce spuse aceste lucruri, o privi într-un mod care sugera că e foarte încîntat de ceea ce a spus.

Domnişoara Trant nu era chiar atît de încîntată şi ajunse la concluzia că domnul Gooch e un zevzec.

— Bine, dar e o ruşine ! strigă ea. Nu mi-ar păsa dacă aş fi fost cît de cît vinovată. Dar n-a fost vina mea, după cum bine ştiţi, şi oricum am avut foarte mult de suferit. Vedeţi, şi eu şi trupa mea am pierdut bani, şi asta în

afară de orice sumă pe care s-ar putea să o am de plătit. Pe urmă noi am suferit şi în alte moduri. Şi toate acestea numai pentru că o mînă de huligani au fost îndemnaţi să ne strice spectacolul.

Aici doctorul McFarlane mormăi ceva care sugera aproximativ ceea ce le-ar face el unor asemenea indivizi dacă i-ar prinde. Se prea poate ca această operaţie să fi avut vreo legătură cu glandele lor paratiroide.

— Desigur, zise din nou domnul Gooch zîmbind încă şi acum cu bonomie. Dar deşi s-ar putea să le mai reducem niţel din pretenţii atunci cînd le-or ridica — după cît ştiu ele deocamdată nu au fost ridicate, dar lucrurile sînt pe drum, am putea să zicem — nu le putem contesta. Aş dori să vă fac să înţelegeţi aceste lucruri, domnişoară Trant. E limpede, nu ? Bine, deci acest punct l-am rezolvat.

Încă şi acum părea la fel de încîntat de sine, iar domnişoara Trant începu să creadă că pînă şi bietul domn Truby, deşi se prea poate să fi socotit timp de luni de zile că e scrîntită ar fi făcut faţă mult mai bine decît acest domn. Iar ceea ce strica şi mai rău lucrurile, era faptul că avocatul fusese ales de Hugh. Bietul Hugh ! Şi cînd te gîndeşti ce aer atotştiutor avusese cînd vorbise de acest domn Gooch.

— Dar mai există şi un alt aspect, reluă domnul Gooch cu adevărat deliciu, şi tocmai aici avem şi noi într-adevăr un cuvînt de spus. Dumneavoastră sînteţi răspunzătoare faţă de ei, asta-i sigur. Dar cine e răspunzător faţă de dumneavoastră ? Cine este de fapt vinovatul ?

Făcu o pauză şi se uită lung la ea de parcă de la ea ar fi aşteptat răspunsul.

Chiar dacă domnişoara Trant nu dădu din umeri în fapt, în orice caz o făcu în mintea ei.

— Şi lucrul acesta se poate rezolva uşor — replică ea, nu fără ironie, — dar nu ne ajută prea mult. O bandă de golani — sosiţi Dumnezeu ştie de unde. Dacă n-ar fi fost ei, nu s-ar fi întîmplat nimic. Dar parcă ce bine ne-ar putea face nouă asta — vreau să spun dacă am şti adevărul ? O — totul e atît de stupid ! Îmi pare rău, dar realmente mi se pare stupid.

— S-ar putea să se dovedească stupid pentru cineva — zise domnul Gooch care nu se lăsa tulburat de nimic — însă nu e nici pe jumătate atît de stupid cum pare. De fapt, eu cred că este chiar un lucru destul de isteţ, pînă la un punct — isteţ de tot. N-am dorit să vă bat capul tocmai acum cu toate astea, dar am socotit că ar fi poate mai bine pentru dumneavoastră să cunoaşteţi linia pe care merg. Dacă nu vă deranjează să aşteptaţi o clipă, am să verific dacă a sosit. I-am lăsat un mesaj să vină şi el.

Şi cu asta, ieşi greoi din cameră, lăsînd-o pe domnişoara Trant să se holbeze la prietenul ei.

— Eu nu prea înţeleg ce tot spune, mărturisi ea încruntîndu-se. E... într-adevăr... un om pe care te poţi bizui ?

Hugh rîse.

— Nu te-am slăbit din ochi nici o clipă, Elizabeth. Am văzut că după părera ta n-o să-ţi fie de nici un folos.

— Nu, asta e nedrept, că n-am gîndit una ca asta. Numai că...

— Aşteaptă puţin. E aici.

Într-adevăr, se întorsese şi-l însoţea cineva. Era domnul Oakroyd care-şi strîngea cu nervozitate şapca în mînă şi părea extrem de sfînjenit. Îi zîmbi domnişoarei Trant într-un mod care arăta bine cît de stingherit e.

— Vai, domnule Oakroyd — îi zîmbi ea — dar ce surpriză agreabilă ! Nu mă aşteptam să te văd !

Domnul Oakroyd îşi drese glasul :

— Vă simţiţi mai bine, domnişoară Trant ?

— Da, chiar foarte bine, mulţumesc. Ce-ai mai făcut în ultima vreme ?

— Păi... ăă... cum să vă zic ? Am avut niţică treabă.

Şi făcu un semn din cap către domnul Gooch.

— O ! strigă domnişoara Trant. N-am înţeles. Ai venit aici cu domnul Gooch, da ?

— Ezact, răspunse domnul Oakroyd simţindu-se un pic mai la largul lui. În orice caz, mi-a lăsat vorbă să vin aici. Zicea că mai bine să vă zic chiar eu toată tărăşenia.

— Şi ai pus mîna şi pe ălălalt cetăţean ? — întrebă domnul Gooch lăsîndu-şi capul într-o parte cu un aer foarte şmecher. Te-ai asigurat de prezenţa lui, nu ?

— E aici, zise domnul Oakroyd făcînd semn peste umăr cu degetul mare.

— A, e aici ? Domnul Gooch se animă de tot. Unde ? Afară ?

— Pe preş, răspunse domnul Oakroyd rînjind. Vreţi să-l chemăm înăuntru ?

— Dacă nu se supără domnişoara Trant... zise domnul Gooch aruncîndu-i o privire.

— Firește că n-am nimic împotrivă, zise domnișoara Trant uitîndu-se lung la ei. Dar despre ce e vorba ?

Și brusc începu să rîdă.

— Apăi, aici cam așa stau lucrurile, domnișoară Trant, începu domnul Oakroyd cu multă seriozitate. După povestea aia de acolo de sîmbătă începui și eu să pun firele cap la cap. Fusese cîte cevașilea toată săptămîna, măcar că n-a fost nimic față de ce a fost sîmbătă. Sîmbătă i-a pus capacu', după cum știți și 'mneavoastră prea bine. Acuma vreo doi inși îmi spuseseră ei mie că lor așa li s-a părut că ar fi o treabă pusă la cale, golanii ăia de făcură toată bulibășeala aia. Mie nu mi-a mirosit deloc a bine, o spun de la obraz. Așa că am început și eu să mă gîndesc, deh, ca omu'.

— Așa este, zise domnul Gooch aprobator. S-a pus pe gînduri.

— Apăi ce să vă zic ? Un prieten de-al meu care nu e de pe aici dar șade aici de la o vreme, prietenu' ăsta mi-a zis așa în treacăt ceva cînd m-am întîlnit săptămîna trecută — era la „Cîrciuma Pieții" cam pe joi — și cînd zisei eu că sînt aici cu „„Pretinii de nădejde" apăi el mi-a zis : „Ați avut ceva necazuri în ultima vreme, fiin'că să știi că o să aveți chiar foarte curînd ?" Cam așa ceva mi-a zis el. Ei, bine, la vremea aceea eu n-am prea băgat în samă ce mi-a zis și el a luat-o din loc pînă să pot să-i zic eu ceva. Așa că am lăsat lucrurile baltă, am putea zice. Da' deunăzi — luni era povestea asta — cînd am început eu așa să îmbin oleacă lucrurile, m-am gîndit : „De unde a știut ăla că noi o să avem necazuri ?" Zisese că o să avem și — Dumnezeule mare ! — chiar că am avut necazuri cu

grămada. Așa că eu se cheamă că am legat una de alta, am pus lucrurile cap la cap. Mi-am zis în mintea mea cea proastă : „Ăsta se cheamă că știe ceva. Dacă e treabă pusă la cale, el a fost p-acolo pe unde s-a pus treaba la cale, ca să zic așa". Ei asta m-am gîndit eu.

Domnul Gooch clătină din capul lui imens către domnișoara Trant :

— Iată, vedeți ; iarăși se cheamă că s-a pus pe gînduri, zise el încă o dată.

Între timp, domnișoarei Trant i se stîrnise interesul :

— Dă-i înainte, domnule Oakroyd. E de-a dreptul palpitant.

— Așa că se cheamă că m-am apucat să-l caut pe pretinu' ăsta al meu. În orice caz, am mai întrebat pe ici, pe colo de el. Între timp mă duc să-l văd pe Jimmy Nunn, și el îmi zice ce i-a spus Susie despre domnu' doftor McFarlane aci de față că se duce la domnul Goodge pentru treaba asta de aici, așa că mă duc și eu la domnu' Goodge și așa mai departe, și-i zic ce chitesc eu despre toată povestea și el zice că s-ar putea să fie un sîmbure de adevăr în ceea ce zic eu și că n-ar strica deloc dacă l-aș mai căuta nițeluș pe pretinul ăsta al meu, înțelegeți ? „Am să fac tot ce-am să pot, îmi zice el, ca să te ajut să-l găsești. Cum arată ?" îmi zice el. Și eu îi zic și iarăși mă pornesc și dau peste un cetățean care îl văzuse și el îmi zice de unde să-l scot pe ălălalt ins. Ei, a fost o poveste întreagă ! Dar pînă în cele din urmă îl găsesc.

— Era aici la Gatford ? întrebă domnișoara Trant.

— Aici ! Era la vreo treizeci de kilometri de aici și tocmai se pregătea să pornească în altă parte, la încă vreo

șaizeci sau șaptezeci de kilometri. Ăla e tot timpu' pe drum, adăugă el, nu fără oarecare mîndrie. Am fost și eu odată cu el — tot pe drum. Dacă n-aș fi fost, nu s-ar fi întors. Nu era el prea hotărît — fiin'că el nu vroia să fie amestecat în toată tărășenia asta — dar pînă în cele din urmă a venit, fiin'că e pretin cu mine.

— Ei, păi cred că ar fi mai bine să-l poftim înăuntru, zise domnul Gooch, în afară de cazul cînd domnișoara Trant nu dorește să fie deranjată cu asemenea lucruri. Știți, domnișoară Trant, de fapt puteți să lăsați toate pe seama mea, dar m-am gîndit că poate nu v-ar displăcea să auziți ce are de spus.

— Cred și eu ! strigă domnișoara Trant. Grăbiți-vă și aduceți-l înăuntru pînă nu fuge.

— Aș, nu face el una ca asta, zise domnul Oakroyd aproape cu reproș în glas. Îl aduc îndată.

Și ieși.

— Și dumneavoastră chiar credeți că e ceva în toată povestea asta ? întrebă doctorul McFarlane, privind îngrijorat pe domnul Gooch.

— Sînt aproape sigur că este, răspunse gentlemanul în cauză, zîmbind și închizînd pe jumătate ochii. Sînt aproape, aproape sigur. Apoi deschise larg ochii : Dar nu vă pot spune exact ce — cel puțin nu deocamdată.

— Mă rog, indiferent dacă există sau nu, spuse domnișoara Trant în pragul unei mari agitații, oricum e încîntător. Și eu sper să fie cum ziceți, măcar de dragul domnului Oakroyd. Ți-am vorbit despre el, Hugh, nu-i așa ?

— Iată-l, zise domnul Oakroyd întorcîndu-se în clipa aceea. E Joby Jackson. Ei, Joby flăcăule, acum poți să le spui chiar tu povestea, s-o audă din gura ta.

Vechiul nostru prieten, domnul Jackson, se uită cînd la unul cînd la altul dintre spectatorii lui, și-și frecă bărbia cu un gest de îndoială. Vreme de o clipă îl vedem despuiat de acea strălucitoare încredere care făcea parte integrantă din farmecul lui.

— Ei ? întrebă domnul Gooch.

— Păi, uitați cum stau lucrurile, zise Joby cu glas răgușit. Sper că n-o să mă trimiteți în fața judelui de instrucție pentru asta, nu ? Dacă aveți de gînd să mergeți la judecată, eu aș vrea să rămîn deoparte, înțelegeți ? Fac orice ca să slujesc un fîrtat — și în orice caz ei s-au purtat ca niște măgari cu dumneavoastră — dar n-aș vrea să mă trezesc într-o mică boxă cu un clănțău isteț de partea ailaltă care să-mi zică : „Și unde te aflai dumneata în ziua de paisprezece a lunii iulie ?“ Mie nu-mi place să fiu martor pe la judecăți. A, nu ! Am să vă spun ceea ce știu, de dragul lui George aci de față, dar vă rog să nu mă băgați în boxa martorilor, înțelegeți ?

— N-o să fie nici un fel de boxă ; nu-ți fă griji în privința asta, îi zise domnul Gooch. Nu e cîtuși de puțin vorba de o treabă dintr-alea.

— Atunci toate sînt în regulă, zise Joby nemaișovăind și vorbind mult mai slobod. Ceea ce doriți să știți este cum am ajuns eu să știu că o să fie ceva necazuri, asta e, nu ? Buun.

Făcu o pauză, aruncă priviri iscoditoare de jur împrejur, savurînd din plin situația.

— Ei bine, vedeţi, se cheamă că eu mă aflu aici la Gatford. Într-o dimineaţă, la o bombă — nu „Cîrciuma Pieţii", un local mai inferior — vă spun eu într-o clipă cum îi zice — „Taurul negru" — ăsta era. Îl cunoaşteţi ?

Domnul Gooch stătu o clipă pe gînduri.

— La colţul străzii Castle, zise el în cele din urmă. Un local mic. Anul trecut era cît pe-aci să i se retragă autorizaţia.

— Chiar ăla, zise Joby. Ei bine, vedeţi, se cheamă că eu sînt acolo — într-o dimineaţă şi beau şi eu un rînd cu cîţiva dintre băieţi. Cînd zic cîţiva dintre băieţi, nu vreau să zic că erau fîrtaţi de-ai mei. Dar îi cunoşteam pe unii dintre ei. Mai bine zis, unii dintre ei era tot pe drum, ca şi mine. Tocmai atunci n-aveau nimic de lucru, fiindcă agenţia lui Gorley e aproape de aici, înţelegeţi — şi Gorley e tipul care ţine unele din maşinile alea — şi era şi ei acolo, aşteptînd să se facă revizia la motoare, înţelegeţi ? Pe ăilalţi se cheamă că nu-i ştiam, oameni de prin partea locului, cu toţii, şi se ţineau ciotcă, ştiţi, o bandă şi nu făceau nici măcar cît o halbă de bere, cu toţii laolaltă, puşi la un loc. Ei, bine, se cheamă că sîntem aici — bem un pahar, cînd intră deodată un individ, unu' aşa mai huidumatic, pus la ţol festiv, se cheamă că era un tip mai îmbrăcat de felul lui. Vreo doi dintre băieţi îl cunoşteau care-va-zică, aş zice că poate lucraseră din cînd în cînd cîte ceva pentru el, atunci cînd *aveau* de lucru. Individul ăsta pe urmă ne măsoară din ochi, face semn din cap către unu şi către altul, foarte prietenos dealtfel, îl cheamă pe patron şi îi porunceşte să dea de băut la toată lumea. Senzaţie în sala tribunalului ! Apoi, după ce pleacă patronu'

şi noi eram cu berea-n nas, nu ştiu cum se face dar parcă ne adună aşa laolaltă cum ar fi, ne pune în cerc şi zice liniştit :„Ia ziceţi, băieţi, e vreunul dintre voi care vrea să cîştige uşor nişte gologani ?" „Care-i bancu' ?" vrem noi să ştim. „Doar aşa o mică glumă din partea mea, zice el, să-i plătesc cu vîrf şi îndesat cuiva, zice, şi nişte bani aşa pe de gratis pentru unii dintre voi, flăcăi". Mie nu mi s-a părut că ar fi un tip care să dea bani pe de gratis, asta pot să vi-o spun că nu mi-e ruşine, şi cînd zice „Pînă să mergem mai departe cu lucrurile, ia să vedem cine e dispus ?" eu nu m-am prins. M-am gîndit : „Ei, şefule, să ştii că mie nu prea îmi place mutra ta. Prea multă grije ai de gluma aia a ta. Prea mult te tot uiţi peste umăr." Aşa că eu şi cu încă vreo doi sau trei dintre băieţi nu m-am băgat în treaba asta, înţelegeţi, şi am şezut în ălălalt colţ, încercînd să ne prefacem că nu mai bem berea pe care ne-a plătit-o el. A tot şopotit el vreo zece minute, apoi s-a cărat. Dar am prins eu vreo două vorbe, ceva despre un spectacol la Hip. Ei, şi cînd se cară ăla ăilalţi de aci îşi dau drumul, înţelegeţi ? „De ce nu aţi intrat şi voi în joc ?" ne zic nouă. Iese cîte o liră de căciulă pentru ca să fiţi doar acolo în fund la Hip şi să-i fluieraţi pe actori. Şi poate mai iese încă o liră sîmbătă seara dacă toate merg strună", zic eu...

— Şi deci ăştia erau indivizii ? zise domnişoara Trant pierzîndu-şi răsuflarea. Bine, dar de ce ? Nu înţeleg. Cine era omul ăla ?

— Păi, tocmai acuma ajungem la asta, zise domnul Gooch. Cine era ăla ? Ei ?

— I-am auzit numele — răspunse încet Joby, fiindcă, precum ziceam, unii dintre ei îl cunoşteau...

— Ei ! Şi care e numele ?

— Păi tocmai asta e chestia că l-am uitat. Mi-a ieşit din minte. Şi doar eu aveam o memorie, Dumnezeule ! cu care am cîştigat mai multe halbe de bere la pareuri decît aţi putea înghiţi de-acum şi pînă la...

— Haide, haide, zise domnul Gooch. Aşa nu merge, ştii ? Cred că ar fi cel mai bine să ne dai chiar acum numele. Tocmai asta ne trebuie.

— N-are rost să-mi ziceţi mie haide, haide, strigă Joby agresiv. Puteţi să-mi ziceţi haide, haide, pînă vă învineţiţi la faţă şi asta nu schimbă cu nimic lucrurile. Toată ziua m-am străduit să-mi amintesc de numele gagiului. Ia zi, George, spune-le şi tu, nu m-am străduit eu şi pe drum venind încoace să-mi amintesc numele ?

— Ba chiar aşa e, Joby, răspunse pe un ton foarte trist domnul Oakroyd.

Începea să devină aproape evident că făcuse toate sforţările acelea absolut de pomană.

— Mă rog, dar nu-ţi poţi aminti nimic din înfăţişarea lui, să zicem ? întrebă domnul Gooch care acum nu mai arăta nici somnoros nici bonom.

— Stai să vedem. Doar o clipă. Era cam mare de stat, nu avea nici barbă, nici mustăţi, era roşu la faţă, avea pungi sub ochi, aşa mari ca nişte ouă jumări. Prea mult whisky.

Dar toate acestea nu păreau să fie de prea mare ajutor, căci în Gatford şi în împrejurimi se puteau găsi zeci de

bărbaţi între două vîrste exact cu această înfăţişare. Apoi Joby îşi aminti şi altceva :

— Staţi, numai o clipă. Firme ! Ceva cu firmele.

— Cu firmele ? întrebă domnul Gooch privindu-l nedumerit.

— Chiar aşa. Firme, frate, cinemale !

— Ah ! strigă domnul Gooch pe un ton triumfător. Nu cumva se numea Ridvers ?

— Asta-i, frate, l-ai găsit, strigă Joby cuprins de o mare agitaţie şi fericire. L-ai prins dintr-o dată. Ridvers, ăsta e. Acuma cum... vreau să spun, cum naiba de-am ajuns să-l uit ? Ridvers. Exact aşa fără nici o îndoială. Îl cunoaşteţi, dom'le ?

— Îl cunosc pe domnul Ridvers, replică domnul Gooch cu oarecare severitate, şi domnul Ridvers mă cunoaşte şi el pe mine. Nu cred că o să am prea multă bătaie de cap cu domnul Ridvers. Întîmplător deţin informaţia că el încearcă să-şi vîndă cele trei cinematografe unui mare trust. De fapt, ştiu o mulţime de lucruri despre domnul Ridvers. Şi acum ştiu şi ceva în plus, nu-i aşa ? Bravo, bravo ! Hei ! (Se uită lung la domnişoara Trant care îşi tot încreţea fruntea.) Îl cunoaşteţi şi dumneavoastră ?

— Tocmai încercam să-mi amintesc. A fost un individ, un om îngrozitor, care a dat buzna în camera mea de la hotel într-o după amiază, acum vreo două-trei săptămîni şi zicea că e legat nu ştiu cum de cinematografele de pe aici. A fost îngrozitor de mitocan şi dezagreabil — trebuie să fi fost o brută — aşa că n-am vrut să-l ascult, i-am zis doar să plece. Şi ulterior am auzit că mai tîrziu unul din-

tre bărbații din trupă a avut ceva necazuri cu el în holul hotelului. Sînt sigură că trebuie să fie aceeași persoană.

— Și eu sînt sigur, zise domnul Gooch.

— Parcă mă bate gîndul să-i fac o vizită acestui Ridvers, începu doctorul McFarlane căpătînd un aer fioros.

— Lasă-l pe seama mea, domnule doctor, lasă-mi-l mie, zise domnul Gooch. Mă ocup eu de el. Și-a trîntit glumița la care ținea și acuma o să-i iasă pe nas. Apoi, domnul Gooch se întoarse către Joby : Și te rog să nu-ți faci griji în privința tribunalelor. Dacă nu mă înșel prea tare în privința domnului Ridvers, atunci sînt sigur că lucrurile n-o să meargă chiar atît de departe. Dar ți-aș spune, pe de altă parte, ceea ce ai putea să faci, flăcăule, și am să am grijă să nu ieși în pagubă pe chestia asta. Ai putea pur și simplu să-mi dai cît mai multe dintre numele prietenilor acelora ai dumitale, cît îți amintești. Asta ne va ajuta să-i arătăm domnului Ridvers că-i cunoaștem foarte bine micile lui șmecherii.

Într-o clipă scoase la iveală o foaie de hîrtie și un creion și-l trase de o parte pe Joby.

— Ai fost grozav, domnule Oakroyd ! zise doctorul McFarlane strîngîndu-i călduros mîna. Bravo !

— Nu-i așa ? strigă domnișoara Trant. Orice s-ar întîmpla, să știi că-ți rămîn foarte recunoscătoare. Ai fost extraordinar, că ai descoperit toate lucrurile astea, venindu-ne astfel în ajutor.

— Aș, n-am făcut nimica. Joby a dat lovitura.

— Nu, de fapt dumneata ești acela și nici nu pot să-ți spun cît îți sînt de recunoscătoare. Și ascultă-mă, te rog,

am tot vrut să-ți vorbesc de multă vreme, acuma că ne-am destrămat. Nu-ți pare rău ?

— Ei, îmi cam pare, domnișoară Trant. Nu prea îmi place să mă gîndesc să ne luăm rămas bun și ne părăsim, zău așa. Uite, Susie și Inigo pleacă azi după amiază — mă duc cu ei la gară dacă pot să ajung la timp — și cu toate că mă bucur din inimă că le merge așa de bine, o să mă doară inima cînd o să-i văd plecînd, de asta nu mă îndoiesc. Ei, ne-am distrat, care-va-să-zică destul de bine împreună noi trei ăștia.

— Dar spune-mi, te rog — întrebă domnișoara Trant privindu-l cu multă seriozitate — dumneata ce-ai să faci ? De mult tot vroiam să-ți vorbesc despre lucrul ăsta.

— Vai, păi da' am fost așa de prins cu treaba asta că zău dacă aș ști ce să vă spun. S-a tot vorbit cîte una și cîte alta despre așa ceva. Susie vrea să merg cu ei la Londra peste cîtăva vreme fiin'că își închipuie că acolo se poate găsi ceva de făcuut... Și Joe zice că dacă aș merge cu ei poate că s-ar găsi vreo slujbuliță...

— Nici eu nu știu prea precis ce-o să mă fac, zise domnișoara Trant, dar tocmai asta vroiam să-ți spun și dumitale. Însă știi ce e ? Cred că ar fi bine să vorbești astăzi serios și cu ceilalți și apoi să vii să-mi spui... Stai să ne gîndim... De pildă cîndva în cursul dimineții de mîine, și apoi putem vorbi cum se cuvine despre toată povestea. Vrei să faci așa ?

— Da, cum să nu, zise domnul Oakroyd pe un ton solemn și apoi cu un aer destul de stînjenit își luă rămas bun de la ea.

Dar nu discută problema cu ceilalţi şi nici n-o vizită a doua zi dimineaţa.

— Joby flăcăule, trebuie să vii şi să îmbuci ceva la mine, zise el cînd părăsiră triumfători clinica. I-am zis proprietăresii că s-ar putea să vii — e o femeie tare de treabă, şi stău acolo de multă vreme se cheamă — aşa că probabil că o fi pregătit ea ceva.

— Sînt omul tău, George, zise Joby cît se poate de mulţumit.

Domnul Gooch îi promisese o răsplată pentru serviciile sale, dar indiferent dacă avea s-o primească sau nu, îi făcuse mare bucurie dimineaţa aceasta.

Dar nici nu puseseră bine piciorul în casă, că proprietăreasa se şi repezi la ei şi flutură ceva sub nasul domnului Oakroyd, de parcă lucrul s-ar fi aflat acolo de cîtăva vreme şi ea ar fi fost nerăbdătoare să scape de el, temîndu-se că ar putea să explodeze dintr-o clipă într-alta. Şi, într-adevăr, asta este exact sentimentul pe care-l avea, căci lucrul pe care i-l predă era o telegramă. Văzînd-o, dimineaţa triumfătoare a domnului Oakroyd se prefăcu în fărîme şi fărîmiţe.

— Dumnezeule ! mormăi el cu ochii în gol.

Acum era rîndul lui Joby să citească : *„Vino imediat mama rău. Leonard.* Joby făcu „Tţ, tţ, tţ“. Apoi zise pe un ton grav şi plin de înţelegere :

— Sună tare rău, George. Iar o fi vorba de cine ştie ce gîlcevi şi lupte ? Rău, eh ? Mde, asta nu sună deloc bine, George. Dar, mă rog, să sperăm că n-o să se întîmple nimic rău.

— Ştiam eu că trebuie să fie ceva. Zău că am ştiut, mormăia domnul Oakroyd. Apoi se uită la Joby. Trebuie să plec cît de curînd cu putinţă. Cînd e trenul următor într-acolo, băiete ?

Joby ştia, căci în materie de trenuri era o adevărată autoritate. Avea un tren pe la mijlocul după amiezii şi asta îi lăsă timp domnului Oakroyd după ce luă prînzul să-şi scrie în grabă pe hîrtie adresa de la Bruddersford şi cîteva cuvinte explicative, care să fie transmise domnişoarei Trant de către „flăcăiandrul propietăresii“. Îi mai lăsă timp să-şi adune lucrurile şi să-şi plătească odaia şi masa, şi să treacă în mare grabă să-şi ia rămas bun de la Susie şi Inigo. Nu mai avu timp să-i vadă şi pe ceilalţi dar poate că ei n-or să plece pînă cînd se întorcea el, — dacă se mai putea întoarce. Joby se duse cu el la gară, deşi trenul lui pleca abia pe la cinci.

— Îţi urez numai bine, George. Şi nu uita : Joby Jackson, iarmarocul Mondial — mă găseşti întotdeauna, înţelegi ? Fruntea sus, băiete !

— La revedere, Joby flăcăule. Trebuie să ne revedem într-o bună zi. Tot pe drum, ă ? Şi apoi trenul porni cu un uruit zgomotos spre nord.

Capitolul al VI-lea

DOMNUL OAKROYD SE DUCE ACASĂ

I

Se lăsase beznă neagră cînd ajunse trenul domnului Oakroyd la nodul de cale ferată Black Moor. Vedea deja felinarele clipind pe dealuri şi ici-colo tramvaie care se tîrau în sus şi-n jos ca nişte gîndăcei aurii. Trenul se opri cîteva minute la Black Moor, aşa cum face întotdeauna, iar apoi, pierzîndu-şi tot entuziasmul, începu să pufăie încetişor în întuneric pînă cînd în cele din urmă se opri în gara Bruddersford. Domnul Oakroyd se dădu jos, ducînd în mînă valizeta care înlocuise de cîtăva vreme celebrul paner micuţ şi îşi croi drum către ieşirea din gară cu toată graba degajată a unui om deprins să călătorească. Acum cîntărea dintr-o privire orice gară, întrucît fusese atît de multă vreme pe drum şi umblase atît de departe, în tot cursul toamnei şi iernii, de la Sandybay pînă în nord la Middleford. De fapt, era prima dată cînd se întorcea la Bruddersford de la începutul călătoriilor lui, căci deşi făcuse o vizită în Ogden Street imediat după Crăciun mersese doar cu tramvaiul de la Luddenstall, aşa că asta nu

conta. De multe ori, parcă îşi văzuse imaginea întoarcerii sale în felul ăsta, se văzuse sosind cu trenul şi aşa mai departe, avînd un fel de mică vacanţă, fumînd o pipă tihnită la Woolgate, mult după ce toată lumea plecase grăbită să ajungă la slujbă, apoi dînd seara pe la Clubul Muncitorilor, ca să le mai spună unora dintre băieţi pe unde a fost şi ce a mai văzut. Dar acum era cu totul altceva. Călătoria asta avea în ea ceva îndoielnic şi întunecat. Dînd colţul străzii Pieţii pentru a intra în cartierul Woolgate, auzi ceasul din turnul mare şi negru al Primăriei răspîndind pe apucate sunetele cîntecului „Tom Bowling" o melodie care răsuna tare trist în glasul lor. Domnul Oakroyd nu admirase niciodată acest turn, dar acum stabili dintr-o dată că nu poate să-l sufere. Era un adevărat mister pentru el cum pot oamenii să suporte asemenea zgomot.

— Ei, flăcăule, — strigă el la colţul Străzii Woolgate — ai ziarul de seară ?

Cumpărarea unui ziar îl făcu să se simtă un pic mai optimist.

Mergînd pe Woolgate în sus suferi un şoc. Magazinul Buttershaw pentru ciorbă de burtă şi muzică, era închis, gol, de închiriat. Probabil că se întîmplase ceva aici. Cînd vorbise el cu doamna Buttershaw ceva despre Lily, cum că fata se ducea mereu pe acolo să cumpere cîntece populare ? Da, într-un tramvai se întîmplase asta, într-o sîmbătă. Iar după cîte ştia el, Joe Buttershaw ţinea prăvălia de vreo douăzeci şi cinci de ani. Toată lumea îi cunoştea prăvălia lui Joe ; iar acum nu mai era acolo. Asta făcea ca totul să pară nesigur, straniu de parcă ar fi dispărut jumătate din stradă.

La numărul cincizeci și unu nu părea să fie nimeni acasă. Era greu de presupus ca Leonard să se fi întors deja, căci mai lucra încă la frizeria lui Gregson, dar pe de altă parte nu părea să fie nimeni înăuntru. Bătu, deși oarecum știu chiar înainte de a pune mîna pe clanță că e zadarnic, căci casa arăta ca un magazin cu obloanele trase.

— Hei, e domnul Oakroyd! strigă doamna Sugden care tocmai se uita pe fereastra casei învecinate. Numai o clipă, domnule Oakroyd. Am eu cheia.

Îi deschise ușa și intră ca un jandarm odată cu el. În cămin ardea un foc mic, și masa era pregătită pentru o gustare tîrzie. Doamna Sugden, foarte veselă și agitîndu-se prin odaie, vorbea cu mult elan.

— A trimis Leonard după dumneata? I-am spus eu că o să trebuiască să trimită vorbă. Și i-am mai făcut eu puțină ordine pe aici și i-am pregătit ceaiul. Un flăcău ca el nu știe să-și poarte singur de grije, nu-i așa? Și mi-a părut tare rău pentru el, ăsta-i adevărul.

Domnul Oakroyd care între timp nu se mai simțea deloc în apele lui întrebă unde e nevastă-sa.

— Păi ce, da' nu ți-a spus Leonard? strigă doamna Sugden uitîndu-se lung la el. E la infermerie. Au luat-o... ăă, cînd să fi fost asta?... vineri ori sîmbătă. Da, da, era vineri, fiin'că tocmai îmi plăteam asigurarea și eram cu carnetu' în mînă cînd au venit de-au luat-o. Au trebuit s-o opereze imediat. Da, da, așa de rău era. Prea o ținuse multă vreme în ea. Se simțea rău de săptămîni întregi. Avea o durere aici. (Doamna Sugden duse o mînă la șoldul ei amplu.) Îmi dădeam eu seama că-i e rău. „Ei, îi zic eu, nu poți să lași lucrurile să meargă înnainte tot așa, trebuie neapărat să te duci la doctor." Nu-mi trebuie mie doctor, doamnă Sugden, zice ea. Mă descurc eu." Da, da, uite taman așa a zis: „Mă descurc eu". Și eu o vedeam cu ochii mei că-i e rău. În cele din urmă i-am strigat lui Leonard al dumitale — asta era pe la începutu' săptămînii trecute și i-am zis: „Ei, Leonard, o să trebuiască s-o duci pe maică-ta la doctor. Nu se mai poate, în felul ăsta nu mai poate să meargă, zău așa." E rău de tot. „Așa mă tem și eu, zice el, măcar că ea nu spune nimic." „Știu eu că e", zic eu, „Îi aduc eu un doctor", zice el. Dar n-a venit nici un doctor în ziua aia și nici a doua zi. A doua zi dimineață nu s-a mai putut da jos din pat, așa de rău îi era, și am intrat și eu o clipă și Leonard al dumitale i-a adus doctoru' și ăla a zis că trebuie s-o opereze cît de repede pot. Era bătrînul doctor Mackintosh — ăla de te consultă la Club — și... l-a apucat damblaua cînd a văzut-o. Nu țin minte să-l mai fi văzut așa înnebunit. Parcă tot fierbea și năducșea.

— Dar ce are? întrebă domnul Oakroyd.

Era atît de înăbușit încît trebui să tușească și să-și dreagă glasul și apoi să repete întrebarea.

— Păi, e un fel de apendic, răspunse doamna Sugden, numai că lucrurile au mers mai departe. Leonard al dumitale zicea ceva cu peri... Peritopită, parcă așa i-a zis dar n-am înțeles bine.

— Dar cu operația asta cum e, a ieșit bine?

— O, a operat-o pe loc. Trebuia neapărat. Ei, eu cred că a mai avut o operație de-atunci încoace, domnule Oak-

royd. Eu așa cred, adăugă doamna Sugden cu un entuziasm funerar.

Domnul Oakroyd o privi îngrozit.

— Atunci... atunci trebuie să fie destul de rău, bolborosi el în cele din urmă.

— Păi, chiar așa și e, biata de ea ! Leonard al dumitale n-a văzut-o decît o dată, iar eu n-am mai dat cu ochii de ea de cînd au luat-o, însă doamna Flatcher — fetița ei e acasă — mi-a zis că nu se simte deloc bine că una din surori i-a zis ei ceva în privința asta. Dar trebuie să tragem nădejde că lucrurile o să se îndrepte, asta-i tot. Și eu mai stau aicea la taifas. Șezi jos, domnule Oakroyd și am să-ți pregătesc ceaiul. Și Leonard trebuie să se întoarcă dintr-o clipă într-alta, cam pe la ceasul ăsta vine acasă și întotdeauna îi pregătesc cîte ceva. Astăzi am copt o plăcintă. Am să aduc o bucată de chec cu stafide și niște budincă, dacă vrei să fii așa de bun să te uiți nițel la ceainic.

Peste zece minute doamna Sugden venise și plecase din nou, iar domnul Oakroyd se afla așezat la masă împreună cu fiul său Leonard, care arăta grozav de potolit și tăcut. Craiul și vînătorul de inimi, îmbrăcat ca să fascineze, care adeseori își ațintise privirile asupra unei prăzi feminine atrăgătoare și o capturase la atîtea săli de dans, cinematografe și cafenele ieftine — dispăruse. Locul acestuia îl luase un băiat necăjit și speriat căruia îi tremura buza de jos, un flăcău care dăduse ochii în treacăt cu un alt vînător temut. Nu putea adăuga decît prea puține lucruri informațiilor furnizate deja de doamna Sugden.

Domnul Oakroyd își găsi ușurare într-o izbucnire bruscă de mînie.

— Cap sec și buimac ce ești, strigă el. De ce nu m-ai anunțat mai dinainte că mama se simte așa de rău ? N-ai minte nici cît un copil !

— N-am putut, murmură în culmea tristeții Leonard.

— Ce vrei să spui n-ai putut ? Sigur c-ai putut !

— N-am putut. Ți-am spus, la început n-am știut, iar apoi cînd mamei i s-a făcut rău de tot mi-a zis : „Să nu cumva să-i spui tatii". Asta e ultimul lucru pe care mi l-a zis.

Furia îl părăsi pe domnul Oakroyd. Lăsă ochii în jos și se uită la masă.

— De ce a trebuit să spună una ca asta ? întrebă el potolit în cele din urmă.

— Apăi, nu știu, mormăi fiu-său. Afară doar atîta că nu vroia să știi și tu.

Domnul Oakroyd împinse ceașca într-o parte și scoase un plescăit enervat.

— Cînd am venit la Crăciun știam că nu se simte bine și i-am și spus că arată rău. Și i-am spus și lui Lily a noastră într-o scrisoare pe care i-am scris-o. Ei, dragă, dragă ! (O clipă trecu în revistă fără o vorbă întreaga încurcătură tristă a acestei vieți.) Ei bine, am să mă duc dimineață la Infermerie. Poate mi-o da voie s-o văd. Ce zicea cînd ai întrebat astăzi de ea ?

— Ziceau că e cam în aceeași stare. E rău, tată ; e foarte rău.

Se ridică de la masă și se întoarse într-o parte.

Cu un gest mașinal, domnul Oakroyd își umplu pipa cu tutun marinăresc dar n-o aprinse. Rămase acolo unde se

afla la masă, turtindu-și obrazul cu pumnul și căzu într-o visare melancolică. Leonard se duse sus, reveni jos și fumă o țigară cu fața la focul din cămin.

— A venit aseară tanti Alice, spuse în treacăt Leonard întrerupînd tăcerea îndelungată.

— A, da, a venit ? Domnul Oakroyd se sculă acum de la masă și-și aprinse pipa. Și cum îi mai merge ?

Această Alice, sora soției lui, era căsătorită cu un muncitor de la căile ferate și locuia în partea cealaltă a orașului Bruddersford. Domnul Oakroyd n-o mai văzuse de ani și ani de zile. De fapt nu-i era simpatică nici ea și nici soțul ei.

— O duce bine, zise indiferent Leonard. Verișoara Mabel o să se mărite curînd.

— O-ho-ho ! Ultima dată cînd am văzut-o pe Mabel era doar o copiliță cu șorțulețul murdar, cum s-ar zice. Și uite că acuma se mărită. Și cine e băiatul ?

— Îi zice Johnson. Lucrează într-un birou de la căile ferate — un scribălău. Dacă-l auzi cum vorbește ai zice că el e proprietarul căilor ferate. Face pe grozavul ! Și Mabel nu mai e o copiliță. E cu un an mai mare ca mine, e aproape de vîrsta lui Lily a noastră.

— Nu cumva i-ai zis ceva și lui Lily a noastră ? întrebă îngrijorat domnul Oakroyd.

Leonard clătină din cap.

— Nu i-am mai scris de vreo două luni. Ea nu-mi scrie. O să-i scrii tu, nu ?

Ce-avea să-i scrie ? Gîndul îl îngheță, dar căldura îi reveni în trup cînd se gîndi la Lily. Măcar de-ar fi și ea cu el ! Dar nu, mai bine pentru ea că era în afară de toată tărășenia asta. Se uită în jurul lui cu priviri vagi, apoi deodată își aminti de ceva :

— Hei, strigă domnul Oakroyd, dar unde e Albert ? Uitasem de el.

— A plecat. Acum vreo două săptămîni.

— Ei, asta oricum e ceva. Puțină vorbărie dintr-aia de-a lui Albert ăla le punea capac la toate. Dar ce i s-a întîmplat ?

— Se însoară săptămîna asta. Și Leonard rînji sardonic : A căzut mesa domnul Tuggridge. I-am zis eu că așa o să pată, dar n-a vrut să lase fata-n pace. Nu l-a mai lăsat deloc să aleagă, cînd au aflat de toată povestea. A venit tatăl fetei la el și l-a silit. Bietu' băiat !

Da, zilele lui de berbant rătăcitor se sfîrșiseră. Pentru el se terminaseră ocheadele și urmăririle și agățările. Agățase o fată mai mult decît trebuia. Acum „căzuse mesa" și curînd avea să fie văzut împingînd un cărucior de copil.

— Bietu' rahat ! strigă disprețuitor domnul Oakroyd. Îmi pare rău pentru fata aia de-l ia pe el. Cică avea minte isteață — era un lăudăros atîta tot ! Și să știi, băiete, că nici nu trebuie să vorbești așa, adăugă domnul Oakroyd pe un ton sever. Ce-i aia „a căzut mesa" ? Mi-e și rușine cînd aud pe fiul meu vorbind în felul ăsta. Dacă ziceam eu așa ceva în fața lui taică-meu îmi măsura spinarea cu bățu', zău așa. Ce, tu crezi că fetele nu sînt făcute pentru altceva decît ca să le urmărești, să le agăți și să te joci cu ele ca pisica cu șoarecele ? Da' ce-ți închipui că sînt ele — jucării ?

O clipă își privi fiul cu severitate :

— Şi cum îţi mai merge cu slujba ? Tot la Gregson eşti ?

— Da, răspunse Leonard destul de bosumflat. Îmi merge bine. Acuma am fost promovat la scaunul al doilea şi am o mulţime de clienţi ai mei care vin să se servească numai la mine. Cîştig aproape patru lire pe săptămînă.

— Ei, bravo, asta-mi place. Ei, poate că o s-o duci încă şi mai bine cînd „o să cazi mesa“, cum zici tu. S-ar putea să-ţi mai intre puţină minte în cap dacă pune mîna pe tine o fată cumsecade. Nu se ştie niciodată.

— Deunăzi a venit un tip şi mi-a oferit o slujbă la Manchester, mormăi Leonard, şi parcă mă bătea gîndu' s-o iau. E cîştigu' mai mare şi mai fac şi eu o schimbare oricum. M-am cam săturat de Bruddersford. Dacă... dacă se întîmplă ceva cu mama, plec.

Băiatul înghiţi un nod care i se pusese în gît.

Expresia severă a domnului Oakroyd se mai îmblînzi :

— Da, băiete, trebuie să faci cum crezi tu că e mai bine. Nu am eu căderea să-ţi spun ce ar trebui să faci. Şi oricîte greşeli vei fi făcut tu, în orice caz cu maică-ta nu te-ai purtat niciodată rău.

Şi după ce zise aceste vorbe îşi drese glasul şi privi sever ziarul de seară de parcă ar fi ştiut prea bine că nu poate să creadă nici o vorbă din toate cele înşirate acolo. Leonard, mormăind ceva în legătură cu „o plimbare“, dispăru. Domnul Oakroyd citi ziarul din cap în coadă cu multă grijă şi deznădejde, fumă vreo două lulele, se uită solemn la foc şi apoi se duse la culcare.

II

Infirmeria din Bruddesford nu putea fi confundată cu vreuna din fabricile de prin partea locului, pentru că nu avea un coş înalt. În rest nu se deosebeşte prea mult de ele. E o clădire informă şi urîtă, toată de piatră înnegrită de vreme şi înconjurată mai întîi de o curte cu alei asfaltate, unde parcă mereu curge din cer burniţa şi mîzga, şi apoi de un gard înalt de fier care n-ar fi părut deloc nepotrivit pentru o închisoare. Printre ostreţele gardului se vede din cînd în cînd cîte o infirmieră, şi în timp ce ea străbate spaţiile acelea antipatice de piatră şi funingine îţi dă impresia că e o arătare de pe lumea cealaltă, incredibil de imaculată. Aici, ferite de razele soarelui, departe de umbrele verzi şi de depărtările albastre, unde nu cîntă nici o pasăre, dar unde camioanele şi maşinile cu aburi urlă neîncetat şi unde tramvaiele urcă gemînd dealul, aici îndărătul acestor bucăţi de fier ruginit şi îndărătul pereţilor înnegriţi de murdărie neagră, bruddersfordienii se luptă o rundă sau două cu Moartea sau dau o bătălie crîncenă cu ea.

Domnul Oakroyd vizitase ultima dată Infirmeria cînd venise să-şi vadă un tovarăş de la fabrică, cu mulţi ani în urmă. Nu-şi mai amintea prea bine cum arată spitalul pe dinăuntru. Exteriorul îi era destul de familiar, căci clădirea se afla la mai puţin de cinci sute de metri de Strada Ogden şi de ani de zile trecea aproape zilnic pe lîngă ea. În dimineaţa aceea, pînă şi exteriorul i se păru straniu. Soţia lui se afla undeva înăuntru, îndărătul ferestrelor acelora întunecate.

— Este un caz special ? întrebă portarul. Fiindcă, de fapt, să știți că astăzi nu e zi de vizite.

— Mde, n-aș ști prea bine să-ți spun, zise domnul Oakroyd. Au trimis după mine, cam așa ceva, și vin de tare departe.

— Dacă stați o clipă mă duc să văd. Mai ziceți-mi o dată care-i numele ? Așa, bun. Puteți aștepta aici înăuntru.

Și după ce indică o ușă, portarul dispăru.

În mica sală de așteptare cu pereții goi se aflau mai multe persoane. Una dintre ele era o grăsană imensă înfășurată într-un șal. Îi curgeau șiroaie lacrimile pe față și nu făcea nici cea mai mică încercare de a-și șterge ochii și doar repeta neîncetat fără cea mai mică variație a tonului :

— Nu trebuia să-l lase să vină, niciodată !

De partea cealaltă se afla un bătrînel al cărui chip stafidit i se păru vag cunoscut domnului Oakroyd.

— Patru opirații în opșpe luni, asta i-au făcut, zicea el. Patru opirații.

În glasul lui stăruia o notă de mîndrie tristă. Întoarse capul de jur împrejur, îl salută vag pe domnul Oakroyd, iar apoi o luă de la capăt :

— Da, au pus-o la patru opirații.

Celelalte persoane din încăpere, printre care și doi copii, nu ziceau nici o vorbă. Așteptau pur și simplu, iar domnul Oakroyd căpătă oarecum convingerea că așteaptă de foarte multă vreme. I se făcu inima cît un purice. Îi veni să dea bir cu fugiții.

Portarul se afla în pragul ușii, și-i făcea semn să se apropie :

— Oakroyd ziceați că o cheamă ? Are număru' douăzeci-și-șapte, în salonul Lister. Ei, bine, sora zice că-i pare foarte rău, dar n-o puteți vedea acum, însă dacă vreți să reveniți cîndva după amiază.

— Am înțeles, zise domnul Oakroyd, și imediat simți că-i năvălește în suflet o senzație de ușurare.

Încercă să pară dezamăgit, își spuse că trebuie s-o vadă de îndată ce va putea, și cu toate acestea nu putea să nu se simtă ușurat. Nu se afla acolo decît de vreo cinci minute, de fapt nici nu fusese înăuntru, dar și așa, oricum era o adevărată consolare să reintre în vîrtejul cartierului Woolgate. Ceva părea totuși să-l urmărească în tot cursul plimbării sale pe străzile principale. Se simțea ca un condamnat eliberat pe cauțiune.

Reveni imediat după amiază, dar i se spuse să încerce mai tîrziu. A treia oară fu în sfîrșit primit. Urcă patru rînduri de trepte de piatră și apoi găsi salonul Lister. La intrare îl întîmpină o infirmieră :

— Stați să văd, zise ea, ați venit pentru numărul șaptespe — micuța Dorris Smith — nu-i așa ?

Cînd domnul Oakroyd îi spuse că vrea să vadă numărul douăzeci și șapte, sora păru dezamăgită, și asta îl făcu să se simtă încă și mai stînjenit, de parcă nici n-ar fi avut dreptul să se afle acolo.

— Da, acum îmi amintesc, zise ea uitîndu-se în toate părțile numai la el nu. Sora șefă v-a zis că aveți voie s-o vedeți, nu ? Sînteți soțul, nu-i așa ? Ea n-a întrebat de dumneavoastră. Parcă aveți și un fiu ? Cred că pe el l-am cunoscut. Atunci poftiți pe aici și vă rog să nu faceți prea

mult zgomot. De fapt nu e zi de vizită, aşa că nu trebuie să le deranjaţi pe celelalte bolnave.

Veni în urma ei cu un mers care n-ar fi putut tulbura nici măcar o muscă. Călca în vîrful picioarelor făcînd cît mai puţin zgomot, şi se încorda atît de tare încît îl dureau muşchii de la picioare. Trebuiră să străbată salonul în toată lungimea lui şi cu toate că încercă să vadă cît mai puţin cu putinţă, nu putu să nu observe cîteva lucruri. Toate femeile erau în pat şi păreau să fie îmbrăcate în ceva albastru ; unele erau bătrîne, altele foarte tinere ; unele dormeau, altele îi aruncau priviri aspre. Şi erau tot felul de lucruri ciudate pe acolo, unele paturi aveau şi un sistem de scripeţi ; iar vreo două dintre ele erau complet înconjurate de paravane. Nu se auzeau gemete sau suspine ; nici un sunet ; totul era la fel de liniştit ca un muzeu cu figuri de ceară ; totul era curat, ordonat, lustruit şi liniştit ; foarte ciudat, aproape înspăimîntător.

Infirmiera se opri deodată. Se întoarse şi de data asta îl privi drept în ochi.

— Ştiţi, soţia dumneavoastră e foarte bolnavă, îi şopti ea. Trebuie să o luaţi domol de tot. Să nu vă speriaţi dacă nu vorbeşte prea limpede, că uneori o mai ia razna. Staţi numai o clipă.

Sora se apropie de un pat, şi domnul Oakroyd o auzi spunînd :

— Ei, douăzeci şi şapte, a venit soţul să te vadă.

Ce-o mai fi zis nu înţelese domnul Oakroyd, dar o văzu aplecîndu-se asupra patului, făcînd ceva, iar apoi se dădu îndărăt şi făcu semn din cap să se apropie. El păşi tot în vîrful picioarelor, simţindu-se îngrozitor de stîngaci şi de

nesigur. O mînă o ţinea la spate şi pumnul i se tot strîngea neîncetat pînă cînd îi intrară unghiile în palma bătătorită. Apoi rămase în picioare lîngă pat şi-şi aplecă privirile asupra chipului numărul douăzeci şi şapte.

— Ei, fetiţă, zise el cu glasul tulbure. Încercă să zîmbească, dar nu izbuti să facă decît o schimă. Lasă, lasă.

Şi apoi nu prea mai avu ce să spună.

Faţa ei era toată numai piele şi os şi cu creţuri foarte pronunţate şi părea să fie fragilă ca o coajă de ou. Gura era doar o linie scurtă întunecată, aprigă. Dar ochii, deşi se mişcau cu o înspăimîntătoare încetineală, mai scînteiau încă în orbitele lor înfundate şi de acolo din adîncul acelor ochi privea sufletul doamnei Oakroyd — încăpăţînat, neînduplecat, ironic. Chiar şi domnul Oakroyd simţea aceasta, deşi n-o putea exprima în cuvinte. Însă un glas interior spunea : „Ei, femeia asta nu se dă niciodată bătută“ şi domnul Oakroyd continuă să privească impresionat, cu un amestec de milă şi spaimă.

Ochii ei rătăceau pe deasupra lui. Se mişcă puţin, şi în încăpere se răspîndi un miros dulce dar greoi sugerînd boala grea. O mînă se abătu încetişor peste cearceaful împăturit şi, aşezîndu-se, domnul Oakroyd o strînse. Faţa lui se agita cu disperare dar zadarnic.

— Jess, ce... ce... faci aici ?

— Mi-a trimis vorbă Leonard.

Cînd se pomeni numele lui Leonard ochii aceia îşi schimbară expresia, se îmblînziră. N-ar fi făcut acest lucru în momentul acesta pentru nimic altceva — sau cel puţin aşa se părea.

— Eu nu i-am zis să te cheme.

De data aceasta glasul ei răsună limpede, dar vorbea rar ca prin vis.

— Aşa s-a gîndit el, că e mai bine să-mi trimeată vorbă. A fost băiat bun, i-am zis că s-a purtat bine cu mama lui, flăcăul.

— Era şi timpul să gîndeşti aşa, zise ea cu o străfulgerare a vechiului ei spirit ascuţit. Da, da, băiat bun... Leonard al nostru. Vine curînd ?

— De îndată ce scapă de la slujbă sau oricînd îl chemi, îi zise domnul Oakroyd.

Doamna Oakroyd încuviinţă din cap foarte încet, aşa că soţului îi făcu rău s-o vadă cum se mişcă. Apoi ochii ei se îndepărtară, privind parcă la nimic, de parcă soţul n-ar mai fi fost acolo. El aşteptă totuşi, pe parcursul unei tăceri apăsătoare, care te amorţea. În cele din urmă însă, ea îl privi din nou, de parcă ar fi revenit de undeva de la mari depărtări şi ar fi fost uşor surprinsă că-l mai găseşte acolo. Domnul Oakroyd se tot gîndea ce-ar putea să spună, dar nu găsea nimic de spus şi nu ştiu cum dar parcă şi glasul lui pierise, copleşit de rugină.

— Mi-e tare rău, Jess, zise ea în cele din urmă.

Îi reveni glasul :

— Ei, fetiţo, de ce nu mi-ai spus dinainte ?

Ea păru că nu aude această replică :

— Tare aş vrea să mă lase în pace, murmură ea. Tot nu sînt în stare să mă ajute cu nimic.

— Ba da, zise el şi încercă să se convingă singur că doctorii pot face ceva deşi în adîncul inimii lui ştia că nu pot.

— Dar eu... nu pot... nu pot face nimic ? întrebă el cu deznădejde.

Ea nu dădu nici un răspuns, afară doar de faptul că-l privi scrutător, cu o licărire de ironie în ochi. Cînd aceasta se ofili şi ea se mişcă din nou, avu aerul că-i spune că audienţa lui s-a terminat. Mîna ei se tîrî departe de a lui şi se mişcă greoi şi stîngaci pe cearceaf. Cînd vorbi din nou, începu să aiureze. Se auzea ceva despre Lily a lor, despre fabrica Higden, despre o băiţă pe care o împrumutase ; totul într-o învălmăşeală de vis ; sora se apropie încetişor şi-l atinse pe domnul Oakroyd pe umăr. El se ridică şi se uită cum sora îi dă bolnavei să bea ceva.

— Acum ar fi mai bine să plecaţi, îi zise ea.

Dar o clipă se retrase. Nevastă-sa se uită la el, de data asta ţintă :

— Te duci, Jess, acu, nu ? Te-ai descurcat bine de cînd ai plecat, nu ?

— Nu trebuia să plec.

— Ba nu, flăcăule, nu ştiu. N-ai făcut nici un lucru de care să-ţi pară rău. N-aveai încotro. Îţi merge bine ?

El încuviinţă din cap.

— Atunci mai bine aşa, reluă ea. Şi lui Leonard al nostru îi merge foarte bine. Ei... e chiar foarte, foarte bine.

Închise o clipă ochii, apoi îl privi din nou cu umbra unui zîmbet ofilit :

— Trebuie să te duci cîndva s-o vezi pe Lily a noastră, dacă poţi ajunge. Asta ţi-ai dorit-o tu întotdeauna, nu ? Lasă Jess, că ştiu eu. Spune-i lui Leonard al nostru să vină diseară.

De data asta, cînd se trezi din nou afară, în strada Woolgate, constată că de fapt n-a lăsat în urmă Infirmeria. Străzile și magazinele, tramvaiele și camioanele, toată agitația și zarva aceea zgomotoasă, acestea păreau acum grotești, ireale. Jumătate din ființa lui mai continua încă să meargă în vîrful picioarelor prin încăperea aceea lungă plină de paturi și de umeri acoperiți de halate albastre, de scripeți și de paravane. Liniștea ei stăruia încă asupra lui și alunga ca printr-o magie toată realitatea consistentă a circulației de pe străzi. De ce era nevoie de atîta agitație ? Domnul Oakroyd nu-și spuse toate aceste lucruri în sinea lui ; pentru cele mai bune dintre ele nici n-ar fi putut găsi cuvintele potrivite ; și totuși le simțea. Le-ai fi putut citi în privirile lui întrebătoare, dacă te-ai fi întîlnit cu el pe stradă.

Cînd se duse la ea a doua zi, o găsi vizibil slăbită. Ochii ei păreau drogați ; nu mai vorbea clar, bolborosea ; și mai tot ce spunea era deslînat, aiurea, o veche epavă a visurilor și a amintirilor răzlețe. Șezu acolo un ceas lîngă ea, privind-o lung și cu tristețe, frîngîndu-și degetele, iar apoi se strecură afară rănit și speriat. Seara se duse din nou împreună cu Leonard și li se spuse că au voie să meargă în salon. Dar pînă la urmă nu li se dădu drumul înăuntru ; sora șefă spuse că a fost o greșeală. N-o puteau vedea în momentul acela pe numărul douăzeci și șapte. Poate că n-ar fi fost rău dacă mai stăteau o vreme în sala de așteptare de la parter. Și prin ușa întredeschisă zăriră niște paravane în jurul patului. Așteptară un ceas, două, învîrtind în mînă ziarele de seară care nu puteau să spună nimic și tresărind de fiecare dată cînd se deschidea ușa. Se făcuse tîrziu. Întrebară din nou și li se spuse că n-are rost să mai

aștepte. Nu se produsese nici o schimbare ; trebuiau să-și păstreze nădejdea ; doctorii făceau tot ce se mai putea face. Iar a doua zi dimineață, înainte de a fi răsunat cele mai matinale sirene, numărul douăzeci și șapte era deja moartă.

După ce vizită capela mică și înghețată, unde avea să rămînă trupul moartei pînă cînd venea s-o ia antreprenorul de pompe funebre, funcționarii spitalului îi puseră domnului Oakroyd în mînă un pachet învelit în hîrtie de măsline și el îl acceptă mașinal și-l duse acasă și tot mașinal îl deschise cînd ajunse acolo. Niște haine ; o perie și un pieptene ; un pliculeț din care se rostogoli o verighetă. Mai era și altceva în plic — dantura.

— Vai de mine, dar nici nu știu ce le-a venit ! strigă doamna Sugden care acum se afla mai tot timpul în casă. Ce le-a mai trebuit să te necăjească cu lucrurile astea ? Biata femeie ! N-au ăștia nici pic de minte în cap — zău dacă știu ce să spun !

Dar domnul Oakroyd nu făcu decît să încuviințeze din cap și apoi se îndepărtă cu pași greoi.

III

Făcu fără cel mai mic murmur tot ceea ce trebuia făcut. Îl ajută pe Leonard să scrie un anunț pentru ziar. Vorbi cu antreprenorul de pompe funebre și cu agentul de asigurări. Îi telegrafie lui Lily și tocmai aceasta dintre toate îndatoririle lui făcu să i se dezghețe și să i se topească sufletul amorțit. Cînd funcționarul de la poștă îi explică cum poate fi trimisă și cînd va ajunge probabil în Canada,

simţi deodată că-l cuprinde o căldură şi îi veni să plîngă. În rest făcu ceea ce era de făcut, dar era atît de liniştit încît rudele nevestei care dădură năvală, cu sora ei Alice Bairstow în cap, nu ştiau ce să creadă despre el. Zgomotoase şi cu ochii roşii, dar de fapt bucurîndu-se în taină de propria lor nemurire, îl bîrfeau pe la colţuri. Părerea doamnei Sugden era că „se ţine tare", dar cu toate că situaţia ei de vecină înţelegătoare şi de fierbătoare a ceaiului pentru cei îndureraţi era recunoscută de toată lumea, pe de altă parte se susţinea că părerea ei în această privinţă este inoportună şi deci lipsită de orice valoare. Pe doamna Bairstow o auziră spunînd că ceea ce îl chinuie, de fapt, pe cumnatul ei, sînt remuşcările, şi pe bună dreptate. Plecase Dumnezeu ştie încotro şi o lăsase în voia soartei şi iaca ce ieşise. Dar nu merse pînă acolo încît să i-o spună de la obraz. Nu făcu altceva decît să-l trateze într-un spirit de îngăduinţă largă dar destul de încordată şi să facă mare caz de Leonard. De vreo două ori domnul Oakroyd se încruntă fioros la ea şi se vedea bine că e pe punctul de a-i spune ceva aspru, dar mai tot timpul nu făcu altceva decît să umble cocoşat de colo pînă colo, arătînd ca un lemn cenuşiu, şi să încuviinţeze din cap tot ceea ce spunea ea. Ceea ce spunea se referea în special la înmormîntare, care urma să se desfăşoare conform celor mai bune tradiţii din Ogden Street. Trimise un stol întreg de invitaţii şi angajă cu generozitate imperială banii care urmau să vină de la Societatea de Asigurări.

În dimineaţa înmormîntării primi domnul Oakroyd o scrisoare. O clipă crezu că trebuie să fie de la Lily, şi inima îi tresări, dar de îndată ce văzu că nu e de la ea, interesul

îi pieri brusc şi şi-o vîrî în buzunar fără s-o citească. Avea să aibă destul timp de asta şi mai tîrziu, după ce se termina toată agitaţia şi zarva îndoliată. Fiind o înmormîntare în stil mare, conform unei tradiţii maiestuoase, dură extrem de mult. Foarte multă vreme luă adunarea trăsurilor şi a bocitoarelor. Apoi urmă drumul făcut la pas pînă la Cimitirul Dum Wood, unde bruddersfordienii gravi se duc să se plimbe duminica după amiaza dacă e vremea frumoasă, multă vreme înainte de a fi duşi acolo pentru aşteptarea trîmbiţa judecăţii de apoi. Apoi urmă serviciul divin în capela cimitirului, unde reverendul R. Hamilton Morris, licenţiat în litere, de la Capela din Woolgate a sectei congregaţionale, încercă să stăruie asupra virtuţilor răposatei — ceea ce îi veni foarte greu întrucît nu ştia mai nimic despre ea. Făcu totuşi absolut tot ce-i stătu în putinţă, privi bărbăteşte feţele înlăcrimate sau încrîncenate, şi în cele din urmă întrebă mormîntul în ce îi constă izbînda ? După ce se terminară toate acestea, urmă lungul drum înapoi, nu către casa de pe Ogden Street 51, ci către localul Caddy, din strada Suveicii, unde se comandase o gustare în chip de praznic. Localul acesta demodat îşi mai făcea încă şi acum o specialitate din asemenea praznice, şi pe cărţile lor de vizită cu antet se putea citi, între reclamele „Serviciu impecabil" şi „Torturi de nuntă", anunţul : „Gustări funerare". Cei îndoliaţi, majoritatea lor rude, veniseră totuşi de la distanţe considerabile şi nu numai că trebuia să li se împrospăteze forţele, dar trebuia să li se furnizeze şi prilejul de a face schimb de noutăţi, căci multe familii răspîndite nu se întîlnesc decît pe la înmormîntări. Poate că nu e adevărat să spunem că aceste gustări sînt

cele mai joviale ocazii sociale cunoscute bruddersfordienilor mai deschiși, însă în orice caz trebuie să recunoaștem că ele în general se desfășoară cu succes, bucurîndu-se de un elan pe care nu-l cunosc niciodată multe alte evenimente sociale de la Bruddersford. Toată lumea are acel sentiment agreabil că și-a îndeplinit o datorie chinuitoare ; după vederea mormîntului deschis, îți face bine să revii la viață, să mănînci și să bei și să faci schimb de noutăți cu unchii și verii ; mai mult decît atît, și din pricina călătoriilor lungi, a serviciilor funebre și a statului în picioare prin cimitire — ca să nu mai vorbim de ravagiile pe care le fac emoțiile — bocitoarelor și jelitorilor li se face o foame cumplită, iar gustările funerare nu sînt simple ceaiuri ci sînt niște adevărate mese consistente. Tocmai acesta este motivul pentru care comediana ce joacă rolul Doamnei din pantomima de la Bruddersford nu uită niciodată — sau cel puțin n-a uitat în ultimii treizeci de ani — să stîrnească rîsul întregului public cu replica : „L-am înmormîntat cu șuncă". Cu această ocazie doamna Bairstow comandase la Caddy un specimen sănătos de gustare specifică localului, cu tacîmuri pentru friptură, și patronul n-o dezamăgise nici pe ea și nici pe vreun altul dintre oaspeții ei optimiști.

Printre cei care făcură față în modul cel mai onorabil atît șuncii cît și limbii se afla și acel vechi prieten al domnului Oakroyd — și care este totodată și vechea noastră cunoștință — acel artizan independent și crescător de găini — domnul Sam Oglethorpe... Iată o persoană — măcar una — cu care putea vorbi domnul Oakroyd și cu toate că, de fapt, nu vorbi prea mult, se ținu aproape de Sam

încă din clipa în care urcaseră cu toții scările localului Caddy.

— Ei, Jess, zise domnul Oglethorpe, o să trebuiască să mă cam duc. Trebuie să văd de găini, știi tu. Dacă oamenii or putea ei să aștepte, orătăniile nu așteaptă niciodată.

— Da, zise domnul Oakroyd întristîndu-se. Dar apoi se lumină : Știi ce, Sam, vin și eu cu tine.

— Bine, dar nu mai au și alții nevoie de tine ? întrebă domnul Oglethorpe.

Între timp, se îndepărtaseră de mesele ospățului.

— Dacă or avea nevoie n-au decît să mai aștepte. Acuma tot nu pot face mai nimic aici.

— Ai dreptate, flăcăule, zise vesel domnul Oglethorpe, o să luăm tramvaiul.

Nu ziseră mai nici o vorbă nici în tramvai, nici mergînd pe jos de la capătul acestuia pînă la Wabley, dar tot drumul fumară ca niște buni camarazi și domnul Oakroyd izbuti cel puțin să scape de sentimentul că rătăcește într-un vis urît. Se prea poate ca Sam să nu fi fost unul din oamenii cei mai spirituali sau să aibă mare lucru de spus despre el însuși, dar în orice caz era un tovarăș agreabil într-un moment ca acesta.

— Știi ce, propuse domnul Oglethorpe după ce termină cu găinile, — o să bem și noi o bere. Nu vrei să mergem la localul pescarilor ? Așa mă gîndeam și eu. Ei, bine, lasă c-o să aduc eu ceva de mîncare și de băut și o să stăm și noi la taifas așa liniștiți în cotețul găinilor. Stai, nu veni și tu, că le aduc eu.

Era vorba de același coteț de găini combinat cu un atelier, unde stătuse și flecărise cu Sam și cu nepotul său Ted

— ăla cu camionul — într-o duminică seara care acum i se părea să fi avut loc cu ani în urmă. Tocmai în timp ce aştepta acolo îşi aduse aminte de scrisoarea din buzunar. Era de la domnişoara Trant :

Dragă domnule Oakroyd,

Mi-a părut tare rău să aud că soţia dumitale e bolnavă şi că a trebuit să te duci acasă. Sper că între timp ai veşti mai bune despre ea. Eu am nişte veşti pentru dumneata. Domnul Gooch a vorbit cu individul acela Ridvers, şi l-a speriat în aşa hal încît a căzut de acord să acopere pretenţiile la despăgubiri. Nu ştiu dacă este lucrul cel mai legal ce se putea face — mie nu mi se prea pare — dar este în orice caz just ca el să plătească pentru tîmpenia lui. O să-l coste o groază de bani, ceea ce înseamnă că sînt eu scutită de a plăti o groază de bani — mulţumită dumitale. Te rog să nu uiţi acest lucru cînd vei primi o scrisoare din partea domnului Gooch, ceea ce se va întîmpla foarte curînd. Cealaltă veste este că mă voi căsători curînd cu doctorul McFarlane. O să locuim o vreme în vecinătatea oraşului Gatford. Asta înseamnă, mă tem, că planul pe care-l aveam de a-ţi oferi o slujbă la Hitherton n-o să fie realizabil în momentul de faţă, chiar dacă şi aşa era un lucru destul de vag. Dar vrei să fi atît de bun încît să vii şi să discutăm despre planurile dumitale — în afară de cazul cînd deja ţi-ai aranjat ceva ? Tocmai am primit o scrisoare foarte emoţionată de la Susie, care e la Londra. A început deja repetiţiile şi rolul îi place foarte tare.

A dumitale devotată,
Elizabeth Trant.

Citi de două ori scrisoarea de la cap la coadă cu multă atenţie. Îi părea bine că domnişoara Trant a scăpat de plata banilor acelora. De asemenea, îi părea bine că se mărită cu doctorul ăla mătăhălos. Îşi spuse în sinea lui că se bucură, şi totuşi nu era conştient decît de un sentiment vag de dezamăgire. Scrisoarea — ce frumoasă era ! — ar fi trebuit să-l înveselească, dar nu izbuti s-o facă. Era încă amorţit, îngheţat, măcar că nu avea decît o foarte mică durere în trup.

Cînd Sam se întoarse cu ulciorul de bere, avea un aer foarte sfătos. Domnul Oakroyd ar fi vrut să fie şi el în aceeaşi dispoziţie, dar întîmplător nu izbutea.

— Ei, Jess, zise domnul Oglethorpe în stilul lui obişnuit, încet şi meditativ, de meseriaş pe cont propriu. Cum ţi s-au părut lucrurile acolo la miazăzi ?

— Eei, zise domnul Oakroyd, am avut eu niscaiva necazuri în ultima vreme, un fel de încurcături s-ar putea zice, taman la sfîrşit.

Cu o săptămînă în urmă s-ar fi avîntat imediat într-o relatare a întregii poveşti, dar acum nu putea s-o facă, sau cel puţin nu fără efort. Totul părea să se afle la o mare depărtare, ca un basm, o poveste dintr-o carte.

— Da, da, mă gîndeam şi eu, zise domnul Oglethorpe încuviinţînd din cap şi încruntîndu-se ca un judecător. În mod evident nu putea să fie o surpriză ceea ce se petrece în sud. Parcă ai lucrat într-un te-atru, nu-i aşa, Jess ? Am auzit eu de asta. Şi ce se poate face în branşa asta ? A fost o schimbare faţă de fabrica Higden, nu ? Cu totul altceva, să fiu al naibii !

Domnul Oakroyd recunoscu că aşa stau lucrurile şi

povesti pe scurt ce a făcut în ultimele șase luni. Chiar și dacă ar fi descris țara zînelor, și ascultătorul lui tot n-ar fi putut să fie mai uluit și mai încîntat, dar cu toate că simți o ușoară căldură văzînd felul în care sînt receptate noutățile transmise de el — o primire bună pe care o anticipase demult și adesea chiar și-o închipuise — nimic nu izbuti să-l aprindă pe de-a-ntregul. Și exact la fel se întîmplă și cînd ajunse să vorbească despre călătoriile lui.

— Dar Bristol și Bedfordshire, Jess, ai ajuns vreodată pînă acolo ? strigă domnul Oglethorpe.

— Bristol și Bedfordshire ? repetă el nedumerit.

— Păi, da, flăcăule, nu-ți aduci aminte ? Eu îmi amintesc că parcă aș fi fost ieri. Ai venit aici, era ultima dată cînd ai mai fost pe aici, și vroiai să pleci undeva... spre miazăzi... și eu am zis „Ei, unde vrei să te duci ?“ și tu zici „Bristol și Bedfordshire“ și eu am rîs. Și pe urmă — Dumnezeule ! — pînă să mă întorc eu, te și făcuseși nevăzut. Ehe, de multe ori am rîs de m-am stricat amintindu-mi de asta. Într-o zi am fost la Bruddersford și unul dintre băieții de la club m-a întrebat : „Sam, unde e Jess Oakroyd ?“ și eu le-am zis : „Bristol și Bedfordshire“ zic eu. „Ce vrei să spui ?“ zic ei. „Păi, a venit aici, zic, și mi-a zis că ar vrea să se ducă la Bristol și Bedfordshire și în clipa următoare se făcuse nevăzut“, zic. Așa că să nu-mi zici cumva că n-ai fost, Jess.

— Acuma îmi aduc aminte, zise încet domnul Oakroyd. Ei bine, n-am ajuns niciodată pînă la Bristol, Sam, deși nici nu m-am mai gîndit vreodată la el. Bedfordshire se prea poate să-l fi văzut, dar nu știu chiar așa ezact. Am fost peste tot locu', am bătut țara în lung și-n lat și de-a

curmezișul, tot pe drum, pe drum, știi. Da, am văzut o mulțime de lucruri.

— Păi, atunci ar trebui să fii mulțumit, flăcăule, remarcă domnul Oglethorpe cu o oarecare ironie. Ia spune-ne și nouă pe unde ai fost și ce-ai văzut.

Domnul Oakroyd își frecă bărbia.

— E o comandă cam mare, Sam, începu el cu îndoială în glas. După ce am umblat nițel prin lume, orașele...

Domnul Oglethorpe îl opri brusc. Avea un aer plin de reproșuri, deși destul de mucalit.

— Lasă, Jess — îl avertiză el — să nu te apuci să-mi spui mie că toate orașele sînt la fel cînd ajungi să le cunoști.

— Păi, cam așa ceva, mormăi domnul Oakroyd.

Prietenul lui trînti deodată cu pumnul în masă :

— Astea sînt cuvintele, da' știi ezact cuvintele pe care le-a folosit Ted al nostru chiar în locul ăsta în duminica aceea, urlă el. Taman vorbele lui. Și tu ai zis : „Ei nu, să fiu al naibii dacă pot să cred una ca asta“. Și eu te-am susținut. Ted al nostru vorbea de povestea asta chiar aicea acum o săptămînă-două, cînd mă întrebam ce s-o mai fi întîmplat cu tine. Ehe-he, asta le pune capac la toate. Cît trăim învățăm, cît trăim învățăm, zău, Jess !

— Ia lasă puțin gălăgia, Sam ! protestă cu bonomie domnul Oakroyd. Dar părea încurcat, și chiar așa se și simțea. Eu nu vreau să zic că toate locurile e la fel. Ted al tău a greșit. A mers prea departe, mult prea departe, flăcăul. Ceea ce gîndesc eu este...

— Lasă, Jess, băiete, lasă astea acum. Nu mai zi nimic. Mai bine mai soarbe nițel din berea asta. Mai bună

ca toate, berea asta. Dacă nu bagă bine de seamă, curînd iar o să pună în ea malț și hamei, așa cum făceau altădată, în loc să coloreze puțin apa de la rezervor și să umple butoaiele cu ea. Ei, flăcăule, atuncea care e slujba următoare ? Tot în branșa te-atrului ?

Domnul Oakroyd nu prea știa, și nici nu prea părea să-i pese. Își pusese această întrebare de mai multe ori, dar nu știu cum că întotdeauna i se păruse mai ușor s-o lase fără răspuns. Parcă tocmai plesnise ceva înlăuntrul lui.

— Nu prea știu, răspunse el, trăgîndu-și suflarea într-un mod care la Bruddersford este considerat echivalentul unui oftat. Nu știu, Sam. S-a vorbit nițel că să capăt altceva de lucru, tot în branșa asta, da' nu știu ce-o să iasă din toate vorbele alea. Nu m-am prea gîndit la asta. Bănuiesc că trebuie să mă mai învîrt nițel și să mă mai uit de jur împrejur.

Domnul Oglethorpe dădu din cap cu multă înțelepciune. Apoi adoptă un aer grav.

— Numai să te ții departe de tîmplărie și treburi diverse prin zona asta, Jess, atîta tot. Așa cum merg lucrurile acum, nu e mai nimic de făcut — aproape nimic, zău așa. E ca și atunci cînd găinile tot scormonesc pămîntul să găsească ceva.

— E mai rău decît a fost ? întrebă domnul Oakroyd.

— Apăi, afacerile merg așa de prost și sînt atîția oameni care ori au fost concediați ori au săptămîna de lucru redusă, că nu-și mai fac nimic, înțelegi, Jess ? Lasă casele să se ducă de rîpă și să se strice de tot înainte de a face ceva prin ele. Ți-o spun așa de la obraz, nu apuc să-mi bag nasu' nicăieri că și văd în fiecare casă cinci-șase

trebușoare care ar trebui făcute. Dar oamenii n-au nici un gologan în plus. Nu-i pot cîștiga, flăcăule. Eu am scos aproape cam tot atîta de pe urma găinilor. Acum intru în al paisprezecelea an de cînd țin orătănii, și n-o să mă supăr dacă pînă la urmă o să mă țină orătăniile pe mine. Așa că să nu te apuci de tîmplărie și treburi casnice prin părțile astea, Jess. Se prea poate ca lucrurile să stea altfel la miazăzi, eu așa cred, dar aici nu e nimic de făcut. Rămîi tot în branșa te-atrului, zic eu, fiin'că oamenii par să aibă gologani de cheltuit pe te-atre și pe cinematografe și altele asemenea tocmai în zilele astea cînd nu par să aibă nici măcar o jumătate de șiling pus deoparte pentru alte treburi. Ai avut ceva de a face cu actrițele tinere pe acolo, Jess ?

— Las-o încolo, Sam, drept cine mă iei ?

Dar domnul Oakroyd nu era șocat. Răspunsese aproape mașinal.

Domnului Oglethorpe îi trecu prin minte că nu era cîtuși de puțin momentul potrivit pentru asemenea zeflemea și pentru asemenea glume — cînd noroiul din Cimitirul Dum Wood nici nu se uscase încă pe ciubotele lor — așa că schimbă subiectul, repede și stîngaci. Dar nu izbuti să schimbe și dispoziția greoaie și detașată a prietenului său, și curînd vorbăria lor se reduse la mai nimic. Domnul Oakroyd se întoarse acasă însoțit de un vălmășag întunecat de gînduri și amintiri, în care își aveau locul și aventurile lui de pe drum, toate perioadele bune și rele prin care trecuseră „Prietenii de nădejde". Și totuși nu erau decît niște mici umbre ce tremurau pe un perete. Ar fi vrut să-i vadă iarăși pe toți, pe acești „Prieteni de nădejde" ;

era în stare să stăruie cu afecțiune în gîndurile lui adresatelor ; și totuși nu erau decît niște figurine aflate în depărtare, și el își dădu seama în propriul său mod obscur și inarticulat, că nu ele aveau puterea de a-l trezi din nou la viață. Și probabil nici vreo altă persoană sau vreun alt lucru de la Bruddersford. Se strecură încetișor pe străzile bine cunoscute, o siluetă cocîrjată într-un costum de doliu care-i stătea rău, solitar pe lîngă felinarele care nu făceau decît să scoată mai tare în evidență întunericul uriaș de deasupra, un om însingurat. Nu, nu era pe deplin însingurat, căci țineau pasul cu el niște forme vagi și imense — tot atîtea configurații ale mizeriei, durerii și morții.

IV

— Atunci trebuie să vindem casa, zise domnul Oakroyd dis-de-dimineață. Îl privea trist peste masă pe Leonard, care tocmai îl anunțase că s-a hotărît să primească slujba ce i se oferise la Manchester.

— N-are rost s-o mai păstrăm dacă n-ai de gînd să stai la Bruddersford, zise Leonard.

— Păi, n-o să stau, zise calm taică-su.

— Dar ce-o să faci ?

— Așteaptă nițel, flăcăule, așteaptă nițel. Am să văd. Între timp domnul Oakroyd era destul de nervos : Nu putem să fim cu toții bărbieri, cărora să li se ofere pe tavă slujbe la Manchester, nu ?

— Te întrebam doar, zise Leonard redevenind băiatul morocănos de altădată.

— Nu-i nimic, băiete. Nici n-am băgat de seamă. Îmi pare bine că tu te poți descurca singur. Îți merge foarte

bine, Leonard, și dacă te-ai mai liniști nițel și nu te-ai fîțîi atîta cu fetele...

— M-am săturat de ele, zise Leonard, care în momentul ăsta era chiar convins că așa stau lucrurile.

— Atunci toate bune. O s-o duci grozav, zise domnul Oakroyd, de data aceasta privindu-și fiul oarecum aprobator. Mă rog, va să zică o să trebuiască să vindem casa. Dar cum să facem ? asta e întrebarea. Nu putem să ținem o licitație.

— Nici n-ar merita, zise Leonard aruncînd o privire prin odaie. Nu sînt destule lucruri aici.

— Dumnezeule ! Cît trăim tot mereu învățăm. Odinioară mă gîndeam că am încropit un cămin destul de bun, strigă domnul Oakroyd cu oarecare vehemență, dar după cît se pare acum nici nu mai face s-o vinzi.

— Cel mai bun lucru pe care-l putem face (zise Leonard și se arătă destul de înțelept ca să nu bage în seamă această izbucnire) ar fi să aducem aici vreo doi dintre agenții ăia care se ocupă de mobilă de ocazie, și ei o să ne ofere un preț. Albert o să-mi spună care sînt cei mai buni oameni. Dacă vrei trec în dimineața asta pe la el.

— E în regulă. Acum domnul Oakroyd se uită în jurul lui : Mă întreb dacă ar fi ceva care să-i placă lui Lily să aibă, medită el cu glas tare.

— Eu zic că s-ar putea să fie. Leonard își aprinse o țigară. Dar între timp cu siguranță că are ea o casă mai bună. Jack Clough cîștigă bani grei acolo.

— Am să mă uit și eu nițel în jur. Și pe urmă dacă e vreun lucru care să cred eu că i-ar putea trebui ei, îl pun

într-o cutie. Deodată își aminti de ceva : Ei, orice-aș face, tot va trebui să mă întorc pînă la Gatford. Mi-am uitat sculele acolo.

Leonard se uită lung la el :

— Dumnezeule, ce m-ai speriat, tată ! Asta-i tot ? Uneltele !

— Da, sculele, flăcăule, sculele ! Asta e de ajuns. Sînt meseriaș doar, și nu-mi pot deschide un atelier doar cu o pereche de foarfeci și un pieptăn și o picătură de brilintină. Am nevoie de unele lucruri cu care să lucrez cînd mă apuc. Și unele dintre scule le folosesc de douăzeci de ani, te rog să nu uiți. Pentru nimic în lume n-aș renunța la ele. Sînt meseriaș, înțelegi — și dacă vrei să știi părerea mea, nu mi-au mai rămas prea mulți bani.

— Ce, te miră, cu salariile care se plătesc ! — zise Leonard cu disprețul unei generații mai tinere și mai înțelepte.

— Întîmplător nu, zise cu glas întunecat taică-su. Și totuși, un om care și-a învățat meseria și care știe ce să facă cu mîinile lui — doar nu e nici o mașină și nici o maimuță care țopăie de colo-colo — e un bărbat, flăcăule, cu sau fără salariu, tot un *bărbat* rămîne.

Și trînti cu pumnul în masă. Loviturii aceleia îi răspunse o bătaie în ușă.

— Ei, cine-i acolo ?

— Poșta. Deschid eu.

Și cînd Leonard se întoarse adăugă :

— Una pentru mine și una pentru tine.

Pe domnul Oakroyd îl anunțase domnișoara Trant că o să primească vești de la domnul Gooch din Gatford, și

totuși fu uluit. Încă și mai uluit fu cînd sub nasul lui explodă următoarea bombă de proporții mici :

Stimate domn,

Urmînd instrucțiunile clientei noastre, domnișoara E. Trant, cu ocazia încheierii mulțumitoare a negocierilor noastre cu domnul Ridvers, avem plăcerea de a vă transmite alăturat cecul nostru de 100 lire (una sută lire sterline) din partea domnișoarei Trant. Vă rugăm să aveți amabilitatea să confirmați primirea, atît nouă, cît și domnișoarei Trant personal.

Cu deosebită considerațiune,

Goring, Fiul și Gooch

Da, într-adevăr, era acolo, împreună cu scrisoarea, și o hîrtiuță albastră cu alb pe care scria : „Pentru a fi plătit domnului J. Oakroyd sau ținut la dispoziția lui". O sută de lire, păi nu zău !

— Uite, îi strigă el lui Leonard. Am cîștigat o sută de lire. Ei, dar asta le întrece pe toate. O sută de lire ! E ezact, nu ?

— Phii, să mă ia naiba ! Dar pentru ce le-ai căpătat, tată ? Ia să ne uităm la el. Așa e. E un cec, chiar așa. Dar pentru ce l-ai căpătat ?

— Apăi, am făcut și eu niște socoteli de-am pus lucrurile cap la cap și am zis una și cu una fac două pentru domnișoara Trant, aia de am lucrat pentru ea. Probabil că i-am economisit mulți bani, cred eu, dar oricum e mult prea mult. Ei nu zău, o sută de lire !

— Păi depinde ce-ai făcut, nu-i așa ? zise Leonard cu un aer atotștiutor.

Domnul Oakroyd îi explică pe scurt ce a făcut.

— Apăi atuncea asta e, zise Leonard. Probabil că ai scutit-o de o mare cheltuială — mă și aștept să se fi întîmplat așa — și ce n-aș da să-l am eu ! Cercetă iar cecul : Mă pricep un pic la lucrurile astea. Nu-l poți încasa, tăticule, fiindcă scrie pe el numele societății. O să trebuiască să-l depui la bancă.

— Ce bancă ? Eu n-am nici o bancă, măcar că pe vremuri aveam și eu niște bani la Poștă. Și am avut multă bătaie de cap pînă să-i scot de acolo și așa mai departe.

— Te duci cu ăsta la bancă și depui banii acolo, îi explică Leonard, mîndru de cunoștințele sale de înalte finanțe — și pe urmă dacă ai nevoie de ei — adică de bani, știi — îi scoți din nou. Așa se face.

— Îi bagi în bancă și-i scoți afară ? strigă domnul Oakroyd nedumerit. Bine da' asta mi se pare țicneală curată. Dar, mă rog, dacă așa stau lucrurile, am s-o fac. Și trebuie să mai fac încă un lucru : să-i anunț că am primit banii și să le mulțumesc frumos. Phii, dar și o sută de lire!

Și îl privi în culmea uimirii pe fiul său.

— Phii, și au venit tocmai la țanc, toată grămăjoara, zise Leonard care acum se punea în pielea tînărului atotștiutor. Asta și cu ceea ce o să capeți de pe urma vînzării casei, o să-ți aducă tocmai banii de care ai nevoie ca să te apuci de treabă.

— Ba nu, nu pot păstra tot ce iau de la vînzarea casei, protestă domnul Oakroyd. Trebuie să iei și tu jumătate, Leonard. Am putea să scoatem ceva și pentru Lily a noastră și așa mai departe. Oricum, o să împărțim și o să punem banii pe din trei.

— Lily a noastră n-are nevoie de nimic. Stă destul de bine, ăsta-i adevărul. Și nici eu n-am nevoie, adăugă Leonard (care, ca să dăm Cezarului ce-i al Cezarului, nu era deloc un tînăr hrăpăreț). Păstrează-i tu, tată. Ceea ce e acolo e al tău pe bună dreptate. Dar nu cred că o să căpătăm prea mult, asta ți-o pot spune. Am să mă duc să-l întreb pe Albert.

De îndată ce rămase singur, domnul Oakroyd începu să scotocească peste tot ca să vadă dacă există vreun lucru care i-ar putea plăcea lui Lily. Se învîrti pe sus, unde pierdu multă vreme, uitîndu-se nu la fleacurile ce constituiau avutul lui, ci la însuși trecutul lui. Atîtea momente, anotimpuri, prilejuri, evenimente pe care le uitase aproape cu desăvîrșire, îi reveniră toate în minte, limpezi și strălucitoare, dar foarte mărunte, făcînd parte dintr-o vrajă melancolică.

Un mic zgomot care se auzi jos îl readuse în prezentul imediat. Coborî calm și, în camera de zi, chiar lîngă canapeaua veche, descoperi ceea ce părea să fie un morman de serj albastru murdar. În clipa următoare mormanul se prefăcu în doamna Sugden, care se ridica din genunchi, gîfîind, stacojie la față și puțin încurcată.

— Bună dimineața, doamnă Sugden, zise domnul Oakroyd nițel cam sec. Nu știam ce s-a întîmplat.

— Ei, domnu' Oakroyd, trag nădejde că nu te superi, strigă ea pufăind și suflînd greu. Am dat pe-aici să văd dacă n-aș putea face ceva pentru voi doi și Leonard al dumitale mi-a zis în timp ce plecam cum că vindeți casa și tocmai mă uitam și eu puțin la canapea. De multă vreme

aş cam avea nevoie de aşa ceva şi m-am gîndit că decît s-o ia altcineva mai bine s-o iau eu.

— Da, zise domnul Oakroyd, clătinînd din cap către ea cu un fel de resemnare pe jumătate tristă, pe jumătate ironică. Asta e drept, doamnă Sugden. Uită-te pe la toate lucrurile cît mai e timp. Azi aici mîine Domnul ştie unde, asta e deviza noastră.

Şi o lăsă să-şi vadă de treabă, dar acum, cînd se uită sus nu mai văzu altceva decît mobilă şi tot felul de fleacuri uzate rău, doar nişte vechituri. Trebui să se consoleze cu o pipă de Old Salt.

Şi apoi se întîmplă ceva.

— Domnule Oakroyd, domnule Oakroyd, ţipa ea în sus pe scară, a venit ceva pentru dumneata.

Şi după ce el coborî scările în grabă, doamna Sugden adăugă înmînîndu-i ceva :

— Arată a un fel de telegramă.

Chiar era o telegramă. Tremurînd, domnul Oakroyd îşi lăsă pipa pe masă şi totuşi, chiar şi atunci cu greu izbuti să deschidă plicul. Se uită lung, răsuflînd cu greutate : *„Foarte mîhniţi multă dragoste dacă vii aici binevenit slujbă bună oricînd Lily Jack"*. O citi încă o dată şi încă o dată, ca să se asigure. Apoi parcă s-ar fi deschis o uşă uriaşă şi soarele ar fi năvălit luminos înlăuntru, încălzindu-l şi readucîndu-l la viaţă.

— Şi o să te duci ? întrebă doamna Sugden cînd în cele din urmă îi satisfăcu toată curiozitatea. Ei, dar e tare departe.

— Pe dracu' departe ! Pe dracu' departe ! M-aş duce chiar de-ar fi drumul lung pînă la Lună.

Iar doamna Sugden, auzind glasul înfricoşător al dragostei triumfătoare, fu redusă la tăcere. Fără îndoială, ştia că atunci cînd răsună acest glas, toate celelalte glasuri din univers nu mai sînt altceva decît nişte şoapte şovăielnice, care ar face mai bine să tacă. Poate căpătă canapeaua tocmai ca răsplată pentru recunoaşterea acestor note autentice.

În dimineaţa aceea le mai auzi şi altă persoană. Era tînărul funcţionar de la Agenţia Maritimă Torry de pe Strada Suveicii. Ridicînd ochii de pe registre văzu un costum ieftin şi cu un aer detestabil, o gură care vorbea cu toată seriozitatea şi doi ochi albaştri înflăcăraţi de emoţie :

— Hei, flăcăule — zise acest vizitator, cu maniera obişnuită şi regretabilă a bruddersfordienilor — ia spune-mi şi mie niţel cum ajung eu în Canada ?

Tînărul îşi lăsă cartea deoparte şi scoase un creion. Ceea ce auzea părea să fie o treabă serioasă.

— Traversare subvenţionată, presupun.

— Ce vrei să spui ?

Tînărul începu să-i explice cum e cu emigrarea şi cu subvenţiile guvernamentale şi cu formularele ce trebuie completate, dar i se reteză scurt vorba.

— Lasă-mă pe mine cu chestiile astea, zise domnul Oakroyd. Guvernul nu e băgat în treaba asta. Îmi plătesc singur drumul. Cred că pentru un bilet de clasa a treia mă descurc binişor.

— Ei atunci se schimbă lucrurile, zise tînărul care acum începu să vorbească despre diferitele rute ale liniilor maritime. Fireşte că depinde unde vreţi să ajungeţi la ca-

pătul călătoriei. Dar am putea începe cu capătul acesta întîi. Puteți pleca fie de la Liverpool, fie de la Southampton.

— Strașnic ! strigă domnul Oakroyd.

— Da, fie de la Liverpool, fie de la Southampton.

— Foarte bine ! Apoi, după oarecare chibzuială reluă : Mie unuia parcă mi-ar plăcea Southamptonul, și am să-ți spun și de ce. Aș vrea să trec printr-un loc din Comitatul Midland — Gatford — și pe urmă aș vrea pe drum să mă opresc la Londra, fiindcă sînt acolo niște prieteni de-ai mei pe care aș dori să-i văd înainte să plec. Așa că să zicem Southampton, flăcăule.

— Bine ! Southampton. Și tînărul flutură prin aer creionul. În ce parte a Canadei mergeți ? Probabil am putea să vă aranjăm călătoria pe tot traseul.

— Ești băiat isteț, îmi dau seama, zise domnul Oakroyd încîntat. Ia scoate-ți harta și-am să-ți arăt unde vreau să merg. Acolo șade fiică-mea și pot să și pun degetu' pe oraș din capul locului. Te pricepi la Canada ? Bine, atunci să știi că noi doi o să facem o treabă foarte bună împreună.

Și în ceasul care urmă, tînărul funcționar de la Torry nu se mai întoarse nici o clipă la cartea lui. Pe de altă parte, nici nu-i păru rău că n-o citește. În localul Agenției pătrunsese însăși viața.

V

E din nou sîmbătă după amiaza și din nou se întîmplă ceva ciudat pe artera aceea îngustă care conduce spre apusul orașului, Manchester Road. Un flux cenușiu-verzui

se scurge încet ca melcul în susul căii, un șuvoi de șepci de pînză, părăsind terenul echipei „United" unde echipa din Huddersfield a fost învinsă chiar acum cu trei la doi. Undeva în mijlocul acestui șuvoi gros de șepci de pînză se află și una care arată mai nouă decît majoritatea vecinelor ei. Aparține domnului Jesiah Oakroyd, care a izbutit să asiste la acest meci înainte de a părăsi orașul Bruddersford pentru ani de zile, dacă nu chiar pentru totdeauna. Trebuie să prindă un tren spre Gatford, prima lui haltă scurtă în această lungă călătorie, chiar astă-seară, și deja valiza lui și cufărul mare de tinichea se află la gară, așteptînd trenul de optsprezece cincizeci. Într-o gloată care se mișcă atît de încet e foarte ușor să duci o conversație așa la întîmplare, favorizată și de faptul că face să se scurgă mai ușor timpul, chiar dacă nu-ți ușurează și sentimentele. Domnul Oakroyd este angajat într-o asemenea conversație. Dacă ciulim urechile putem să prindem vreo două propoziții.

— Da, zice vecinul lui, dacă n-ar fi luat lucrurile în joacă tot sezonul ăsta ar fi ajuns pe undeva prin fruntea clasamentului în loc să fie aproape de coada lui. Se trezesc și ei tocmai acuma cînd aproape că totul s-a sfîrșit.

— Ei, în orice caz a fost un meci mare astăzi, zău așa, zise domnul Oakroyd ca prin vis. Nici nu țin să văd unu' mai frumos. Ei, parcă și-au intrat din nou în formă cum erau pe vremuri. Alea două goluri mai din urmă — phii, pe Dumnezeu !

— Da, alea fură bunișoare.

— Bunișoare ? Au fost *grozave* !

Şi apoi nu mai auzim nimic. Şuvoiul de şepci şi de bărbaţi se scurge înainte încet, dar prinzînd treptat viteză, ca şi anii vieţii noastre. Se îndepărtează, se micşorează pînă cînd în cele din urmă nici nu-i mai poţi observa. Manchester Road este acum doar una dintr-o sută de artere de circulaţie, căci însuşi Bruddersfordul a început să se vadă, cu toată întinderea lui. În stînga se înalţă fabrica uriaşă a lui Holdsworth ; gara căilor ferate Midland licăreşte din nou în soare şi îi răspunde tot cu o strălucire acoperişul de sticlă al Halelor ; o dungă argintie indică unul dintre canale ; iar în centrul coşurilor înalte de fabrică, zguduind aerul cu melodia *„Fetişcana de pe Richmond Hill“* se află turnul Primăriei din Bruddersford. Parcă întinde un deget spre noi, şi apoi dispare, pierdut într-un uşor nor de fum. Încă o clipă şi apoi Bruddersford rămîne doar o crăpătură afumată între dealuri. Platoul înalt dintre Yorkshire şi Lancashire se ridică în mod constant, văzîndu-se limpede în lumina perlată a Primăverii. Încă o dată mile întregi de mlaştini ierboase, de turbării şi de stîncă neagră, şi ploierii care ţipă peste nestematele lăculeţelor răspîndite ici-colo. Se văd dealurile din Comitatul Derbyshire şi acolo, departe spre nord, sînt marile coline din Cumberland şi acum se vede toată lungimea lui întunecată, de la Vîrf pînă la Dealul Crucii, căci este lanţul Peninilor, căruia i se spune uneori coloana vertebrală a Angliei.

EPILOG

FIIND DOAR UN POST-SCRIPTUM ADRESAT CELOR CARE INSISTĂ SĂ CAPETE ŞI ULTIMELE ŞTIRI

Nu, Susie nu s-a măritat cu Inigo. Dar, pe de altă parte, trebuie să spunem că nu s-a măritat cu nimeni. În anumite momente diferite zvonuri şi mici paragrafe în coloanele din ziare închinate bîrfei l-au făcut pe Inigo să zboare pînă la ea (asta nu ar însemna că nu o vede mereu) dar ea a rîs şi i-a spus să nu fie prost. Odată, e adevărat, a existat un pericol real — căci la urma urmei nimeni nu poate să nege că Sir Douglas Heath-Watchett nu ar fi un tînăr extrem de atrăgător şi acesta a fost momentul cînd bietul Inigo, convins că totul e pierdut, a fugit în Norvegia şi a încercat să pescuiască. Dar cînd s-a întors a găsit-o pe Susie rîzînd încă şi acum iar pe Sir Douglas cumpărînd un bilet de vapor pînă în Florida, unde sînt peşti mai mari chiar decît cei din Norvegia. Susie zice neîncetat că deocamdată e prea tînără să se mărite şi că viaţa este prea amuzantă pentru aşa ceva. Cînd se va trezi pe punctul de a fi împinsă înapoi către roluri minore sau, pe de altă parte, cînd nu va mai fi chiar aşa de amuzant să fii o vedetă a

revistei, cu un uriaş şi entuziast public al ei propriu; — declară ea — atunci o să pună mîna pe primul bărbat drăguţ pe care-l vede şi-o să-l tîrască repede pînă la cel mai apropiat Ofiţer al Stării Civile. Fără îndoială că Inigo va izbuti să fie el bărbatul acela.

Are cele mai mari şanse, căci o vede cam din două în două zile, şi se duc împreună ici, colo, şi de fapt cam peste tot. Amîndoi — după cum ar trebui să-şi dea seama mai toată lumea pînă în momentul ăsta — cîştigă sume de-a dreptul imense. Susie vorbeşte cu destulă gravitate despre salariul ei, întrucît nu poate fi altceva decît o adevărată odraslă a teatrului, dar pentru Inigo toată povestea apare doar ca o farsă foarte complicată. Se uită cu ridicolă uimire la fluxul crescînd al drepturilor de folosinţă, al drepturilor de autor de la notele editate, la tantiemele de la discuri şi aşa mai departe. Domnul Pitsner mai pare încă şi acum să fie o persoană cu totul ireală şi Inigo n-ar fi nicicînd surprins dacă banii pe care îi înmînează domnul Pitsner s-ar topi deodată şi ar dispărea în văzduh sau — ca şi aurul din basme — s-ar preface într-un morman de frunze veştede, chiar pe contoarul de la ghişeul băncii. Este de necrezut că poate să scoată atîţia bani din ceea ce lui i se pare doar o mică şmecherie de salon. Scrisul lui însă este o treabă foarte serioasă. A publicat un volum de eseuri — atît de rigid de literare încît sînt aproape imposibil de citit — sub titlul *Ultimul rucsac şi alte note.* Singurul exemplar pe care l-a văzut vreodată cineva se află în cabina de la teatru a domnişoarei Dean. Ea se preface că rîde de carte, dar în taină e de fapt destul de mîndră că este dedicată „Lui Susie, cea mai bună prietenă de nădejde“ şi e absolut hotărîtă ca într-o bună zi să o citească din scoarţă-n scoarţă. Inigo zice că volumul s-a vîndut atît de slab pur şi simplu pentru că a avut naivitatea să-l publice pe propria lui cheltuială. Viitoarea lui carte, acum în pregătire, urmează să fie scoasă pe cheltuiala editorului, care atunci va fi silit — declară Inigo — să pună pe toată lumea să o citească.

Uneori, dar în special cu treabă, se întîlnesc cu Jerry Jerningham, care este poate ceva mai plinuţ decît era, în ciuda regimului pe care-l ţine, al masajului şi al mişcării. Fireşte, este unul dintre tinerii cu cel mai mult succes de pe scena muzicii uşoare. Acum că a dobîndit în mod triumfător un accent american, ceea ce va constitui un memento perpetuu al stagiunii cînd a cîntat pe Brodway, este ocupat cu crearea propriului său teatru. Faptul că nu urmează să aibă parter aduce deznădejde în multe dintre suburbiile mai îndepărtate. Doamna Jerningham nu apare prea mult în public şi de fapt, în ultima vreme nici n-o prea vede nimeni. Din cînd în cînd însă ia prînzul cu Susie, care ascultă plină de compătimire o relatare a tuturor necazurilor ei. Această dare de seamă este întotdeauna punctată generos cu strigătul: „Dar te rog, draga mea, să nu crezi nici măcar o clipă că-mi pare rău că m-am măritat cu el“.

Jimmy Nunn, Joe şi cu soţia lui mai joacă încă şi acum în ansamblurile de *music-hall* şi nu de mult au încheiat o stagiune triumfală cu trupa „Chefliii roşii“, ori la Rhyl, ori la Llandudno. Pe Jimmy începe să-l supere din nou digestia şi recunoaşte şi el că nu mai e chiar atît de tînăr cum a fost, aşa că, cu cît va izbuti mai repede să conducă

propria lui trupă, cu atît mai bine. Se tot vorbește că o să izbutească în stagiunea viitoare. George mai reprezintă încă și acum o oarecare povară pentru părinții lui, întrucît face ucenicie în domeniul automobilismului, dar foarte curînd o să-și cîștige singur existența și atunci Joe și cu soția lui vor începe — după cum spun ei — „să caute ceva". Ce anume va fi acest ceva, încă n-au stabilit. Joe se mai declară încă și acum în favoarea unui hotel pe litoral, iar Elsie Dulver, care i-a întîlnit la East Beach le-a promis tot ajutorul ei pentru găsirea unui asemenea hotel, iar atît Inigo cît și Susie le-au oferit un împrumut substanțial. Domnul Morton Mitcham nu se mai produce în public ; acum a trecut la conducere — cel puțin așa se exprimă el — deși de fapt nu este nici mai mult nici mai puțin decît administratorul digului la — unde credeți ? — păi, tocmai la Sandybay. Acolo este una dintre figurile orașului, și tot timpul își descoperă vechi cunoștințe din Orient printre pescarii amatori care beau scotch în fiecare dimineață și seară la băruletul de la capătul falezei. Este privit cu un amestec de teamă și respect de toți membrii mai tineri ai unei trupe venite în turneu, pentru că, după cît se pare, el și nu altcineva i-a descoperit pe Susie Dean și pe Jerry Jerningham, iar cei care-i pun la îndoială cuvintele sînt poftiți să vină la el acasă și să vadă cu ochii lor anumite afișe, programe și fotografii.

Soții McFarlane s-au stabilit la Edinburgh, unde Hugh are o clientelă foarte bună și pe de altă parte din cînd în cînd mai ține și prelegeri la Universitate pe un ton aspru. A publicat o cărticică al cărui titlu este enorm — începe cu „Cîteva observații asupra glandelor paratiroide" și apoi

continuă cu „Cu referire deosebită la" și tot așa mai departe — și Parisul și Viena socot că e-un lucru destul de bun, pe cînd Leipzigul și Chicago nu sînt prea sigure. Doamna McFarlane este încă și mai puțin sigură, dar pe de altă parte este convinsă că deși Hugh lucrează mult prea mult, arată mult mai bine decît altădată. Nu sînteți de aceeași părere ? Îmi pare rău că trebuie să spun că doamna McFarlane, deși este soția unuia din cei mai respectați cetățeni ai Edinburgh-ului și mama încîntată a doi băieți teribili de grași, are un viciu ascuns. Din cînd în cînd îi place să se furișeze, să cumpere în secret Revista Teatrală și s-o devoreze într-un colț. Dacă ați intra foarte repede în casă ați putea foarte ușor s-o prindeți într-o bună zi zîmbind la vederea reclamelor : „Se caută un binecunoscut...", „Un adevărat triumf la Little Sandmouth, în cursul...". Uneori Hugh trebuie să se ducă pînă la Londra și atunci ea se smulge de lîngă băieteii grași și-l însoțește, și atunci se vede cu Susie și cu Inigo și poate chiar urmărește dintr-un stal toate farafastîcurile splendide ale lui Jerry. Mai sînt și scrisori, bineînțeles. În treacăt fie vorba, este surprinzător ce scrisori poate să scrie doamna Joe. Chestiunea este destul de umilă — vechile povești despre publicul de la Pavilionul de pe faleză, locuințele ciudate și trenurile de duminică — dar caligrafia este deopotrivă extrem de elegantă și curgătoare, iar stilul demn de însuși lordul Chesterfield.[1] Nu vreau să zic că doamna Joe scrie întotdeauna în felul acesta, dar

[1] Protector al artelor în sec. al XVIII-lea, căruia doctorul Johnson și alții i-au dedicat cărți.

cam așa sînt scrisorile pe care le primește din cînd în cînd de la ea doamna McFarlane.

Și apoi există domnul Oakroyd, aflat departe în Canada, sau ca să fim mai exact la Pittford Falls, statul Ontario. Și aici întîmpinăm o dificultate. Necazul este că nimeni nu a fost pînă în Canada și că veștile de la el vin cu țîrîita dar prin acele colțuroase scrisorele ale lui. Sigur este că domnul Oakroyd e un bunic foarte mîndru, că el și cu ginerele lui, Jack Clough, își desfășoară o activitate meșteșugărească bună și solidă pe cont propriu, și că acolo toată lumea se simte foarte bine, mulțumesc din inimă. Știu că domnul Oakroyd nu stă la fiica lui, ci are o căsuță proprie, puțin mai departe pe aceeași stradă, unde-și poate fuma pipa cît timp citește exemplarul lui vechi de trei săptămîni din ediția sportivă de sîmbătă a ziarului „Bruddersford Evening Express" pe care i-l trimite regulat domnul S. Oglethorpe de la Town End, Wabley, Yorkshire. Mai mult decît atît, înțeleg că localitatea Pittford Falls îl privește drept un om cu o mare experiență teatrală și drept autoritate topografică în privința Țării-mumă. Fotografiile pe care le-a trimis Susie; și cutia cu discuri de patefon, printre care și melodia *Strecurîndu-te după colț* cîntată din gură și de orchestră în cel puțin cinci-șase locuri diferite, pe care i-a dat-o Inigo, aceste lucruri n-au făcut decît să-i confirme și să-i sporească reputația. Nu încape îndoială că se bucură din plin de viață dar aparent mai există și unele neajunsuri. Astfel, de pildă, se pare că Pittford Falls are obiceiul deosebit de a fi cînd copleșit de arșiță, cînd prea friguros ; nu există cîrciumioare comode și agreabile, iar clubul în care a intrat nu reprezintă un ersatz corespunzător; tutunul e prea dulce, nu seamănă nici pe departe cu Old Salt ; sobele nu prea fac doi bani dacă te-ai deprins să stai în fața unei plite de bucătărie, unde s-a copt cîte ceva poate, în cursul zilei ; și casa are o înfățișare ciudată, pare cam goală. De cîtăva vreme, după cît aud, au tot plănuit să facă o călătorie pînă în Țara-mumă, iar domnul Oakroyd recunoaște că i-e dor să vadă măcar o clipă bunul și vechiul său Bruddersford. Dacă e la fel de fericit acolo cum socotea că o să fie, n-aș putea să spun, deși pentru nimica în lume nu s-ar aventura departe de Lily și de cei doi copii, căci tot timpul au și ei „mica lor joacă". Trebuie să lăsăm lucrurile așa. În această localitate, indiferent dacă o numim Bruddersford sau Pittford Falls, perfecțiunea nu poate fi găsită, nici în oameni nici în soarta care li se oferă, ca să nu mai vorbim de poveștile pe care le spunem despre ei, aceste ambiții și impresii pe ghicite, vorbe în vînt și umbre ce gesticulează, aceste cronici împiedicate la vorbă ale unui vis al vieții.

CUPRINS

Cartea a treia
(continuare)

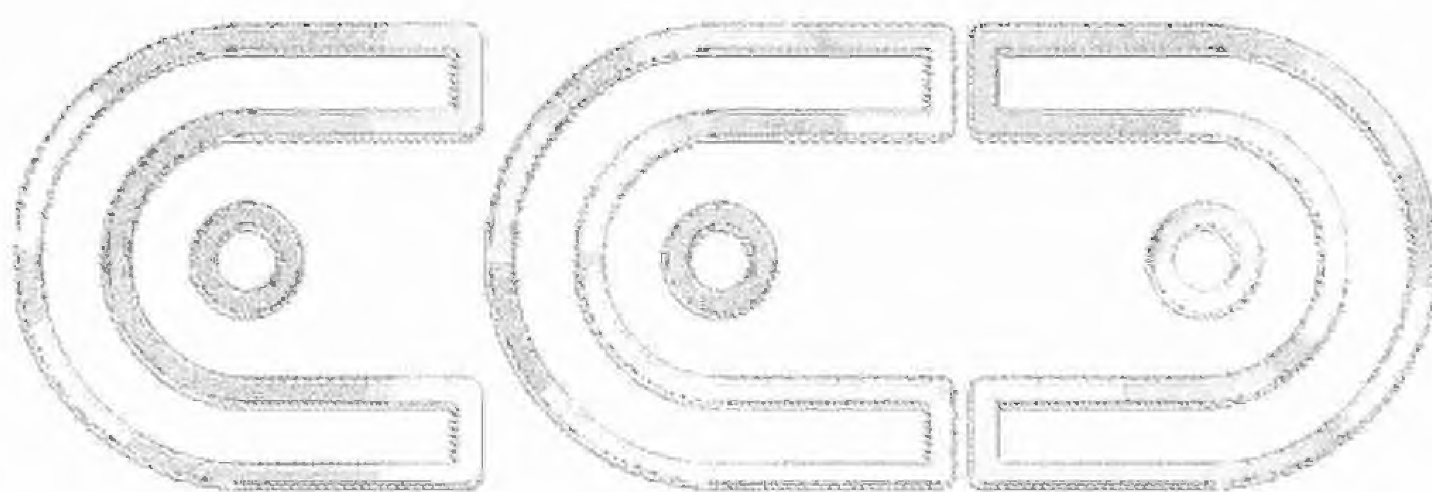
Lector : CARMEN DUMITRESCU
Tehnoredactor : AURELIA ANTON

Bun de tipar 31.X.1978. Tiraj 50 120 ex. broșate.
Coli ed. 9,56. Coli tipar 7,25.

Comanda nr. 80 335
Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"
București — Piața Scînteii nr. 1
Republica Socialistă România

Scanare și prelucrare digitală

de

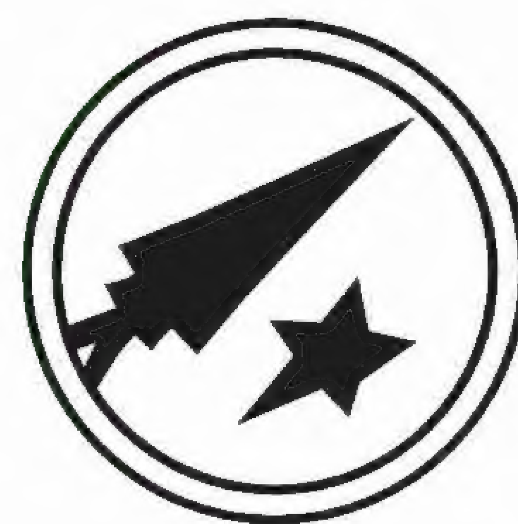

Anonim

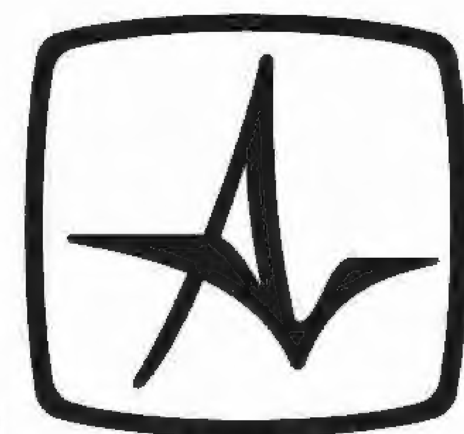
și

CAT Graur

Antwerpen

2024

